

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Α. ΚΑΚΡΙΔΗ
Τακτικού Καθηγητού τής Λατίνικης Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημῷ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΗΣ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Τιμᾶται μετά τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δρ. 59.65
Βιβλιοσημείου καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δαν. ἀξιας δρ. 27.70
Ἄριθμός ἔγκριταις ἀποφάσεως 13074
Ἄριθμός ἀδείας κυνόλοφορίας 157, 21 Ιουνίου 1927

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΙΣΤΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ.. ΣΤΑΔΙΟΥ 44"
1927

2000

10-11 Δ. 9/9 10/9 Α
1

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Α. ΚΑΚΡΙΔΗ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΣΤΑΔΙΟΥ 44

1927

18766

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ
συγγραφέως καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς
«Ἐστίας».

Σφραγίδη:

Τυπογραφεῖον Π. ΛΕΩΝΗ, δόδος Περιμλέους 16.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

‘Η Λατινική γλῶσσα (*lingua latina*) είναι ή γλῶσσα τῶν κατοίκων τοῦ Λατίου (*Latium*), τῶν Λατίνων (*Latini*), ἀνήκει μετὰ τῶν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἄλλων Ἰταλικῶν διαλέκτων, τῆς ὁμβρικῆς, τῆς ὁσπικῆς κα., εἰς τὴν μεγάλην ὁμάδα τῶν ἴνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, καὶ είναι πολὺ συγγενῆς πρὸς τὴν ἔλληνικήν γλῶσσαν.

Ἐκ τοῦ Λατίου καὶ τῆς Ῥώμης, πρωτευούσης τοῦ Λατίου¹, σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῶν νικῶν τῶν Ῥωμαίων μετὰ τῆς ὁμιλίας κυριαρχίας ἐπεξετάθη καὶ ή γλῶσσα ή λατινική οὖ μόνον ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ, καταπνίξασα τὰς ἄλλας διαλέκτους, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ ἄλλαις ἀκόμη χώραις. Ἐκ τῆς λαλουμένης δ' ἐν ταῖς χώραις ταύταις δημώδους λατινικῆς γλώσσης (*lingua Romana rustica*) προῆλθον αἱ Ῥωμανικαὶ (ἐκ τοῦ *Romana*) λεγόμεναι γλῶσσαι, ή Ἰταλική, ή γαλλική, ή Ἰσπανική, ή προτογαλική, ἀκόμη καὶ ή ὁμομανική.

Ἡ λατινική γλῶσσα ἔξηκολονθήσει νὰ ὑπάρχῃ καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ δυτικοῦ ὁμιλίου κράτους (476 μ. Χ.) καὶ τὴν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ὁμιλίῳ κράτει ἐπικράτησιν τῆς ἔλληνικῆς, καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ὁμιλίων γλωσσῶν, ἀλλὰ μόνον ὡς γλῶσσα τῆς ἐκκλησίας (καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ή ἀκολουθίᾳ γίνεται λατινιστί), ὡς γλῶσσα διπλωματική (μέχρι Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου τῆς Γαλλίας, δτε ὡς διεθνῆς διπλωματική γλῶσσα ἀνεγνωρίσθη ή γαλλική), καὶ ὡς γλῶσσα τῶν λογίων, μεταχειριζομένων αὐτὴν ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς διαλέξεσιν, ἐν τοῖς φροντιστηρίοις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς διατριβαῖς.

Τὰ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαριθμοῦ είναι αὐτὰ τὰ ἔλληνικά

¹ Κυρίως ή λατινική γλῶσσα, οἷαν ἡμεῖς σήμερον τὴν ἐννοοῦμεν, ἔλαλειτο ἐν μόνῃ τῇ Ῥώμῃ ἐν ἄλλαις τοῦ Λατίου πόλεσι (*Lanuvium Praeneste...*) ἔλαλειτο ἄλλη διάλεκτος, λατινική μέν, ἀλλὰ διαφέρουσα τῆς λατινικῆς τῆς πόλεως Ῥώμης.

παραληφθέντα παρὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀποίκων Ἐλλήνων ἐπειδὴ δὲ ταῦτα παρέλαβον οἱ Λατῖνοι εἰς χρόνους παλαιούς,—ἡδη κατὰ τὸν ἔβδομον, ἵσως καὶ ὅγδοον π. Χ. αἰῶνα,—ἔχουν τὰ γράμματα παρ' αὐτοῖς τὴν σημασίαν, ἥν εἶχον καὶ ἐν τῷ παλαιοτέρῳ ἐλληνικῷ ἀλφαριθμῷ, π.χ. τὸ B=(μ) π., τὸ E=ε (ε) καὶ ἑ (η), τὸ H=δασὺν πνεῦμα (ἐλλ. ΗΟ ΠΑΙΣ=δ παῖς, λατ. Homērus=Ομηρος) τὸ O=օ (օ) καὶ σ (ω), ἐλλην. ΕΣΤΟ=ἔστω, λατ. Cyclōpes—Κύκλωπες κλπ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶχε φθόγγους οὓς παρίστων τὰ ἐλληνικὰ δασέα θ, φ, χ, ἔχοησιμοποίησαν οἱ Λατῖνοι τὰ γράμματα ταῦτα ὡς ἀριθμητικὰ σημεῖα, ὡς δηλ. ἔπραξαν καὶ οἱ Ἐλληνες διὰ τὰ φοινικικά γράμματα πόπτα ἤ καὶ σαμπτὶ Φ. Προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας οἱ Λατῖνοι ἔκαμαν τροποποιήσεις τινὰς ἐν τῷ παραληφθέντι ἀλφαριθμῷ, ὡς τὴν τοῦ C—G καὶ ἄλλας.¹

¹ Τὰ αὐτὰ γράμματα τοῦ ἀλφαριθμού, τὰ ὅποια ἔχοησιμοποίησαν οἱ Ἐλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι, παρέλαβον ὑστερὸν καὶ οἱ Γερμανοί, οἱ Κέλται καὶ οἱ Σλαβοί οὗτος διλόκληρος σχεδὸν ἡ Εύρώπη, (Γερμανικοί λαοί, Κέλται, Σλαβοί, Λατινικά φῦλα, "Ἐλληνες"), ἔχουν τὸν αὐτὸν ἀρχικὸν ἀλφάριθμον, ἀλλ᾽ ἴκανῶς παρ' ἔκαστοις μεταβεβλημένον.

ΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΛΑΤΙΝΙΚΟΣ ΑΛΦΑΒΗΤΟΣ

§ 1. Ό λατινικὸς ἀλφάβιθητος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἔξης 24 γραμμάτων (litterae) Aa ἄ, Bb (μ)πέ, Cc κά, Dd (ν)τέ, Ee ἔ, Ff ἔφ, Gg γκέ, Hh (χ)ἄ, Ii ἶ, Jj γιώτ, Ll ἔλ, Mm ἔμ, Nn ἔν, Oo ὁ, Pp πέ, Qq κοῦ, Rr ἔρ, Ss ἔς, Tt τέ, Uu οῦ, Vv βέ, Xx ἔξ, Yy ὖ ψιλόν, (ν ἔλληνικόν, γ Graecum) Zz ζῆτα.¹

Σημ. Τὸ γ καὶ τὸ εἶχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα μόνον ἐν λέξεσιν εἰλημέναις ἐκ τῆς ἔλληνικῆς ἢ (τὸ γ μόνον) καὶ ἄλλης τινὸς γλώσσης.

§ 2. Ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων εἶναι

φωνήεντα μὲν (litterae vocales ἢ μόνον vocāles) τὰ ἔξης: α, ε, ι, ο, υ, γροφερόμενα ὡς τὰ ἔλληνικὰ α, ε, ι, ο, ου, υ,— σύμφωνα δὲ (litterae consonantes ἢ μόνον consonantes) τὰ ἔξης: β, c, d, f, g, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

Σημ. Τὸ h εἶναι σημεῖον δασέος πνεύματος, ὅχι φθόγγου τινὸς δηλωτικόν: "Ομηρος Homērus, Ἐλένη Helena, Ιστορία historia.

§ 3. Τὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, v, x προφέρονται ὡς τὰ νέα ἔλληνικὰ κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ, β, ξ.

Τὸ b προφέρεται ὡς τὸ ἔλληνικὸν μπ εἰς τὰς λέξεις μπίρα, μπάρμπας, μπάμιες: barba πώγων.

Τὸ d προφέρεται ὡς τὸ ἔλληνικὸν ντ εἰς τὰς λέξεις ντούρδος, ντομάτα, ντόμιρο: durus στερεός, σκληρός.

¹ Παλαιότερον ἦτο ἐν χρήσει καὶ τὸ γράμμα K, π. γ. Kalendae αἱ Καλάνδαι, ἀλλ᾽ ὅστερον ἀντ' αὐτοῦ ἀπαρχαιωθέντος μετεγειρίζοντο τὸ C, Calendae. Πολλοὶ ὅμως ἐκδόται μεταγειρίζονται ἀκόμη τὸ K εἰς τὰς ἐκδόσεις τοῦ Βιργιλίου κ. ά.

Τὸ γέ προφέρεται ὡς τὸ ἔλλην. γι εἰς τὰς λέξεις *Γκίκας*, *Γκίνης*, *Γκιόκας*: genus γένος.

Σημ. Τὸ γε μετὰ ἔρωνον π καὶ πρὸ φωνήντος προφέρεται σχεδὸν ὡς γκβ, ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος: lin·qua γλῶσσα, ex-stin-guo-ἄποσθέννυμι.

Τὸ γέ προφέρεται ὡς τὸ ἔλλην. γι εἰς τὰς λέξεις *γιατρός*, *γιορτή*: γανια θύρα.

Τὸ γέ συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ π, μεθ' οὗ προφέρεται σχεδὸν ὡς κβ, ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος: a-qua ῦδωρ, quaer-tus τέταρτος.

Τὸ γέ προφέρεται ὡς τζ: zona ζώνη, maza μᾶζα.

Σημ. Τὸ ἐν s ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων προφέρομεν συνήθως ὡς ζ: musa μοῦσα, Caesar Καῖσαρ, causa αἴτια.

§ 4. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μακροὺς φθόγγους, ǎ, ē, ı, ɔ, ឱ, ጀ, καὶ βραχεῖς ă, ě, ı, օ, ឃ, ጀ, (ῶστε ὅλα τὰ φωνήντα τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι διχροά).

§ 5. Δίφθογγοι—Diphthongi ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι

ἡ αε ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἔλληνικὴν αι καὶ προφερομένη ὡς αὐτή: i:usae μοῦσαι, Aegyptus *Αἴγυπτος*,

ἡ αυ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἔλλην. αυ, ἀλλὰ προφερομένη οὕτως, ὡστε ν' ἀκούωνται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι α-υ, ἐν μιᾷ ὅμως συλλαβῇ au: ná-uta ναύτης, áudio ἀκούω, á-udeo τολμῶ,—

ἡ ει ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἔλλην. ει, ἀλλὰ προφερομένη οὕτως ὡστε, ν' ἀκούωνται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι e-u, ἐν μιᾷ ὅμως συλλαβῇ eu: Ee-utp̄ra Εὐρώπη, Lé-eu-ctra τὰ Λεῦκτρα,—

καὶ ἡ οε ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰς ἔλληνικὰς οι καὶ ω, ἀλλὰ προφερομένη σχεδὸν ὡς ε μακρὸν (μεταξὺ ο καὶ ε): Boiotia Boeotia, καμφῳδία coinoedia.

Σημ. Τὸ αε, αυ, οε, ει δὲν εἶναι δίφθογγοι εἰς τὰς ἔξῆς περιπτώσεις:

1. Εἰς ἐκείνας τὰς ἐκ τῆς ἔλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας λέξεις, αἴτινες οὐδὲ ἐν τῇ ἔλληνικῇ ἔχουν ἀντίστοιχον δίφθογγον π. χ. a-er ἀήρ, Pha-ethon Φαέθων, cho-ephori χοηφόροι, La-udamia Λαοδάμεια, Cre-usa Κρέονσα.

2. Τὸ αεὶς τὰς λέξεις α-ēnus χαλκοῦς, α-ēneus χαλκοῦς, α-ēnipes χαλκόπους, α-ēnobāibus χαλκοπώγων, αἴτινες καὶ ahenus, aheneus, ahenipes, ahenobarbus γράφονται.

3. Τὸ σε εἰς τὰ σύνθετα ἐκ τῆς προθέσεως ειπ, ἡ ὅποια ἐν συνθέσει πρὸ φωνήντος γίνεται εο—: εο-εο συνέρχομαι, εο-ερκεο συνείρω, περιορέζω.

4. Τὸ ευ εἰς τὰ εἰς—ε-υς,—ε-υι μήγοντα δύναματα καὶ εἰς τοὺς εἰς—ειπτ λήγοντας ὁματικοὺς τύπους, ἔνθα τὸ οὖν ἀνήκει εἰς τὴν κατάληξιν: αιτε-υς χρυσοῦς, horrie-υιν σιτοβολῶν, ε-υιτ πορεύονται, ade-υιτ προσέρχονται neque-υιτ ἀδυνατοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

§ 6. Τὰ σύμφωνα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ διαιροῦνται

1. εἰς ἄφωνα (mutae) b, c, d, g, p, q, t,—

2. εἰς ὑγρὰ (liquidae) l, r,—

3. εἰς ἔρρινα (nasales) m, n,—

4. εἰς συριστικὰ ἢ ἥχηρὰ (sibilantes ἢ spirantes) f, j, s, v—καὶ
5. εἰς διπλᾶ (duplices) x, z.

Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται

1. εἰς οὐρανισκόφωνα (guturales) c, g, q,—

2. εἰς χειλόφωνα (labiales) b, p,—καὶ

3. εἰς δόντόφωνα (dentales) d, t.

Σημ. α'. Τὰ Ἑλληνικὰ δασέα θ, φ, χ, ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς τὰς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένας λέξεις ἀπεδίδοντο διὰ τοῦ th, ph, ch, τὰ δύοια πρέπει νὰ προσέρχονται ὡς t, p, c, μετὰ δασέος παρακολουθοῦντος πνεύματος: Ἀθῆναι Athēnae, Φιλόχορος Philochorus¹.

Σημ. β'. Τὸ ἀρκτικὸν ὃ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῇ λατινικῇ ἀπεδίδετο διὰ rh: Ῥόδος Rhodus, ὁγήτωρ rhetor· καὶ τὰ ἐν μέσῳ λέξεως ρρ διὰ rrh: Πύρρος Pyrrhus.

¹ Τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν φ προεφέρετο ἄλλως, ὡς π μετὰ δασέος πνεύματος, ως πλ', ὅχι ὅπως προφέρομεν αὐτὸν οἱ κεφτεῖοι Ἐλληνες· διὰ τοῦτο καὶ ἡ λατινικὴ γλώσσα δὲν ἀπέδιδεν αὐτὸν διὰ τοῦ f, ἀλλὰ διὰ τοῦ ph.

Σημ. γ'. Οἱ περὶ συλλαβισμοῦ κανόνες τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἵσχουν καὶ διὰ τὴν λατινικήν: *fi-li-us* υἱός, *A-ri-sti-des* Ἀριστείδης, *mil-le* χίλιοι, *pater-nus* πατρικὸς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΟΣΟΤΗΣ ΣΥΛΛΑΒΩΝ

§ 7. Διὰ τὴν λατινικήν γλῶσσαν εἶναι πολὺ ἀναγκαιότερον νὰ γνωρίζωμεν τὴν ποσότητα τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συλλαβῶν, ίδιᾳ τῆς **παραληγούσης**, διότι ἐκ τῆς ποσότητος τῆς παραληγούσης ἔξαρται, ὡς θὰ ἰδωμεν δὲν γον κατωτέρω, δὲ τονισμὸς τῶν πολυσυλλάβων λέξεων.

Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς ἔξης γενικωτάτους κανόνας:

1. Φωνῆν πρὸ ἄλλου φωνήντος ἢ πρὸ *h*, μεθ' ὁ ἀκολουθεῖ πάλιν φωνῆν, εἶναι σχεδὸν πάντοτε βραχύ¹: *filius* υἱός, *contrāhō* συσπῶ.

2. Αἱ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμέναι λέξεις, αἱ μὴ ἐντελῶς ἐκλατινισθεῖσαι, τηροῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, ἢν ἔχουν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τονίζονται δὲ ὅμως κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λατινικῆς: *Μενέλαος* *Mē-né-lā'-us*, *Μήδεια* *Mē-dē'-a*, *Σωκράτης* *Sócrates*.

Σημ. Ἄντι τοῦ ἄ ἤ ὕ ε ο τῆς ἑλληνικῆς

ἢ λατινικὴ ἔχει ἄ ἱ ὕ ε ο

(ἄ)

ἀντὶ τοῦ ἄ ἵ ὖ η ω ου τῆς ἑλληνικῆς

ἔχει ἄ ἱ ὕ ε σ ὕ

(ἴ)

ἀντὶ τοῦ φ ἔχει σ ἢ οε: φδὴ σδε, κωμῳδία *comoedia*, —

ἀντὶ τοῦ ει ἔχει πρὸ συμφώνου μὲν πάντοτε ι, πρὸ φωνήντος δὲ ἐ ἢ ι: Ἀριστείδης *Aristides*, Δαρεῖος *Darēus* ἢ *Darēus*, Αἰνείας *Aenēas*.

3. Αἱ δίφθογγοι εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καθόλου μακραί.

4. Πᾶν φωνῆν προερχόμενον ἐκ συναιρέσεως δύο ἄλλων φωνηέντων εἶναι μακρόν: (*cum+ago=co-ago*) *cōgo* συνάγω, ἀναγκάζω (*tibia+cano=tibi-i-cen*) *tibīcen* αὐλωδός.

5. Ἐπίσης μακρὸν εἶναι καὶ τὸ φωνῆν, μεθ' ὁ ἔγινεν ἐκπτω-

¹ Vocalis ante vocalem corripitur φωνῆν πρὸ φωνήντος βραχύνεται.

σις συμφώνου πρὸς ἄλλου συμφώνου (*ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις*) : (sis-do) sīdo ὕζω, καθίζω.

§ 8. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συλλαβή τις εἶναι
βραχεῖα (syllāba brevis), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν πρὸς ἄλλου φω-
νήντος ἢ h ἢ ἀπλοῦ συμφόνου ἢ καὶ ἐν τέλει λέξεως,—

(φύσει) **μακρὰ** (syllāba natiūlā longa), ἀν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν
ἢ δίφθογγον,—

θέσει μακρὰ (syllāba positione longa), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν
πρὸς δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸς διπλοῦ.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρὸς δύο συμφώνων,
ῶν τὸ πρῶτον εἶναι ἀφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, λαμβάνεται **κα-**
νονικῶς ὡς βραχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

§ 9. Ἐπὶ τῶν λέξεων τῆς λατινικῆς γλώσσης οὐδεὶς τόνος τίθε-
ται. Ὁθεν ἵνα τονίζωμεν δρθῶς αὐτάς, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τοὺς
ἔξης κανόνας :

1. Αἱ δισύλλαβοι λέξεις τονίζονται πᾶσαι ἐπὶ τῆς παραληγούσης :
páter πατήρ, máter μήτηρ, cá-usa αἰτία.

2. Αἱ πολυσύλλαβοι τονίζονται ἐπὶ τῆς **παραληγούσης**, ἀν αὗτη,
ἢ **παραλήγουσα**, εἶναι **μακρά**, φύσει ἢ θέσει : cor̄d'na στέφανος,
reḡt'na βασίλισσα, puélla ἡ παῖς, ἡ κόρη, patérnus πατρικός,—

"Αν δὲ ἡ **παραλήγουσα** εἶναι **βραχεῖα**, τονίζονται ἐπὶ τῆς **προ-**
παραληγούσης : féminα γυνή, rópuis λαός.

§ 10. "Οταν εἰς τὸ τέλος λέξεώς τινος **προπαροξυτόνου** ἢ **παρο-**
ξυτόνου μετὰ ληγούσης **μακρᾶς** προστεθῇ μία τις τῶν ἔξης ἐγκλιτι-
κῶν λέξεων -que καί, τέ, -ne ἢ, -pe (ἐφωτηματικὸν μόριον), -met,...
ἢ τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς αὐτῆς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν ληγούσαν τῆς
προηγουμένης λέξεως, ἢ δοποία τηρεῖ καὶ τὸν ἔδιον ἔαυτῆς τόνον :
omnia πάντα, ómniáque πάντα τε, καὶ πάντα, múltas πολλάς,
múltásque καὶ πολλάς, ália ἄλλα áliaντε ἢ ἄλλα.

"Αν δὲ ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι **παροξύτονος** καὶ ἔχῃ τὴν λή-
γούσαν βραχεῖαν καὶ μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς ἐγκλιτικῆς λέξεως, ὁ
τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς ἀποβάλλεται : inúsa ἢ μοῦσα, músa·que καὶ ἥ

μοῦσα, meliō'rā (τὰ) ορείτω, meliō'rā-ve ἢ (τὰ) ορείτω ἐγός ἐγώ,
ἐγόνε? ἐγώ; ἐγόμετ ἔγωγε.

§ 11. Άντι τῆς ψιλῆς (') τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ λατινικὴ οὐδὲν σημεῖον ἔχει: 'Αλκιβιάδης Alcibiades, ἀντὶ aer· ἀντὶ δὲ τῆς δασίας (') ἔχει h: 'Ελένη Helena, ἥρως heros.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΕΩΣ

§ 12. Τὰ ἐν τῇ λατινικῇ ἐν χρήσει σημεῖα στίξεως εἶναι τὰ ἔξης:

1. ἡ τελεία στιγμὴ . (punctum)
2. τὸ κῶλον : (colon)
3. τὸ ημίκωλον ; (punctum et comma ἢ semicolon)
4. τὸ κόμμα , (comma ἢ virgula)
5. τὸ ἐρωτηματικὸν ? (signum interrogatiōnis)
6. τὸ ἐπιφωνηματικὸν ! (signum exclamatiōnis)
7. ἡ παρένθεσις () (parenthēsis)
8. ἡ παράγραφος § (paragraphus)

ΤΜΗΜΑ Δ.ΕΥΤΕΡΟΝ. ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 13. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ:

1. ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantivum)	{
κλιτὰ
(declinabilia)
2. ὄνομα ἐπίθετον (non en adjectivum)	
3. ἀριθμητικὸν (numerale)	
4. ἀντωνυμία (pronōmen)	
5. ὅντα (verbum)	
6. ἐπίσημα (adverbium)	
7. πρόθεσις (praepositio)	
8. σύνδεσμος (conjunction)	
9. ἐπιφώνημα (interjectio)	

Σημ. "Ἄρθρον ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει.

Α'. Κλιτή μέρη τοῦ λόγου.

α'. Πτωτικά.

§ 14. Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γένος, ἀριθμός, πτῶσις, κλίσις.

§ 15. Γένος -genus: Τὰ γένη καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι τρία, ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrūm).

§ 16. Τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν¹ διακρίνεται

α' ἐκ τῆς σημασίας αὐτῶν (μὴ λαμβανομένης δηλονότι ὑπ' ὅψιν τῆς καταλήξεως), φυσικὸν γένος,—

β' ἐκ τῆς καταλήξεως,² γραμματικὸν γένος.

'Ἐκ τῆς σημασίας διακρίνονται

1. ὡς ἀρσενικοῦ γένους

τὰ ὄντατα τῶν (ἀρρένων)³ θεῶν: Juppiter ὁ Ζεύς, Apollo ὁ Απόλλων,—

τὰ ὄντατα τῶν λαῶν Persa ὁ Πέρσης, Scytha ὁ Σκύθης,—

τὰ ὄντατα τῶν ἀνδρῶν: Caesar ὁ Καίσαρ, Catilina ὁ Κατιλίνας, καὶ γενικῶς τὰ σημαντοτάτα ἀρρενα ζῶα: aries ὁ ἄρνης, hircus ὁ τράγος, verres ὁ (ἄρρενης) χοῖρος,—

πρὸς τούτοις καὶ τὰ ὄντατα τὰ δηλούντα, ἀξίωμα ἢ ἐπάγγελμα ὅπερ μόνον ἀνδρες ἔχουν: consul ὁ πατος, praetor στρατηγός, praeco ἀηρυνή, scriba γραφεύς, nauta ναύτης.

'Ἄρσενικοῦ γένους εἶναι ἀκόμη καὶ τὰ ὄντατα τῶν μηνῶν τοῦ έτους: Januarius, Aprilis, December,³—

καὶ τὰ ὄντατα τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν: Auster ὁ Νότος, Sequāna ὁ Σηκοάνας, Tibēris ὁ Τίβερις.⁴

¹ Περὶ τοῦ γένους τῶν ἐπιθέτων θὰ εἰπωμεν κατωτέρω.

² Περὶ τῆς διακρίσεως τοῦ γένους ἐκ τῆς καταλήξεως θὰ εἰπωμεν ἐν ἑκάστῃ κλίσιτι ἰδίᾳ.

³ Τὰ ὄντατα τῶν μηνῶν εἶναι κυρίως ἐπίμετα, ἔγιναν δὲ οὐσιαστικὰ κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ mensis (μήν), ὅπερ εἶναι γένους ἀρσενικοῦ.

⁴ Τὰ ὄντατα τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν εἶναι γένους ἀρσενικοῦ, διότι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ οἱ Θρακαῖοι ἐν τῇ θεοποίησε τῶν στοιχείων τῆς φύσεως τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ποταμοὺς ἐφαντάζοντο ὡς ἀρρενας θεούς.

2. θηλυκοῦ γένους εἶναι

τὰ δνόματα τῶν θεαῖνῶν : Juno ἡ Ἡρα Venus ἡ Ἀφροδίτη, — τὰ δνόματα τῶν γυναικῶν καὶ γεννικῶς τὰ σημαίνοντα θήλεα ζῷα : Helena ἡ Ἐλένη Hecuba ἡ Ἐκάβη, mater ἡ μήτηρ, capra ἡ αἴξ.

Θηλυκοῦ γένους εἶναι καὶ τὰ δνόματα τῶν δένδρων : malus ἡ μηλέα, ficus ἡ συκῆ. ¹

3. Οὐδετέρου γένους εἶναι

τὰ δνόματα τῶν καρπῶν τῶν δένδρων : malum τὸ μῆλον pīrum τὸ ἄπιον, —

τὰ δνόματα τῶν μετάλλων : aes ὁ χαλκός, ferrum ὁ σίδηρος, aurum ὁ χρυσός.

Οὐδέτερα εἶναι καθόλου πάντα τὰ ἄκλιτα οὐσιαστικὰ (ὅσα δὲν σημαίνουν πρόσωπον ἢ ἄλλο τι, ὅπερ διὰ τὴν σημασίαν νὰ εἶναι ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους) : iōta longum ὥτα μακρόν, a corrētum a συνεσταλμένον, βραχύ.

Οὐδετέρου γένους θεωρεῖται πᾶσα λέξις ὡς πρᾶγμα θεωρουμένη ἢ λαμβανομένη ὑπὸ τὴν ἔξωτερικὴν μορφήν της: docere est meum, dīscere tuum τὸ διδάσκειν ἔστιν ἐμόν, σὸν δὲ τὸ μανθάνειν, aρχ monosyllabum est τὸ arx εἶναι μονοσύλλαβον.

Όμοίως οὐδετέρου γένους θεωρεῖται καὶ ὀλόκληρος φράσις ὡς γνωμικὸν ἢ ἄλλως λαμβανομένη : illud «ne quid nimis» ἐκεῖνο τὸ «μηδὲν ἄγαν», illud Cassianum «cui bono fuit» ἐκεῖνο τὸ τοῦ Κασσίου «τίνει εἰς ἄγαθὸν ἐγένετο», τίς ὠφελήθη.

§ 17. Τὰ ἐκ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης εἱλημμένα δνόματα τηροῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὸ αὐτὸ γένος : ἡ μέθοδος methodus (θηλ.), τὸ πέλαγος pelagus (οὐδ.), ἡ Αἴγυπτος Aegyptus (θηλ.), ὁ Πόντος Pontus (ἀρσεν.), ὁ ἀὴρ aer (ἀρσεν.).

§ 18. Ἀριθμὸς - nūmērūs : οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, ὁ ἑνικὸς singulāris καὶ ὁ πληθυντικὸς plurālis.

§ 19. Πτῶσις - casus : αἱ πτώσεις εἶναι ἕξ, δνομαστικὴ nomi-

¹ Τὰ δνόματα τῶν δένδρων εἶναι γένους θηλυκοῦ εἴτε διότι τὰ δένδρα εἶναι τρόπον τινὰ μητέρες τῶν καρπῶν, οὓς γεννῶσιν, εἴτε διότι ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῇ ἐλληνικῇ καὶ τῇ λατινικῇ ἐπροσωποποιήθησαν καὶ ἐθεωρήθησαν ὡς νύμφαι.

natīvus, γενικὴ genetīvus, δοτικὴ datīvus, αἰτιατικὴ accusatīvus, κλητικὴ vocatīvus, καὶ ἀφαιρετικὴ ablatīvus.

Σημ. Ἡ ἀφαιρετικὴ εὑρίσκεται εἴτε μετὰ προθέσεων, in, ab, cum... σημαίνουσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (in terra ἐν τῇ γῇ) τὸ ποιητικὸν αἴτιον (a filiā ὑπὸ τῆς θυγατρός) τὸ ὄμοῦ (cum filia μετὰ τῆς θυγατρός),—

εἴτε ἀνευ προθέσεων, σημαίνουσα ὅργανον (pecunia διὰ χοημάτων), τρόπον (dolo διὰ δόλου, δολίως) καὶ ἄλλα πολλά.

§ 20. Κλίσις -declinatio: ἐν τῇ λατινικῇ διακρίνομεν πέντε κλίσεις: πρώτην, δευτέραν, τρίτην, τετάρτην καὶ πέμπτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Οὐσιαστικὰ

§ 21. Τὰ ὄνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, κλινόμενα ὡς ἔξης: ¹

Singularis

Nom.	nauta ὁ ναύτης
Gen.	nautae τοῦ ναύτου
Dat.	nautae τῷ ναύτῃ
Acc.	nautam τὸν ναύτην
Voc.	nauta ὁ ναῦτα
Abl.	nautā

Pluralis

nautae οἱ ναῦται
nautarum τῶν ναυτῶν
nautis τοῖς ναύταις
nautas τοὺς ναύτας
nautae ὁ ναῦται
nautis

§ 22. Πλὴν τῶν γνησίων λατινικῶν ὄνομάτων, τὰ ὅποια πάντα, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, λήγουν εἰς—a, γεν.—ae..., εἶναι καὶ τινα ὄγδοεντα εἰς—as ἥ—es καὶ θηλυκὰ; εἰς—e, τὰ ὅποια ἡ λατινικὴ γλώσσα ἔχει παραλάβει ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μὲ καταλήξεις Ἑλληνικὰς εἰς τινας πτώσεις, π. χ.

ὁ Αἰνείας Aeneas, Gen. Aenēae... τὸν Αἰνείαν Aenēan...

οἱ Ἀγγίσης Anchises Gen. Anchīsae... τὸν Ἀγγίσην Anchisen...

¹ Τὸ θέμα τῶν ὄνομάτων τῆς α' κλίσεως λήγει εἰς—a καὶ εὑρίσκεται ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῆς καταλήξεως—rum.

ἡ Πηνελόπη Penelopē, τῆς Πηνελόπης Penelopēs τὴν Πηνελό-
πην Penelopeν...

§ 23. Ἐξαιρέσεις.

1. Τὰ ὄνόματα dea (θεά), filia (θυγάτηρ) καὶ ἄλλα τινὰ σπανιώ-
τερα ἔχουν τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς
-ābus ἀντὶ -is, deabus, filiābus, (ὅταν διακρίνωνται ἀπὸ τῶν ἀρ-
σενικῶν deus-deis, filius-filiis... τῆς β' κλίσεως).

2. Τὸ ὄνομα familia (οἰκογένεια) ἔχει γενικὴν familiae (κανο-
νικῶς) καὶ familias, ¹ π. χ. pater familias πατὴρ οἰκογενείας, οἰ-
κοδεσπότης, mater familias μήτηρ οἰκογενείας, οἰκοδέσποινα.

3. Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ παλαιότερον ἔληγε καὶ εἰς -āi : terrāi
τῆς γῆς, τῆς χώρας, aulāi τῆς αὐλῆς ².

§ 24. Γένος τῶν ὄνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως.

Τὰ ὄνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι καθόλου γένους θηλυκοῦ.
Ἐξαιροῦνται μόνον ὅσα διὰ τὴν σημασίαν εἶναι γένους ἀρσενικοῦ
(§ 16. 1), ὅσα δηλ. σημαίνουν ἀνδρας, ἀνδρῶν ἐπαγγέλματα, λαούς,
ἄρρενα ζῷα, ποταμοὺς καὶ ἀνέμους : nauta, poeta, Persa,
Sequāna.

[Σημ. Οἱ μαθηταὶ ἀφ' οὗ διδαχθοῦν τὴν κλίσιν τῶν ὄνομάτων
τῆς α' κλίσεως, νὰ ἔξαγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετραδίῳ
τὰς ἐν τέλει διακριτικὰς ἑκάστης πτώσεως καταλήξεις].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

Θύσιαστικά.

§ 25. Τὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι ἀρσενικά, θηλυκὰ
καὶ οὐδέτερα.

Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ κλίνονται ως ἔξης : ³

¹ Ἡ κατάληξις —as τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἦτο παλαιότερον πάντων τῶν
ὄνομάτων τῆς α' κλίσεως, ώς καὶ ἐν τῇ ἔλληνικῇ γλώσσῃ τῶν θηλυκῶν.

² Ἡ κατάληξις -i (μετὰ τοῦ χαρακτῆρος a-i) εἶναι κατὰ τὴν β' κλίσιν.

³ Τὸ θέμα τῶν ὄνομάτων τῆς β' κλίσεως λήγει εἰς -o. καὶ εὑρίσκεται ἀφαι-
ρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῆς καταλήξεως —rum.

Singularis

Nom.	equus ὁ ἵππος
Gen.	equi τοῦ ἵππου
Dat.	equo τῷ ἵππῳ
Acc.	equum τὸν ἵππον
Voc.	eque ὁ ἵππε
Abl.	equo

Pluralis

equi αἱ ἵπποι
equorum τῶν ἵππων
equis τοῖς ἵπποις
equos τοὺς ἵππους
equi ὁἱ ἵπποι
equis

Τὰ οὐδέτερα κλίνονται ὡς ἔξῆς :

Singularis

Nom.	dōnum τὸ δῶρον
Gen.	dōni τοῦ δώρου
Dat.	dono τῷ δώρῳ
Acc.	dōnum τὸ δῶρον
Voc.	dōnum ὁ δῶρον
Abl.	dono

Pluralis

dona τὰ δῶρα
dōnōrum τῶν δώρων
dōnis τοῖς δώροις
dona τὰ δῶρα
dona ὁἱ δῶρα
dōnis

§ 26. *Ἐξαιρέσεις*:

1. Ὁνόματά τινα ἀρσενικὰ λήγοντα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ εἰς—rus καὶ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν, ἀπέβαλον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ τὸ—us καὶ ἐν τῇ οὐλητικῇ τὸ—e, π. χ.

puer (ἀντὶ puērū) ὁ παῖς, Gen. puēri, Dat. puēro, Acc. puērum, Voc. puer (ἀντὶ puere), Abl. puerō, Plur. Nom. puēri (οἱ παῖδες), Gen. puērōrum...

vir (ἀντὶ virus) ὁ ἀνὴρ viri τοῦ ἀνδρός... vir (ἀντὶ vire) ἄνερ...

2. Ἀλλα δέ τινα ὀνόματα εἰς—rus ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον, ἀφ' οὗ ἀπέβαλον τὸ—us καὶ—e, ἀνέπιτυξαν πρὸ τοῦ τ φωνῆν e, π. χ. ἀγρὸς ager [agrus, agr̄]. Gen. agrī Dat. agro Acc. agrum, Voc. ager [agre] Abl. agro Plur. agri agrorūm... (ὅμαλῶς).

caper (τράγος) [caprus] Gen. capri, Dat. capro...

magister (διδάσκαλος) [magistrus] Gen. magistri...

3. Τὰ λήγοντα εἰς—ius καὶ—iūpi ὑπερδισύλλαβα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνικοῦ λήγουν εἰς—ii (κανονικῶς) καὶ εἰς—i (κατὰ συναίρεσιν): Vergilius (ὁ Βιργίλιος) Gen. Vergiliī καὶ Vergīli, consilium (βουλή, σκέψις) Gen. consiliī καὶ consi'lī... (ὁ τόνος μένει ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν, εὶ καὶ ἡ παραλήγουσα τώρα εἶναι βραχεῖα).

4. Τὰ εἰς—ius κύρια γνήσια λατινικὰ ὄνόματα καὶ τὸ filius (υἱὸς) σχηματίζουν τὴν αλητικὴν εἰς—i ἀντὶ—ie: Tullius ὁ Τύλλιος : Voc. Tulli ὁ Τύλλιε, filius Voc. fili ὁ υἱός.

5. Τὸ deus (θεὸς) κλίνεται ὡς ἔξῆς:

Sing. deus dei deo deum deus deo,—

Plural. dei καὶ dii καὶ di, deorum καὶ deum, deis καὶ diis καὶ dis, deos, dei καὶ dii καὶ di, deis καὶ diis καὶ dis.

Σημ. Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐκτὸς τοῦ deus, καὶ πολλῶν ἄλλων ὄνομάτων λήγει εἰς—um (ἀρχαιότερον—οム), ἀντὶ—orum π. χ. virorum καὶ virūm (τῶν ἀνδρῶν) liberorum καὶ liberūm (τῶν τέκνων) Argivorum καὶ Argivōm¹ (τῶν Ἀργείων).

§ 27. Γένος τῶν ὄνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως.

1. Τὰ λήγοντα εἰς—us γενικῶς εἶναι ἀρσενικά. Ἐξαιροῦνται μόνον, ὅντα γένους θηλυκοῦ, τὰ ἔξῆς:

α' τὰ ὄνόματα τῶν δένδρων (§ 16, 2) mālus ἡ μηλέα...

β' τὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ (§ 17) methodus ἡ μέθοδος...

γ' τὸ alvus κοιλία, humus γῆ, χῶμα.

Τοία δὲ ὄνόματα εἰς—us εἶναι γένους οὐδετέρου, τὸ virus δηλητήριον, vulgus ὄχλος (τοῦτο καὶ ἀρσενικὸν ἐνίστε) καὶ pelagus πέλαγος (τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένον § 17).

2. Τὰ λήγοντα εἰς—um εἶναι γένους οὐδετέρου. Ἐξαιροῦνται μόνον δλίγα γυναικῶν ὄνόματα, π. χ. Glycerium ἡ Γλυκέριον, Erotium ἡ Ἐρώτιον... τὰ δποῖα διὰ τὴν σημασίαν (§ 16, 2) εἶναι γένους θηλυκοῦ.

[**Σημ.** Καὶ ἕδω οἱ μαθηταὶ ἀφοῦ διδαχθοῦν τὴν κλίσιν τῶν ὄνομάτων τῆς β' κλίσεως, νὰ ἔξαγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετραδίῳ τὰς ἐν τέλει διακριτικὰς ἐκάστης πτώσεως καταλήξεις. Τὸ αὐτὸν νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἄλλων κλίσεων γ', δ' καὶ ε'].]

Ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως

§ 28. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν ἐπίθετα λήγοντα εἰς—us—a—um, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ τῆς ἑλληνικῆς εἰς—ος—η(-a), —ον καὶ κλινόμενα ὡς καὶ τὰ τῆς ἑλληνικῆς, τὸ μὲν θηλυκὸν κατὰ

Μετὰ τὸ ν διατηροῦνται περισσότερον αἱ ἀρχαιότεραι καταλήξεις —os καὶ —om: saevos ἄγριος, ἀπηνής, saevom, ὑστερὸν saevum.

τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν δευτέραν, ὡς ἔξῆς:

Singularis

Nom. bonus καλὸς	bonă καλὴ	bonum καλὸν
Gen. boni καλοῦ	bonae καλῆς	boni καλοῦ
Dat. bono καλῷ	bonae καλῇ	bono καλῷ
Acc. bonum καλὸν	bonam καλὴν	bonum καλὸν
Voc. bone καλὲ	bona καλὴ	bonum καλὸν
Abl. bono	bonā	bono

Pluralis

Nom. boni καλοῖ	bonae καλαῖ	bona καλὰ
Gen. bonōrum καλῶν	bonōrum καλῶν	bonōrum καλῶν
Dat. bonis καλοῖς	bonis καλαῖς	bonis καλοῖς
Acc. bonos καλοὺς	bonas καλὰς	bona καλὰ
Voc. boni καλοῖ	bonae καλαῖ	bona καλὰ
Abl. bonis	bonis	bonis

§ 29. *Ἐξαιρέσεις.*

1. Ὁλίγιστα ἐπίθετα καὶ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι εἰς —us, —a, —um, σχηματίζουν τὴν γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς —ius (ἀντὶ εἰς —i, —ae) καὶ τὴν δοτικὴν εἰς —i (ἀντὶ —o, —ae).

Τὰ ἐπίθετα ταῦτα εἶναι τὰ ἔξῆς.

solus sola solum μόνος, μόνη, μόνον, Gen. solius, Dat. soli,
Acc. solum, solam, solum...

totus, tota, totum ὅλος, ὅλη, ὅλον, Gen. totius, Dat. toti,
Acc. totum, totam, totum...

unus, una, unum εἷς, μία, ἕν, Gen. unius, Dat. uni, Acc.
ūnum, unam, unum...

ullus, ulla, ullum τίς, τί, Gen. ullius, Dat. ulli, Acc. ullūm,
ullam, ullum...

nullus, nulla, nullum οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν, Gen. nullius
Dat. nulli, Acc. nullum, nullam, nullum...

2. Πολλὰ ἐπίθετα λήγοντα εἰς —tus καὶ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν ἀπέβαλον ἐν τῇ ὄνομαστικῇ καὶ ηλητικῇ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τὸ —us καὶ —e, ὡς τὰ οὐσιαστικὰ (§ 26, 1,) π. χ.

miser (ἀντὶ misérus) ἀθλιος, miséra, misérum, κλητ. miser
(ἀντὶ misere) ἀθλιε, misera, miserum —

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

satur (ἀντὶ satūrus) satūra satūrum πλήρης, πλήρες, κλητ. satur (ἀντὶ satūre)...

3. Ἀν τὸ εἰς —rus λῆγον ἐπίθετον ἔτυχε νὰ ἔχῃ πρὸ τοῦ —rus σύμφωνον, τότε μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ —us καὶ —e ἐν τῇ ὄνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ γένους ἀνεπτύχθη πρὸ τοῦ ἡ βροχὴν ἐ π. χ.

piger (ἀντὶ pigrus) θηλ. pigra οὐδ. pigrum νωθρός, ὀκνηρός, Gen. pigri, pigrae, pigri... Vocat. piger (ἀντὶ pigre) pigra pigrum...

sinister (ἀντὶ sinistrus), sinistra, sinistrum ἀριστερός. Gen. sinistri, sinistrae, sinistri... Vocat. sinister (ἀντὶ sinistre) sinistra, sinistrum...

pulcher (ἀντὶ pulchrus), pulchra, pulchrum ὁραιος—α—ον, Gen. pulchri, pulchrae, pulchri... Voc. pulcher (ἀντὶ pulchre) pulchra pulchrum...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Θύσιαστικὰ

§ 30. Τὰ ὄνοματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

A'. Συμφωνόληκτα.

§ 31. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ κλίνονται ὡς ἔξης:

ἀρσ.	<i>Singularis</i>	θηλ.
-------------	-------------------	-------------

Nom. dux (duc-s) (¹) ἥγεμών	lex (leg-s) (¹) νόμος
Gen. ducis	legis
Dat. duci	legi
Acc. ducem	legem
Voc. dux (duc-s)	lex (leg-s)
Abl. duce	lege

Pluralis

Nom. duces	leges
Gen. ducum	legum
Dat. ducibus	legibus
Acc. duces	leges
Voc. duces	leges
Abl. ducibus	legibus

^¹ Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οὐρανισκόφωνον μετὰ s κάμνει x :

§ 32. Τὰ οὐδέτερα διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ ἑκατέρου ἀριθμοῦ, κλινόμενα ὡς ἔξῆς:

Singularis

Nom.	aequor πέλαγος
Gen.	aequōris
Dat.	aequōri
Acc.	aequōr
Voc.	aequōr
Abl.	aequōre

Pluralis

	aequōra
	aequōrum
	aequōribus
	aequōra
	aequōra
	aequōribus

§ 33. *Παρατηρήσεις.*

1. Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν μὲν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν λαμβάνει συνήθως κατάληξιν — s, τῶν δὲ οὐδετέρων εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα.

Σημ. Τὸ θέμα εὑρίσκομεν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ ἀποκόπτοντες τὴν κατάληξιν — us.

2. Τῶν ἔχόντων χαρακτῆρα s ἢ ὑγρὸν 1, r ἢ π ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἡ ὀνομαστικὴ δὲν λαμβάνει κατάληξιν -s, ἀλλ' εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα· π. χ.

flos ἄνθος	Gen.	floris [ἀντὶ flos-is] ¹ ,	Plur.	Gen.	flor-um
consul ὕπατος,	Gen.	consul-is...	Plur.	Gen.	consul-um
uxor ἡ σύζυγος,	Gen.	uxor-is	»	»	uxor-um
leo (ἀντὶ leon) λέων,	Gen.	leōn-is	»	»	leōn-um

Σημ. *Γενικὴ παρατήρησις.* Ἡ δυσκολία ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι μόνον νὰ εὔρωμεν ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τὴν γενικήν διότι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ συνήθως πάσχει ἀλλοιώσεις ἐν τῷ σχηματισμῷ αὐτῆς ἐκ τοῦ θέματος.

Αφ' οὗ δὲ εὔρωμεν τὴν γενικήν, οὐδεμία πλέον δυσκολία νὰ σηματίσωμεν καὶ τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀλλάσσοντες τὰς καταλήξεις ².

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶναι ἀνάγκη νὰ μανθάνωμεν (ἐκ τοῦ λεξιλογίου ἢ τοῦ λεξικοῦ) πλήν τῆς ὀνομαστικῆς ἑκάστου ὀνόματος καὶ τὴν γενικήν αὐτοῦ.

¹ Έν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὸ s ενδισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων συνήθως τρέπεται εἰς r: mus μῦς, Gen. mur-is (ἀντὶ mus-is) muri..., ἐν ᾧ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀποβάλλεται, μῦς γεν. (μυσός) μύδος..

² Τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ κτλ. θὰ εἰπωμεν κατωτέρω.

Ταῦτα ἔχοντες κατὰ νοῦν δυνάμεθα νὰ κλίνωμεν πᾶν ὄνομα τῆς γ'. κλίσεως π. γ. :

A'

hiems θηλ. ὁ χειμὼν Gen. hiēmis . . .
 lapis (ἐκ τοῦ lapis-s¹) ἀρσεν. ὁ λίθος, Gen. lapīdis . . .
 aetas (ἐκ τοῦ aetat-s¹) θηλ. ἡ ἡλικία, Gen. aetāt-is . . .
 salus (salut-s¹) θηλ. ἡ σωτηρία, Gen. salūt-is . . .
 mos ἀρσεν. ἥθος, χαρακτήρ, Gen. moris (ἀντὶ mos-is) . . .

B'

pater πατήρ,	Gen. patr-is (ἀντὶ patēris)
mater μήτηρ	» matr-is (ἀντὶ matēris)
frater ἀδελφός	» fratr-is (ἀντὶ fratēris)
September Σεπτέμβριος	» Septembris
October Ὁκτώβριος, November, December . . .	

(συγκοπτόμενα)

C'

homo ἀρσ. θηλ. ὁ ἡ ἀνθρωπος	Gen. homin-is
ordo ἀρσ. τάξις (πολιτῶν)	» ordin-is
imāgo θηλ. εἰκὼν	» imagin-is
virgo παρθένος	» virgīn-is
multitūdo θηλ. πληθὺς	» multitudin-is
Apollo ὁ Ἀπόλλων	» Apollin-is
Juppiter ὁ Ζεὺς	» Jov-is
flamen ἱερεὺς	» flamīn-is
miles στρατιώτης	» milīt-is
judex δικαστής	» judic-is
princeps ἡγεμών	» princip-is
pulvis ἀρσ. κόνις	» pulvēr-is
senex γέρων	» senis, seni, senem

¹ Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὁδοντόφωνον πρὸ τοῦ s ἀφομοιοῦται salut-s salus-s . . . ὑστερον δὲ ἐκπίπτει τὸ ἔτερον s.

A'. Οὐδέτερα.

nomēn ὄνομα	Gen. nomēn is, nomēn-i . . .
os στόμα	» oris (ἀντὶ osis) ori . . .
jas δίκαιον	» juris (ἀντὶ jesis) juri ¹ . . .
genus γένος	» genēris (genēs-is) . . .
corpus σῶμα	» corpōris (corpōs is) . . .
robur ἰσχὺς	» robōris (ἀντὶ robus Gen. robōs-is . . .)
caput κεφαλὴ	» capīt-is . . .
lac γάλα	» lact-is (ἄνευ πληθυντικοῦ).
os ὀστοῦν	» oss-is . . . Plur. Gen. oss i-um . . .
mel μέλι	» mell is . . .
cor καρδία	» cordis . . .
iter ὁδός, πορεία	» itinēris . . . (σπανίως itēris . . .)

B'. Φωνηεντόλητα.

§ 34. Κατὰ τὴν τοίτην κλίσιν κλίνονται καὶ πολλὰ φωνηεντόλητα, ἔχοντα χαρακτῆρα i, δύο δὲ μόνον οἱ τὸ sus σῦς, ἀγριόδορος, Gen. su-is, καὶ τὸ grus γέρανος, Gen. gru-is.

§ 35. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οἱ κλίνονται ὅπως καὶ τὰ συμφωνόλητα, sus, suis, sui, suem . . . —

Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα i κανονικῶς διαφέρουν ἀπὸ τῶν συμφωνόλητων εἰς τὰς ἑξῆς πτώσεις:

1. τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουσαν εἰς —im ἀντὶ —em.
2. τὴν ἀφαιρετικὴν » » » —i ἀντὶ —e.
3. τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντ. » » —i-um ἀντὶ —um.
4. τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθ. » » —is » —es.

5. τὰ οὐδέτερα φωνηεντόλητα διαφέρουν καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ληγούσας εἰς —ia ἀντὶ —a.

Παραδείγματα:

puppis θηλ. πρόμνα, Gen. puppis, Dat. puppi, Acc. puppim, Voc. puppis, Abl. puppi—Plur. Nom. puppes, Gen. puppium, Dat. puppibus, Acc. puppis . . .

¹ Τὸ ὄνομα jusjurandum (ὅρκος) γράφεται συνήθως ὡς μία λέξις, ἀλλὰ σίναι δύο jusjurandum καὶ κλίνονται ἔπατέρα χωριστά, Gen. juris jurandi, Dat. juri jurando . . . (ἄνευ πληθ. ἀριθμοῦ).

civis πολίτης, ἀρσ. θηλ. Gen. civis. Abl. civi Plur. Nom. cives, Gen. civium, Acc. civis...

mare οὐδ. θάλασσα, Gen. maris, Dat. mari, Acc. mare, Abl. mari—Plur. Nom. Acc. Voc. maria, Gen. marium...

Εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις, γενικήν, δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὁνομαστικήν, δοτικήν, κλητικήν, ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, διχαρακτήρι συγχωνεύεται μετὰ τῆς καταλήξεως:

civis, Gen. civis (civi-is), Dat. civi (civi-i).

Plur. Nom. cives (civi es) Dat. Abl. civibus (civi-ibus).

Οὕτω συνέπεσον ὡς πρὸς τὰς πτώσεις ταύτας τὰ φωνηεντόληκτα πρὸς τὰ συμφωνόληκτα: civis-regis, civi-regi, cives-reges, civibus-regibus, maribus-aequoribus.

Ἐκ τῶν πτώσεων τούτων ἡ σύμπτωσις ἐπεξετάζῃ καὶ εἰς τὰς πτώσεις ἔκεινας, πάσας ἢ τινάς, εἰς τὰς δόποιας διέφερον πρότερον τὰ φωνηεντόληκτα ἀπὸ τῶν συμφωνόληκτων, π. χ.

εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ turrim καὶ turrem πύργον
civem πολίτην

puppim καὶ puppem πρόμναν

navis ναῦς navim καὶ navem ναῦν

εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ civi καὶ cive
turri > ture

avis πτηνὸν avi > ave

εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ avis > aves
civis > cives

turris > turres

nubes νεφέλη nubis > nnbes

§ 36. Τὰ φωνηεντόληκτα ὀνόματα juvēnis νέος καὶ canis κύων συμπίπτουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις μετὰ τῶν συμφωνόληκτων: Gen. juvenis, canis, Dat. juveni, cani, Acc. juvenem, canem, Abl. juvene, cane.—Plur. Nom. Acc. Voc. juvēnes, canes, Gen. juvenum, canum, Dat. Abl. juvenibus, canībus.

§ 37. Πολλὰ φωνηεντόληκτα ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ ἐν τῇ ὁνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγοντα εἰς —is καὶ εἰς —es ἢ μόνον εἰς es: π. χ. vatis καὶ vates μάντις, Gen. vatis..., caedis καὶ caedes φόνος Gen. caedis..., nubes (ἀντὶ nubis) νεφέλη, Gen. nubis...

§ 38. Τὰ φωνηεντόληκτα οὐδέτερα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἔνικοῦ τρέπουν τὸν χαρακτῆρα ι εἰς ε ἡ ὅλως ἀποβάλλοντα αὐτόν :

mare θάλασσα, Gen. maris	θέμα mari-
rete δίκτυον > retis	> reti-
animal (ἀντὶ animāle) ζῶον, Gen. animalis	> animāli-
exemplar (ἀντὶ exemplāre)	
παράδειγμα, Gen. exemplāris	> exemplāri-

Σημ. Τὰ οὐδέτερα φωνηεντόληκτα πάντα ἀνεξαιρέτως τὴν ἀφετικὴν τοῦ ἔνικοῦ σχηματίζουν εἰς —i, τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —ia καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —ium :

mare... mari maria marium
animal... animāli animalia animalium
exemplar... exēplāri exemplaria exemplarium

§ 39. Φωνηεντόληκτα ἥσαν παλαιότερον καὶ πολλὰ ἄλλα ὄνοματα, τὰ δοποῖα τὸν χαρακτῆρα ι διετήρησαν μόνον ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐν φ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἔνικοῦ συνεχώνευσαν ἡ ἀπέβαλον αὐτόν.

Τοιαῦτα ὄνόματα είναι τὰ ἔξης μονοσύλλαβα ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ ἔνικοῦ :
ars (ἀντὶ arti-s) τέχνη Gen. artis Plur. Gen. arti-um...
pars (ἀντὶ parti-s) μέρος > partis > parti-um
sors (ἀντὶ sorti-s) κλῆρος > sortis > sorti-um
mors (ἀντὶ morti-s) θάνατος > mortis > morti-um
gens (ἀντὶ genti-s) ἔθνος > gentis > genti-um
mens (ἀντὶ menti-s) διάνοια > mentis > menti-um
καὶ τὸ δισύλλαβον
cohors (ἀντὶ cohorti-s) τάγμα στρατιωτῶν Gen. cohortis Plur. Gen. cohorti-um.

§ 40. Κατὰ τὰ ὄνόματα ταῦτα ἐσχημάτισαν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —ium καὶ πολλὰ ἄλλα, ὅχι φωνηεντόληκτα, μονοσύλλαβα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἔνικοῦ καὶ ἔχοντα δύο σύμφωνα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς τοῦ ἔνικοῦ π. χ.

mons ὄρος	Gen. mont-is Plur.	Gen. mont-i um
nox νὺξ	» noct-is	» noct-i-um
dens ὅδονς	» dentis	» dent-i-um
pons γέφυρα	» pontis	» pont-i-um
fons πηγὴ	» fontis	» font-i-um
ark ἀκρόπολις	» arcis	» arc-i-um
merx ἐμπόρευμα	» mercis	» merc-i-um
urbs πόλις	» urbis	» urb-i-um
stirps δίζα, κορμὸς	» stirpis	» stirp-i-um.

§ 41. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλα ὄνόματα ἐσχημάτισαν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —i-um, π. χ.

fraus ἀπάτη	Gen. fraudis Plur.	Gen. fraud-um καὶ fraud-i-um
lis ἔρις	» litis	» lit-i-um
venter κοιλία	» ventris	» ventr-i-um
imber ὅμβρος	» imbris	» imbr-i-um
mus μῆς	» muris	» mur-i-um
os ὀστοῦν	» ossis	» oss-i-um . . .

§ 42. Γένος τῶν ὄνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως¹.

A' Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εἰς —or Gen. —ōris : amor amōris ἀγάπη...
2. εἰς —o » —ōnis : sermo semōnis διάλογος...

(τὰ εἰς —io Gen. —ōnis εἶναι γένους θηλυκοῦ).

3. εἰς —qs Gen. —oris : flos floris ἄνθος, mos moris ἥθος, φαρακτήρος οὐδέτερον μόνον τὸ os oris στόμα.
4. εἰς —er Gen. —ris (συγκοπτόμενα) venter ventris κοιλία
5. εἰς —is Gen. —ēris : cinis cinēris τέφρα.

B' Θηλυκοῦ γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εἰς —io —iōnis (ἀφηρημένα σχεδὸν πάντα) : oratio -ōnis ὁγ-τορικὸς λόγος, legio -ōnis λεγεών.

¹ Ενταῦθα δίδομεν τοὺς γενικωτέρους καὶ ἀσφαλεστέρους κανόνας, τοὺς ἔχοντας ὀλίγας μόνον ἔξαιρέσεις ἡ καὶ οὐδεμίαν, παραλείπομεν δὲ τάξεις τινάς, π. χ. τὰ εἰς —is Gen. is . . ., ὅν τὰ ὄνόματα εἶναι ἀνάμεικτα, ἀρσενικὰ ἢ θηλυκά.

2. εἰς —do Gen. —dīnis : magnitūdo —dīnis μέγεθος* ἀρσενικὰ εἶναι μόνον τὸ cardo —dīnis στρόφιγξ καὶ ordo —dīnis τάξις (πολιτῶν)· τὸ cūpido —dīnis ἔρως εἶναι καὶ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους.

3. εἰς —go Gen. —gīnis : imāgo —gīnis εἰκών· τὸ margo —gīnis κράσπεδον εἶναι καὶ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους.

4. εἰς —tas Gen. —tātis : civitas —tātis πολιτεία.

5. εἰς —us Gen. —ūtis : virtus —ūtis ἀρετή.

6. εἰς —os Gen. —ōtis : dos dotis προΐξ.

7. εἰς —us → —ūdis ἦ —ūdis : palus —ūdis τέλμα, pecus —ūdis κτῆνος, καὶ τὸ laus laudis ἔπαινος καὶ fraus fraudis ἀπάτη.

8. εἰς —is Gen. —īdis : cuspis —īdis αἰχμή· ἀρσενικὸν μόνον τὸ lapis —īdis λίθος.

9. εἰς —es Gen. —īs, ἵσσοσύλλαβα φωνηεντόληκτα : nubes nubis νεφέλῃ strues struis σωρός.

10. εἰς —es Gen. —ētis ἥ —ētis : quies —ētis ἡσυχία, seges —ētis σπαρτόν.

11. τὰ πλεῖστα τῶν εἰς —s ληγόντων μονοσυλλάβων καὶ σύμφωνον πρὸ τοῦ s ἔχόντων: aīs τέχνη, mens νοῦς... Ἀρσενικὰ εἶναι δλίγα, καὶ τὰ συνηθέστερα τὰ ἔξης: dens ὁδούς, fons πηγή, mons ὅρος pons γέφυρα

12. τὰ πλεῖστα τῶν εἰς —x Gen. —cīs ἥ —gis: vox φωνή, Gen. vocis, lex νόμος, Gen. legis... ἀρσενικὰ εἶναι δλίγα, τὸ codex codīcis κώδιξ, grex gregis ἀγέλη...

Γ'. Οὐδετέρων γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εἰς —e Gen. —is : mare maris θάλασσα

2. εἰς —al → —ālis : animal —ālis ζῷον.

3. εἰς —ar → —āris : calcar —āris κέντρον, πτερυϊστήρ.

4. εἰς —men → —mīnis : nomen nomīnis ὄνομα

5. εἰς —us → —uris : jus juris δίκαιον· ἀρσενικὸν τὸ πυρ muris μῦς, καὶ θηλυκὸν τὸ tellus —ūris γῆ.

6. εἰς —or → —ōris : aequor —ōris πέλαγος· θηλυκὸν μόνον τὸ arbor —ōris δένδρον.

7. εἰς —ur → —ōris : ebur ebōris ἐλεφάντινον ὄστον.

8. εἰς —ur → —ūris : fulgor —ūris κεραυνός.

9. εἰς —us → —ēris : genus —ēris γένος

10. εἰς —us → —ōris : corpus —ōris σῶμα· ἀρσενικὸν μόνον τὸ lepus lepōris λαγωός.

11. εἰς —er —ēris : cadāver —ēris νεκρός, πτῶμα.

12. εἰς —e : lac lactis γάλα.

13. εἰς —t —caput capitis κεφαλή, κεφάλαιον.

Ἐπίθετα τῆς γ' οὐδέσσεως

§ 43. Τὰ κατὰ τὴν τρίτην οὐδίσιν οὐλινόμενα ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα ἢ δικατάληκτα.

Τὰ μονοκατάληκτα λήγουν :

1. εἰς —x Gen. —cis : audax —ācis τολμηρός.

2. εἰς —r » —ris : pauper —ēris πένης.

3. εἰς —l » —lis : vigil —īlis ἄγρυπνος.

4. εἰς —ans » —antis : elēgans —antis ἔξαιρετος.

5. εἰς —ens » —entis : prudens —entis συνετός.

6. εἰς —us » —ēris : vetus —ēris παλαιός.

7. εἰς —es » —ītis : dives —ītis πλούσιος...

Τὰ δικατάληκτα λήγουν :

1. εἰς —is ἀρ. θηλ... —e οὐδ.: levis, leve κοῦφος -η -ov.

1. εἰς —ior » —ius » (συγκριτικά) : levior, levius κουφότερος -a -ov.

§ 44. Ἐπίθετά τινα εἰς —is, ἔχοντα πρὸ τοῦ —is τὸ σύμφωνον ἢ, ἀπέβαλον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ οὐλητικῇ τοῦ ἔνικου τοῦ ἀρσενικοῦ μόνον γένους τὸ —is, καὶ οὕτω ἔμφανίζονται ὡς **τρικατάληκτα**, π. χ.

ἀρ. celer (ἀντὶ celēris) θηλ. celēris, οὐδ. celēre ταχὺς ταχεῖα, ταχύ, Gen. celēris. Dat. celēri.¹

§ 45. "Αν δὲ τυχὸν εἴχον πρὸ τοῦ —i ἔτερον σύμφωνον, ἀνεπύχθη μεταξὺ αὐτῶν ἐ βραχύ, π. χ. acer (ἀντὶ acris) acris acre ὅξεια ὅξεια ὅξει, Gen. acris Dat. acri...

§ 46. Τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα εἰς —ior καὶ τὰ μονοκατάληκτα pauper vetus dives princeps -cīpis πρῶτος, ἡγεμών, compos -pōtis ἐγκρατῆς καὶ τινα ἄλλα σπανιώτερα (particeps, sospes, caelēbs, superstes...) ἔχουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν συμφωνολήκτων, π. χ.

levior leviōris leviori leviōrem ἀφαιρ. leviore.

Plur. leviōres leviorum levioribus leviores...

¹ Πρβλ. καὶ § 29 2 καὶ 3.

vetus vetēris veteri veterem ἀφαιρ. vetere

Plur. vetēres veterum veteribus veteres...

Οὐδέτ. levius leviōris leviōri levius leviōre.

Plur. leviōra leviorum...

Οὐδ. vetus vetēris veteri vetus vetēre.

Plur. vetēra veterum ...

§ 47. Τὰ ἄλλα ἐπίθετα ἔχοντα εἰς ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις **πλήν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ** τὰς κατάληξιες, τῶν ἔχόντων χαρακτῆρα **ι** φωνηεντολήμτων οὖσιαστικῶν (§ 35) :

levis levis Levi levem levis levi.

Plur. leve levium levibus levis (καὶ leve) levibus.

Oὐδ. leve levis lev eve levi.

Plur. levia levium levibus levia levia levibus.

audax audācis audaci audacem audax audaci.

Plur. audāces audaciūm audacibus audacis (καὶ audaces) audaces audacibus...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 48. Ή τετάρτη κλίσις περιλαμβάνει ὄνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς -us, καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς -i. ¹

Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ κλίνονται ὡς ἔξης :

Singularis

Nom. fructus καρπὸς

Gen. fructus

Dat. fructui (καὶ fructu)

Acc. fructum

Voc. fructus

Abl. fructu

Pluralis

fructus

fructuum

fructibus

fructus

fructus

fructibus

¹ Τὸ θέμα τῶν ὄνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως λήγει εἰς —us, καὶ εὐρίσκεται ἀν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις —um.

Τὰ οὐδέτερα κλίνονται ως ἔξης :

<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom. genu γόνυ	genua
Gen. genus	genuum
Dat. genū (καὶ genui)	genībus .
Acc. genu	genua
Voc. genu	genua
Abl. genu	genībus

***Ἐξαιρέσεις.**

1. Τὰ δισύλλαβα τὰ ἔχοντα εἰς ποδὸς τοῦ —us, —u ἀκόμη καὶ τὸ tribus φυλὴ καὶ artus μέλος τοῦ σώματος, ἀρθρον, σχηματίζουν τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ibus (οὐχ εἰς -ibus) : lacus λίμνη lacūbus, pecu κτῆνος pecūbus, tribus tribūbus, artus artūbus.

Σημ. Τὸ portus λιμὴν σχηματίζει καὶ portībus καὶ portūbus, — τὸ partus τοκετὸς partūbus καὶ (σπανιώτ.) partībus, — τὸ veru ὀβελὸς καὶ verūbus καὶ verībus.

2. Τὸ domus οἶκος ἔχει καὶ πτώσεις τινὰς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, κλινόμενον ως ἔξης :

<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom. domus	domus
Gen. domus (domi)	domuum καὶ domōrum
Dat. domui (domo)	domībus
Acc. domum	domus καὶ domos
Voc. domus	domus
Abl. domo (domu)	domībus ¹

§ 49. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως.

Τὰ λήγοντα εἰς —us εἶναι σχεδὸν πάντα ἀρσενικά,—

θηλυκὰ εἶναι μόνον τὰ ἔξης : domus, manus χείρ, acus βελόνη, idus -սամ (πληθ. μόνον) αἱ εἰδοί, tribus φυλὴ καὶ porticus στοά.

Τὰ εἰς-υ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἔνικοῦ λήγοντα εἶναι πάντα οὐδέτερα.

¹ "Ενεκα τῆς ὄμοιότητος πτώσεών τινων τῆς δευτέρας καὶ τετάρτης κλίσεως, καὶ ἄλλων ὀνομάτων ἀπαντοῦν τόποι καὶ κατὰ τὰς δύο κλίσεις, π.χ. τὸ pinus (θηλ. β' κλίσ.) ἔχει ἀφαιρ. pinu ἀντὶ pino, τὸ ficus (θηλ. β' κλίσ.) ἔχει ἀφαιρ. fico καὶ fico καὶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΜΠΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 50. Κατὰ τὴν πέμπτην κλίσιν κλίνονται ὄνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, λήγοντα εἰς -es γεν.— εἰ καὶ κλινόμενα ὡς ἔξης :¹

Singularis		Pluralis	
Nom.	res	dies	res
	πρᾶγμα	ἡμέρα	dies
Gen.	r̄ei	diēi	rerum
Dat.	r̄ei	diēi	rebus
Acc.	rem	diem	res
Voc.	res	dies	res
Abl.	re	die	rebus

Σημ. Τὸ ὄνομα respublica πολιτεία γράφεται μὲν συνήθως ὡς μία λέξις, ἀλλ' εἶναι δύο (res publica) καὶ κλίνονται χωριστά. Nom. respublica, Gen. reipublicae, Dat. reipublicae, Acc. reipublicam, Abl. republica (πληθυντικὸν δὲν ἔχει).

§ 51. Πλίον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν σχηματίζουν μόνον τὸ res καὶ τὸ dies· ἐκ τῶν λοιπῶν τινὰ μὲν σχηματίζουν μόνον τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (spes, acies facies species, effigies), τὰ ἄλλα οὐδεμίαν.

Σημ. Τὰ εἰς —ies λήγοντα ἐν τοῖς τύποις τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἑνικοῦ, παρὰ τὸν κανόνα (§ 7,1) ἔχουν τὸ ε τῆς παραληγούσης μακρόν, diēi, facieī, specieī . . .

§ 52. Γένος τῶν ὄνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως.

Τὰ ὄνόματα τῆς πέμπτης κλίσεως εἶναι γένους θηλυκοῦ, μόνον τὸ dies καὶ meridies μεσημβρία εἶναι γένους ἀρσενικοῦ.

Σημ. Τὸ dies εἶναι καὶ γένους θηλυκοῦ πολλάκις, μάλιστα ἀν σημαίνῃ προσθεσμὸν, ὁρισμένην ἡμέραν (certa dies).

§ 53. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν πέντε κλίσεων.

1. Ἡ κλητικὴ ἔκατέρου ἀριθμοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ μόνον ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν

¹ Τὸ θέμα τῶν ὄνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως λήγει εἰς —e καὶ εὐρίσκεται, ἀν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις —rum.

τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι διάφορος τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ Ἰδίου ἀριθμοῦ (dominus-domine, equus-eque).

2. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ πάντοτε μὲ τὴν δοτικὴν τοῦ Ἰδίου ἀριθμοῦ.

3. Τὰ οὐδέτερα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἔχουν τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ.

4. Τῶν οὐδέτερων ἡ ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει πάντοτε εἰς —α (ὧς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ : δῶρα, δόρατα, τελέα — dona, nomina, cognomina).

5. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἑκάστης κλίσεως ἔχουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις.

6. Αἱ καταλήξεις τῶν οὐδέτερων ἐν ἑκάστῃ κλίσει διαφέρουν ἀπὸ τῶν καταλήξεων τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις, γενικήν, δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν εἶναι αἱ αὐταῖ.

Σημ. α'. Οὐδέτερα οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ πέμπτη κλίσις ἔχει.

Σημ. β'. Ἐπίθετα οὔτε ἡ τετάρτη οὔτε ἡ πέμπτη κλίσις ἔχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΑΚΛΙΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

A'. Ἐλλειπτικά.

α') "Ἐλλειπτικὰ κατ" ἀριθμὸν (defectiva numero).

§ 54. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν ὀνόματα ἀπαντῶντα εἰς ἕνα μόνον ἀριθμόν, εἴτε εἰς τὸν ἑνικὸν (singularia tantum), εἴτε εἰς τὸν πληθυντικὸν (pluralia tantum).

1. Τὰ κύρια ὀνόματα κλίνονται μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν ποῦ ἀπαντοῦν : Caesar, Roma, Latium (singularia tantum),—

Athenae, Puteoli, Gabii, Veii, Fregellae . . . (pluralia tantum).

Σημ. Τὰ δηλωτικὰ προσώπων κύρια ὀνόματα ἀπαντῶντα εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν σχηματίζουν καὶ πληθυντικὸν ἐνίστε, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἥτοι

α') ὅταν δύο ἢ πλείονα πρόσωπα ἔχουν τὸ αὐτὸν ὄνομα : Catones οἱ (δύο) Κάτωνες.

β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθοῦν ἄλλα πρόσωπα ἔχοντα ὁμοιότητα

μὲ τὸ διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ δηλούμενον γνωστὸν πρόσωπον : Hyperidae volunt esse et Lysiae Ὑπερεῖδαι καὶ Λυσίαι, δηλ. ὅμοιοι μὲ τὸν Ὑπερείδην καὶ Λυσίαν, θέλουν νὰ εἶναι.

2. Τὰ πλεῖστα ὀνόματα τῶν ἔορτῶν κλίνονται εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (pluralia tantum) : Saturnalia Κρόνια, Bacchanalia Διονύσια ...

3. Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ ἀπαντοῦν συνήθως εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν· ἀλλά πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν : virtutes ἀρεταί, acerbitates πικρότητες, delectatiōnes εὐφροσύναι ...

4. Τὰ περιληπτικὰ ἀπαντοῦν εἰς μόνον τὸν ἑνικόν : vulgus ὄχλος, plebs πληθύς.

5. Τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἀπαντοῦν εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν : aes χαλκός, aurum χρυσός, ferrum σίδηρος.

Σημ. aera πληθ. σημαίνει διάφορα εἰδη χαλκοῦ ἢ χαλκᾶ σκεύη.

arma-armōrum ὄπλα	moenia-moeniūm τεῖχος, τείχη
dīvitiae-ārum πλοῦτος	nōnae-ārum αἱ νῶναι
epūlæ-ārum δεῖπνον	tenēbrae-arum σκότος
feriae-ārum ἑορταί	exuviae-arum σκῦλα
gemīni-ōrum δίδυμοι	excubiae-arum φρουρά, νυκτο-
liberi-ōrum τέκνα	[φυλακὴ]
nuptiae-ārum γάμος	pugae-arum φλυαρία
angustiae -arum ἡ στενὴ δίοδος	manes-manium σκιαὶ ἀποθα-
idus-uum αἱ εἰδοὶ	[νόντων]
indutiae-arum ἀνοικοχὴ	procēres-ērum ἐπιφανεῖς
insidiae-arum ἐνέδρα	nundīnae-arum ἡ τῆς ἀγορᾶς
calendae-arum ἡ πρώτη ἑκάστου	[ῆμέρα
μηνὸς	fasti-orum ἡμερολόγιον

§ 55. Πολλὰ ὀνόματα ἔχουν ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀλλην σημασίαν, διάφορον τῆς ἐν τῷ ἑνικῷ, ἢ ἔχουν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἑνικοῦ καὶ ἀλλην. aqua-ae τὸ ὕδωρ

τὰ λαματικὰ ὕδατα π. χ.	aquaes Gratianae, aquae Sullanae
fontūna-ae ἡ τύχη	fortūnae-ārum τὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ
opēra-ae ὁ κόπος	opēræ-arum οἱ ἐργάται
auxilium-ii ἡ βοήθεια	auxilia-iōrum αἱ βοήθειαι καὶ τὰ ἐπι-

[κουρικὰ στρατεύματα

(castrum καὶ συνηθέστερον ὑπόκο.

ρισ.) castellum-i φρούριον	castra-ōrum στρατόπεδον.
comitium-ii ὁ ἐν τῇ ὁμαϊκῇ ἀγορᾷ τόπος, ἐν ᾧ συνήγοντο αἱ ἐκ- κλησίαι τοῦ λαοῦ, τὸ κομίτιον,	
comitia-iōrum ἡ ἐκκλησία αὐτή, ἡ τῶν πολιτῶν δημοσία συνάθροισις	
impedimentum-i κώλυμα	impedimenta-ōrum κωλύ- ματος, ἀλλὰ καὶ ἀποσκεναὶ
rostrum-i τὸ ὁμόφος (τῶν πτηνῶν),	rostra-orum ὁμόφη, ἔμβολα
τὸ ἔμβολον τῶν νεῶν	ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν τῇ ὁμαϊ- κῇ ἀγορᾷ δημόσιον βῆμα
aedes-is ναὸς	aedes aedium οἶκος.

littéra-ae τὸ γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου,

littérae-agum τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ ἡ ἐπιστολή ...

β' Ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσεις (defectīva casibus).

§ 56. Τὰ συνηθέστατα ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσεις εἰναι :

1. fas οὐδ.δσιον καὶ nefas οὐδ. ἀνόσιον μόνον ὄνομα.καὶ αἰτιατ.ἐνικ.
2. instar οὐδ. ὅγκος, μέγεθος, ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. ἐνικοῦ.
3. sponse θηλ. ἀφαιρ. ἐνικοῦ : mea sponte ἐμῇ βουλήσει, sua sponte οἰκείᾳ βουλήσει.
4. fors θηλ. ὄνομαστ. καὶ forte ἀφαιρ. ἐνικοῦ, τύχῃ.
5. [ops] θηλ. βοήθεια, Gen. opis, Dat. opi, Acc. opem, Abl. ope, Plur. opes (οἱ θησαυροί), opum, opibus ...
6. vis θηλ. βία, δύναμις vim, vi Plur. vires virium viribus...
7. dicis, γενικὴ ἐνικοῦ, ἐν τῇ φράσει dicis causa ἢ dicis gratia νόμου χάριν, διὰ τὸν τύπον.
8. infinitas, αἰτιατ. πληθυντ., ἐν τῇ φράσει infinitias ire ἀρνεῖσθαι.
9. pōndo ἀφαιρετ. ἐνικ. (κατὰ) τὸ βάρος : auri quinque librae pondo χρυσοῦ πέντε λίτραι (τὸ βάρος).
10. nauci γεν. ἐνικ. : homo non nauci ἀνθρωπος οὐδεμιᾶς ἀξίας.
11. [pref] θηλ. δέησις, Dat. preci, Acc. precem, Abl. prece—Plur. preces, precum, precibus ...
12. [verbē] οὐδ. μάστιξ Gen. verbēris, Abl. verbere—Plur., verbēra τὰ τῆς μάστιγος κτυπήματα, verbērum, verberibus ...

B'. "Ακλιτα.

§ 57. Ἀκλιτα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰναι ὀλίγα

1. τὰ ὄνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου π.χ. littera i o t a

Gen. litterae i o t a, Dat. litterae i o t a, Acc. litreram i o t a...

2. ξενικά τινα (δηλ. οὐτε Ἑλληνικὰ οὐτε λατινικὰ) ὄνόματα : Adam Ἀδάμ...

I'. Substantiva abundantia.

§ 58. Substantiva abundantia ὄνομάζουν οἱ Λατῖνοι τὰ ἔχοντα διπλοῦς τύπους εἴτε ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι π. χ.

callum -i καὶ callus -i τύλος (δὲ κάλλος)

luxuria -ae » luxuries -ēi τρυφὴ

bacūlum -i » bacūlus -i βακτηρία

plebs plebis » plebes -ēi πληθύς...

εἴτε καὶ ἐν ὅλιγαις μόνον πτώσεσι, π. χ. jecur ἡπαρ, Gen. jecōris καὶ jecinōris, Dat. jecori καὶ jecinori...

locus loci τόπος, Plur. loci locorum καὶ loca locorum...

frenum freni χαλινός, Plur. frena -orum... καὶ freni -orum...

jugērum -i πλέθρον, -o -um... κανονικῶς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἀλλ' ὁ πληθυντικὸς καὶ κατὰ τὴν τρίτην Dat. Abl. jugeribus (ἔτερόκλιτον).

requies -ētis... ἀνάπαυλα, ἡσυχία Acc. requiētem καὶ requiem.

Tὸν vas ἀγγεῖον Gen. vasis... ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ [κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν μόνον, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ μόνον κατὰ τὴν δευτέραν : vasa, vasorum, vasis... (ἔτερόκλιτον)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΕΠΙΘΕΤΑ ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΚΛΙΤΑ

§ 59. Τὰ ἐλλειπτικὰ καὶ ἀκλίτα ἐπίθετα καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι ὅλιγα, τὰ ἔξης :

1. nequam οὐδαμινός, ἀκλίτον, διὰ πάντα ἀριθμόν, γένος καὶ πτῶσιν homo nequam, homines nequam, feminae nequam...

2. potis ἢ potē ἀκλίτον καὶ ἐλλειπτικόν, μόνον ὄνομαστική καὶ αἰτιατική, παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ, non potis sum δὲν δύναμαι, non potis sunt δὲν δύνανται.

3. damnas ὁμοίως : damnas esto καταδικαζέσθω, damnas sunto καταδικαζέσθωσαν.

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

4. [ceterus] cetera ceterum ἐλλειπτικὸν μόνον κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἐν τῷ ἔνικῷ, ἢν ἀναπληροῖ τὸ reliquus, δταν παρίσταται ἀνάγκη.

5. [sons] ἔνοχος, ἐλλειπτικὸν μόνον κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ, γεν. suntis...

§ 60. **A d j e c t i v a a b u n d a n t i a** (§ 58). Διπλοῦς τύπους ἔχουν καὶ πολλὰ ἐπίθετα π. χ.

1. opulens —ntis	καὶ	opulentus —a —um	πλούσιος
2. inermis —e	>	inermus —a —um	ἄσπιλος
3. inanimis —e	>	inanimus —a —um	ἄψυχος...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 61. Ὁ θετικὸς βαθμὸς τῶν ἐπιθέτων λέγεται λατινιστὶ gradus positivus, ὁ συγκριτικὸς gradus comparativus καὶ ὁ ὑπερθετικὸς gradus superlativus.

§ 62. Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς προσλήψεως τῶν καταλήξεων —iοr (ἀρσεν. καὶ θηλ.) καὶ —ius (οὐδετ.) εἰς τὸν θετικὸν βαθμόν, μετὰ τὴν ἀφαιρεσιν τοῦ τέλους τῆς γενικῆς τοῦ ἔνικοῦ (-i, -is) :

clarus ἔνδοξος Gen.	clar-i	συγκρ.	clar-iοr	ἔνδοξότερος —a,
			clar-iūs	ἔνδοξότερον
levis κοῦφος Gen.	lev-is		lev-iοr	κουφότερος —a,
			lev-iūs	κουφότερον.

§ 63. Ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς σχηματίζεται δμοίως ἐκ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς προσλήψεως τῶν καταλήξεων —issimus —issima —issimum : clar-issimus clar-issima clar-issimum ἔνδοξότατος-η·ον, lev-issimus lev-issima lev-issimum κουφότατος-η·ον.¹

¹ Ἡ κατάληξις τοῦ μὲν συγκριτικοῦ βαθμοῦ κυρίως εἶναι —ios (ἀρσ. θηλ.) καὶ —ius (οὐδ.). προβλ. ἐλλην. (βελτίσεσ βελτίονες βελτίους). Ἐν τῷ ἀρσ. καὶ θηλ. τὸ —ios ἔγινε —ior κατὰ τὰς λοιπὰς πτώσεις, ἐν αἷς τὸ s μεταξὺ δύο φωνήντων ἐτράπη εἰς r :

§ 64. Έξαιρέσεις.

1. Τὰ εἰς—er ἐπίθετα (miser piger acer...) καὶ τὸ vetus, θέμ. vetér—, σχηματίζουν ὑπερθετικὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως —rimus —rima —rimum :

miser ἄθλιος, Gen. miser-i ὑπερθ. miser-rimus miser-rima miser-rimum ἄθλιώτατος—η—ov
acer ταχύς, Gen. celer-is ὑπερθ. celer-rimus celer-rima celer-rimum ταχύτατος—η—ov.

Σημ. α'. Τὰ εἰς—er—ra—rum (piger pigra pigrum, pulcher pulchra pulchrum...) καὶ τὰ εἰς er—ris—re (acer acris acre, celeber celebris celebre...) σχηματίζουν τὸ μὲν συγκριτικὸν ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ :

piger ὀκνηρός, Gen. pigr-i συγκρ. pigr-iор pigr-ius
pulcher ὡραῖος » pulchr-i pulchr-iор pulchr-ius
acer ὅξն » acr-is » acr-iор acr-ius
celeber ἐπιφανῆς » celebr-is » celebr-iор celebr-ius...

τὸ δὲ ὑπερθετικὸν ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ τοῦ θετικοῦ ὅπως ἔχει :

pulcher ὑπερθ. pulcher-rimus
acer » acer-rimus
celeber » celeber-rimus

Σημ. β' Τὸ dexter δεξιὸς ἔχει συγκριτικὸν dexterior ὑπερθ. dextimus, τὸ δὲ sinister ἀριστερὸς συγκρ. sinister, ὑπερθ. δὲνέχει.

Σημ. γ'. Τὸ matūrus ὥριμος ἔχει ὑπερθετικὸν matur-issimus καὶ matur-rimus.

2. Τὰ ἐπίθετα facilis εύκολος, difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humiliis ταπεινὸς καὶ gracilis ραδινὸς

Τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ εἶναι α') -imus ἢ -mus : min-imus, sum-mus β') -simus ἢ -timus : (mag-simus) maximus, op-timus, ποβλ. (facil-simus) facillimus (miser-simus, miser-rimus, matur-rimus).

Ἐν τῇ κατάληξει is-simus ἢ μὲν —simus εἶναι ὡς εἴρηται ἡ κατάληξης τοῦ ὑπερθετικοῦ, τὸ -is εἶναι βραχυτέρα μορφὴ τῆς καταλήξεως τοῦ συγκριτικοῦ -ios (διὰ μέσου τοῦ -ies, ὅπερ ἐμφαίνεται ἐν τῷ maiestas) -is : mag-is.

σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως—limus—lima—limum :

facilis Gen. facil-is ὑπερθ. facil-limus—lima—limum.

similis → simil-is → simil-limus—lima—limum...

3. Τὰ εἰς—dīcus —ficus καὶ —vōlus λήγοντα ἐπίθετα, σύνθετα μὲ β' συνθετικὸν τὸ ἔημα dico (λέγω), facio (ποιῶ), volo (θέλω) σχηματίζουν τὸ συγκριτικὸν εἰς —ent -ior —ent -ius καὶ τὸ ὑπερθετικὸν εἰς —ent -issimus -a -um :

maledīcus κακολόγος maledic ent-iōr maledic-ent- issimus
magnificus μεγαλοπρεπῆς magnific-ent-iōr magnific-ent-

issimus

benevolus εὐμενῆς benevol-ent-iōr benevol-ent-issimus. ¹

Ἐπίσης καὶ τὸ providus προνοητικὸς (pro-video προνοῶ) ἔχει συγκρ. provid-ent-iōr ὑπερθ. provid-ent-issimus,—

καὶ τὸ egēnus ἐνδεής συγκρ. egentior ὑπερθ. egentissimus.

4. Ἐκ τοῦ dives πλούσιος, Gen. divitis καὶ συγκεκομένως dītis σχηματίζεται συγκρ. divitior καὶ ditior, ὑπερθ. divitissimus καὶ ditissimus,—

ἐκ τοῦ juvenis νέος, συγκριτ. junior καὶ junior (τὸ ὑπερθ. ἐλλείπει).

§ 65. Ως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οὕτῳ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς δύναται νὰ σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς, διὰ τῶν ἐπιφράματων magis μᾶλλον καὶ maxime μάλιστα μετὰ τοῦ θετικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιθέτου :

dubius ἀμφίβολος, magis dubius μᾶλλον ἀμφίβολος, ἀμφίβολώτερος
maxime dubius μάλιστα ἀμφίβολος, ἀμφίβολώτατος.

Οὕτω κανονικῶς σχηματίζουν τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἐπιθέτων εἰς—us, ὅσα πρὸ τοῦ—us ἔχουν φωνῆν, π. χ. dubius, pius εὐσεβῆς, idoneus ἐπιτήδειος, vacuus κενός, arduus ἀνάτης, necessarius ἀναγκαῖος...

¹ Ο λόγος τῆς ἀνωμαλίας ταύτης εἶναι ὅτι τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά τῶν τοιούτων ἐπιθέτων, καὶ τὸ providus, ἐσχηματίσθησαν ἐξ ἀπαρχαιωθέντων θετικῶν ληγόντων εἰς -ens Gen. -entis : maledicens maledicent-is maledicent-iōr... benevolens bonevolent-iōr...

Σημ. Τὰ εἰς —quas λήγοντα σχηματίζουν μονολεκτικῶς τὸ συγχριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν: *antiqus* ἀρχαῖος *antiquior* *antiquissimus*.

§ 66. **Ανώμαλα συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά.*

bonus ἀγαθὸς	melior ἀμείνων	optimus ἄριστος
malus κακὸς	pejor χείρων	pessimus χείριστος
magnus μέγας	major μείζων	maximus μέγιστος
parvus μικρός, διλίγος	minor ἐλάσσων, ἥσσων	minimus ἐλάχιστος, διλίγιστος
multi πληθ. πολλοὶ	plures πλείονες	plurimi πλεῖστοι
multum πολὺ	plus πλέον	plurimum πλεῖστον
nequam οὐδαμινὸς	nequior οὐδαμινώτερος	nequissimus οὐδαμινώτατος
(homo) frugi χρηστὸς	frugalior	frugalissimus

§ 67. **Επιθετα ἐλλειποντα κατά τινα βαθμόν.*

θετικὸν	συγκριτικὸν	ὑπερθετικὸν
(citra)	citerior ὁ ἐπὶ τάδε, πρὸς τὸ μέρος μας	citimus ὁ ἐπὶ τάδε ἐγγύτατος
(ultra)	ulterior ὁ πέραν	ultimus ὁ πέραν ἔσχατος
(prope)	propior ἐγγύτερος	proximus ἐγγύτατος
(intra)	interior ἐνδότερος, ἐσώτερος	intimus ἐνδότατος, ἐσώτατος
	deterior χείρων, ὑπό- δεέστερος	deterrimus χείριστος, κακώτατος
	prior πρότερος	primus πρῶτος
	potior ιρείσσων	potissimus κράτιστος
	ocior ὠκύτερος	ocissimus ὠκύτατος
diversus διάφορος		diversissimus διαφορώτατος
falsus ψευδῆς		falsissimus
inclitus δνομαστὸς		inclitissimus
meritus ὁ προσενεγ- κὼν ὑπηρεσίας, ὁ ἄ- ξιός τινος γενόμενος		meritissimus

novus νέος,	recentior	novissimus ἔσχατος,
πρόσφατος		τελευταῖος (πρὸς τὸ μέρος μας)
sacer ἱερὸς	sanctior	sacer-rimus
vetus παλαιὸς	vetustior	veter-rimus
adulescens νεανίας	adulescentior	
juvenis νέος	juvenior καὶ junior	
senex γέρων	senior γεροντότερος	
alacer ζωηρὸς	alacrior	
diuturnus χρόνιος	diuturnior	
longinquus μακρὸς	longinquior	
propinquus ὁ ἔγγὺς	propinquior	
optimus πιμελῆς	opimior	

§ 68. Abundantia. Τέσσαρα ἐπίθετα ἔχοντα διπλοῦν ὑπερθετικὸν		
[exterus] -a -um	exterior ὁ ἔξωτερος	extrēmūs καὶ extē-
ὅ ἔξω		mīus ὁ ἔξωτατος
[inferus] -a -um	inferior ὁ κατωτέρω	infīmūs καὶ īmūs ὁ
ὅ κάτω εὐρισκόμενος	εὐρισκόμενος	κατωτάτω εὐρισκόμενος
[superus] -a -um	superior ὁ ἀνωτέρω	suprēmūs καὶ sum-
ὅ ἀνω εὐρισκόμενος	εὐρισκόμενος	mus ὁ ἀνωτάτω εὐρι-
		σκόμενος
[posterus] -a -um	posterior ὁ μεταγε-	postrēmūs καὶ postū-
ὅ ὕστερον ἀκολουθῶν	νέστερος	mus ὁ τελευταῖος ἀκο-
		λουθῶν, ὁ ἔσχατος

§ 69. ‘Ως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα

ἄλην, π. χ. χρυσοῦς aureus, σιδηροῦς ferreus...

χρόνον, π. χ. ἔωθινὸς matutinus, ἔσπερινὸς vespertinus...

παταγωγήν, π. χ. ὁ ωμαῖος romanus...

τελείαν ἡ ἀρνητικήν **έννοιαν**, π. χ. omnipōtentis παντοδύναμος...

immortālis ἀθάνατος, mortālis θνητός...

δὲν σχηματίζουν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν.

Σύγκρισις ἐπιφράματων.

§ 70. ‘Ως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν σχηματίζουν καὶ τὰ ἐπιφράματα τὰ παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων.

§ 71. Ο συγκριτικός βαθμὸς τῶν ἐπιρρημάτων λήγει εἰς -ius (εἶναι δηλ., δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν, αὐτὴν ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἔνικοῦ τοῦ οὐδετ. συγκρ.) ὁ ὑπερθετικὸς σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιθέτου λήγει εἰς -e (ἢ σπανίως εἰς -o ἢ εἰς -um)	recte ὁρθῶς bene καλῶς, εὖ male κακῶς merito ἀξίως acriter ὀξέως facile εύκολως misere ἀθλίως benevolenter εὐμενῶς	rectius ὁρθότερον melius ἄμεινον pejus χεῖρον acrius ὀξύτερον facilius εύκολότερον miserius ἀθλιώτερον benevolentius εὐμενέστερον	rectissime ὁρθότατα optime ἀριστα pessime κάκιστα meritissime ἀξιώτατα acerrime ὀξύτατα facillime εύκολώτατα miserrime ἀθλιώτατα benevolentissime εὐμενέστατα
---	--	--	---

Πρόβλ. ἀκόμη καὶ :

saepre πολλάκις diu ἐπὶ πολὺν χρόνον	saepius πλεονάκις diutius ἐπὶ πλείστου χρόνον	saepissime πλειστάκις diutissime ἐπὶ πλειστον χρόνον
---	---	--

καὶ περιφραστικῶς :

dubie ἀμφιβόλως	magis dubie ἀμφιβολώτερον	maxime dubie ἀμφιβολώτατα.
-----------------	---------------------------	-------------------------------

καὶ τὰ ἀνωμαλώτερα :

multum πολὺ ¹ paullum ὀλίγον	plus πλέον minus ἔττον prius πρότερον	plurimum πλεῖστο minime ἔλαχιστα ἕκιστα primum { πρῶτον καὶ primo
magno opere μεγάλως	magis μᾶλλον	maxime μάλι τ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 72. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ ἀριθμητικὰ εἶναι :

α' ἀπόλυτα	numeralia cardinalia
β' τακτικὰ	> ordinalia
γ' διανεμητικὰ	> distributiva
δ' πολλαπλασιαστικὰ	> multiplicativa
ε' ἀναλογικὰ	> proportionalia
ζ' ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα	> adverbia numeralia ¹

¹ Οὐσιαστικὰ ἀριθμητικὰ δὲν είχε σχηματίσει ἡ δόκιμος λατινική γλῶσσα.

α' Ἀπόλυτα

1 I	unus-a·um εἰς μία ἐν primus-a·um πρῶτος
2 II	duo-aε-o δύο secundus -a -um ἢ alter -έρα -έρυμ δεύτ.
3 III	tres tria τρεῖς τρία tertius -a · um τρίτος
4 IV (III)	quattuor quartus
5 V	quinque quintus
6 VI	sex sextus
7 VII	septem septimus
8 VIII	octo octāvus
9 IX	novem nonus
10 X	decem decimus
11 XI	undēcim undecimus
12 XII	duodecim duodecimus
13 XIII	tredecim tertius decimus
14 XIV	quattuordecim quartus decimus
15 XV	quindecim quintus decimus
16 XVI	sedēcim sextus decimus
17 XVII	septendēcim septimus decimus
18 XVIII	duodeviginti duodevicesimus
19 XIX	undeviginti undevicesimus
20 XX	viginti vicesimus
21 XXI	viginti unus vicesimus primns
22 XXII	viginti duo vicesimus secundus ἢ vicesimus alter
25 XXV	viginti quinque vicesimus quintus
28 XXVIII	duodētriginta duodētricesimus
29 XXIX	undētriginta undētricesimus
30 XXX	triginta tricesimus
40 XXXX (XL)	quadraginta quadragesimus
50 L	quinquaginta quinquagesimus
60 LX	sexaginta sexagesimus
70 LXX	septuaginta septuagesimus
80 LXXX	octoginta octogesimus
90 LXXXX (XC)	nonaginta nonagesimus

00 C	centum	centesimus
101 CI	centum unus	centesimus primus
102 CII	centum duo	centesimus secundus ἢ centesimus alter
110 CX	centum decem	centesimus decimus
120 CXX	centum viginti	centesimus vicesimus
125 CXXV	centum viginti quinque	centesimus vicesimus quintus
200 CC	ducenti -ae -a	ducentesimus
300 CCC	trecenti -ae -a	trecentesimus
400 CCCC	quadrinctenti -ae -a	quadrinctentesimus
500 D (CI)	quingenti -ae -a	quingentesimus
600 DC	sescenti -ae -a	sescentesimus
700 DCC	septingenti -ae -a	septingentesimus
800 DCCC	octingenti -ae -a	octingentesimus
900 DCCCC ἢ CM	nongenti -ae -a	nongentesimus
1000 M	mille	millesimus
2000 MM	duo milia	bis millesimus
3000 MMM	tria milia	ter millesimus
5000 CCI	quinque milia	quinquies millesimus
10000 CCCI CCI	decem milia	decies millesimus
50000 CCCI	quinquaginta milia	quinquagies millesimus
100000 CCCI CCI	centum milia	centies millesimus

γ'. Διανεμητικά

- 1 singuli -ae -a ἀνὰ ἓνα semel ἅπαξ
- 2 bini -ae -a ἀνὰ δύο δίς
- 3 terni ἢ trini -ae -a ter
- 4 quaterni quater
- 5 quini quinquies
- 6 seni sexies
- 7 septeni septies
- 8 octoni octies
- 9 noveni novies
- 10 deni decies

δ' Ἐπιρρήματα

11 undēni	undecies
12 duodēni	duodecies
13 terni deni	terdecies
14 quaterni deni	quater decies
15 quini deni	quinquies decies ή quindecies
16 seni deni	sexies decies sedecies
17 septeni deni	septies decies
18 octoni deni ή duodevi-	octies decies ή duodevicies
cēni	
19 novēni deni ή undevi-	novies decies ή undevicies
cēni	
20 vicēni	vicies
21 vicēni singuli	vicies semel semel et vicies
22 vicēni bini	vicies bis ή bis et vicies
25 vicēni quini	vicies quinquies ή quinquies
28 duodetricēni	duodetricies et vicies
29 undetricēni	undetricies
30 tricēni	tricies
40 quadragēni	quadragies
50 quinqvagēni	quinquagies
60 sexagēni	sexagies
70 septuagēni	septuagies
80 octogēni	octogies
90 nonagēni	nonagies
100 centēni	centies
101 centēni singuli	centies semel
102 centēni bini	centies bis
110 centēni deni	centies decies
120 centēni vicēni	centies vicies
125 centēni vicēni quini	centies vicies quinquies
200 ducēni	ducenties
300 trecēni	trecenties
400 quadringēni	quadringenties
500 quingenēni	quingenties
600 sescentēni	sescenties
700 septingēni	septingenties

800	octingeni	oectingenties
900	nongeni	nongenties
1000	singula milia	milies
2000	bina milia	bis milies
3000	terna milia	ter milies
5000	quina milia	quinquies milies
10000	dena milia	decies milies
50000	quinquagēna milia	quinquagies milies
100000	centena milia	centies milies

ε' Πολλαπλασιαστικά

στ' Ἀναλογικά

simplex ἀπλοῦς	simplus ἀπλοῦς
duplex διπλοῦς	duplus διπλάσιος
triplex τριπλοῦς	triplus τριπλάσιος
quadrūplex τετραπλοῦς	quadrūplus τετραπλάσιος
quincūplex πενταπλοῦς	—
septempplex ἑπταπλοῦς	—
—	—
decempplex δεκαπλοῦς	octūplus ὀκταπλάσιος
centūplex ἑκατονταπλοῦς	—
—	—

§ 73. Παρατηρήσεις.

Απόλυτα—Ταυτικά

1. Ἐκ τῶν ἀπολύτων κλίνονται τὸ unus una unum ἐν τῷ ἔνικῷ καὶ πληθυντικῷ, τὸ duo duae duo καὶ tres tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ· ἔτι δὲ καὶ αἱ ἑκατοντάδες ducenti-ae-a, trecenti-ae-a κλίνονται τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ, ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα τῆς α' καὶ β' κλίσεως¹.

¹ Εννοεῖται ὅτι τὸ unus duo tres κλίνονται καὶ ὅταν ἀποτελοῦν μέρος συνθέτου ἀριθμοῦ, οὐ τὸ ἄλλο σύνθετον δέν κλίνεται π. χ. unius et viginti militum, duobus et triginta hominibus... ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς duodecim duodeviginti duodetriginta κτλ.

Singularis

Nom.	unus
Gen.	unīus
Dat.	uni
Acc.	unum
Voc.	une
Abl.	uno

una	unum
unīus	unīus
uni	uni
unam	unum
una	unum
unā	uno

Pluralis

uni	unae	una
unōrum	unārum	unōrum
unis	unis	unis
unos	unas	una
uni	unae	una
unis	unis	unis

Σημ. Διὰ τὴν γενικὴν unīus καὶ δοτικὴν uni ἴδε § 29, 1.

Nom.	duo	duae	duo	tres ἀρσ. θηλ., tria oὐδ.
Gen.	duōrum	duārum	duōrum	trium
Dat.	duōbus	duābus	duōbus	tribus
Acc.	duos ἢ duo	duas	duo	tres
Abl.	duōbus	duābus	duōbus	tribus

Tὸ unus una unum σχηματίζει πληθυντικὸν ἀριθμὸν

α') ὅταν συνάπτηται μετὰ οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικὰ μόνον (pluralia tantum § 54,6) π.χ. unae nuptiae εἰς γάμος, una castra ἐν στρατόπεδον,—

β') ὅταν σημαίνῃ μόνος: uni Suēbi μόνοι οἱ Σουηβοί,—

γ') ὅταν σημαίνῃ δ' αὖτός, δ' ἵδιος: Lacedaemonii septingentos annos unis moribus et legibus numquam mutatis vivunt οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἔπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὖτὰ ἥθη καὶ μὲ νόμους οὐδέποτε μεταβληθέντας ζῶσι,—

δ') ὅταν σημαίνῃ οἱ μέν, ἐν τῇ ἀντιθέσει uni — alteri οἱ μὲν — οἱ δέ.

2. Τὰ τακτικὰ εἶναι τρικατάληκτα κλινόμενα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν.

3. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐκφέρονται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, εἴτε προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου μετὰ τοῦ et, εἴτε προτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ et (ac ἢ atque) ἢ καὶ ἀνευ αὐτοῦ: unus et viginti ἢ viginti unus, centum (et) decem, centesimus vicesimus quintus.

Σημ. α' Ἐπὶ πολυσυνθέτων ἀριθμῶν συνήθως προτάσσονται κατὰ σειρὰν οἱ μεγαλύτεροι καὶ ἐπονται οἱ μικρότεροι: quinque milia sescenti viginti sex milites 5626 στρατιῶται.

Σημ. β' Ἐν τοῖς τακτικοῖς συνθέτοις ἀριθμοῖς ἀντὶ primus et vicesimus κτλ. λέγεται συνηθέστερον unus et vicesimus, unus et sexagesimus, unus et centesimus.

4. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19, 28, 29, 38, 39 κτλ.) ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἔπομένης δεκάδος: duodeviginti ἀρχ. ἐλλην. δυοῖν δέοντα εἰκοσι, 18, undetriginta ἑνδεκάδεοντα τριάκοντα, 29, anno duodeoctogesimo τῷ ἑβδομηκοστῷ ὅγδῳ ἔτει.

5. Τὸ mille (χίλιοι -αι -α) εἶναι κανονικῶς ἐπίθετον ἀκλιτον, τὸ δὲ milia (χιλιάς) εἶναι οὐσιαστικὸν ἀπαντῶν ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κλινόμενον ὡς τὸ οὐδέτερον tria.

Διανεμητικὰ — Ἐπιρρήματα.

Σημ. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἔχει, ὡς βλέπομεν, ἴδιαιτέρους μονολεκτικοὺς τύπους ἀριθμητικῶν εἰς δήλωσιν τῆς ἀριθμητικῆς διανομῆς, τὰ διανεμητικά, ἐν ᾧ ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δηλοῖ τὴν διανομὴν ἢτοι διὰ συνθέσεως τῶν ἀπολύτων μετὰ τῆς προθέσεως σύν: σύνδυο, σύντρεις κλπ., ἢ διὰ τῆς προθέσεως ἀνὰ τὰ μετὰ τῶν ἀπολύτων πάλιν; ἀνὰ τέσσαρας, κατὰ πέντε.

6. Τὰ διανεμητικὰ ἀπαντοῦν συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν, μετὰ γεν. πληθ. συνήθως εἰς —um (ἀντὶ-orum καὶ -arum) πλὴν τοῦ singuli, ὅπερ ἔχει κανονικῶς πάντοτε singularum singularum..

7. Τὰ διανεμητικὰ πλὴν μόνου τοῦ singuli -ae -a εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων, διατί συνάπτωνται μετὰ οὐσιαστικοῦ ἀπαντώντος ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ (plurale tantum): binariae paupertiae δύο γάμοι.

8. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα, πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων semel bis-ter quater, τὰ λοιπὰ λήγουν εἰς -ies (ἀρχαιότερον καὶ δοκιμώτερον εἰς -iens).

Πολλαπλασιαστικὰ — Ἀναλογικά.

9. Τὰ μὲν πολλαπλασιαστικὰ εἶναι μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, τὰ δὲ ἀναλογικὰ τρικατάληκτα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

§ 74. Κλασματικοὶ ἀριθμοί :

$\frac{1}{2}$ =dimidia pars	$\frac{2}{3}$ =duae (tertiae) partes
$\frac{1}{3}$ =tertia pars	$\frac{3}{4}$ =tres (quartae) partes
$\frac{1}{4}$ =quarta pars	$\frac{9}{10}$ =novem (decimae) partes
$\frac{1}{10}$ decima pars	$\frac{5}{8}$ =quinque octavae partes

μεικτοί :

$5\frac{3}{5}$ =quinque et tres quintae partes

§ 75. Ἀριθμητικὰ σημεῖα :

I = 1. V = 5. L = 50. C = 100. D = 500. M = 1000.

1. Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς (σημεῖον) γραφόμενος ἀμέσως μετὰ μεγαλύτερον ἢ ἵσος μετὰ ἵσον σημαίνει πρόσθεσιν VI=(5+1)6. XV=(10+5) 15, XX=(10+10) 20, LXXV=(50+10+10+5) 75, M. DCCC. XXI=(1000+500+100+100+100+10+10+1) 1821.

Γραφόμενος δὲ ὁ μικρότερος ἀμέσως πρὸ τοῦ μεγαλυτέρου σημαίνει ἀφαιρέσιν: IV=(5-1)4, IX=(10-1)9, X.IX=(10+10-1) 19, XL=(50-10) 40, XC.VI=(100-10+5+1) 96, M.CM.VI=(1000+1000-100+5+1) 1906.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 76. Αἱ ἀντωνυμίαι (pronomina) εἰναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ:

α') προσωπικαὶ (pronomina personalia)

β') κτητικαὶ (pron. possessīva)

γ') δεικνυταὶ (pron. demonstratīva)

δ') ἀναφορικαὶ (pron. relativā)

ε') ἔρωτηματικαὶ (pron. interrogatīva), καὶ

ζ') ἀδροιστοὶ (pron. indefinita).

Σημ. Αὐτοπάθεις καὶ ἄλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ίδιαιτέρας, ως εἶχεν ἡ Ἑλληνικὴ, πῶς δὲ ἐδήλου τὴν αὐτοπάθειαν καὶ ἄλληλοπάθειαν, λέγεται ἐν τῷ συντακτικῷ.

α' Προσωπικά.

Α'. προσ.

Β' προσ.

Γ' προσ.

Singularis

Nom. ego	tu	—
Gen. mei	tui	sui
Dat. mihi (mi)	tibi	sibi
Acc. me	te	se
Voc. —	tu	—
Abl. me	te	se

Pluralis

Nom. nos	vos	—
Gen. nostri καὶ nostrum	vestri καὶ vestrum	sui
Dat. nobis	vobis	sibi
Acc. nos	vos	se
Voc. —	vos	—
Abl. nobis	vobis	se

Ἡ τοῦ γ' προσώπου ἀντωνυμία sui sibi se εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας, διὸ καὶ ὀνομάζεται pronomen reflexivum (αὐτοπαθής ἀντωνυμία) καὶ στερεῖται ὀνομαστικῆς (ὡς καὶ αἱ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης αὐτοπαθεῖς).

Εἰς δήλωσιν τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι, is ille iste κτλ. 1

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι προσλαμβάνουν εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν τοῦ tu καὶ τῆς γεν. πληθ. τοῦ α' καὶ β' προσ., τὴν συλλαβὴν -met εἰς ἔμφασιν : egomet ἔγωγε, vosmet, semet.

Tò tu ἐπιτείνεται διὰ τοῦ -te : tute σύγε, ἢ διὰ τοῦ -te καὶ -met μαζί : tutemet (ἢ tutimet).

Αἱ αἰτιατικαὶ καὶ ἀφαιρετικαὶ me te se εἰπιτείνονται καὶ διὰ διπλασιασμοῦ : meme ἐμέγε, tete σέγε, sese ἑαντόν γε 2.

β' Κτητικά. Ἐκ τῶν θεμάτων (me- tu- su- nos- ves-) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (pron. possessiva):

¹ Πότε λαμβάνεται ἡ is, πότε ἡ ille κλπ. δίδασκει τὸ συντακτικόν.

² Πολλάκις οὐδεμίαν ἔχουν οἱ διπλασιασμένοι οὗτοι τύποι.

1. me-us	me-a	me-um	ἡμός-η-ὸν
2. tu-us	tu-a	tu-um	σὸς σὴ σὸν
3. su-us	su-a	su-um	δ, ἥ, τὸ ἑαυτοῦ ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ, δ ἥ τὸ ἑαυτῶν
4. nos-ter	nos-tra	nos-trum	ἡμέτερος-α-ον
5. ves-ter	ves-tra (voster vostra)	ves-trum vostrum	ὑμέτερος· α-ον ἀρχαικῶς)

Πᾶσαι κλίνονται ὡς τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

Σημ. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ εὔρηται ἀρχαικῶς καὶ εἰς -um ἥ -οιι ἐσχηματισμένη ἀντὶ -orum: maiorum meum, maiorum suum, vostrum familiarium.

Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσ. meus εἶναι ἥ meus (ὅμοία τῇ ὄνομαστικῇ): meus ocellus, meus animus, ἥ mi : mi fili uīe μου.

Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται εἰς ἔμφασιν ἥ συλλαβὴ -met (ὡς καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς) ἥ ἥ -pte: meamet facta mihi dicere liceat τὰ ἐμά γε αὐτοῦ κατορθώματα ἔξεστω μοι λέγειν suāpte manu τῇ ίδίᾳ αὐτοῦ χειρί.

* § 77. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ noster καὶ vester ἐσχηματίσθησαν τὰ σημαίνοντα τὴν πατρίδα μονοκατάληκτα ἐπίθετα nostras γενικὴ nostratis ἡμεδαπός, καὶ vestras γεν. vestratis ἡμεδαπός, γεν. πληθ. nostratum vestratum.

* Ταῦτα ὡς καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν cuias? ποδαπός; οἱ λατῖνοι γραμματικοὶ ἐκάλουν nomina patria.

γ' Δεικτικα:

1. hic haec hoc ὅδε ἥδε τόδε.

Singularis

Pluralis

Nom. hic	haec	hoc	hi	hae	haec
Gen. huius			horum	harum	horum
Dat. huic				his	
Acc. hunc	hanc	hoc	hos	has	haec
Abl. hōc	hāc	hōc		his	

2. ille illa illud ἔκεινος -η -ο.

Singularis			Pluralis		
Nom.	ille	illa	illud	illi	illae
Gen.		illius(illius)		illorum	illarum
Dat.		illi			illis
Acc.	illum	illam	illud	illos	illas
Abl.	illō	illā	illō		illis

3. iste ista istud αὐτὸς -η -ο.

Singularis			Pluralis		
Nom.	iste	ista	istud	isti	istae
Gen.		istius(istius)		istorum	istarum
Dat.		isti			istis
Acc.	istum	istam	istud	istos	istas
Abl.	istō	istā	istō		istis

4. is ea id οὗτος αὕτη τοῦτο.

Singularis			Pluralis		
Nom.	is	ea	id	ei, ii, i	eae
Gen.		eius		eorum	earum
Dat.		ei			eis, ii's, is
Acc.	eum	eam	id	eos	eas
Abl.	eō	eā	eō		eis, ii's, is

5. idem eādem idem ὁ αὐτὸς ἡ αὐτὴ τὸ αὐτό.

Singularis		
Nom.	idem	eādem
Gen.		ei us d em
Dat.		e ī dem
Acc.	e undem	e andem
Abl.	e ūdem	e ādem

Pluralis

Nom.	eidem, iidem, eaedem	eädem
Gen.	eorundem	eorundem
Dat.	eisdem, iisdem, isdem	
Acc.	eosdem	eäden
Abl.	eisdem, iisdem, isdem	

Σημ. Ἡ idem eadem idem ἔχει σχηματισθῆ ἐκ τῆς is ea id καὶ τοῦ ἀκλίτου dem.

6. ipse ipsa ipsum αὐτὸς ὁ Ιδιος, αὐτή ή Ιδία, αὐτὸ τὸ Ιδιον.

Singularis

Nom.	ipse	ipsa	ipsum
Gen.	ipsius (ipsius)		
Dat.	ipsi		
Acc.	ipsum	ipsam	ipsum
Abl.	ipsō	ipsā	ipsō

Pluralis

	ipsi	ipsae	ipsa
	ipsorum	ipsarum	ipsorum
		ipsis	
	ipsos	ipsas	ipsa
		ipsis	

7. alter altéra altérum ὁ ἔτερος ή ἔτερα τὸ ἔτερον.

Singularis

Nom.	alter	altéra	altérum
Gen.		alterius (alterius)	
Dat.		altéri	
Acc.	altérum	altéram	altérum
Abl.	altéro	altéra	altéro

Pluralis

Nom.	altéri	altérae	altéra
Gen.	alterorum	alterarum	alterórūm
Dat.		altéri	
Acc.	altéros	altéras	altéra
Abl.		altéri	

8. talis (ἀρσ. θηλ.) tale (οὐδ.) τοιοῦτος -αύτη -οῦτον, ἐπίθετον γ' κλίσεως δικαιάληκτον.

9. tantus tanta tantum τηλικοῦτος -αύτη -οῦτον, ἐπίθετον τοιατάληκτον α' καὶ β' κλίσεως.

10. tot (ἄκλιτον) τοσοῦτοι αὗται - αὗτα.
 11. totidem (ἄκλιτον) ἔτεροι τοσοῦτοι κτλ.

δ'. **Αναφορικαὶ.*

1. qui quae quod ὅς ή ὅ.

Singularis

Nom.	qui	quae	quod
Gen.		cuius	
Dat.		cui	
Acc.	quem	quam	quod
Abl.	quō	quā	quō

Pluralis

	qui	quae	quae
	quorum	quarum	quorum
		quibus (quis)	
	quos	quas	quae
		quibus (quis)	

‘Ως ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἥτο ἐν χρήσει καὶ ὁ τύπος qui, κοινὸς καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

2. qualis (ἀρσ. θηλ.) quale (οὐδ.) οἵος, ἐπίθετον δικατάληκτον.

3. quantus -a -um ἥλικος ἐπίθετον τρικατάληκτον.

4. uter utra utrum δπότερος. Ἐπίθετον τρικατάληκτον μετὰ ἐνικῆς γενικῆς utrīus καὶ δοτ. utri. Ιδὲ § 29, 1.

5. quot (ἄκλιτον) ὅσοι.

Σημ. Προστιθεμένου τοῦ μορίου -cunque εἰς τὰς ἀνωτέρω ὁριστικὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (pronomina relativa definita) σχηματίζονται αἱ ἔξης ἀόριστοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (pron. relativa indefinita), αἱ τινες κλίνονται ὡς αἱ ὁριστικαὶ ἀκλίτου μένοντος τοῦ -cunque.

6. quicunque quaecunque quodcunque ὁστισδήποτε, γεν. cuiuscunque δοτ. cuicunque κτλ.

7. qualiscunque qualecunque οἰοσδήποτε.

8. quantuscunque quantacunque quantumcunque ὁσονδήποτε μέγας.

10. quotcunque ὅσοιδήποτε.

Τούτοις προσθετέα καὶ ἡ δι’ ἐπαναλήψεως γενομένη

11. quotquot ὁσοιδήποτε, ὅσοι ὅσοι.

Ἐκ τοῦ θέματος τῆς qui quae quod γίνεται ἡ κτητικὴ ἀναφορικὴ

12. cuius cuiā ciuum : cuiā res oū, ἥς, ὡν τὸ πρᾶγμα, ciuum periculum oū, ἥς, ὡν ὁ κίνδυνος¹.

ε' Ἐρωτηματικαλ.

1. quis? (ἀρσ. θηλ.) quid? (οὐδ.) τίς; τί; οὐσιαστική συνήθωσ.

<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>		
Nom.	quis	quid	qui	quaes
Gen.	cuius		κτλ. ὡς	ἥ αναφορική
Dat.	eui (quo)			
Acc.	quem	quid		
Abl.	quod (qui)			

2. qui? quae? quod? ποῖος; ποῖός τις; ἐπιθετική συνήθωσ, κλίνεται ὡς ἥ αναφορική qui quae quod.

3. uter? utra? utrum? πότερος?

4. quantus? quanta? quantum? πηλίκος;

5. qualis? quale? ποῖός τις;

6. quot? πόσοι; (ἄκλιτον).

7. quisnam? quidnam? τίς δή; κλίνεται μόνον, τὸ quis, quid τὸ δὲ -nam ἄκλιτον, γεν. cuius-nam δοτ. cui-nam κτλ.

8. quinam? quaenam? quodnam? ποῖος δή; κλίνεται μόνον τὸ qui quae quod, τὸ nam ἄκλιτον (γεν. cuiusnam...)

§ 78. Ἐκ τοῦ θέματος ει- τῆς ἐρωτηματικῆς qui quae quod ἔχει σχηματισθῆ ἥ κτητική ἐρωτηματική ἀντωνυμία cuius? cuiā? ciuum?: cuiā vox? ποία φωνή; τίνος φωνή; Ἐκ ταύτης δὲ ἥ cuias? γεν. cuiātis? ποδαπός;

στ'. Αδριστοι.

Αἱ ἀδριστοὶ ἀντωνυμίαι εἰναι δύο εἰδῶν οὐσιαστικαὶ καὶ ἐπιθετικαὶ, καὶ αἱ μὲν πρῶται κλίνονται ὡς ἥ οὐσιαστική ἐρωτηματική quis quid μὲ μικράς τινας παραλλαγάς, αἱ δὲ ἐπιθετικαὶ ὡς ἥ ἐπιθετική ἐρωτηματική qui quae quod μὲ μικράς τινας ἐπίσης παραλλαγάς.²

¹ Επειδὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ δὲν ὑπάρχει ἀνάλογος ἀναφορική κτητική ἀντωνυμία, τὸ cuius cuiā ciuum πρέπει νὰ ἔξηγηται διὰ γενικῆς (ενιαζῆς ἥ πληθυντικῆς) τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἥ, ὅ.

² Δέν εἶναι πάντοτε ἀκριβής καὶ διακεκριμένη ἥ χρήσις τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθετικῶν ἀδριστῶν ἀντωνυμιῶν περὶ τούτου λόγος ἀκριβέστερος γίνεται ἐν τῷ συντακτικῷ, ήμεις χάριν τῆς κλίσεως διεκρίναμεν οὐσιαστικάς καὶ ἐπιθετικάς ἀδριστοὺς ἀντωνυμίας.

Oὐσιαστικαὶ

1. aliquis aliqua ἢ aliquae aliqua ali-quid τίς, τί. Gen. alicuius. Dat. alicui. Τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθυντική ὄν. καὶ αἰτ. εἶναι aliqua.
2. quis quae ἢ qua quid τίς, τί. Gen. cuius κτλ. Τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτια-tική συνηθέστερον qua ἢ quae.
3. quisquam quidquam ἢ quic-quam τίς, τί. Gen. cuius- quam. Dat. cuiquam. Acc. quemquam quidquam. Abl. quoquam. Ο πληθυντικός ἔλ- λείπει.
4. quisque quaeque quidque ἔκαστος -η -ον. Gen. cuius- que κτλ.
5. quispiam quaepiam quid-piam τίς, τί. Gen. cuius- piam. Dat. cuipiam κτλ.
6. quivis quaevis quidvis ὅστις βούλει, ὁστισδήποτε. Gen. cui- usvis. Dat. cuivis κτλ.
7. quilibet quaelibet quidlibet ὁστισδήποτε. Gen. cuiuslibet κτλ.
8. quidam quaedam quiddam τίς.

Ἐπιθετικαὶ

1. aliqui aliqua aliquod τίς, τί. Gen. alicuius. Dat. alicui. Τὸ θηλυκὸν καὶ τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. εἶναι aliqua.
2. qui quae ἢ qua quod τίς, τί. Gen. cuius Dat. cui κ. λ. π. Ἡ ὄνομαστική καὶ αἰτια-tική πληθυντική τοῦ οὐδετέρου συ- νηθέστερον qua ἢ quae.
3. quisquam quidquam ἢ quic-quam τίς, τί. Gen. cuius- quam. Dat. cuiquam. Acc. quemquam quidquam. Abl. quoquam. Ο πληθυντικός ἔλ- λείπει.
4. quisque quaeque quodque ἔκαστος ἔκάστη ἔκαστον.
5. quispiam quaepiam quod-piam. Gen. cuiuspiam κτλ.
6. quivis quaevis quodvis ὅστις βούλει, ὁστισδήποτε, ὁστισοῦν.
7. quilibet quaelibet quodlibet ὁστισδήποτε.
8. quidam quaedam quoddam τίς.

Gen. cuiusdam Dat. cuidam Acc. quendam quandam
Plur. Gen. quorundam quarundam

Ἄριστοι ἀντωνυμίαι εἶναι καὶ αἱ ἔξης :

1. aliquot (ἄκλιτον πληθυντ.) τινές.

2. uterque utraque utrumque ἐκάτερος -α -ον.

3. ullus ulla ullum (ἐπιθετική), τις. Gen. ullius Dat. ulli
Acc. ullum ullam ullum κτλ. κλίνεται ὡς ἐπίθετον τῆς α' καὶ β'
κλίσεως § 29, 1.

4. nullus nulla nullum (ἐπιθετική), οὐδείς. Gen. nullius Dat.
nulli κτλ. ὡς ή ullus.

Σημ. Οὐχὶ σπανίως ἀπαντῷ τὸ nullus καὶ ὡς οὐσιαστικόν.

5. nemo (οὐσιαστικὴ γένους κοινοῦ, οὐδείς, οὐδεμία), Gen. (ἔλειπει), Dat. nemini Acc. neminem Abl. (ἔλλειπει). Plur. (ἔλλειπει). Ἡ γενικὴ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἄπας ὁ πληθυντικὸς ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ nullus nulla (nullius κτλ.).

6. nihil (οὐσιασ. οὐδέτερ. τῆς προηγούμενης) οὐδὲν πρᾶγμα, Sing.
Nom. Acc. nihil, τὰ λοιπὰ ἔλλειπονται καὶ ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res, Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re. Plur.
nullae res κτλ.

7 aliquantus-a -um ποσός: κλίνεται ὡς ή ἐρωτηματικὴ quantus
-a -um.

8. ambo ambae ambo ἀμφω, ἀμφότεροι -αι -α, πληθυντικὸν
μόνον κλινόμενον ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo duae duo.

10. neuter neutra neutrum οὐδέτερος -α -ον, γενικὴ neutrīus
δοτ. neutri.

11. alius alia aliud ἄλλος, κλίνεται ὡδε :

Singularis

Nom.	alius	alia	aliud
Gen.	alīus		
Dat.		alii (ali)	
Acc.	alium	aliam	aliud
Abl.	aliō	aliā	aliō

Pluralis

alii (ali)	aliae	alia
aliorūm	aliarūm	aliorūm
	aliis (alis)	
alios	alias	alia
	aliis (alis)	

§ 79. Ἡ κατάληξις -ius τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀντωνυ-

μιῶν ille iste ipse alter uter neuter ullus καὶ alius παρὰ τὸν γενικὸν κανόνα (§ 7, 1) ἔχει συνήθως τὸ i, καίτοι πρὸ φωνήσεως, μακρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΡΗΜΑΤΑ

§ 80. Παρεπόμενα τοῦ ὁήματος καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι : διάθεσις, φωνή, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον καὶ συζυγία.

1. Αἱ διαθέσεις, genera verbī, εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τέσσαρες : ἐιεογητικὴ genus activum : amo ἀγαπῶ — παθητικὴ genus passivum : amor ἀγαπῶμαι — μέση genus medium : lavor λούμαι — καὶ οὐδέτερα genus neutrum : caleo θερμός εἰμι.
2. Αἱ φωναί, formae, εἶναι δύο : ἡ ἐνεργητική, forma activa, εἰς -o, amo, καὶ ἡ παθητική, forma passiva, εἰς -or, amor.
3. Αἱ ἔγκλισεις, modi, εἶναι τρεῖς ἡ δριστικὴ modus indicativus — ἡ ὑποτακτικὴ modus conjunctivus — καὶ ἡ προστακτικὴ modus imperativus.

Πλὴν τῶν ἔγκλισεων τούτων σχηματίζονται καὶ οἱ ἑξῆς ὀνοματικοὶ τύποι :

- α' τὸ ἀπαρέμφατον infinitivus, —
- β' ἡ μετοχὴ participium, —
- γ' τὸ σουπῖνον ἡ ὑπτιον supinum, —
- δ' τὸ γερούνδιον gerundium, — καὶ
- ε'. τὸ γερούνδιακὸν gerundivum

Ἡ δριστικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν δριστικὴν τῆς ἑλληνικῆς, —

ἡ ὑποτακτικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου δὲ μὲν πρὸς τὴν ὑποτακτικήν, δὲ δὲ πρὸς τὴν εὔκτικήν τῆς ἑλληνικῆς, — ἡ προστακτικὴ πρὸς τὴν προστακτικήν, — τὸ ἀπαρέμφατον πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον, — ἡ μετοχὴ πρὸς τὴν μετοχήν.

Τὸ σουπῆγον ἔχει δύο τύπους, αἰτιατικὴν εἰς -υπι καὶ ἀφαιρετικὴν εἰς -η.

Ἡ αἰτιατικὴ εἰς -υπι τίθεται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τῶν κινήσεως σημαντικῶν ὁγμάτων καὶ δηλοῖ σκοπόν: eo auditum πορεύομαι ἀκουσόμενος, διὰ νὰ ἀκούσω,—

ἡ ἀφαιρετικὴ εἰς -η δηλοῖ ἀναφοράν: Nestor erat homo jucundissimus auditu δέ Νέστωρ ἦτο ἀνθρώπος εὐαρεστότατος κατὰ τὸ ἀκούειν (αὐτοῦ ὅμιλοῦντος, οὐ τὸν ἀκούη κανεὶς νὰ ὅμιλῃ).

Τὸ γερούνδιον ἔχει μόνον πλαγίας πτώσεις, γενικὴν εἰς -ηδι, δοτικὴν εἰς -ηδο, αἰτιατικὴν εἰς -ηδυμ καὶ ἀφαιρετικὴν εἰς -ηδο, αἴτινες ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐν τῇ ἑλληνικῇ: vis dicendi ἡ δύναμις τοῦ λέγειν, locus opportunissimus ad pugnandum τόπος καταλληλότατος πρὸς τὸ μάχεσθαι.

Τὸ γερουνδιακόν λήγει εἰς -ndus -ndum καὶ εἶναι ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον μὲ διάθεσιν παθητικήν, ἀντιστοιχοῦν συνήθως πρὸς τὰ εἰς -τέος -τέα -τέον ὁγματικὰ τῆς ἑλληνικῆς: delenda est Carthāgo καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών, legendi sunt libri ἀναγνωστέα ἐστὶ τὰ βιβλία.

4. Οἱ χρόνοι tempora εἶναι οἵτινες,—

ἐνεστὼς præsens	ἀντιστ.	ἐνεστὼς	ἑλληνικῆς
παρατατικὸς imperfectum	>	παρατατικὸς	>
μέλλων futūrum	>	μέλλων	
παρακείμενος perfectum		παρακείμενος	ἢ ἀριστος Ἑλλ.
ὑπερσυντέλικος plusquamperfectum	>	ὑπερσυντέλικος	ἑλληνικῆς
τετελεσμένος μέλλ. futurum exactum	>	τετελ. μέλλων	ἑλληνικῆς

5. Οἱ ἀριθμοὶ numeri εἶναι δύο, singularis καὶ pluralis.

6. Τὰ πρόσωπα persōnae εἶναι τρία

- α' πρόσωπον persōna prima,—
- β' > persona secunda,—
- γ' > persona tertia

7. Αἱ συζυγίαι, conjugationes, εἶναι τέσσαρες, διακρινόμεναι ἐκ τοῦ χαρακτῆρος.

Τῆς πρώτης συζυγίας, conjugatio prima, ὁ χαρακτήρος εἶναι	—ā—
τῆς δευτέρας >	» secunda
τῆς τρίτης >	» tertia
τῆς τετάρτης >	» quarta
	» —ē—
	» συμφω-
	νον ἥ —u—
	» —ī—

Σημ. Εύκολότερον ἀναγνωρίζομεν τὴν συζυγίαν ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅπερ, ὅταν τὸ ὄντος εἶναι

τῆς πρώτης συζυγίας, λίγει εἰς	—āre: amāre ἀγαπᾶν,—
τῆς δευτέρας >	» —ēre: docēre διδάσκειν,—
τῆς τρίτης >	» —ēre: legēre ἀναγινώσκειν,—
τῆς τετάρτης >	» —īre: audīre ἀκούειν.

§ 81. Σχηματισμὸς τοῦ βοηθητικοῦ ὄντος esse εἶναι

I Indicativus

II Conjunctivus

Praesens

Sing.	sum	εἰμὶ	sim	ὁ	εἴην
	es	εἰ	sis	ἥς	εἴης
	est	ἐστὶ	sit	ἥ	εἴη
	sumus	ἐσμὲν	simus	ῶμεν	εἴημεν
Plur.	estis	ἐστε	sitis	ἥτε	εἴητε
	sunt	εἰσὶ	sint	ῶσιν	εἴησαν

Imperfectum

eram	ἥν	esseim	εἴθε νὰ ἤμουν
eras	ἥσθα	esses	εἴθε νὰ ἤσο...
erat	ἥν	esset	
erāmus	ἥμεν	essēmus	
erātis	ἥτε	essētis	
erant	ἥσαν	essent	

Futurum

ero	ἔσομαι	futurus	sim
eris	ἔσει	-a -um	sis
erit	ἔσται		sit

erimus	ἐσόμεθα	futuri	simus
eritis	ἐσεσθε	-ae	sitis
erunt	ἐσονται	-a	sint

Perfectum

fui	γέγονα ἢ ἐγενόμην	fuērim
fuisti	γέγονας...	fuēris
fuit		fuērit
fuīmus		fuerīmus
fuīstis		fuerītis
fuērunt	ἢ fuēre	fuērint

Plusquam perfectum

fuēram	εἴχον γίνει	fuissem
fuēras	εἴχεις γίνει...	fuisses
fuērat		fuisset
fuerāmus		fuissēmus
fuerātis		fuissētis
fuērant		fuissent.

Futurum exactum

fuēro	θὰ ἔχω γίνει
fuēris	θὰ ἔχης γίνει
fuērit	
fuerīmus	
fuerītis	
fuērint	

III Imperativus.

Praesens

Sing. 2. es	ἴσθι	Plur. 2. este	ἴστε
-------------	------	---------------	------

Futurum

Sing. 2. esto	ἴσθι	Plur. 2. estōte	ἴστε
3. esto	ἴστω	3. sunto	ἴστωσαν

IV. Infinitivus

Praesens : esse είναι

Perfectum : fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι.

Futurum : futūrum -am -um esse } ἢ fore ἔσεσθαι
 futūros -as -a esse }

V. Participium

Futurum : futurus -a -um ἔσόμενος -η -ογ

§ 82. Παρατηρήσεις.

α'. Τὸ sum εἶναι δῆμα ἀνώμαλον, ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται σουπίνου καὶ γερουνδίου.

β'. Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος [-sens] εἶναι εὔχοηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις prae-sens παρὸν καὶ ab-sens ἀπόν.

γ'. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ essem esses esset essent εἶναι οὐχὶ σπανίως καὶ forem foret forent.

*Παραδείγματα τοῦ δημοτικοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἔγμάτων
τῆς α' β' καὶ δ' συζυγίας.*

A'. Ενεργητική φωνή.

α' συζυγία	β' συζυγία	δ' συζυγία
------------	------------	------------

INDICATIVUS

Praesens

ego amo [amao]	deleo	habeo	audio
tu amas	deles	habes	audis
ille amat	delet	habet	audit
nos amāmus	delēmus	habēmus	audīmus
vos amātis	delētis	habētis	audītis
illi amant	delent	habent	audiunt

Imperfectum

ego amābam	delēbam	habēbam	audiēbam (1)
tu amābas	delēbas	habēbas	audiēbas
ille amābat	delēbat	habēbat	audiēbat
nos amabāmus	delebāmus	habebāmus	audiebāmus
vos amabātis	delebātis	habebātis	audiebātis
illi amābant	delēbant	habēbant	audiēbant

Futurum

ego amābo	delēbo	habēbo	audiam (2)
tu amābis	delēbis	habēbis	audies
ille amābit	delēbit	habēbit	audiet
nos amabīmus	delebīmus	habebīmus	audiēmus
vos amabītis	delebītis	habebītis	audiētis
illi amābunt	delēbunt	habēbunt	audient

(1) Κανονικῶς ὁ παρατατικὸς τῆς δ' συζυγίας ἐπρεπε νὰ σχηματίζεται εἰς ibam— bas— ibat... καὶ οὕτω ἀληθῶς ἐσχηματίζετο ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λα- τινικῇ γλώσσῃ, audibam...

(2) Καὶ ὁ μέλλων τῆς δ' συζυγίας κανονικῶς ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λατινικῇ γλώσσῃ ἐσχηματίζεται εἰς— bo— ibis— ibit... audiō.

*Παραδείγματα τοῦ δημαλοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὁγμάτων
τῆς γ' συζυγίας.*

A. Ἐνεργητική φωνή.

γ' συζυγία

ὅματα μετὰ χαρακτῆρος ου	ὅματα μετὰ χαρακτῆρος συμφώνου
--------------------------	--------------------------------

INDICATIVUS

Praesens

tribuo	lego	scribo
tribuis	legis	scribis
tribuit	legit	scribit
tribuimus	legimus	scribimus
tribuītis	legītis	scribītis
tribūunt	legunt	scribunt

Imperfectum

tribuēbam	legēbam	scribēbam
tribuēbas	legēbas	scribēbas
tribuēbat	legēbat...	scribēbat
tribuebāmus
tribuebātis
tribuēbant

Futurum

tribuam	legam	scribam
tribues	leges	scribes
tribuet	leget	scribet
tribuēmus	legēmus	scribēmus...
tribuētis
tribuent

Perfectum

ego amāvi	deleō	habui	audīvi
tu amavisti	delevisti	habuisti	audivisti
ille amāvit	delēvit	habuit	audivit
nos amavimus	delevimus	habuimus	audivimus
vos amavistis	delevistis	habuistis	audivistis
illi amavērunt η amavēre	delevērunt η delevēre	habuērunt η habuēre	audivērunt η audivēre

Plusquamperfectum

amavēram	delevēram	habuēram	audivēram
amavēras	delevēras	habuēras	audivēras
amavērat	delevērat	habuērat	audivērat
amaverāmus	deleverāmus	habuerāmus	audiverāmus
amaverātis	deleverātis	habuerātis	audiverātis
amavērant	delevērant	habuērant	audivērant

Futurum exactum

amavēro	delevēro	habuēro	audivēro
amavēris	delevēris	habuēris	audivēris
amavērit	delevērit	habuērit	audivērit
amaverīmus	deleverīmus	habuerīmus	audiverīmus
amaverītis	deleverītis	habuerītis	audiverītis
ama vērint	delevērint	habuērint	audivērint

CONJUNCTIVUS

Praesens

amem	deleam	habeam	audiam
ames	deleas	habeas	audias
amet	deleat	habeat	audiat
amēmus	deleāmus	· · · · ·	audiāmus
amētis	deleātis	· · · · ·	audiātis
ament	deleant	· · · · ·	audiant

Imperfectum

amārem	delērem	habērem	audīrem
amāres	delēres	habēres	audīres
amāret	delēret	habēret	audīret

Perfectum

tribui	lēgi	scripsi
tribuisti	legisti	scripsisti
tribuit	legit	scripsit
iribuīmus	legīmus	scripsīmus
tribuistis	legistis	scripsistis
tribuērunt	legērunt	scripsērunt
η tribuēre	η legēre	η scripsēre

Plusquamperfectum

tribuēram	legēram	scripsēram
tribuēras	legēras	scripsēras
tribuērat	legērat	scripsērat
tribuerāmus	legerāmus	scripserāmus
tribuerātis	legerātis	scripserātis
tribuērant	legērant	scripsērant

Futurum exactum

tribuēro	legēro	scripsēro
tribuēris	legēris	scripsēris
tribuērit	legērit	scripsērit...
tribuerāmus	legerāmus	...
tribuerātis	legerātis	...
tribuērint	legērint	...

CONJUNCTIVUS

Praesens

tribuam	legam	scribam
tribuas	legas	scribas
tribuat	legat	scribat
tribuāmus	legāmus	scribāmus...
tribuātis	legātis	...
tribuant	legant	...

Imperfectum

tribuērem	legērem	scribērem
tribuēres	legēres	scribēres
tribuēret	legēret	...

amarēmus	delerēmus	audirēmus
amarētis	delerētis	audirētis
amārent	delērent	audirent

Futurum (περιφραστικῶς)

amatūrus -a	deletūrus -a	habitūrus -a	auditūrus -a
-um sim	-um sim	-um sim	-um sim
sis	sis	sis	sis
sit	sit	sit	sit
amatūri -ae	deletūri -ae	habitūri -ae	auditūri -ae
-a simus	-a simus	-a simus	-a simus
sitis	sitis	sitis	sitis
sint	sint	sint	sint

Perfectum

amavěrim	delevěrim	habučrim	audivěrim
amavěris	delevěris	habučris	audivěris
amavěrit	delevěrit	habučrit	audivěrit
amaverěmus	deleverimus	habuerěmus	audiverěmus
amaverětis
amavěrint

Plusquamperfectum

amavissem	delevissem	habuissem	audivissem
amavisses	delevisses	habuisses	audivisses
amavisset	delevisset	habuisset	audivisset
amavissēmus
amavissētis
amavissent

Futurum exactum (ἐλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

Sing, 2 ama	dele	habe	audi
Plur. 3 amāte	delēte	habēte	audīte

tribuerēmus	legerēmus	.
tribuerētis	legerētis	.
tribuērent	legērent	.

Futurum (περιφραστικῶς)

tributūrus -a	lectūrus -a	scriptūrus -a
-um sim	-um sim	-um sim
sis	sis	sis
sit	sit	sit
tributuri -ae	.	.
-a simus	.	.
sitis	.	.
sint	.	.

Perfectum

tribuērim	legērim	scripsērim
tribuēris	legēris	scripsēris
tribuērit	legērit	scripsērit
.	.	.
.	.	.
.	.	.

Plusquamperfectum

tribuissem	legissem	scripsissem
tribuisses...	legisses...	scripsisses...
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.

Futurum exactum (ἔλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

Sing. 2 tribue	lege	scribe
Plur. 2 tribuīte	legīte	scribīte

Θ. Κακριδῆ, Λατινικὴ Γραμματικὴ, Ἐκδοσις 7η.

Futurum

Sing. 2 amāto	delēto	habēto	audīto
> 3 amāto	delēto	habēto	andīto
Plur. 2 amatōte	deletōte	habetōte	auditōte
> 3 amanto	delento	habento	audiunto

INFINITIVUS

Praesens

amāre	delēre	habēre	audīre
-------	--------	--------	--------

Futurum

amatūrum -am -um, -os -as -a esse	deletūrum ... esse	habitūrum ... esse	auditūrum ... esse
---	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Perfectum

amavisse	delevise	habuisse	audivisse
----------	----------	----------	-----------

GERUNDIUM

amandi amando amandum amando	delendi delendo delendum delendo	habendi habendo...	audiendi audiendo audiendum audiendo
---------------------------------------	---	-------------------------------------	---

SUPINUM

amātum amātu	delētum delētu	habitūm habitū	auditūm auditū
-----------------	-------------------	-------------------	-------------------

PARTICIPIUM

Praesens

amans amantis	delens delentis	habens habentis	audiens audientis
------------------	--------------------	--------------------	----------------------

Futurum

anatūrus-a-um	deletūrus -a -um	habitūrus -a -um	auditūrus -a -um
---------------	---------------------	---------------------	---------------------

Futurum

Sing. 2 tribūto	leḡito	scrib̄ito
” 3 tribūto	leḡito	scrib̄ito
Plur. 2 tribuitōte	legitōte	scribitōte
” 3 tribuunto	legunto	scribunto

INFINITIVUS

Praesens

tribūre	leḡre	scrib̄re
----------	--------	----------

Futurum

tributūrum... esse	lectūrum... esse	scriptūrum... esse
--------------------	------------------	--------------------

Perfectum

tribuisse	legisse	scripsisse
-----------	---------	------------

GERUNDIUM

tribuendi	legendi	scribendi
tribuendo	legendo	scribendo
tribuendum	legendum	scribendum
tribuendo	legendo	scribendo

SUPINUM

tribūtum	lectum	scriptum
tribūtu	lectu	scriptu

PARTICIPIUM

Praesens

tribuens	legens	scribens
tribuentis	legentis	scribentis

Futurum

tributūrus -a -um	lectūrus -a -um	scriptūrus -a -um
-------------------	-----------------	-------------------

ΣΗΜ. Άφ' οὐδὲ οἱ μαθηταὶ διδαχθοῦν τὸν σχηματισμὸν τῶν ὅμιλων καὶ τῶν τεσσάρων συζυγῶν, νὰ συναγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετραδίῳ τὰς διαχριτικὰς ἑκάστου χρόνου (χρονικὰς) καταλήξεις.

Β'. Παθητική φωνή.

§ 83. **Προσημειώσις.** Τῆς παθητικῆς φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὃ
ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελ. μέλλων σχηματίζονται πάντοτε περιφρα-
στικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ μὲ τὸ ρῆμα
sum, eram, ero... ὁ δὲ ἐνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων σχη-

α' συζυγία	β' συζυγία	δ' συζυγία
INDICATIVUS		
<i>Praesens</i>		
amor [amaor]	deleor	habeor
amāris	delēris	habēris
amātur	delētur	habētur
amāmur	delēmur	habēmur
amamīni	delemīni	habemīni
amantur	delentur	habentur
<i>Imperfectum</i>		
amābar	delēbar	habēbar
amabāris	delebāris	habebāris
amabātūr	delebātūr	habebātūr
amabāmur
amabamīni
amabantur
<i>Futurum</i>		
amābor	delēbor	habēbor
amabēris	delebēris	habebēris
amabētūr	delebētūr	...
amabēmur
amabimīni
amabuntur

Β'. Παθητική φωνή.

ματίζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἐν τῷ α' προσώπῳ τοῦ ἑνικοῦ, τῇ προσθήκῃ ἐνὸς τ, ἀν ὁ χρόνος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγῃ εἰς -ο, ή τῇ μεταβολῇ τοῦ τι εἰς τ, ἀν ὁ χρόνος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγῃ εἰς -ιτ.

γ' συζυγία

ἔήματα μετὰ χαρακτῆρος	ο	ἔήματα μετὰ χαρακτῆρος συμφώνου
------------------------	---	---------------------------------

INDICATIVUS

Praesens

tribuor	legor	scribor
tribuēris	legēris	scribēris
tribuētur	legitūr	scribētūr
tribuēmur	legimūr	...
tribuēmīni	legimīnī	...
tribuēuntur	leguntur	...

Imperfectum

tribuebar	legēbar	scribēbar
tribuebāris	legebāris	scribebāris
tribuebātūr
tribuebāmūr
...
...

Futurum

tribuar	legar	scribar
tribuēris	legēris	scribēris
tribuētūr	legētūr	scribētūr...
...
...
...

Perfectum

amātus -a -um sum, est...	deletus -a -um sum, es...	habitus -a -um sum, es...	auditus -a -um sum, es...
---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

Plusquamperfectum

amātus -a -um eram, eras erat...	deletus -a -um eram, eras...	habitus -a -um eram, eras...	auditus -a -um eram, eras...
---	------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

Futurum exactum

amātus -a -um ero, eris...	deletus -a -um ero..	habitus -a -um ero...	auditus -a -um ero...
----------------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

CONJUNCTIVUS

Praesens

amer amēris amētur amēmūr amemīni amentur	delear deleāris deleātūr deleāmūr delea mīni deleantur	habear habēaris .	audiar audiāris audiātūr audiāmūr audiamīni audiantur
--	---	--	--

Imperfectum

amārer amarēris amarētūr amarēmūr amare mīni amarentur	delērer delerēris delerētūr delerēmūr deleremīni delerentur	habērer haberēris .	audīrer audirēris audirētūr audirēmūr audire mīni audirentur
---	--	--	---

Futurum (ἔλλειπει)

Perfectum

tribūtus -a -um
sum...

lectus -a -um
sum...

scriptus -a -um
sum...

Plusquamperfectum

tributus -a -um
eram...

lectus -a -um
eram...

scriptus -a -um
eram...

Futurum exactum

tributus -a -um
ero...

lectus -a -um
ero...

scriptus -a -um
ero...

CONJUNCTIVUS

Praesens

tribuar
tribuāris
tribuātur
tribuāmur
tribuāmīni
tribuantur

legar
legāris
legātūr
· · · ·
· · · ·
· · · ·

scribar
scribāris...
· · · ·
· · · ·
· · · ·

Imperfectum

tribuērer
tribuerēris
tribuerētur
tribuerēmur
tribueremīni
tribuerentur

legērer
legerēris
legerētūr
· · · ·
· · · ·
· · · ·

scribērer
scriberēris
· · · ·
· · · ·
· · · ·

Futurum (ἔλλείπει)

Perfectum

amatus -a -um sim, sis...	deletus-a-um sim...	habitus-a-um sim...	auditus-a-um sim...
------------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

Plusquamperfectum

amatus...	deletus...	habitus...	auditus...
essem...	essem...	essem...	essem...

Futurum exactum ($\hat{\epsilon}\lambda\lambdae\iota\tau\epsilon i$)

IMPERATIVUS

Praessens

Sing. 2. amāre Plur. 2. amamīni	delēre delemīni	habēre habemīni	audīre audimīni
------------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Futurum

Sing. 2. amātor * 3. amātor Plur. 3. amantor	delētor delētor delentor	habētor habētor habentor	audītor audītor audiuntor
--	--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------

INFINITIVUS

Praesens

amāri	delēri	habēri	audīri
-------	--------	--------	--------

Perfectum

amātum-am-um esse...	delētum... esse...	habitum... esse...	auditum... esse ..
-------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Perfectum

tribūtus -a -um sim, sis...	lectus -a -um sim...	scriptus -a -um sim...
--------------------------------	-------------------------	---------------------------

Plusquamperfectum (Ξλλείπει)

tributus... essem...	lectus... essem...	scriptus... essem...
-------------------------	-----------------------	-------------------------

Futurum exactum

IMPERATIVUS

Praesens

tribuēre tribuimīni	legēre legimīni	scribēre scribimīni
------------------------	--------------------	------------------------

Futurum

tribuītor tribuītor tribuuntor	legītor legītor leguntor	scribītor scribītor scribunotor
--------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

INFINITIVUS

Praeseas

tribui	legi	scribi
--------	------	--------

Perfectum

tributum -am -um esse...	lectum... esse...	scriptum... esse...
-----------------------------	----------------------	------------------------

Futurum

amatum
iri (¹)

dele tum
iri (¹)

habitum
iri (¹)

auditum
iri (¹)

Futurum exactum

amatum...
fore

deletum
fore

habitum...
fore

auditum
fore

PARTICIPIUM

Perfectum

amatus -a -um

deletus -a -um

habitus...

auditus...

GERUNDIVUM

amandus -a
-um

delendus -a
-um

habendus...

audiendus...

Futurum

tributum iri (¹)	lectum iri (¹)	scriptum iri (¹)
------------------	----------------	------------------

Futurum exactum

tributum... fore	lectum... fore	scriptum... fore
---------------------	-------------------	---------------------

PARTICIPIUM

Perfectum

tributus -a -um	lectus...	scriptus...
-----------------	-----------	-------------

GERUNDIVUM

tribuendus -a -um	legendus...	scribendus...
-------------------	-------------	---------------

ΣΗΜ. 'Αφ' οὐ οἱ μαθηταὶ διδαχθοῦν τὸν σχηματισμὸν τῶν ὄημάτων καὶ τῶν τεσσάρων συζυγῶν, νὰ συναγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετραδίῳ τὰς διακριτικὰς ἔκαστου χρόνου (χρονικὰς) καταλήξεις.

(¹) Ο μέλλον τῆς παθητικῆς φωνῆς ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ (amatum iri, de-
letum iri, auditum iri...) δὲν εἶναι περίφρασις, ἀλλὰ φράσις ἐκ τοῦ σου-
πίνου εἰς -um ἔκαστου ὄηματος καὶ τοῦ iri, ὅπερ εἶναι παθητικὸν ἀπα-
ρεμφατὸν τοῦ ὄηματος εο πορεύομαι.

Κανόνες τοῦ σχηματισμοῦ τῶν δημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

§ 84. Ὁ σχηματισμὸς τῶν δημάτων ἔχει ὡς βάσιν τὸ δηματικὸν θέμα καθόλου, Ιδίᾳ δὲ τῶν ἑξῆς τύπων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἀπὸ τῶν ὅποιων διὰ μικρᾶς μεταβολῆς σχηματίζονται οἱ ἄλλοι τύποι :

1. τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς	}	ἀρχικοὶ χρόνοι
tempora primitiva
2. τοῦ παρακειμένου τῆς ὁριστικῆς—		
3. τοῦ σουπίνου		

**Απὸ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζονται*

ὅ ἐνεστὼς } δλων τῶν ἐγκλίσεων, τοῦ ἀπαφεμφάτου καὶ τῆς
καὶ } μετοχῆς τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ τῆς παθητικῆς
ὅ παρατατικὸς φωνῆς, —

**Απὸ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζονται*

ὅ παρακείμενος } τῆς ὁριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπα-
ὅ ὑπερσυντέλικος } οεμφάτου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μόνον—
ὅ τετελ. μέλλων

**Απὸ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται*

ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς,—
ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου,—
οἱ διὰ τῶν μετοχῶν τούτων περιφραστικῶς σχηματίζόμενοι χρόνοι τῆς
ἐνεργητικῆς καὶ παθητ. φωνῆς,—
οἱ μέλλων τῆς ἀπαφεμφάτου τῆς παθ. φωνῆς.

§ 85. Ὁ χαρακτήρ τῶν δημάτων τῆς πρώτης συζυγίας εἰναι ἄ,
οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι διμαλῶς σχηματίζονται ὡς ἑξῆς :

Ρηματ. θέμα a m a—ἐνεστ. ὁριστ. [ama-o] amo
παρακ. > amā-vi
σουπίνον > amā-tim

§ 86. Ὁ χαρακτήρ τῶν δημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας εἰναι ἔ,
οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι διμαλῶς σχηματίζονται ὡς ἑξῆς :

Ρηματ. θέμα d e l e—ἐνεστ. ὁριστ. dele-o καταστρέφω
παρακ. > delē-vi
σουπίνον dele-tum

ἢ συνηθέστερον

‘**Ρηματ.** θέμα habe—ένεστ. δριστ. habe-o ἔχω
παρακ. » habūi
σουπῖνον habītum¹

§ 87. ‘Ο χαρακτήρ τῶν ὁγμάτων τῆς τετάρτης συζυγίας εἶναι οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι ὅμαλῶς σχηματίζονται ὡς ἔξῆς :

‘**Ρημ.** θέμα audi—ένεστ. δριστ. audi-o ἀκούω
παρακ. » audī-vi
σουπῖνον audī-tum

§ 88. ‘Ο χαρακτήρ τῶν ὁγμάτων τῆς τρίτης συζυγίας εἶναι οἱ σύμφωνον οἰονδήποτε, οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι ὅμαλῶς σχηματίζονται ὡς ἔξῆς :

Ρηματ. θέμα tribu—, ένεστ. δριστ. tribū-o ἀπονέμω
παρακ. » tribū-i
σουπῖνον tribū-tum

ἢ οηματ. θέμα leg—, ένεστ. δριστ. leg-o
παρακ. » lēg-i
σουπῖνον [leg-tum] lec-tum²
ἢ οημ. θέμα scrib—, ένεστ. δριστ. scrib-o γράφω
παρακ. » [scrib-si] scrip-si
σουπῖνον [scrib-tum] scrip-tum²

§ 89. ‘Ο χαρακτήρ α τῶν οημάτων τῆς α’. συζυγίας, ε τῶν τῆς β’. συζυγίας, καὶ i τῶν τῆς δ’. συζυγίας εἶναι κανονικῶς μακρὸς (—βραχὺς εἶναι μόνον πρὸ φωνήντος καὶ πρὸ τελικοῦ t: delēo, amāt, delēt...)

Σημ. Μόνον τοῦ ὁγματος do τῆς α’ συζυγίας ὁ χαρακτήρ α εἶναι βραχὺς εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς τύπους (πλὴν τοῦ dās καὶ dā), καὶ τοῦ ἑ. sto εἰς τὸ σουπῖνον stātum.

¹ Κανονικῶς εἰς τὰ ωγματα τῆς δευτέρας, συζυγίας, ὅταν ὁ παρακείμενος σχηματίζεται εἰς ἐνι, τὸ σουπῖνον λήγει εἰς -tum,—

ὅταν δὲ ὁ παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -ui, τὸ σουπῖνον λήγει εἰς -yrum.

² Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὄντρανισκόφωνον ἡ κειλόφωνον πρὸ ὄντροφάντου γίνεται ὅμόπνουν : [leg-tum] lec-tum [scrib-tum] scrip-tum πρβλ. ἐλλην. [λεγ-τός] λεκτός, [σεβ-τός] σεπτός.

§ 90. Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς τέσσαρας δμαλὰς συζυγίας.

1. Ἐν τοῖς εἰς -āvi, -ēvi καὶ -īvi σχηματιζομένοις παρακειμένοις καὶ τοῖς ἔξ αὐτῶν παραγομένοις ὑπερσυντελίκῳ καὶ τετελ. μέλλοντι, δταν μετὰ τὴν συλλαβὴν -vi ή -ve ἀκολουθῇ ἐτέρᾳ συλλαβῇ ἀρχομένῃ ἀπὸ s ή r, συχνότατα ἐκπίπτει τὸ v, τὰ δὲ ἔκατέρωθεν αὐτοῦ φωνήντα συναιροῦνται εἰς ἓν φωνῆν μακρόν.

Μόνον τὰ φωνήντα i-e δὲν συναιροῦνται,—

τὰ δὲ i-i δύνανται νὰ μένουν ἀσυναίρετα ή καὶ νὰ συναιροῦνται εἰς ἓν ι:

amāvi :	amavisti	καὶ	amasti
	amavērunt	>	amārunt
	amavěro	>	amāro
	ama vissem	>	amassem
delēvi :	delevisti	>	delesti
	delevěram	>	delēram
audivi :	audivistī	>	audiisti καὶ audīsti
	audivisse	>	audiisse > audīsse
	audivērunt	>	audiērunt
	audivěram	>	audiěram

Σημείωσον ἀκόμη καὶ

audiīvi καὶ audiī
audivit > audiīt

Τὸν ἐκπίπτει ἐν ὅμοίαις περιπτώσεσι καὶ ἐν τοῖς ἔξης τύποις α'. τοῦ ρήματος nosco καὶ τῶν συνθέτων cognosco, adgnosco, recognosco...—

β'. τῶν συνθέτων τοῦ moveo, amoveo...—

γ'. τοῦ adjūvo :

nosco	novi	novisti	καὶ	nosti
		cognovisti	>	cognosti
(cog-)	nověram	>	(cog-)	nōram
(cog-)	novi-sem	>	(cog-)	nossem
commoveo	—commōvi	—commovisse	καὶ	commosse
		commověram	καὶ	commōram
adjūvo	adjūvi	adjuvěro	καὶ	adjuěro
			καὶ	adjūro.

2. Ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ ὅλων τῶν συζυγιῶν τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἑνίκου ἀντὶ εἰς—ris λήγει πολλάκις καὶ εἰς—re :

hortor	hortāris	καὶ	hortāre
amābor	amabēris	»	amabēre
amābar	amabāris	»	amabāre
amer	amēris	»	amēre
amārer	amarēris	»	amarēre
moneor	monēris	»	monēre
legar	legāris	»	legāre
legar	legēris	»	legēre
audior	audīris	»	audīre
audirer	audirēris	»	audirēre

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 91. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν ὅγματα ἀποθετικὰ verba deponentia, τ. ἔ. ὅγματα ἀπαντῶντα ἐν μόνῃ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἔχοντα δ' ὄμως ἐνεργητικὴν ἢ οὐδετέραν διάθεσιν.

Σημ. Μόνον τὸ γερουνδιακὸν τῶν ἀποθετικῶν ὅγματων ἔχει διάθεσιν παθητικὴν πάντοτε, ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν.

Παραδείγματα.

- α'. συζ. hortor (hortatus sum)¹ hortatum hortāri προτρέπω.
- β'. συζ. vereor (veritus sum) veritum verēti εὐλαβοῦμαι.
- γ'. συζ. loquor (locutus sum) locūtum loqui ὁμιλῶ, λέγω.
- δ'. συζ. blandior (blanditus sum) blanditum blandītī κολακεύω.

¹ Κακῶς μέχρι τοῦδε ἀνεφέρομεν ὡς ἀρχικοὺς χρόνους τῶν ἀποθετικῶν ὅγμάτων τὸν ἐνεστῶτα τῆς ὄριστικῆς, τὸν παρακείμενον τῆς ὄριστικῆς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, παρελείπομέν δὲ τὸ σουπῖνον (hortor, hortatus sum, hortari). —ἐν ᾧ τὸ δόθιον εἶναι νὰ μνημονεύωμεν ἐνεστῶτα ὄριστικῆς, σουπῖνον (καὶ ἀπαρέμφατον hortor, hortatum, hortari), διότι ὁ παρακείμενος τῆς ὄριστικῆς, (hortatus sum, veritus sum..) δὲν εἶναι χρόνος ἀρχικός, ἀλλὰ παράγωγος, ἀφ' οὗ σχηματίζεται περιφραστικῶς.

§ 92. Τὰ ἀποθετικὰ σχηματίζονται ὡς καὶ τὰ ἀνωτέρῳ ὁγματα
τῆς παθητικῆς φωνῆς μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχουν καὶ τύπους
τινάς τῆς ἐνεργητ. φωνῆς, τοὺς ἔξης:

1. τὸ σουπῖνον *hortatum*, *vesitum*, *locutum*...
2. τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς *hortatūrus* *sīm*...
3. τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου *veritūrum* *esse*...
4. τὸ γερούνδιον *loquendi* *loquendo*...
5. τὸν ἐνεστῶτα τῆς μετοχῆς *loquens-ntis*...
6. τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς *blanditūrus-a-um*.

Ἐκ δὲ τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουν τὸν μέλλοντα
τῆς ἀπαρεμφάτου.

§ 93. **Ημιαποθετικά**—semideponentia. ‘Υπάρχουν καὶ ὅλῃα
τινὰ ὁγματα τὰ ὅποια χρόνους τινάς σχηματίζουν κατὰ τὴν ἐνεργη-
τικὴν φωνήν, ἄλλους δὲ κατὰ τὴν παθητικήν. Ταῦτα εἰναι:

1. *audeo τολμῶ* (*ausus sum*) *ausum audere*.
2. *gaudeo χαίρω* (*gavīsus sum*) *gavīsum gaudere*.
3. *soleo συνηθίζω* (*solitus sum*) *solitum solere*.
4. *fido πέποιθα* (*fīsus sum*) *fīsum fidere*.
5. *confido πέποιθα* (*confīsus sum*) *confīsum confidere*.
6. *diffido δυσπιστῶ* (*diffīsus sum*) *diffīsum diffidere*.
7. *devertor (καὶ devertō)* καταλύω ἐν τῷ οἴκῳ τινὸς *deverti de-
versum deverti*.
8. *revertor (καὶ revertō)* ἐπιστρέφω *reverti (καὶ reversus sum)*
reversum reverti.
9. *adsentior (καὶ adsentio)* συμφωνῶ *adsensi (καὶ adsensus
sum)* *adsensum adsentiri*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΥΓΙΑ

§ 94. Πλὴν τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, ἐν ταῖς ὅποίαις εἴδομεν
καὶ τύπους τινάς σχηματιζομένους περιφραστικῶς, ὑπάρχει καὶ συζυ-
γία τις, τῆς ὅποίας πάντες οἱ τύποι, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, σχηματί-
ζονται περιφραστικῶς, καὶ ἡ ὅποία διὰ τοῦτο λέγεται **περιφραστικὴ**
συζυγία *conjugatio periphrastica*.

§ 95. Ἡ περιφραστικὴ συζυγία σχηματίζεται μὲ τὰς διαφόρους μετοχὰς ἢ μὲ τὸ γερουνδιακὸν καὶ μὲ τοὺς διαφόρους τύπους τοῦ ὄντος sum: π. χ.

Οριστ. ἐνεστ. amans sum ἀγαπῶν εἰμι, ἀγαπῶ.

» παρακ. amātus fui ἡγαπημένος ἐγενόμην, ἡγαπήθην

Υποτ. παρατατ.laudatīrus essem θὰ ἔμελλον νὰ ἐπαινέσω

Οριστ. » amandus eram ἀγαπητέος ἦν.

§ 96. Ἐν τοῖς περιφραστικῶς σχηματίζομένοις τύποις τὸ μὲν ὄντα sum συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ μετοχὴ καὶ τὸ γερουνδιακὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν:

discipūli audituri sunt me legentem orationem Ciceronianam οἱ μαθηταὶ μέλλουν ν' ἀκούσουν ἐμὲ ἀναγινώσκοντα λόγον τοῦ Κικέρωνος — matres venerandas sunt a filiis αἱ μητέρες πρέπει νὰ τυγχάνουν σεβασμοῦ (εὐλαβείας) ὑπὸ τῶν υἱῶν.

Σημ. α'. Ἄν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ πλείονα, τότε καὶ τὸ ὄντα sum καὶ ἡ μετοχὴ ἢ τὸ γερουνδιακὸν τίθενται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἕνικοῦ ἀριθμοῦ:

Romulus et Remus expositi educati que fuērunt δὲ Ρωμύλος καὶ δὲ Ρῶμος ἐκτεθειμένοι καὶ ἀνατεθραμμένοι ἐγένοντο (ἔξετέθησαν καὶ ἀνετράφησαν).

Σημ. β'. Περιφρασίς σχηματίζεται καὶ μὲ τὸ ὄντα habeo ἔχω καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου: π.χ. scriptum habeo ἔχω (γε)γραμμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ¹

§ 97. Τὰ ἀνώμαλα ρήματα τῆς λατινικῆς γλώσσης δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο εἴδη:

α' Εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν ἐκ τοῦ ὄντης σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν τύπων μόνον, ἐνεστῶτος παρακειμένου καὶ σουπίνου — ἐν ᾧ οἱ ἔξι αὐτῶν παραγόμενοι τύποι σχηματίζονται ὅμαλῶς, —

¹ Κατάλογον τῶν συνηθεστέρων ἀνομάλων ὄντην τῶν ἀνομάλων ἐτάξαμεν ἐν τέλει τῆς γραμματικῆς.

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἔκδοσις 7η.

β' εἰς ἀνώμαλα ὅχι μόνον κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν τύπων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων ἢ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων προσώπων ἐνδὲς καὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου (**κυριώς ἀνώμαλα**).

Α' **Ἀνώμαλα ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν τύπων μόνον.**

§ 98. Πολλῶν ὁμοίων οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντοτε πάντες κατὰ τοὺς κανόνας, τοὺς ὅποιους εἴδομεν ἀνωτέρω §§ 84—88, ἀλλὰ σχηματίζονται ἀνωμαλώτερον, ὡς ἐξῆς:

1. Ὁ ἐνεστῶς τῆς δριστικῆς καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενοι χρόνοι προσλαμβάνουν εἰς τὸ ὁμοιατικὸν θέμα μεταξὺ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καταλήξεως διάφορα προσφύματα, ἥτοι:

α' τὸ πρόσφυμα α, π. χ. ὁματ. θέμα sec—, ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος sec-ui καὶ τὸ σουπῖνον sec-tum,—

ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς [sec-a-] seco, secas, secat... τέμνω.

β' τὸ πρόσφυμα ε, π. χ. ὁματ. θέμα lug—, ἐξ οὗ σουπῖνον [lug-tum] luc-tum,—

ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς lug-e-o θρηνῶ· πρβλ. ἐλλ. ὁθ-έ-ω μέλλων (ῳθ-σω) ὥσω.

γ' τὸ πρόσφυμα ι π. χ. ὁματ. θέμα fug-, ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος fug-i, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς fug-i-o φεύγω,—

ὅματ. θέμα aper-, ἐξ οὗ παρακείμενος aper-ui, σουπ. aper-tum, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς aper-i-o ἀνοίγω

δ' τὸ πρόσφυμα η, π. χ. ὁματ. θέμα cer-, ἐξ οὗ παθητ. μετοχ. cer-tus, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς cer-n-o κρίνω.

ὅματ. θέμα fal—, ἐξ οὗ σουπῖνον fal-sum ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς [fal-n-o] fallo σφάλλω· πρβλ. ἐλλ. τέμ-ν-ω.

Σημ. Τινὰ δήματα λαμβάνουν τὸ πρόσφυμα η, πρὸ τοῦ χαρακτῆρος, π. χ. ὁματ. θέμα frag-, ἐξ οὗ σουπῖνον [frag-tum] fractum—, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς fra-n-g-o θραύω ὁγγυνμι: πρβλ. ἐλλ. ὁματ. θέμα **μαθ**-ἐνεστῶς μα-n-θ-άνω.

ε' τὸ πρόσφυμα τ, π. χ. ὁματικὸν θέμα pec-, ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος [pec-si] pexi, καὶ σουπ. [pec-sum] pexum, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς pec-t-o κτενίζω.

ζ' Τὸ πρόσφυμα sc π. χ. ὁματικὸν θέμα pa— ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος pa-vi, ἀλλὰ ἐνεστῶς δριστικῆς pa-sc-o ποιμαίνω.

Σημ. Τὸ πρόσφυμα sc λαμβάνουν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, τὰ

ἔναργτικὰ ὁγήματα verba inchoativa ή verba inchoatīva : π.χ. *se-nex γέρων*, θέμα *sene-*, ωγήμα *sene-sc-o γηράσκω*.

2. 'Ο ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς καὶ οἱ ἔξ αὐτοῦ παραγόμενοι χρόνοι λαμβάνουν ἐνεστωτικὴν ἀναδίπλωσιν, π. χ. οηματ. θέμα *gen-*, ἔξ οὐ παρακείμενος *gen-ui*, σουπ. *gen-itūm*—, ἀλλὰ ἐνεστώς ὀριστικῆς [gi·gen-o] *gi-gn-o* γεννῶ πρβλ. ἐλλην. *γι·γν·ο·ματ* ἔξ ωιζ. *γεν.*—

Σημ. Ἐν τισι δόγμασι τὸ πρόσφυμα τοῦ ἐνεστῶτος μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀρχικοὺς τύπους, *εἴτε ἀμφοτέρους*, καὶ ἐντεῦθεν εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ ωγήματος : π. χ. οηματ. θέμα *jug-*, πρβλ. *jug-um*, ζυγός, conjugatio συζυγία— ἀλλὰ ἐνεστώς ὀριστικῆς *ju-n-go* ζεύγνυμι, παρακείμενος *juncti*, σουπ. *junctum*,—

εἴτε εἰς τὸν ἔτερον μόνον, π. χ.

δόγματ. θέμα *pig-*, ὅθεν σουπῖνον [pig-tum] *pic-tum*,—

ἀλλὰ ἐνεστώς *pi-n-g-o* ζωγραφῶ, παρακείμ, *pi-n-xi*,— δόγματ. θέμα *pug-*, ὅθεν παρακείμενος *pu-pūg-i*—, ἀλλὰ ἐνεστώς ὀριστ. *pu-n-go* κεντῶ, σουπῖνον *pu-n-c-tum*—(ἀντὶ *pu-n-g-tum*).—

3. 'Ο παρακείμενος

α' λαμβάνει πολλάκις **ἀναδιπλασιασμὸν** π. χ.
pend-o ἀναρτῶ, σταθμῶμαι, παρακείμενος *pe-pend-i*—
can-o ἄδω, παρακείμενος [ce-cān-i] *ce-cīn-i*—
par-io τίκτω, γεννῶ, παρακείμενος [pe-pār-i] *pe-pēr-i*...
 πρβλ. ἀκόμη :

<i>caed-o</i> φρονεύω	παρακ. ce-cīd-i
<i>mord-e-o</i> δάκνω	» mo-mord-i (ἀντὶ me-mord-i)
<i>curr-o</i> τρέχω	» cu-curr-i (ἀντὶ ce-curr-i)
<i>posc-o</i> ζητῶ	» po-posc-i (ἀντὶ pe-posc-i)
<i>spond-ē-o</i> ἔγγυῶμαι	» spo-pond-i... .

Σημ. 'Αν τὸ δόγμα συντεθῇ ὡς β' συνθετικόν, δ ἀναδιπλασιασμὸς συνήθως παραλείπεται, π. χ. *re-spondeo* παρακείμενος *re-spondi*.

β' ἔκτείνει τὸ φωνῆν τοῦ ωγηματικοῦ θέματος εἰς μακρόν :

<i>δηματ.</i> θέμα	<i>čd</i> —	ἐνεστώς	<i>čd-o</i>	ἐσθίω	παρακ.	<i>čd-i</i>
»	věn—	»	věn-io	ĕχομαι	»	věn-i
»	víd—	»	víd-e-o	δρῶ	»	víd-i
»	mōv—	»	mōv-e-o	κινῶ	»	mōv-i
»	lăv—	»	lăv-o	λούω	»	lăvi

γ'. Ἀλλων τινῶν ὁμοίων ὁ παρακείμενος ἔχει τὸ ὅμοιόν τοῦ θέμα ἔχει τὸ :

ρηματ.	θέμα	fāc—	ἐνεστώς fāc-i-o	ποιῶ	παρακ.	fēc-i
»	»	jac—	» jāc-i-o	ρίπτω	»	jēc-i
»	»	frāg—	» fra-n-g-o	θραύσω	»	frēg-i
»	»	āg—	» āg-o	ἄγω	»	ēg-i
»	»	cāp—	» cāp-i-o	λαμβάνω	»	cēp-i

Παρατηρητέον διτοι οἱ παρακείμενοι οὔτοι, οἱ λαμβάνοντες ἀναδιπλασιασμὸν ἢ ἐκτείνοντες τὸ φωνῆν τοῦ θέματος, ἔχουν πάντοτε χρονικὴν κατάληξιν -i (οὐχι ποτὲ -vi ἢ -ui ἢ -si), οἰασθήποτε συζυγίας καὶ ἀν εἶναι τὸ ὅμιλον.

Σημ. Ὄρημάτων τινῶν τῆς γ' συζυγίας ὁ παρακείμενος ἐσχηματίσθη εἰς -īvi, ὡς ὁ παρακ. τῶν ρημάτων τῆς δ' συζυγίας: π. χ.

peto ζητῶ παρακ. petīvi ἀπαρέμφ. petēre
quaero (παλαιότερον quaeso) ζητῶ » quaesīvi » quaerēre..

4. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ σουπίνου δὲν παρουσιάζει ἀνωμαλίας, συνηθέστερον καὶ δημοτικὸν σχηματίζεται εἰς -tum (amātum, de-lētum, audītum, lectum, scriptum . . .), —
σπανιότερον εἰς -sum: fal-lo falsum, curro cursum, video [vid-sum] vīsum . . .

§ 99. Ὅταν ὁ παρακείμενος λήγῃ εἰς -īvi, τὸ σουπίνον σχηματίζεται εἰς -ītum:

audio	audīvi	audītum	audīre
peto	petīvi	petītum	petēre
arcesso	arcēssīvi	arcēssītum	arcēssēre στέλλω καὶ προσκαλῶ φωνάζω,—

*Οταν ὁ παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -īi, τὸ σουπίνον λήγει εἰς -ītum :

habeo	habīi	habitum	habēre
sono	sonīi	sonītum	sonāre ἥχω
alo	alui	alītum(altum)	alēre τρέφω ..

Σημ. Τὰ εἰς -uo ὁμοίατα τῆς γ' συζυγίας ἔχουν σουπίνον εἰς -ūtum : tribuo tribūtum· μόνον τὸ ruo ἔχει rūtum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΑΝΩΜΑΛΙΑΙ ΤΩΝ ΕΙΣ ιο ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Γ'. ΣΥΖΥΓΙΑΣ

§ 100. Ὁλίγα τινὰ ὁμάδατα τῆς γ' συζυγίας εἰς -io λήγοντα ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῆς ὀριστικῆς, μετὰ προσφύματος i (§ 98, 1, γ'), ἀποβάλλουν τὸ i τοῦτο πρὸ ἄλλου i, πρὸ τελικοῦ e καὶ πρὸ ēr-, κλινόμενα κατὰ τὸ ἔξης παράδειγμα:

'Ενεργητικὴ φωνὴ *Παθητικὴ φωνὴ*

INDICATIVUS

Praesens

cap-i-o	cap-i-or
capis (ἀντὶ capiis)	capēris (ἀντὶ cap-i-eris)...
capit (ἀντὶ capiit)...	capītur
capimus	capīmur
capītis	capīmīni
capiunt	cap-i-untur

Imperfectum

cap-i-ēbam	cap-i-ēbar
cap-i-ēbas	cap-i-ebāris
cap-i-ēbat ...	cap-i-ebātur ...

Futurum

cap-i-am	cap-i-ar
cap-i-es	cap-i-ēris
cap-i-et ...	cap-i-ētur ...

CONJUNCTIVUS

Praesens

cap-i-am	cap-i-ar
cap-i-as	cap-i-āris
cap-i-at ...	cap-i-ātur ...

Imperfectum

capērem (ἀντὶ cap-i-erem) ..	capērer (ἀντὶ cap-i-ērer)
capēres	capērēris
capēret ...	capērētur ...

IMPERATIVUS

Praes.	cape (ἀντὶ cap-i-e) capite (ἀντὶ capiite)	capere (ἀντὶ cap-i-έre) capimini (ἀντὶ capiimini)
	capito (ἀντὶ capiito) . . .	capitor
Futur.	capito capitōte cap-i-unto	capitor — capi·untor

INFINITIVUS

Praesens

capere (ἀντὶ cap-i-έre) capi (ἀντὶ cap-i-i)
(τὰ λοιπὰ ὅμαλῶς).

Tὰ ἔγματα ταῦτα εἶναι τὰ ἔξῆς :

capio	cēpi	captum	capere	λαμβάνω
cupio	cupīvi	cupitum	cupēre	ἐπιθυμῶ
facio	fēci	factum	facēre	ποιῶ, κάμνω
fodio	fōdi	fossum	fodēre	σκάπτω
fugio	fūgi	(fugitum)	fugēre	φεύγω
jacio	jēci	jactum	jacēre	ρίπτω
[—lacio	—	—	lacēre	ἔλκω, ἔλκω]
π. χ. elicio	elicui	elicitum	elicēre	ἔξελκύω . . .
pario	pepēri	partum	parēre	τίκτω, γεννῶ
quatio	—	quassum	quatēre	σείω
(σύνθ. concutio	concutsi	concuſsum	concutēre	συσσείω) . . .
rapio	rapui	raptum	rapēre	ἀρπάζω
sapiο	sapīvi	—	sapēre	γεῦσιν ἔχω, παρέχω
[specio	spexi	spectum	specēre	θεῶμαι]
π. χ. conspicio	conspexi	conspectum	conspicere	θεῶμαι,—
τὰ ἀποθετικά	gradior	(gressus sum)	gressum	gradi βαίνω, βαδίζω
σύνθετον	adgredior	(adgressus sum)	adgressum	adgrēdi προ-
αέρχομαι, προβαίνω . . .	morior	(mortuus sum)	mortuum	μνήσκω

καὶ τὸ παθητικὸν

patior (passus sum) passum pati πάσχω.

Μετὰ τούτων μνημονευτέον καὶ τὸ orior (oritus sum) ortum
oriri ἐγείρομαι, ἀνατέλλω, ὅπερ κατὰ μὲν τοὺς ἄλλους τύπους σχημα-
τίζεται ὡς ὅῆμα τῆς γ' συζυγίας, π. χ.

ἐνεστ. ὁριστικ. orior orēris orītur orīmur . . .

προστακτικὴ orēre orimini orītor orītor . . . —,
μόνον δὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν
oriri, —

ἐν φ τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς ἔχει καὶ κατὰ τὴν γ' συ-
ζυγίαν orērer . . . orerētūr . . .

καὶ κατὰ τὴν δ'

orērer . . . orirētūr . . .

Σημ. α' Τοῦ ὅῆματος facio τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶ-
τος τῆς προστακτικῆς εἶναι fac ἀντὶ face. (Ἐπίσης καὶ τῶν οημά-
dico, duco, καὶ fero τὸ αὐτὸν πρόσωπον εἶναι dic, duc, fer, ἀντὶ¹
dice, duce, fere πρβλ. καὶ τὰ σύνθετα educ, efer, confer, refer,
calefac . . .)

Σημ. β' Τὰ σύνθετα τοῦ facio, τὰ μεταβάλλοντα τὸ a εἰς i
conficio efficio . . . ἔχουν τὴν προστακτικὴν κανονικήν: confice,
etfice . . .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ KB'.

§ 101. Κυριώς ἀνώμαλα.

1. sum/fui esse εἰμί. Τὸν σχηματισμὸν τούτου εἴδομεν ἐνσελ. 62-63.

2. possum/potui posse δύναμαι· τοῦτο εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ
pot; βραχυτέρας μορφῆς τοῦ ἐπιθέτου potis ή potē δυνατὸς (§ 59,2),
καὶ τὸ sum, οὐδὲν ἀκολουθεῖ τὸν σχηματισμὸν καὶ στερεῖται, ὡς καὶ
ἔκεινο, σοαπίνου καὶ γερουνδίου:

I. INDICATIVUS

Praesens

pos-sum pot-es pot-est pos-sūmus pot-estis pos-sunt

Imperfectum

pot-ēram pot-eras pot-erat pot-erāmus pot-erātis pot-ērant

Futurum

pot-ēro pot-ēris pot-erit pot-erīmus pot-erītis pot-ērunt

Perfectum

pot-*ui* pot-*uisti* pot-*uit* pot-*uimus* pot-*uistis* pot-*uerunt*
ἢ pot-*uere*

Plusquamperfectum

pot-*ueram* pot-*ueras* pot-*uerat* pot-*ueramus* . . .

Futurum exactum

pot-*uero* pot-*ueris* pot-*uerit* pot-*uerimus* . . .

II. CONJUNCTIVUS

Praesens

pos-*sim* pos-*sis* pos-*sit* pos-*simus* pos-*sitis* pos-*sint*.

Imperfectum

pos-*sem* pos-*ses* pos-*set* pos-*sēmus* pos-*sētis* pos-*sent*.

Perfectum

pot-*uerim* pot-*ueris* pot-*uerit* pot-*uerimus* . . .

Plusquamperfectum

pot-*uissem* pot-*uisses* pot-*uisset* pot-*uissēmus* . . .

III. IMPERATIVUS

(ἐλλείπει)

IV. INFINITIVUS

Praesens : posse | *Perfectum* : pot-*uisse*

V. PARTICIPIUM

Praesens : potens, ἀλλ' ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετον μόνον (δυνατός).

3. ἔδο ἔδι ἔδυμ ἔδερε ἔσθιω. Σύνθετα comέδο, exέδο perέδο...

Τὸ δῆμα τοῦτο ἐν τισι χρόνοις πλὴν τῶν ὅμαλῶν τύπων του ἔχει καὶ βραχυτέρους ἀνωμάλους (ὅμοιάζοντας πρὸς τοὺς τοῦ δῆματος sum) :

I. INDICATIVUS

Praesens

edo edis καὶ ēs edit καὶ ēst edīmus editis καὶ ēstis edunt

II. CONJUNCTIVUS

Imperfectum

edērem καὶ ἔσsem, ederes καὶ ἔsses, ederet καὶ ἔsset
 ederēmus καὶ ἔssēmus, ederētis καὶ ἔssētis, edērent καὶ ἔssent

III. IMPERATIVUS

Praes.	{ ede καὶ ἔs edite καὶ ἔste		Fut.	{ edito καὶ ἔsto editōte καὶ ἔstōte edunto
--------	--------------------------------	--	------	--

IV. INFINITIVUS

Praesens edēre καὶ ἔsse.

Ἐκ τῶν παθητικῶν τύπων: γ' ἐνικ. ἐνεστ. δριστ. editur καὶ ἔstur καὶ γ' ἐν. παρατ. ὑποτακτ. ederētur καὶ ἔssētur.

Σημ. Παρατηρητέον ὅτι πανταχοῦ οἱ συγκεκομένοι τύποι τοῦ edo ἔχουν τὸ e μακρόν, ἐν ὃ ἐν τοῖς ἀντιστοίχοις ὅμοίοις τοῦ sum (ἐs ἔst ἔstis, ἔssem . . . ἔs ἔsto ἔste ἔstōte ἔssē) εἶναι τὸ e βραχύ.

4. fero tuli latum ferre (ἀντὶ ferēre) τῆς γ' συζυγίας (φέρω).

Τὸ δῆμα τοῦτο παρουσιάζει δύο εἰδῶν ἀνωμαλίας:

α') ὅτι σχηματίζει ἐξ ἄλλης φέρεταις τὸν ἐνεστῶτα καὶ ἐξ ἄλλης τὸν παρακείμενον καὶ σουπίνον

β') ὅτι ἐν τοῖς ἐκ φέρεταις fer- σχηματιζομένοις τύποις συγκόπτει τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ ē, ὅταν μετ' αὐτῷ ἀκολουθῇ r, καὶ τὸ ī, ὅταν μετ' αὐτῷ ἀκολουθῇ s ή t:

Ἐνεργητικὸν

Παθητικὸν

I. INDICATIVUS

Praesens

fero	fers	fert	feror	ferris	fertur
ferimus	fertis	ferunt	ferimur	ferimini	feruntur

Imperfectum

ferēbam	ferēbas . . .	ferēbar	ferēbaris . . .
---------	---------------	---------	-----------------

Futurum

feram	feres	feret . . .	ferar	ferēris . . .
-------	-------	-------------	-------	---------------

II. CONJUNCTIVUS

Praesens

feram	feras	ferat...	ferar	ferāris...
-------	-------	----------	-------	------------

Imperfectum

ferrem	ferres	ferret	ferrer	ferrēris	ferrētur
ferrēmus	ferrētis	ferrent	ferrēmur	ferremini	ferrentur

III. IMPERATIVUS

Praes.	fer	Praes.	ferre
	ferte		ferimini
Fut.	ferto	Fut.	fertor
	fertōte		feruntor

IV. INFINITIVUS

Praesens

ferre	ferri
-------	-------

Σημ. α'. Τὸ παθητικὸν ἀπαρέμφατον ferri (ἀντὶ fer-i) διὰ δύο τι, κατὰ τὸ ἐνεργητικὸν ferre.

Σημ. β' Οἱ λοιποὶ τύποι (γερούνδιον, γερουνδιακόν, μετοχή) κλίνονται δημάλως κατὰ τὴν γ' συζυγίαν. Ἐπίσης ὁ παρακείμενος tuli, τὸ σουπίνον latum καὶ οἱ ἔξ αὐτῶν παραγόμενοι χρόνοι.

5. volo volui (ἄνευ σουπίνου) velle βούλομαι.

6. nōlo (non volo) nolui (ἄνευ σουπίνου) nolle οὐ βούλομαι.

7. mālo (magis volo) malui (ἄνευ σουπίνου) malle μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ.

I. INDICATIVUS

Praesens

volo	nōlo (non volo)	mālo (magis volo)
vis	non vis	māvis
vult (volt)	non vult	māvult (mavolt)
volumus	nolūmus (non volumus)	malūmus
vultis (voltis)	non vultis (non voltis)	mavultis (mavoltis)
volunt	nolunt (non volunt)	malunt

Imperfectum

volēbam	nolēbam	malēbam
volēbas	nolēbas	malēbas
volēbat...	nolēbat...	malēbat...

Futurum

volam	nolam	malam
voles	noles	males
volet...	nolet...	malet...

Perfectum

volui	nolui	malui
voluisti	noluisti	maluisti
voluit...	noluit...	maluit...

Plusquamperfectum

volueram...	nolueram...	malueram...
-------------	-------------	-------------

Futurum exactum

voluero...	noluero...	maluero...
------------	------------	------------

II. CONJUNCTIVUS

Praesens

velim	nolim	malim
velis	nolis	malis
velit	nolit	malit
velimus	nolimus	malimus
velitis	nolitis	malitis
velint	nolint	malint

Imperfectum

vellem	nollem	mallem
velles	nolles	malles
vellet	nollet	mallet
vellēmus	nollēmus	mallēmus
vellētis	nollētis	mallētis
vellent	nollent	mallent

Futurum

(ἔλλειπει)

Perfectum

voluerim...	noluerim...	maluerim...
-------------	-------------	-------------

Plusquamperfectum

voluissem...	noluissem...	maluissem...
--------------	--------------	--------------

III IMPERATIVUS

Praesens

(ἐλλείπει)	noli	(ἐλλείπει)
	nolite	

Futurum

(ἐλλείπει)	nolito	
	nolito	(ἐλλείπει)
	nolitote	
	nolunto	

IV. INFINITIVUS

velle	nolle	malle
-------	-------	-------

Perfectum

voluisse	noluisse	maluisse
----------	----------	----------

V. PARTICIPIUM

volens	nolens	(ἐλλείπει)
--------	--------	------------

ΑἼ μετοχαὶ volens καὶ nolens δὲν εἶναι λίαν εὔχρηστοι, λέγεται δὲ συνήθως ἀντὶ μὲν τοῦ volens τὸ cupiens, ἀντὶ δὲ τοῦ nolens τὸ invitus (ἄκων).

Παρενθετικῶς ἀντὶ si vis (εἰ βούλει) λέγεται sis, ἀντὶ si vultis (εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis. Ἐτι δὲ ἀντὶ τοῦ visne? λέγεται vin? (θέλεις?).

8. eo (i vi) ii itum ire εἴμι, πορεύομαι. Ή ἀνωμαλία τούτου εἶναι ότι ἔχει δύο μορφὰς τῆς ὁίζης, πρὸ μὲν τῶν φωνηέντων α, ο, υ, ἔχει ε-, εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἔχει i-. Κατὰ τἄλλα κλίνεται διμαλῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, μὲ παρατατικὸν καὶ μέλλοντα δριστικῆς ibam... ibo... καὶ μὲ σουπίνοντο itum :

INDICATIVUS

Praesens : eo is it itus itis eunt.

Imperfectum : ibam ibas ibat ibamus ibatis ibant.

Futurum : ibo ibis ibit ibimus ibitis ibunt.

Perfectum : ii iisti iit iimus iistis ierunt καὶ iere.

Plusquamperfectum : iēram ieras ierat...

Futurum exactum : iero ieris ierit...

CONJUNCTIVUS

Praesens: eam eas eat eāmus eātis eant

Imperfectum: irem ires iret irēmus irētis irent

Futurum: itūrus -a -um sim sis sit...

Perfectum: ierim ieris ierit...

Plusquamperfectum: iissem iisses iisset...

IMPERATIVUS

Praesens: i te.

Futurum: ito ito itote eunto.

INFINITIVUS

Praesens: ire

Perfectum: iisse (isse).

Futurum: itūrum -am -um esse...

PARTICIPIUM

Praesens: iens Gen. euntis... *Futur*: itūrus -a -um.

Gerundium: eundi eundo eundum eundo.

Supinum: ītum ītu.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς εὐχρηστοῦν τὸ ἀπαρέμφατον iri καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἐκάστου ϕρόνου: ἐνεστῶς itur, παρατατικὸς ibatur, μέλλ. ibitur, παρακ. ītum est κτλ., πάντα ἀπροσώπως.

Τινὰ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ὅσα λαμβάνουν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν.

Οὕτω τοῦ adeo προσβάλλω, παθητ. adeor προσβάλλομαι, adīris, adītur, adīmur, adīmini, adeuntur. παρατ. adībar, adibāris... μέλλ. adibor adibēris, adibītur...

Τὸ ambio, περιβάλλω, καίτοι σύνθετον ἐκ τοῦ eo (ambi-eo ἀντὶ ambeo), κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, οὐδεμίαν ἀννομάλιαν τοῦ eo ἔχον:

ambio ambīvi (ambii) ambītum ambīre

Ἐνεστ. ambio ambis ambit ambīmus ambītis, ambīunt.

Παρατ. ambībam, ambiebas, ambiebat...

Μέλλων ambiam ambies ambiet... κτλ.

Ομοίως πρὸς τὸ εο κλίνονται καὶ τὰ οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς τύπους παρὰ τοῖς δοκίμοις εὐχρηστα queo δύναμαι καὶ nequeo οὐδύναμαι. Οἱ συνηθέστεροι τούτων τύποι εἶναι οἱ ἔξης:

INDICATIVUS

Praesen: queo — quimus — queunt.
nequeo nequis nequit nequimus nequeunt

Imperfectum: quibam (σπάνιος)
nequibam nequibas nequibat . . .

Futurum: quibo — nequibo (σπάνιοι)

Perfectum: quivi quivisti quivit . . .
nequivi nequivisti nequivit . . .

Ἡ προστακτική, τὸ σουπίτρον καὶ τὸ γερούνδιον ἐλλείπουν.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς ἀπαντᾶ μόνον τὸ nequitur γ' ἐν. ἐνεστῶτος δριστικῆς.

9. fio (factus sum) fieri: γίγνομαι, συμβαίνω, ποιοῦμαι (ώς παθητικὸν τοῦ facio ποιῶ).

Τὸ ὅημα τοῦτο τὸν μὲν παρακείμενον καὶ τὸν ἔξ αὐτοῦ παραγομένους σχηματίζει κανονικῶς περιφραστικῶς, διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ facio καὶ τοῦ sum, factus sum . . . τὸν δὲ ἄλλους τύπους σχηματίζει (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς), ὡς ἔξης:

INDICATIVUS

Praesens: fio fīs fit fīmus fītis fīunt.

Imperfectum: fīebam fīebas fīebat . . .

Futurum: fīam fīes fīet . . .

CONJUNCTIVUS

Praesens: fīam fīas fīat . . .

Imperfectum: fīērem fīēres fīēret . . .

IMPERATIVUS: fi; fite.

INFINITIVUS *Praesens*: fīeri ¹

GERUNDIVUM: faciendus -a -um.

Τὸ fio ἔχει τὸ οὗτον ἵ μακρὸν (καὶ πρὸ φωνήντος, παρὰ τὸν κανόνα § 7,1) εἰς ὅλους τὸν ἄλλους τύπους, πλὴν τοῦ fit καὶ ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν fi- ἀκολουθῇ er: fī-eri fī-erem . . .

Σύνθετοι τύποι τούτου ἀπαντοῦν μόνον οἱ ἔξης:

confit	confīent	confīat	confieret
defit	defīunt	defīat	

¹ Διὰ τὴν διάθεσιν, ἀντὶ τοῦ παλαιοτέρου καὶ κανονικωτέρου fieri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

ΡΗΜΑΤΑ ΕΛΛΙΠΗ (VERBA DEFECTIVA)

§ 102 Ἐλλιπή όντα δημάζονται τὰ ἀπαντῶντα μόνον εἰς ὅλην τινὰς τύπους καὶ εἶναι τὰ ἔξης:

1. aio λέγω. *Ind. Praes.* aio ais aiunt.

Imperf. aiēbam aiebas aiebat aiebāmus aiebātis aiebant καὶ ἀρχικῶς aībam aības aibat...

Perfect. — — ait.

Conjunct. Praes. — aias aiat aiant.

Imperativus (ai)

Particip. Praes. aiens

2. inquam λέγω *Ind. Praes.* inquam inquis inquit.

Imperf. — — inquiēbat.

Futur. — inquies inquiet.

Perfect. (inquii) inquisti inquiit (inquimus)

Imperat. (inque) (inquito)

Particip. inquiens

Σημ. Πάντες οἱ τύποι οὗτοι τοῦ inquam ἀπαντοῦν μόνον παρενθετικῶς

3. quaeso παρακαλῶ. *Ind. Praes.* quaeso quaeſumus.

Σημ. Καὶ τὸ quaeso quaeſumus συνήθως ἀπαντοῦν παρενθετικῶς καὶ δὴ μετὰ τὴν προστακτικήν, ὅπως μετριάσουν τὸ ἐπιτακτικὸν καὶ τραχὺ τῆς ἐγκλίσεως ταύτης.

4. for(fatus sum) fatum fari φημί.

Ind. Praes. fatur fantur.

Imperf. fabar fabantur.

Futur. fabor fabēris fabitur fabūmur fabimīni fabuntur

Perfect. fatus -a -um sum es est...

Plusquam p. fatus ... eram eras ...

Conjunct. Imperf. μόνον τὸ σύνθετον praeſārer...

Perfect. fatus sim sis sis...

Plusquam p. fatus essem

Imperativus fare

<i>Infinitivus</i>	fari (ἀρχαῖκῶς farier)
<i>Supinum</i>	fatu
<i>Participium</i>	fans
<i>Gerundium</i>	fando
<i>Gerundivum</i>	fandus -a -um

5. Αἱ ἔξης προστακτικαὶ καὶ τὰ ἀπαρέμφατα:

α' apage (ἄπαγε).

β' ave ἡ δρθότερον have (χαῖρε) avēte; avēto;
ἀπαρέμφατος avēre.

γ' cedo (δός, εἰπέ), καὶ πληθυντ. cette.

6. Tò forem fores foret forent (παρατατικὸς ὑποτακτ. τοῦ sum παρὰ τὸ essem) καὶ fore (μέλλ. ἀπαρεμφάτου τοῦ sum παρὰ τὸ futurum esse).

7. Οἱ ἔξης ὅμαλοὶ τύποι παρακειμένου μετὰ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων (ὑπερσυντελίκου καὶ τετελεσμένου μέλλοντος).

<i>Indicat. Perfect.</i>	memini	μέμνημαι	1.	memini	μέμνημαι	2.	odi	μισῶ	3.	coepi	ἥρξάμην
Plusq.	memineram...			odi	odisti.		coepi	coepisti...			
Futur. ex.	meminero...			oderam...	cooperam...						
<i>Coniunc. Perf.</i>	meminermi...			adero...	coopero...						
Plusq.	meminisse...			oderim...	cooperim...						
<i>Imperat. Perfect.</i>	memento	mementote		odissem...	coepissem...						
<i>Infinit.</i> Perfect.	meminisse			odisse			coepisse				

Παρατηρήσεις :

α' Οἱ παρακείμενοι memini καὶ odi ἔχοντι σημασίαν ἐνεστῶτος, κατ' ἀκολουθίαν οἱ ὑπερσυντέλικοι memineram, oderam... ἔχοντι σημασίαν παρατατικοῦ, καὶ οἱ τετελ. μέλλοντες meminero, odero... ἀπλοῦ μέλλοντος.

β' Tò odi καὶ coepi σχηματίζουν μέλλοντα ἀπλοῦν τῆς μετοχῆς osurus, coepturus, καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου osurum esse, coepturum esse.

γ' Αντὶ odi oderam odero λέγεται καὶ περιφραστικῶς osus sum, osus eram, osus ero ἀκόμη δὲ καὶ osus fueram, osus fuero μὲ διάθεσιν ἐνεργητικήν, osus (exosus, perosus) sum μισῶ.

δ' Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου coeptus μετὰ τοῦ sum, eram κλ. τίθεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam κλ., ὅταν τὸ ἐξ αὐτῆς ἔξαρτώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν διάθεσιν: domus aedificari coepit est ὁ οἰκος ἥρξατο οἰκοδομεῖσθαι.

ε' Ὡς ἐνεστῶς, παρατατικός καὶ μέλλων ἀπλοῦς τοῦ coepi χρησιμεύει τὸ incipio, incipiebam, incipiam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 103. Τὰ ἀπρόσωπα ὁήματα, verba impersonalia, ἀπαντοῦν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, μόνον ἐν τῷ γένει καὶ προσώπῳ ἐκάστου χρόνου· π. χ. τοῦ ὁήματος oportere ἐνεστῶς δριστ. oportet (χρή, δεῖ), παρατατικὸς λοποτεῖται, μέλλων oportēbit, παρακ. oportuit, ὑπερσ. oportuerat, τετελ. μέλλων oportuerit. Ὅποτ. ἐνεστ. oporteat, παρατ. oportēret, παρακ. oportuerit, ὑπερσ. oportuisset, ἀπαρέμφ. oportēre, παρακ. oportuisse.

Ἡ προστακτικὴ τῶν ἀπρόσωπων δὲν εἶναι εὔχρηστος μόνον ἡ προστ. licetοὐ τοῦ licet ἀπαντᾶ ἐν νόμοις. Ἀντὶ δὲ τῆς προστακτικῆς ὅταν παρίσταται ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθοῦν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς, πιοιῦνται χρῆσιν τῆς ὑποτακτικῆς: misereat te pauperum (οἴκτιρε τοὺς πτωχούς).

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 104. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι ἥτοι πρωτότυπα, adverbia primitiva, ἢ παράγωγα, adverbia derivata.

1. Τὰ πρωτότυπα εἶναι ὀλίγα: haud ἢ haut οὐ, satis ἢ sat ἄλις, etas αὔριον, vix μόλις, iam ἥδη, mox μετ' ὀλίγον.

2. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀριθμητικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ οημάτων, καὶ λήγουν

α' εἰς -ē rectē ὀρθῶς, aegre χαλεπῶς, miserrime ἀθλιώτατα.

3. Κακριδῆ, Λατινική, Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

β'	εἰς	-ο	falsō ψευδῶς, crebro συγγῶς, tutissimo ἀσφαλέστατα.
γ'	»	-ter :	acriter δριμέως, celeriter ταχέως, aliter ἄλλως.
δ'	»	-itus :	antiquitus ἀρχαιόθεν, caelitus οὐρανόθεν.
ε'	»	-im ἥ -tim -atim :	sensim ἀκοσμιγῶς, tributim κατὰ φυλάς, centuriatim κατὰ λόχους, gregatim κατ' ἀγέλας.
ζ'	»	-is :	magis μᾶλλον, nimis ἄγαν.
ζ'	»	-ies :	ἕξ ἀριθμητικῶν μόνον: decies δεκάκις.
'Εξ ἀντωνυμιῶν μόνον			
η'	»	-bi :	ibi ἐνταῦθα, alibi ἄλλοθι, ubi ποῦ, ὅπου.
θ'	»	-nde :	inde ἐντεῦθεν, unde πόθεν, ὅθεν.
ι'	»	-im :	olim ποτέ, ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἀπὸ παλαιοῦ.
ια'	»	-inc :	hinc : ἐνθένδε illinc ἐκεῖθεν
ιβ'	»	-ic :	hic ἐνθάδε, illuc ἐκεῖ.
ιγ'	»	-uc :	huc ἐνθάδε, istuc αὐτόσε, illuc ἐκεῖσε.
ιδ'	»	-ndo :	aliquando ποτέ, quandoque ἐνίστε.
ιε'	»	-ο :	eo, quo, alio, ultro, intro.

Μεμονωμένα εἶναι τὸ ita οὕτω, tam τόσον, tum τότε, cum ὅτε.

§ 105. Υπάρχουν καὶ ἐπιρρήματά τινα τὰ δύοια εἶναι ἀπηγχαιωμέναι πτώσεις : partim κατὰ μέρος αἰτιατ. τοῦ pars, secus ἄλλως (αἰτιατ. τοῦ secus οὐδετ.).

§ 106. Ἄλλα εἶναι ἀποκρυσταλλωμέναι συντάξεις : ex templo ἥ extemplo παρευθύς, in cassum ἥ incassum μάτην, in vicem ἥ invicem ἐναλλάξ, ἀμοιβαίως, magno opere ἥ magnopere μεγάλως, in primis ἥ imprimitis ἐν πρώτοις, fors sit an ἥ forsitan ἵσως dum taxat ἥ dumtaxat μόνον.

Πρβλ. καὶ ob viam-obviam, de-novo denovo denuo, hōc die-hodie, quotannis, quotidie, prīdie, scilicet videlicet κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

ΠΡΟΘΕΣΣΕΙΣ

§ 107. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ, καὶ συντάσσονται

αἱ περισσότεραι μετ' αἰτιατικῆς

ad, adversus, ante, apud

circa, circiter, circum, cis, citra, contra

erga, extra, infra, inter, intra juxta, ob,

penes, per, post, praeter, prope, propter

secundum, supra, trans, ultra, versus,

δλίγαι μετ' ἀφαιρετικῆς

ab, abs, coram, cum, de, ex, prae, pro, sine, tenus,

καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς εἰς δήλωσιν κινήσεως, καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς εἰς δήλωσιν στάσεως

in, sub, super.

Οὐδεμία κυρία πρότασις συντάσσεται μετὰ γενικῆς, οὐδεμία μετὰ δοτικῆς.

§ 108. *Καταχρηστικαὶ προθέσεις*. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, πτώσεις τινὲς οὐσιαστικῶν, μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως κατήντησαν *προθέσεις καταχρηστικαὶ*. Τοιαῦται εἶναι μάλιστα αἱ ἀφαιρετικαὶ causā, gratiā, ergo, fine καὶ ἡ αἰτιατικὴ instar¹.

§ 109. *Ἄχωριστα μόρια praepositōnes inseparabiles*, ὁνομάζονται μόριά τινα ἀπαντῶντα μόνον ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτα συνθετικὰ μέρη, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτά προβλ. ἐλλ. δυσ- α- ἢ ἀν-. Τοιαῦτα εἶναι:

τὸ dis- : dis-par ἀνισος (par ἴσος) dis-cedo ἀποχωρίζομαι

τὸ se- ἢ πρὸ φωνήντος sed-, se-jungo διαζευγνύω (jungo ζευγνύω) sed-itio στάσις, διάστασις, χωρισμός

τὸ in- : in-utilis ἀνωφελῆς (utilis ὀφέλιμος)

τὸ ne- : ne-fas ἀνόσιον (fas ὅσιον)

τὸ ve- : ve-sanus ἀφρων (sanus ὑγιῆς, φρόνιμος)

τὸ re- ἢ red- : re-mitto πέμπω ὅπισω, red-do ἀποδίδω.

τὸ ambi- ἢ amb- ἢ a-m- : ambi-farius ἀμφίλογος, amb-ēdo περιτρώγω, am-plector περιβάλλω, ἔναγκαλίζομαι

τὸ por- : por-rigo-(por- rego) προτείνω por-tendo προσημαίνω.

¹ Καὶ τὸ tenus (§ 107) εἶναι ἀρχαία αἰτιατικὴ καταντήσασα καταχρηστικὴ προθέσεις καὶ συντασσόμενη μετὰ γενικῆς, ἀλλὰ συντάσσεται καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς ὡς κυρία πρόθεσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΤ̄.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 110. 1. **Συμπλεκτικοὶ** conjunctiōnes copulatiuae : et, -que quoque, ac atque.. etiam καὶ—nec, neque οὐδέ, nec... nec... neque... neque οὔτε... οὔτε—cum... tūm καὶ... καὶ...

2. **διαξευκτικοὶ** conj. disjunctiuae: aut vel -ve ἢ, sive... sive, seu... seu εἴτε... εἴτε.

3. **ἀντιθετικοὶ** conj. adversatiuae: sed, verum ἀλλά, ἀλλ' ὅμως, autem δέ, ὅμως, verum tamen ἀλλ' ὅμως, vero ὅμως, at ἀλλά, attāmen, atqui ἀλλ' ὅμως.

4. **Χρονικοὶ** conj. temporāles: quom ἢ quum ἢ cum, quando, ubi, dum ὅτε, ἐν φ—donec, dum, quoad, quamdiu, quatēnus ἐφ ὅσον, ἔως, ἔως νὰ—quotiens δπότε, δσάκις—quandoquidem δπότε δὴ—postquam ἀφ' οῦ—antequam, priusquam πρὶν ἢ—simulac ἢ simulatque εὐθὺς ὡς—

5. **Αιτιολογικοὶ** conj. causāles: nam διότι namque καὶ γάρ—enim γάρ, etēnī καὶ γάρ, quod, quia, διότι quoniam, quom ἢ quum ἢ cum ἐπειδή.

6. **Υποθετικοὶ** conj. conditionāles: si, εἰ, ἐάν, sin εἰ δέ, ἐὰν δὲ—si non, nisi, ni εἰ μὴ—si quidem εἰ δὴ—si modo, dum, dum modo, modo, ἐὰν μόνον—dummodo ne, modo ne, dum ne ἐὰν μόνον μή.

7. **Τελικοὶ** conj. fināles: tu ἵνα, quo δπως, quin ἵνα μή, ἵνα quominus, ἵνα μή, qui non ὁστε μή, ἵνα μή, ne ἵνα μή, neve μηδέ.

8. **Συλλογιστικοὶ** conj. conclusiuae : itaque, proinde δθεν, igitur, οὖν, τοίνυν, ergo δθεν, οὖν.

9. **Συμπερασματικοὶ** conj. consecutiuae : ut ὁστε quin, ὁστε μή.

10. **Εἰδικοὶ** conj. declaratiuae: quod ὅτι, quin ὅτι, quasi ως δή, δτι τάχα.

11. **Ἐναντιωματικοὶ** conj. concessiuae : etsi, etiamsi, tametsi, quamquam, quamvis, licet εἰ καί, ut καὶ εἰ, quom ἢ quum ἢ cum εἰ καί.

12. **Συγκριτικοὶ** ἢ **παραβολικοὶ** conj. comparatiuae: ut, uti, velut, veluti, sicut, sicuti, tamquam, quomodo ως, ωσπερ, quemadmodum δν τρόπον, ως, quam (μετὰ τὰ συγκριτικὰ) ἢ.

Ἐτι δὲ καὶ οἱ συγκριτικοὶ ὑποθετικοὶ : quasi, quasi vero, tamquam si, velut si, ut si, proinde quasi, proinde ac si ὅσει, ὡς ἔστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ

§ 111. Τὰ ἐπιφωνήματα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ είναι ἀναρθροί τινες φωναί, οὐχὶ κυρίως λέξεις, αἵτινες ἐκφεύγουν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν αἰφνίδιον ἢ σφοδρὸν πάθος, ἐκπληξις, χαρά, λύπη, θαυμασμός, βδελυγμία, φόβος κλπ., καταλαμβάνῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, μὴ ἐπιτρέπον ν' ἀρθρώσῃ λέξιν :

a !. ah !, pfui! st!...

Μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων εὑρηνται ἐνίστε καὶ θεῶν ὄνόματα, καὶ ταῦτα οὐχὶ σπανίως συντετμημένα καὶ εἰς μίαν μετ' ἐκείνων λέξιν συντεθειμένα : ecastor ! edepol !

καὶ μόνα θεῶν ὄνόματα λαμβάνονται ἐπιφωνηματικῶς: pol ! hercle !

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

§ 112. *Αἱ πρωτότυποι λέξεις*, vocabūla primitiva, γίνονται ἀμέσως ἐκ τῆς φύσης διὰ προσλήψεως καταλήξεώς τινος, ὄνοματικῆς ἢ ὁμιατικῆς, ἢ καὶ ἀνευ καταλήξεως.

Αἱ παράγωγοι, vocabūla derivata, γίνονται ἐκ τοῦ θέματος τῶν πρωτοτύπων ἢ ἄλλων παραγώγων διὰ προσλήψεως διαφόρων παραγωγικῶν καταλήξεων.

<i>ὅζαι</i>	<i>πρωτότυποι λέξεις</i>	<i>παράγωγοι λέξεις</i>
voc—	[voc-s] vox φωνὴ	[voc-a-o] <i>voco</i> καλῶ, <i>vocatio</i> κλῆσις, <i>vocatīus</i> κλητική, <i>vocabūlum</i> λέξις, <i>vocabularium</i> λεξιλόγιον
os—	os στόμα Gen- or-is	[or-a-o] <i>oro</i> λέγω, <i>oratio</i> λόγος <i>oratiuncula</i> λογύδριον <i>orātor</i> ὁ γέτωρ <i>oratorius</i> ὁ γητορικός.

§ 113. Αἱ παράγωγοι λέξεις εἰναι οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ὁήματα, ἐπιρρήματα.

I Παράγωγα οὐσιαστικά, substantīva derivāta :

Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ παράγονται :

1. ἐκ ὁήματων, substantiva verbalia :

apo ἀγαπῶ	ἀφηρημένα	συγκεκριμένα
curre τρέχω	amor ἀγάπη	amator ἐραστής
lego ἀναγινώσκω	cursus δρόμος	cursor δρομεὺς
aro ἀρώ	lectio ἀνάγνωσις	lector ἀναγνώστης
.....	aratio ἄροσις	arātrum ἄροτρον

2. ἐξ ὀνομάτων, substantiva denominatīva :

a. ἐξ ἐπιθέτων, ἀφηρημένα πάντοτε

malus κακός	malitia κακία
probus χρηστός	probitas χρηστότης
fortis δυνατός	fortitudo δύναμις, Ισχὺς
liber ἔλευθερος	libertas ἔλευθερία...

b. ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν

	ἀφηρημένα	συγκεκριμένα
medicus Ἰατρός	medicina Ἰατρική
columba περιστερά	columbarium περιστερεών
olīva ἔλαια	olivētum ἔλαιών
bos βοῦς	bovile βοουστάσιον
collega ἑταῖρος	collegium ἑταιρεία

Πλεῖστα εἶναι τὰ ὑποκοριστικὰ-eminutīva, μετὰ κατάληξεως -lus, -la, -lum :

vox φωνή, λέξις	voc-υ-la μικρὰ φωνὴ ἢ λέξις
caput κεφαλή	capit-υ-lum κεφάλαιον
filia θυγάτηρ	filii-δ-la θυγάτριον
tabūla πίνακ	tabella πινακίς
liber βιβλίον	[liber-lus] libellus μικρὸν βιβλίον
ocūlus ὀφθαλμός	ocel-lus μικρὸς ὀφθαλμός
‘Ἐξ ὀνομάτων τῆς γ’, δ’ καὶ ε’ κλίσεως σχηματίζονται ὑποκορι-
στικὰ συνήθως μὲ τὴν κατάληξιν -cūlus, -cūla, -cūlum :
opus ἔργον	opus-cūlum μικρὸν ἔργον
mus μῦς	mus-culus μυϊδίον

spes ἐλπὶς	spe-cūla μικρὰ ἐλπὶς
versus στίχος	vers-i-cūlus στιχίδιον
homo ἄνθρωπος	homun-cūlus ἀνθρωπάριον

Πολλάκις σχηματίζονται ἐξ ὑποκοριστικῶν νέα ὑποκοριστικά, ὡς καὶ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ : πόδι, ποδάρι, ποδαράκι : auris οὖς, aurī-cūla ωτίον, αὐτί, auricilla αὐτάκι cista κίστη θήκη cist-ῆ-la cistella, cistellula.

Σημ. Πατρωνυμικὰ patronymica. "Οσα πατρωνυμικὰ ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα παρέλαβεν ἦδη ἐσχηματισμένα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, μὲ τὰς αὐτὰς καταλήξεις :

Πριαμίδης Priamīdes

Νηροής Nerēis

Ἀτρείδης Atriēdes

Θεστιάς Thestias...

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν κοι τὰ ἐξῆς :

Romulīdes ἐκ τοῦ Romūlus, Scipiādes ἐκ τοῦ Scipio, Iliādes ἐκ τοῦ Ilia, Neptūnēpe ἐκ τοῦ Neptūnus....

II Παράγωγα ἐπιθετα adjectiva derivata.

1. ἐκ ὅμιλων, ^{παρα-}adjectiva verbalia.

valeo ὅμιλς, εὔρωστος εἶμι

valīdus εὔρωστος, ἵσχυρὸς

facio ποιῶ, κάμνω

facīlis εύποίητος, εὔκολος

loquor δημιλῶ, λέγω

loquax ὁ πολλὰ λέγων, λάλος

amō ἀγαπῶ

amīcus ὁ ἀγαπῶν, ὁ φίλος

queror μέμφομαι

querīlūs μεμψίμοιρος...

2. ἐξ οὐσιαστικῶν

aurum χρυσός

aureus χρυσοῦς

rex βασιλεὺς

regius, regālis βασιλικὸς

civis πολίτης

civīcūs, civīlis πολιτικὸς

familia οἰκογένεια, οἶκος

familiāris οἰκεῖος...

pericūlum κίνδυνος

periculōsus κινδυνώδης

fraus ἀπάτη

fraudulentus ἀπατηλός

barba πώγων, γένειον

barbātus πωγωνοφόρος

Kai ἐκ κυρίων ὀνομάτων

Sulla δ̄Σύλλας

Sullānus φίλος, διπάδος τοῦ Σύλλα

Pompeius ὁ Πομπήιος Pompeiānus τοῦ Πομπηίου, Πομπηιανὸς

Ἐξ ὀνομάτων πόλεων, χωρῶν, τόπων (ἐθνικὰ καὶ ἄλλα)

Roma ἡ Ῥώμη

Romānus Ῥωμαῖος

Latium τὸ Λάτιον

Latīnus Λατīνος

Cannae aī Kánnai

Cannensis, pugna Cannensis

ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη

Sacra via Ἱερὰ ὁδὸς Sacraviensis ὁ παροδίτης τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ

3. ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων, ὑποκοριστικά, deminutiva:

parvus μικρὸς parvulus (ἀρχ. parvōlus) μικρούτισκος
bellus δραῖος νόστιμος, bellulus νοστιμούλλις ...

4. ἐξ ἐπιρρημάτων

eras αὔριον crastinus αὔρινός, hodie σήμερον hodiernus σημερινός, semper πάντοτε sempiternus παντοτινὸς

ante πρό, ἔμπροσθεν | antīcus ὁ ἔμπροσθεν ὁν (τοπικῶς)
(τοπικῶς καὶ χρονικῶς) | antīquus ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.

III Παράγωγα ὁήματα, verba derivata

1. ἐξ ὀνομάτων, verba denominativa:

bellum πόλεμος bello πολεμῶ, laetus εὐθυμος laetor εὐθυμω, laus ἐπαινος laudo ἐπαινῶ, flos γεν. floris ἀνθος floreo ἀνθῶ, finis ὅριον finio ὅριζω, senex γέρων senesco γηράσκω...

2. ἐξ ἄλλων ὁήματων, verba verbalia:

θαμιστικά, frequentativa:

curro τρέχω	σουπ. cursum	θαμιστ. curso ¹
cano ᾠδω	» cantum	» canto
traho σύρω	tractum	» tracto
clamo βοῶ	clamātum	» clamito...

ἐναρκτικά inchoativa ἢ incohative:

floreo ἀνθῶ floresco ἀρχίζω ν' ἀνθῶ
obdormio καθεύδω obdormisco ἀποκοιμῶμαι...

ἐφετικά, desiderativa:

edo ἐσθίω σουπ. esum ἐφετ. esurio ἐπιθυμῶ νὰ τρώγω,
βρωσείω

pario γεννῶ » partum » patrurio ἔχω ὄρεξιν, ἔφεσιν
νὰ γεννήσω, ὡδίνω.

ὑποκοριστικά, deminutiva:

canto ᾠδω ὑποκορ. cantillo ὑπάρδω, μινυρίζω

Σημ. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα ἵδε ἐν σελ. 97—98.

¹ Τὰ θαμιστικά ὁήματα είναι πάντα τῆς α' συζυγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 114. Αἱ σύνθετοι λέξεις, vocabūla composīta, εἰναι:

1. Πρόθεσις { μετὰ ὅγματος: per-mittō ἐπιτρέπω
μετὰ οὐσιαστικοῦ: inter-rex μεσοβασιλεὺς
μετὰ ἐπιθέτου per-magnus ὑπέρμεγας, πάνυ μέγας
μετὰ ἐπιρρήματος: per-saepe πάνυ πολλάκις

2. Ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ (magnus-anīmus) magnanīmus
μεγαλόψυχος, μεγάθυμος.

3. Ἀριθμητικὸν { ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ: (tres-anni) trien-
nium τριετία.
τακτικὸν μετὰ ὅγματος: (primus-capio) prin-
ceps πρῶτος, ὁ τὴν πρώτην θέσιν κατα-
λαμβάνων
4. Οὐσιαστικὸν μετὰ ὅγματος: (aedes facio) aedifico οἰκοδομῶ.
5. Ἀχώριστον μόριον { μετὰ οὐσιαστικοῦ (se-cura) secūrus ἀφροντις
μετὰ ἐπιθέτου (in-prōbus) imprōbus φαῦλος,
dis-similis ἀνόμοιος
μετὰ ὅγματος: dis-cēdo ἀποχωρῶ.

§ 115. Ἐκάστης συνθέτου λέξεως τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἔχει τὸ β' συνθετικὸν μέρος, τὸ δὲ α' συνθετικὸν προσδιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ β': ὁ τὴν σημαίαν φέρων sign-i-fer, καιῶς λέγω male-dīco, ὑπερένδοξος prae-clārus.

§ 116. Ἡ σύνθετος λέξις ἦ μένει τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λόγου, διερεῖναι καὶ τὸ β' συνθετικὸν αὐτῆς: mittō-permitto, rex interrex, magnus permagnus,—

ἢ γίνεται ἐπίθετον: animus οὐσιαστ. ἀλλὰ magnanīmus ἐπίθ., fero ὅγμα, ἀλλὰ frugifer ἐπίθ. καρποφόρος.

§ 117. Εἰ καὶ αἱ συντιθέμεναι λέξεις εἶναι δύο μόνον, ἡ ἔννοια αὐτῶν περιλαμβάνει ἐνίστε πλείονας (ἔλλιπτης ἢ συνεπτυγμένη σύνθεσις) π. χ. aequinoctium (aequus nox)= illud anni tempus, quo noctes et dies aequae sunt, ἐλλην. *Ισημερία*=δ χρόνος ἐκεῖνος τοῦ ἔτους, καθ' ὃν αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες εἶναι ίσαι.

§ 118. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω κυρίων συνθέσεων, ὑπάρχουν καὶ τινες καταχρηστικαὶ συνθέσεις, δηλ. ἀπλαὶ παραθέσεις δύο λέξεων, δυναμένων καὶ χωριστὰ νὰ γράφωνται :

respublica ἡ *res publica* ἡ πολιτεία.

decemviri ἡ *decem* (καὶ *x*) *virī* οἱ δέκαρχοι.

proconsule ἡ *pro consule* ἀντὶ ὑπάτου, ἀνθύπατος...

maledīco ἡ *male dico* κακῶς λέγω, κακολογῶ...

Ἐν τούτοις ἔχει φήμησαν ὡς μία λέξις καὶ ὅσαι εἶναι ὄνόματα ἐκλίθησαν ὡς ἐν ὄνομα : *proconsule* ἀφαιρ., ὄνομαστ. *proconsul*, γεν. *proconsulis*... *pronomine* ἀντὶ ὄνόματος, *pronōmen* ἀντωνυμία,—

ἢ ἐκλίθησαν καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη, ἢν ἵστηται ἀμφότερα ὄνόματα : *respublica* γεν. *reipublicae*... αἰτ. *tempublicam*...

jusjurandum. γεν. *jurisjurandī*, δοτ. *jurijurando*...

Σημ. Καταχρηστικὴ εἶναι καὶ ἡ σύνθεσις ἐν τοῖς ὁρήμασι calefacio θερμαίνω (θερμαίνεσθαι ποιῶ), pate-facio ἀνοίγω (ἀναπεπταμένον εἶναι, ἀναπετάννυσθαι ποιῶ) κ. τ. ὅμ.

§ 119. Μεταβολαὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν.

Κατὰ τὴν σύνθεσιν πλὴν τῆς μεταβολῆς, ἣν πάσχει τὸ τελευταῖον σύμφωνον τοῦ α' συνθετικοῦ μέρους πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ β' συνθετικοῦ, π. χ. (*sub-*pōno**) *sup-*pōno** ὑποτίθημι, (*in-ludo*) *illūdo* ἐμπαίζω,—

συμβαίνουν προσέτι καὶ αἱ ἑξῆς :

1. Ἡ πρόθεσις *cum* ὡς α' συνθετικὸν μέρος γίνεται *com-*, *con-*, καὶ (πρὸ φωνῆντος ἢ πρὸ *h*) *co-* *com-moveo*, *con-tendo*, *co-eo*, *cohibeo*...

2. Τὸ φωνῆν ἢ ἡ δίφθογγος τῆς α' συλλαβῆς τοῦ β' συνθετικοῦ μέρους ἐν πολλαῖς λέξεσι τρέπεται εἰς ἀσθενέστερον φωνῆν : π. χ.

<i>facio</i>	<i>σύνθ.</i>	<i>con-ficio</i>
<i>arceo</i>	>	<i>co-erceo</i>
<i>rego</i>	>	<i>cor-rigo</i>
<i>quaero</i>	>	<i>con-quiro</i> , <i>requiro</i> ...
<i>clando</i>	>	<i>in-clūdo</i> , <i>con-clūdo</i> ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. Τὸ Ρωμαϊκὸν Ἡμερολόγιον.

Καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἔχονον λόγουν κατὰ ἔτη, μῆνας καὶ ἡμέρας καὶ

τὸ μὲν ἔτος ὥριζον εἴτε μόνον κατὰ τοὺς ὑπάτους ἐκάστου ἔτους¹ εἴτε ἀριθμοῦντες τὰ ἀπὸ οἰτίσεως Ῥώμης ἔτη (753 π. Χ.), ἀλλὰ μνημονεύοντες ἡμέρα καὶ τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους, π. χ.

1) Orgetōrix fecit coniurationem M. Messala et M. Pisone consulibus.

2) Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, S. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est.

Τὸ ἔτος ἥρχιζεν ἀρχαιότερον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μηνός, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔαρος.

Οἱ μῆνες εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Martius (ὄνομαζόμενος οὗτῳ πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Mars² Ἀρης, ὅστις ἦτο ὁ μυθολογούμενος πατὴρ τοῦ Ῥωμάλου καὶ τοῦ Ῥέμου καὶ ὁ τὰ μάλιστα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τιμώμενος θεός).

2. Aprilis

3. Maius

4. Junius

5. Quinctilis δηλ. πέμπτος μήν. Ἐπειδὴ τοῦ 44 π. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Γαῖον Ιουλίου Καίσαρος μετωνομάσθη Julius.

6. Sextilis ἔκτος. Ἐπειδὴ τοῦ 8 π. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου μετωνομάσθη Augustus.

7. September ἔβδομος, Σεπτέμβριος.

8. Octōber ὄγδοος, Ὁκτώβριος.

9. November ἔνατος, Νοέμβριος.

10. December δέκατος, Δεκέμβριος.

11. Januarius Ἰανουάριος (Janus ὁ θεὸς Ἰανὸς).

12. Februarius μὴν καθαρήριος, ἐκ τοῦ ὁήμ. februio καθαίρω διὰ θυσιῶν, αἵτινες ἐτελοῦντο κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους.

Σημ. Τὰ ὄνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν εἶναι ἐπίθετα καὶ ἐννοεῖται τὸ οὐσιαστικὸν ἀρσ. mensis.

¹ Ως οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι κατὰ τοὺς (ἐπωνύμους) ἀρχοντας, οἱ Σπαρτιᾶται κατὰ τοὺς (ἐπωνύμους) ἐφόρους, οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τὰς Ἱερείας τῆς Ἡρας κ. τ. λ.

² Προβλ. ἀνάλογα τὰ κοινὰ νεοελληνικά: Θεοιστής (ὁ Ιούνιος) Ἀλωνάρης (Ιούνιος), Τρυγητής (ὁ Σεπτέμβριος) κλ.

’Απὸ τοῦ ἔτους 150 περίπου π. Χ. τὸ ἔτος ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ Ἱανουαρίου μηνός, δτε καὶ οἱ ἀρχοντες (ύπατοι κ. ἄ.) ἀνελάμβανον τὴν ἀρχήν. ’Ἐν τούτοις αἱ ὀνομασίαι τῶν μηνῶν ἐμειναν αἱ αὐταί, εἰ καὶ δὲν κατεῖχον πλέον ἐκεῖνοι τὴν σειράν, ἵτις διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἐδηλοῦτο.

Διὰ τῆς τροποποιήσεως, ἣν ἔκαμεν δι Γάιος Ἰουλίος Καῖσαρ (ἔξ οῦ ἔκτοτε ὀνομάσθη *Ιουλιανὸν* ἡμερολόγιον), τὸ σύνηθες Ὀρματικὸν ἔτος ἀπετελεῖτο ἐκ 365 ἡμερῶν, ἔκαστον δὲ τέταρτον ἔτος ἐκ 366. Τὸ ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενον ἔτος ὀνομάζετο appus bis sextus, ὅθεν τὸ ἡμέτερον *ἔτος δισεκτον* ἢ *βίσεκτον*. ὀνομάσθη δὲ οὗτο, διότι ἡ ἐπὶ πλέον ἡμέρα δὲν προσετίθετο μετὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου, ὥστε ὁ μὴν οὗτος νὰ ἔχῃ καὶ 29ην ἡμέραν, ὡς παρ’ ἡμῖν συμβαίνει, ἀλλὰ διὰ θρησκευτικοὺς λόγους προσετίθετο μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐλογίζετο ὡς 24η δῖς, ἵτοι κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν Ὀρμαίων *dies* bis sextus ante Calendas Martias.

Τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν ὥριζον οἱ Ὀρμαῖοι κατ’ ἵδιον τρόπον. Είχον δηλονότι ἑκάστου μηνὸς τρεῖς ἡμέρας ὥρισμένας τὴν 1ην, τὴν 5ην καὶ τὴν 13ην. Ἡ μὲν πρώτη ἐκαλεῖτο Calendae (Καλάνδαι), ἡ πέμπτη Nonae (Νῶναι) καὶ ἡ δεκάτη τρίτη Idus (Εἴδοι).¹

Τοῦ Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὁκτωβρίου αἱ Εἴδοι ἦσαν ἡ 15η καὶ αἱ Νῶναι ἡ 7η.

Οταν ἥθελον νὰ δηλώσουν ὅτι γεγονός τι ἐγένετο ταῖς ἡμέραις ταύταις (Καλάνδαις, Νῶναις, Εἴδοις) παρελάμβανον τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ὀνόματος τούτων (Calendis, Nonis, Idibus) μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς ὡς ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ: Caesar interfectus est Idibus Martiis ὁ Καῖσαρ ἐφονεύθη ταῖς Μαρτίαις Εἴδοις, τ. ἐ. τῇ 15ῃ Μαρτίου.

Οταν δὲ ἥθελον νὰ δηλώσουν ὅτι γεγονός τι συνέβη τῇ προτεραιᾳ τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν, Εἰδῶν, ἔλεγον pridie Calendas, pridie Nonas, pridie Idus (ἢ pridie Calendarum, pridie Nonarum, pridie Iduum): π. χ. Catilina pridie Calendas Januarias Lepido et Tullo consulibus stetit in comitio cum telo.

¹ Οἱ ὥρισμὸς τῶν ἡμερῶν τούτων συνεδέετο πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης δηλ. Calendae εἶναι τῆς νέας σελήνης ἡ ἡμέρα, ἡ νομιμιά, Idus εἶναι ἡ τῆς πανσελήνου (Nonae εἶναι ἡ ἐνάτη πρὸ τῶν Εἰδῶν ἡμέρα).

Σημ. Καὶ ἡ ὑστεραία τῶν Καλανδῶν, Νονῶν, Εἰδῶν ἐδηλοῦτο ἔνιοτε διὰ τοῦ postridie Calendas (ἢ Calendarum), postridie Nonas, postridie Idus: π.χ. posridie Nonas Martias τῇ 8ῃ Μαρτίου.

Αἱ λοιπαὶ ἡμέραι τοῦ μηνὸς ἐλογίζοντο διὰ **τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ** ὑπολογιζομένης τῆς τάξεως αὐτῶν πάντοτε **πρὸς τὰ διπλαῖα**¹ ἀπὸ τῆς **προσεχοῦς ὁρισμένης** ἡμέρας (Calendarum, Nonarum, Iduum) ἀλλὰ συνυπολογιζομένης καὶ ταύτης εἰς τὴν ἀριθμησιν.

Οὕτως, ἐὰν ἥμερον νὰ δηλώσουν ὅτι γεγονός τι ἐγένετο τῇ 10 Ἰανουαρίου, ἔλεγον: ante diem quartum (IV) Idus Januarias, ἢ συντόμως quarto Idus Januarias (IV Id. Jan.) διότι αἱ Εἰδοὶ τοῦ Ἰανουαρίου ἦσαν ἡ 13η αὐτοῦ, ἡ δὲ 10 τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 4η ἡμέρα πρὸ τῶν Εἰδῶν, καθόσον ὃς εἴρηται συνυπελογίζετο καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Εἰδῶν ἡμέρα ($\frac{13η}{1}, \frac{12η}{2}, \frac{11η}{3}, \frac{10η}{4}$)

Σημ. Η φράσις ante diem quartum (IV) Idus Januarias εἶναι σόλοικος, ἀντὶ die quarto (IV) ante Idus Januarias τῇ 4ῃ πρὸ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι δ' ὅμως ἡ μόνη σχεδὸν ἐν χοήσει καίπερ σόλοικος. Κατὰ ταύτην λέγεται συνήθως καὶ pridie Calendas Januarias ἀντὶ τοῦ σπανιωτέρου, πλὴν ὀρθοτέρου, pridie Calendarum Januariarum.

Māllon σόλοικοι εἶναι αἱ φράσεις comitia Bibulus distulit in ante diem quintum decimum Calendas Novembres ἀντὶ in diem quintum decimum ante Cal. Nov.—Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres ἀντὶ e die quinto ante Idus Octobres—Corcyrae fuimus usque ad ante diem XVI Calendas Decembres ἀντὶ ad diem XVI ante Cal. Dec.—Πρβλ. καὶ Nos in Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

"Ινα εὐκόλως ενδίσκῃ τις ἐκ δεδομένης ὁρισμένης χρονολογίας τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγτίστοιχον, ἢ τάναπαλιν ἐκ τινος ἡμετέρας χρονολογίας τὴν ὁρισμένην, ἀς ἔχῃ ὑπ' ὅψιν του τοὺς ἔξης δύο πρακτικοὺς κανόνας:

1. Δεδομένης λατινικῆς χρονολογίας ἄλλης παρὰ τὰς Καλάνδας, Νόνας, Εἰδούς, καὶ τὴν προτεραιάν τούτων pridie Calendas, pridie

¹ Ως δηλ. συνέβαινε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις διὰ τὴν τρίτην δεκάδα ἐκάστου μηνός.

Nonas, pridie Idus, ἐὰν μὲν εἰναι ante Nonas ἢ ante Idus, προσθέτομεν εἰς τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν Νοωνῶν ἢ Εἰδῶν μίαν μονάδα καὶ εἴτα ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἴτινες εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus: ἢ διαφορὰ θὰ δεικνύῃ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντίστοιχον χρονολογίαν:

ante diem III Nonas Novembres=3 Νοεμβρίου
(Nonae Novembres 5+1=6—3=3).

ante diem VII Idus Maias=9η Μαΐου.
(Idus Maiae 15+1=16—7=9).

ἔὰν δὲ εἶναι ante Calendas μηνός τινος, προσθέτομεν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ **προηγούμενου μηνὸς** δύο μονάδας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἴτινες εἶναι ante Calendas: ἢ διαφορὰ δεικνύει τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντίστοιχον χρονολογίαν: π.χ. ante diem XIV Calendas Januarias=τῇ 19ῃ Δεκ. (Ο προηγούμενος τοῦ Ἱανουαρίου μήν, δ Δεκέμβριος, ἔχει ἡμέρας 31+2=33—14=19 Δεκεμβρίου) ante diem VIII Calendas Martias=22 Φεβρουαρίου.

2. Δεδομένης ἴδιας μας χρονολογίας ἄλλης παρὰ τὴν 1 (Calendae) δην ἢ 7ην (Nonae) καὶ 13ην ἢ 15ην (Idus) καὶ τὴν προτεραιάν τούτων (pridie Calendas, pridie Nonas, pridie Idus), παρατηροῦμεν ποία **ώρισμένη** ἡμέρα ἀκολουθεῖ (εἶναι προσεχῆς) τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ καὶ ἂν μὲν ἀκολουθοῦν αἱ Νόναι ἢ αἱ Εἰδοί, προσθέτομεν εἰς τὰς Νόνας ταύτας ἢ τὰς Εἰδῶν μίαν μονάδα, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν: ἢ διαφορὰ θὰ δεικνύῃ ποία ἡμέρα ἐν τῇ ὁρμαϊκῇ χρονολογίᾳ θὰ εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus:

π.χ. ἢ 8η Ἱανουαρίου=ante diem VI Idus Januarias (διότι μετὰ τὴν 8ην Ἱανουαρίου ἀκολουθοῦν αἱ Idus Januariae, ἵτοι ἢ 13η αὐτοῦ δύθεν 13+1=14—8=6).

"Αν δὲ ἀκολουθοῦν αἱ Calendae τοῦ ἔπομένου μηνός, τότε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, δύστις δηλοῦται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ, προσθέτομεν δύο μονάδας: εἴτα ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν, καὶ ἢ διαφορὰ δεικνύει ποία ἡμέρα ἐν τῇ ὁρμαϊκῇ χρονολογίᾳ θὰ εἶναι ante Calendas (τοῦ

ἐπομένου πάντοτε μηνός) π. χ. ἡ 25η Μαρτίου=ante diem VIII Calendas Aprilis (διότι ὁ Μάρτιος ἔχει ἡμέρας $31+2=33-25=8$).

Οἱ Ρωμαῖοι εἶχον καὶ εἰδός τι ἐβδομάδος, ἀσχέτου ὅμως πρὸς τὸν μῆνα (ῶς καὶ παρ' ἡμῖν) δηλαδὴ ἐν Ρώμῃ ἐγίνετο καθ' ἑκάστην ἑνάτην ἡμέραν (ῶς αὐτοὶ ὑπελόγιζον: † 1 1 1 1 1 1 1 1 †) ἀγορᾶ. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς ἀγορᾶς, ἡτις ἐκαλεῖτο pundiinae (ἐκ τοῦ πονεμ dies) συνέρρεεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς διατρίβων ἐργατικὸς λαός, διὰ νὰ πωλήσουν τὰ προϊόντα των, νὰ ἀγοράσουν ἑάν τινος εἶχον ἀνάγκην καὶ καθόλου νὰ κανονίσουν τὰς ἐργασίας των.

Αἱ pundiinae αὗται ἔχοησι μοποιοῦντο καὶ διὰ ὑποθέσεις τῆς πολιτείας¹ ἐπ' εὐκαιρίᾳ δηλ. τῆς συναθροίσεως ταύτης εἰς τὴν Ρώμην ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἵνα λάβουν οὗτοι ἐν καιρῷ γνῶσιν, οἱ ἀρχοντες ὅτε ἥθελον νὰ καλέσουν τὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν, ὕφειλον νὰ ὀρίζουν τὴν ἡμέραν τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς tres pundiinas ἡ trimundiinum πρότερον, τ. ἔ. 17 τοῦλάχιστον¹ ἡμέρας πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκκλησίας² αἱ 17 ἡμέραι ὑπολογίζονται ὥδε:

†	1	1	1	1	1	1	1	1	†	1	1	1	1	1	1	1	† ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Ἐκάστη δηλαδὴ ἡμέρα τῆς ἀγορᾶς pundiinae λογίζεται δίς, ὡς τελευταία τῆς προηγουμένης ἐβδομάδος καὶ ὡς πρώτη τῆς ἐπομένης.

Αἱ μεταξὺ δύο pundiinae ἐπτὰ ἡμέραι ἀποτελοῦν τὸ internundinum.

¹ Λέγομεν τὸ ὑλάχιστον, διότι ἂν μὲν ἡ ἐκκλησία ὥριζετο τῇ ἀμέσως μετά τὴν τρίτην ἀγοράν ἡμέρᾳ, τότε ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προκηρύξεως τῶν πρότων pundiinarum μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκκλησίας ἐμεσολάβουν 17 ἡμέραι· ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ἥδυνατο νὰ γίνη καὶ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ τετάρτῃ καὶ ἄλλῃ ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς τρίτης ἀγορᾶς ἡμέρᾳ, τότε δὲ αἱ μεσολαβοῦσαι ἡμέραι ἤσαν πλείονες, 18, 19..., ἀλλ' οὐχὶ πλείονες τῶν 24· διότι μετὰ τὴν 24 ἡκολούθει πάλιν ἡμέρα ἀγορᾶς pundiinae, αἱ δὲ pundiinae δὲν ἤσαν κατάλληλοι ἡμέραι εἰς ἐκκλησίαν.

² Διὰ τοῦ ὃ σημειοῦνται αἱ pundiinae.

II. Κατάλογος τῶν ἀνωμάλων ἐγμάτων.

aboleo abolēvi, abolitum (ώς ἐκ παρακ. abolui), abolere ἀφανίζω
 abolesco abolēvi abolescere ἀφανίζομαι. φίζ. ol- ἔλ. ὅλ- λυμι.
 accendo (ad-cando candeo) accendi accensum accendere ἀνάπτω
 accerso ἵδε arcesso.

accio accīvi accitum accīre προσκαλῶ ἵδε σιο καὶ cieo.

aceo acui acēre δξινός εἰμι, δξίζω φίζ. ac- acer acies.

acesco acui acescere γίνομαι δξινός, δξίζομαι, ἐναρκτ. τοῦ aceo

acuo acui acūtum acuēre δξύνω φίζ. ac- οηματ. θέμα acu- συγγ-
 acus βελόνη. Σύνθ. ex-acuo, prae-acuo.

adipiscor (ad -apiscor, adeptus sum) adeptum adipisci κατορθῶ
 adolescoadolēvi adulatum adolescere αὐξάνομαι φίζ. ol-, διάφορος
 μορφὴ τῆς φίζης al- (alo αὐξάνω, τρέψω).

ago ἕγι actum agēre ἄγω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -igo -ēgi
 -actum -igēre π. γ. subigo subēgi subactum subigēre.

Μόνον ἐν τῷ perago καὶ circumago φυλάττεται τὸ a.
 aio σελ. 95.

algesco alsi algescere ψύχομαι, ἐναρκτ. τοῦ algeo.

algeo (algsi) alsi algēre φιγῶ.

allicio (ad-lacio) allexi allectum allicere ἐφέλκω σελ. 86.

alo alui altum ἡ alitum alere αὐξάνω, τρέψω.

ambio ambīvi ambītum ambire περιπορεύομαι.

amicio [amicui καὶ amixi] amictum amicire περιβάλλω.

amplector (amplexus sum) amplexum amplecti περιβάλλω.

ango anxi anctum angēre ἄγχω, πνίγω.

aperio aperui apertum aperire ἀνοίγω.

apiscor (aptus sum) aptum apisci ἐπιτυγχάνω φίζ. ap-, τὰ σύνθετα
 σχηματίζονται εἰς -ipiscor -eptum -ipisci πρβλ. adipiscor.

arceo arcui arcēre εἴργω, εἴργω, ἀρκέω τὰ σύνθετα σχηματίζονται
 εἰς -erceo -ercui -ercitum -ercere, coerco, ιτλ.

arcesso (adcesso) arcessīvi arcessītum arcessēre μεταπέμπομαι
 ardeo arsi arsum ardēre καίομαι.

ardesco arsi ardescere καίομαι ἐναρκτ. τοῦ ardeo.

arguo argui argūtum arguēre ἐλέγχω.

audeo (ausus sum) ausum audēre τολμῶ.

augeo auxi auctum augēre αὐξάνω· ἥ ὁῖς. aug- ἐλλην αὔξω.
Bibo bibi bibitum bibere πίνω.

Cado cecidi cāsum cadere πίπτω. Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
-cīdo cīdi -cāsum-cidēre (occido, incido κτλ.)

caedo cecidi caesum caedere πότω. Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
-cīdo -cīdi -cīsum -cidēre (occīdo, concido κτλ.)

caleo calui calere θερμός είμι.

calesco calui calescere θερμός γίγνομαι.

calleo callui callere τετύλωμαι, ἔμπειρός είμι.

candeo candui candere λευκός είμι.

candesco candui candescere λευκός γίγνομαι.

caneo (canus) canui canere πολιός είμι.

canesco canui canescere πολιός γίγνομαι.

cano cecini cantum canere ἄδω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
-cīno -cinui -centum -cinere ἥ εἰς -cano -cecini ἥ -cīni -can-
tum -canere.

capesso (φίς. cap- capio) capessivi capessitum capessere ἀρπάζω,
μετὰ σπουδῆς λαμβάνω τι.

capio cēpi captum capere λαμβάνω. ἵδε σχηματισμὸν σελ. 85.

Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cipio -cēpi -ceptum -cipere
(accipio, occipio, incipio κτλ.) μόνον antecapio antecēpi an-
tecaptum antecapere.

careo carui (caritum) carere οὐκ ἔχω, στεροῦμαι.

carpo carpsi carptum carpere δρέπω. Τὰ σύνθετα σχηματίζονται
εἰς -cerpo -cerpsi -cerptum -cerpere (discerpo, decerpo, ex-
cerpo κτλ.).

caveo cāvi cautum (cavītum) cavere φυλάττομαι.

cēdo cessi ccessum cedere χωρῶ, ὑποχωρῶ.

censeo censui censere τιμῶμαι, φρονῶ.

cerno crēvi cretum cernere κρίνω συγγ. μὲ τὸ ἐλλ. κρίνω.

cieo civi citum ciere κινῶ συγγ. μὲ τὸ ἐλλ. κινέ-ω.

Τὸ σουτῖνον καὶ ἥ παθητικὴ μετοχὴ ἔχουν τὴν παραλήγουσαν
ὅτε μὲ βραχεῖαν, ὅτε δὲ μακρὰν κατὰ τὸ cīo cīvi.

cingo cīnxi cīnctum cīngere ζώννυμι.

cīo cīvi cītum cīre ἵδε cīeo.

clareo clarui clarere φανερός είμι.

Θ. Κακριδῆ, Λατινικὴ Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

claresco clarui clarescere (ἐναρκτ, τοῦ clareo) φανερὸς γίγνομαι.
clando clausi clausum claudere κλήσι, οἵζ. clav- clavis κληῖς,
κλεῖς· τὰ σύνθετα λήγουν εἰς -clūdo -clūsi -clūsum cludere
(concludo, excludo...)· κατὰ τὰ σύνθετα λέγεται ἐνίστε καὶ τὸ
ἀπλοῦν cludo ἀντί clando.

coalesco coalui coalitum coalescere συναυξάνομαι Σύνθ. ἐκ τῆς
προθ. cum καὶ [*alesco] ἐναρκτ. τοῦ alo, ὁ ἵδε.

coerceo coercui coercere περιείρω. Ἰδὲ arceo.

cōgo cōgī coactum cogere συνάγω σύνθ. ἐκ τοῦ cum-ago coago
cōgo. ἵδε ago.

colo colui cultum colere θεραπεύω.

comminiscor (commentus sum) commentum comminisci ἐπινοῶ·
οἵζ. men- ἦν καὶ ἐν τῷ memini εὑρίσκομεν.

como compsi comptum comēre καλλωπίζω. Καίτοι σύνθετον ἐκ τῆς
cum καὶ emo (coemo cōmo) τὸν παρακ. σχηματίζει διαφόρως ἢ
τὸ emo πρβλ. καὶ dēmo, promo, sumo.

compello compūli compulsum compellere συνωθῶ· ἵδε pello.

comperio compēri compertum comperire καταμανθάνω· καὶ ὡς
ἀποθετ. comperior (compertus sum) compertum comperiri.

Πίζ. per- ἥλλ. (περ- ja) πεῖρα: reperior, experior, opperio.

compesco compescui compescere συνέχω, συνείρω.

complector (complexus sum) complexum complecti περιπλέκομαι.

compingo (cum- pango) compēgi compactum compingere συμ-
πίγγυμι, συνάπτω· ἵδε pango.

conclūdo· ἵδε clando.

concupisco concupīvi concupitum concupiscere ἐφίεμαι· ἵδε
cupio.

condō condīdi conditum condēre κτίζω ἵδε do.

confiteor (cum - fateor, confessus sum) confessum confitēri
ὅμολογῶ.

conicio ἢ coicio (cum καὶ iacio) coniēci coniectum conicere συμ-
βάλλω.

conniveo (cōniveo) connixi καὶ νεωτ. connīvi connivere συμμύνω.

consūlo consului consultum consulēre βουλεύομαι.

conticesco (καὶ conticisco) conticui conticescere σιγῶ· ἵδε taceo
coquo coxi coctum coquere, πέσσω μαγειρεύω.

credo credīdi creditum credere πιστεύω δανείζω.

crepo (crepao) crepui καὶ crepavī, crepitum crepāre κροτῶ.

cresco crēvi crētum crescere αὐξάνομαι.

cubo (cubao) cubui (cubitum) cubare κατάκειμαι.

—cumbo (ἐκ ρίζ. cub- cubo) -cubui -cubitum -cumbere. Μόνον
ἐν συνθέσει: accumbo, incumbo, occupumbo...

cupio cupivi cupitum cupere ἐπιθυμῶ. Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ
πάντες οἱ τύποι ἐσχηματίζοντο κατὰ τὴν δ' συγγίαν: cupire,
cupiret, cupis πρβλ. σελ. 86.

curro cucurri cursum currere τρέχω.

Debeo debui debitum debere ὀφείλω, δικαιοῦμαι. εἶναι σύνθετον ἐκ
τοῦ στερετικοῦ de- καὶ habeo (dehibeo dēbeo) κυρ. κρατῶ μα-
κράν, οὐκ ἀποδίδω,
deceo decui decere ἀρμόζω καὶ ἀπροσ. decet decuit decere ἀρμό-
ζει προσήκει.

defendo defendi defensum defendere ὑπερασπίζω, ἀποκρούω.

defetiscor ὥδε fatiscor (defessus sum) defessum defetisci ἀπο-
κάμνω.

dego (de-ago) dēgi degere διάγω· ὥδε ago.

deligo (de-lēgo) delēgi delectum diligere ἐκλέγω· ὥδε lego.

delitesco (καὶ delitisco) delitui delitescere ἀποκρύπτομαι· ὥδε
lateo

demo dempsi demptum demere ἀφαιρῶ· σύνθ. de-emo.

desino (desīvi) desii desitum desinere παύομαι λήγω:

devertor deverti deversum deverti καταλύω ἐν τῷ οἴκῳ τινός.

dico dixi dictum dicere φράζω, λέγω.

diligo (dis-lego) dilexi dilectum diligere φιλῶ, ἀγαπῶ.

dimicō dimicui (ὕστερον dimicavi) dimicatum dimicare διαμάχο-
μαι· ὥδε mico.

diribeo (dís-habeo, dishibeo) diribui diribere κάμνω διαλογήν
· τῶν ψήφων.

dirigo direxi directum dirigere διευθύνω.

dirimo dirēmi diremptum dirimere χωρίζω.

diripio (dis-rapio) διαρράζω, ὥδε rapio.

disco didici discere διδάσκομαι, μανθάνω· συγγενὲς μὲ τὸ doceo
διδάσκω.

divido divisi divisum dividere διαιρῶ.

do dēdi dātum dāre δίδωτα τὰ σύνθετα μετάμονοσυνλλάβον α' συνθετικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν εἰς -do -didi -ditum -dere: (condo reddo, addo...): τὰ λοιπὰ σύνθετα κατὰ τὸ ἀπλοῦν circumido circumdēdi circumdātum circumdāre...

doceo docui doctum docēre διδάσκω. ίδε disco.

doleo dolui (dolitum) dolere ἀλγῶ.

domo (domao) domui (ὕστερον domāvi) domitum domare δαμάζω. duco duxi ductum ducere ἡγοῦμαι, ἄγω.

Edo ēdi ēsum ēdēre καὶ ēsse ἐσθίω. τὸν σχηματισμὸν ἐν σελ.

88-89 φίζ. ed- ἔλλ. ἔδομαι ἔδήδοκα.

egeō egui egēre στεροῦμαι. σύνθ. indigeo indigi indigēre δέομαι, στεροῦμαι.

elicio (ex-lacio) elicui elicītum elicere ἔξελκω ίδ. σελ. 86.

emineo eminui eminēre ὑπερέχω.

emo ēmi emptum enēre ἀγοράζω. τὰ σύνθετα ἢ εἶναι ὡς καὶ τὸ ἀπλοῦν coēmo coēptum coenēre ἢ ἔχουν ἔξησθενημένον τὸ ἢ εἰς ἢ: adīmo adēmi ademēptum adimēre.

emungo (ex-mungo) emunxi emunctum emungēre ἀπομύτω.

φίζ. mug- ἔλλ. μύξα, μυκτῆρες.

eo ivi itum πε είμι. ίδε σελ. 92—93.

expergiscor (experrectus sum) experrectum expergisci ἔξεγείρομαι. ίδε pergo.

experior (expertus sum) expertum experiri πεῖραν λαμβάνω.

exuo exui exūtum exuēre ἀποδύω.

Facio fēci factum facere ποιῶ. Τὰ σύνθετα μὲ α' συνθ. πρόθεσιν σχηματίζονται εἰς -ficio -fēci -fectum -ficere (deficio, conficio...). Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀπλοῦ fac, τῶν συνθέτων -fice.

Τὰ λοιπὰ σύνθετα (calefacio assuefacio...) σχηματίζονται ὡς τὸ ἀπλοῦν ίδε σελ. 86.

fallo fefelli falsum fallere σφάλω. Φίζ. fal- ἔλλ. σφάλλω.

farcio farsi farctum καὶ fartum farcire σάττω, φορτώω, γεμίζω.

Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -fercio -fersi -fertum -fercire.

fateor (fassus sum) fassum fatēri δμολογῶ. Τὰ σύνθετα εἰς -fiteor (-fessus sum), -fessum -fiteri.

fatisco fatiscere καὶ ὡς ἀποθετικὸν fatiscor fatisci χάσκω, διαρρηγνύομαι, σχίζομαι, καταπονοῦμαι.

faveo fāvi fautum favēre εὑνοῶ.
fero tūli lātum [ferere] ferre· ίδε σελ. 89. Ἐκ δύο ὁιζῶν fer- ἔλλ. φέρω καὶ tel- tol- (tollo) tla- ἔλλ. τλῆναι· ὁ πόχυ. tetoli tūli καὶ κατὰ τὰ σύνθετα tūli. Tò σουπῖνον (t)lātum.

ferveo ferbui fervēre καὶ fervo servi servēre ζέω, θερμός είμι.
fido (fīsus sum) fisum fidēre πέποιθα, ήμιαποθετικόν, σύνθ. con-fido diffido.

figo fixi fixuni figere πήγνυμι.

findo (φίζ. fid-) fidi fissum findere σχίζω.

fingo (φίζ. fig-) finxi fictum fingere πλάττω.

fio factus sum fieri γίγνομαι· ίδε σελ. 94.

flecto flexi flexum flectere κάμπτω.

fligo flixi flictum fligere ἀράσσω, κτυπῶ.

floreo florui florēre ἀνθῶ.

floresco florui florescere ἀρχίζω ν' ἀνθῶ.

fluo fluxi fluxum fluēre ρέω.

fodio fōdi fossum fodere ὀρύττω· ίδε σελ. 86.

for σελ. 95, 4.

foveo fōvi fōtum fovēre θερμαίνω.

frango (frag-) frēgi fractum frangere φήγνυμι.

fremo fremui fremītum fremere γογγύζω, μουγγρύζω.

frendo frendui fressum ἢ frēsum frendere βρύχω, τρίζω τοὺς ὄδοντας.

frico (fricāo) fricui frictum, ὕστερον fricātum fricare ψήχω ψῶ.

fruor (frūitus ἢ fructus sum ἐν φίζ. frug-. frūges) fructum frui καρποῦμαι ἀπολαύω.

fugio fūgi fugītum fugere φεύγω σελ. 86· φίζ. fug- fuga ἔλλ. φυγή.

fulcio fulsi fultum fulcire στηρίζω.

fulgeo fulsi fulgēre ἀστράπτω.

fundo (φίζ. fud-) fūdi fūsum fundere χέω.

fungor (functus sum) functum fungi ἐπιτελῶ.

Gaudeo (gavīsus sum) gavīsum gaudēre ήμιαποθ. χαίρω

gemo gemui gemitum gemēre στενάζω.

gero (ἀντὶ geso φίζ. ges-) gessi gestum gerere φέρω, πράττω.

gigno genui genitum gignere γεννῶ· φίζ· gen- ἔλλ. γενέσθαι.
gradior (gressus sum) gressum (χατὰ τὰ σύνθετα, ἀντὶ grassum
ἐκ τοῦ gradtum) gradi βαδίζω φίζ. grad- gradus. Τὰ σύνθετα
σχηματίζονται εἰς -gredior (-gressus sum) -gressum -gredi.
Habeo habui habitum habere ἔχω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
-hibeo -hibui -hibitum -hibere (prohibeo, adhibeo... προβλ.
καὶ dehibeo debeo)
haereo haesi haesum haerere ἐμπέπηγα.
haurio hausi haustum καὶ hausum haurire ἀντλῶ.
horreo horruī horrēre φοίτω.
Jaceo iacui (iacitum) iacere κεῖμαι.
iacio iēci iactum iacere φίπτω. Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -icio
(-iicio) -iēci -iectum -icere (-iicere) σελ. 86.
ignosco (ἀντὶ ingnosco) ignōvi ignōtum ignoscere συγγιγνώσκω·
ἰδὲ nosco.
illicio (in καὶ lacio) illexi illectum illicere δελεάζω· σελ. 86.
imbuo imbui imbūtum imbuere ἐμβάπτω, σύνθ. ἐκ τῆς προθ. in
καὶ τοῦ buo, ὅπερ ἀπλοῦν ἀχρηστόν.
implico (ἐκ τοῦ implicao) implicui implicitum καὶ υστερον im-
plicaví implicatum implicare ἐμπλέκω.
incendo incendi incensum incendere ἀνάπτω.
indulgeo indulsi (indultum) indulgēre χαρίζομαι.
induo indui induēre ἐνδύω.
ingemisco ingemui ingemiscere ἐπιστενάζω.
intellēgo intellexi intellectum intellegere κατανοῶ· ιδὲ lego.
irascor (iratus sum) iratum irasci ὀργίζομαι.
iubeo iussi iussum iubere διατάσσω.
iungo (φίζ. iug- προβλ. iugum coniugium) iunxi iunctum iungere
ζεύγνυμι.
iūvo (ἐκ τοῦ iuvao) iūvi iūtum υστερον iuvātum iuvare ὠφελῶ
βοηθῶ, τέρπω.
Labor (lapsus sum) lapsum labi δλισθαίνω, σφάλλομαι.
lacesso lacessivī lacessitum lacessere ἐρεθίζω.
laedo laesi laesum laedere βλάπτω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
-lido -lisī -lisum -lidere.
langueo langui languere ἀτονῶ.

languesco languescere ἀτονος γίγνομαι.

lateo latui latere λανθάνω.

lāvo (lavao) lāvi lautum (ὕστερον lavatum) lavare λούω, νίπτω,
πλύνω.

lēgo lēgi lectum legere ἀναγινώσκω· τὰ σύνθεται λήγουσιν εἰς
-lēgo -lēgi (deligo) ή -lego -lexi (intellego).

libet (ή lubet) libuit καὶ libitum est, libere ἀπρόσ. ἀρέσκει.

liceo licui licitum licere ὄντος εἰμι, πωλοῦμαι.

liceor (licitus sum) licitum liceri ἀγοράζω, ὄντοῦμαι.

licet licuit ή licitum est licere ἀπρόσ. ἔξεστι.

lingo linxi linctum lingere λείχω. Ἡ φίλα lig- Ἑλλ. λιχανός.

linio līvi καὶ lēvi lītum linere ἀλείφω.

linquo līqui lictum linquere λείπω, καταλείπω. φίλα leiq- līq-
līq-, Ἑλλ. λειπ- λιπ-

loquor (locūtus sum) locūtum loqui διαλέγομαι.

luceo luxi lucere φωτίζω. φίλα luc- Ἑλλ. λύχνος.

ludo lusi lusum ludere παῖζω.

lugeo luxi luctum lugere πενθῶ. φίλα lug- Ἑλλ. λυγρός.

lūo lui (lūtum) luere ἀποτίνω.

Madeo madui madere ὑγρός εἰμι.

malo malui malle προτιμῶ. ίδε σελ. 90. κέ.

mando mandi mansum mandere μασῶ.

maneo mansi mansum manere μένω.

memini meminisse μέμνημαι. ίδε σελ. 96 φίλ. men-

mereo merui meritum merere ἀξιός τινός εἰμι. ή γίγνομαι.

nereor (meritus sum) meritum nēteri ἀξιός τινός εἰμι. ή γίγνομαι.

mergo mersi mersum mergere καταδύω καταβυθίζω.

metior (mensus sum) mensum metiri μετρῶ.

metuo metui (metūtum) metuere φοβοῦμαι.

mico (mico) micui micare σφαδάζω, λάμπω.

mingo minxi minetum ή mictum mingere οὐρῶ.

minuo minui minūtum minuere ἐλαττῶ (minus).

misceo miscui mixtum miscere μείγνυμι. φίλα mig- Ἑλλ. μιγ-

misereo miserui misertum ή miseritum miserere οἰκτίζω.

- misereor (miseritus sum) miseritum miserēri οἰκτίω.
miseret miseruit ἢ miseritum est miserēre οἰκτος ἔχει.
mitto misi missum mittēre πέμπω.
molior (molitus sum) molitum moliri μηχανῶμαι.
molo molui molitum molēre ἀλήθω, μύλω· φίζα πολ- ἔλλ. μύλος.
moneo monui monitum monēre παραινῶ, ὑπομηνήσκω, φίζα men-
(memini).
mordeo momordi morsum mordēre δάκνω.
morior (mortuus sum) mortuum nōri ἀποθνήσκω· φίζα mer-
mor- ἔλλ. μορτός, βροτός.
moveo mōvi mōtum movēre κινῶ.
mulceo mulsi (muletum καὶ) mulsum mulcēre ψῶ, θέλγω.
mulgeo mulsi mulctum mulgēre ἀμέλγω, φίζα mulg- ἔλλ- ἀμέλγω.
Nanciscor (φίζα nac- nactus ἢ nanctus sum) nactum ἢ nanctum
nancisci ἐπιτυγχάνω, κατορθῶ.
nascor (natus sum) natum nasci γεννῶμαι. Ἡ φίζα gnā- πρβλ.
cognātus ἔλλ. κασί- γνητος. Ἐν λέξεσιν ἀρχομέναις ἀπὸ gn τὸ g
ἔξεπεσεν, ἐν φ διετηρήθη ἐν τοῖς συνθέτοις.
neco (necao) necui (ῦστερον necāvi) nectum (ῦστερον necātum)
necare φονεύω. Ρίζα nec- nex nec-is ἔλλ. νέχ - uς.
necto necti καὶ nexui nexum nectēre συνδῶ, συνάπτω.
neglēgo ἢ neglīgo (σύνθ. nec- καὶ lego) neglexi neglectum ne-
glegere ἀμελῶ.
nequeo nequīvi nequire σελ. 93—94.
ningit ἢ ninguit ninxit ningēre (ninguēre) νίφει. πρβλ. nix nivis
ἢ χών,
niteo nitui nitēre ἀστράπτω, λάμπω.
nitesco nitescēre λαμπρὸς γίγνομαι.
nītor (nīxus sum ἢ nīsus sum) nīsum ἢ nīxum nīti ἐρείδομαι
διατείνομαι.
noceo nocui (nocītum) nocēre βλάπτω.
nosco nōvi notum noscēre γιγνώσκω· φίζα gno- (cognosco ἔλλ.
γι- γνώ- σκω) ἵδε ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρῳ περὶ τοῦ nascor natus
cognatus. Τὰ σύνθετα agnosco, cognosco, recognosco σου-
πίνον agnītum, cognītum, recognītum.
nubo nupsi nuptum nubēre ὑπανδρεύομαι· φίζα nub- ἔλλ. νύμφη.

-nuo -nui -nūtum -nuere νεύω μόνον ἐν συνθέσει abnuo adnuo.

φίζα neu- ἔλλ. νεύω nu.—

Obdormisco obdormīvi obdormiscere καταδαρθάνω.

obliviscor (oblitus sum) oblitum oblivisci ἐπιλανθάνομαι.

oboedio (ob-audio) oboedīvi oboeditum oboedīre ὑπακούω.

occulo occului occultum oculere ἀποκρύπτω.

odi odisse σελ. 96.

offendo offendī offensum offendere προσκρούω.

oleo olui olere καὶ ol-o olere δέξω φίζα ol- od- (odor ἔλλ. ὁδ-μή).

operio operui opertum operire καλύπτω πρβλ. a-perio.

oportet oportuit oportere δεῖ συμφέρει.

opperior (oppertus sum ὕστερον opperitus sum) opportum operiri ἀναμένω.

ordior (orsus sum) orsum ordīri ἀρχίζω.

orior (ortus sum ἀλλὰ oriturus) ortum orīri ἀνατέλλω φίζα or- ἔλλ. ὄρνυμι.

ostendo (ἀντὶ obstendo) ostendi ostentum (ἢ ostensum) ostendere δείχνυμι ίδε tendo.

Paciscor (pactus sum) pactum pacisci συντίθεμαι ὁμοιογῶ συνάπτω συνθήκην.

paenitet (paeniteo) paenituit paenitere ἀπρόσ. μεταμέλει.

palleo pallui pallere ὠχρός είμι.

pallesco pallui pallescere ὠχρὸς γίγνομαι.

pando pandi pansum ἢ passum pandere πετάννυμι ἀνοίγω.

pango pepigi καὶ pegin καὶ panxi panctum καὶ pactum pangere πήγνυμι.

parco peperci ἢ parsi parsu (parcitu) parcere φείδομαι.

pareo parui paritum parere φαίνομαι ὑπακούω.

pario peperi partum (ἀλλὰ paritūrus) parere γεννῶ σελ. 86.

pasco pavī pastum pascere ποιμαίω βόσκω θρέμματα.

pascor (pastus sum) pastum pasci βόσκω (ἐπὶ θρεμμάτων) ή φίζα pa- (pabulum...)

pateo patui patere ἀναπέπτωμαι.

patior (passus sum) passum pati ἀνέχομαι πάσχω.

paveo pāvī pavere τρέμω πεφόβημαι.

pavesco pavescere φοβοῦμαι.

- pecto pexi pexum (*καὶ pectitum ὅλως ἀνωμάλως*) pectere κτενίζω.
φίζα pec- (pecten *κτείς*) Ἑλλ. πέκη πέκος, πόκος.
pello pepuli pulsū (ἀρχικῶς καὶ κανονικῶς pultum ὅθεν τὸ
pultare) pellere ὠθῶ.
pendeo pependi pendere κρέμαμαι.
pendo pependi pensum pendere κρεμῶ ζυγίζω.
percello percūli percussum percellere κατὰ γῆς βιαίως φίπτω, κα-
ταβάλλω.
perdo (σύνθ. per- καὶ do dare) perdidi perdítum perdere ἀπόλ-
λυμι. ἵδε do.
pergo (σύνθ. per- καὶ rego) perrexī perrectum pergere χωρῶ, ἵδε
rego.
peto petivī petitum petere φέρομαι πρός τι, ζητῶ τι. Ρίζα pet-
ἔλλ. πετ- πέτομαι πτ- πίπτω.
piget (pigeo) piguit καὶ pigitum est pigere ἀηδές, ἀνιαρόν ἔστι.
pingo pinxi pictum pingere ζωγραφῶ.
pinsō pinsi ἢ pinsui pistum ἢ pinsitum ἢ pinsum ἢ pīsum,
pinsere πτίσσω, κοπανίζω.
placeo placui placitum placere ἀρέσκω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται
εἴτε εἰς -pliceo -plicui -plicitum -plicere (displiceo) εἴτε
κατὰ τὸ ἀπλοῦν complaceo, perplaceo.
plango planxi planctum plangere πλήγτω· φίζα plag- Ἑλλ. κατε-
πλάγ-ην.
plundo plausi plausum plaudere κροτῶ.
plecto plexi plexum plectere πλέκω
plico plicui (plicatum) plicare πτύσσω.
pollicor (pollicitus sum) pollicitum polliceri ὑπισχνοῦμαι.
polluo pollui pollutum polluere μιαίνω.
pono posui positum ponere ἀποτίθημι, ἀφήνω.
portendo portendi portentum portendere προλέγω, προσημαίνω.
posco poposci poscere ζητῶ μετὰ παρακλήσεων.
possideo possēdi possessum possidere κατέχω.
possum potui posse δύναμαι σελ. 87.
potior (potitus sum) potitum potiri κύριος γίγνομαι.
praebeo (praehabeo praehibeo) praebui praebitum praebere πα-
ρέχω, ἵδε habeo.

prandeo prandi pransum prandēre ἀριστῶ, προγευματίζω.
prehendo (ἢ prēndo) prehendi prehensum prehendēre καταλαμβάνω.

premo pressi pressum premēre πιέζω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -prīmo pressi -pressum -primere (opprīmo, exprīmo, comprīmo...)

prodo prodidi proditum prodēre προδίδω ἵδε do.

proficiscor (prefectus sum) prefectum proficisci ἀπέργομαι.

prōmo (proēmo proīmo) promsi promptum promēre ἔξαγω, προσφέρω.

pudet (pudeo) puduit ἢ puditum est pudēre αἰδώς ἔχει, αἰδώς ἔστι ἀπόρος.

pungo pupūgi (σύνθ. -punxi) punctum pungēre κεντῶ, στίζω.

Quaero(ἐκ τοῦ quaeso) quaeſīvi quaeſītum quaerēre ζητῶ, παρακαλῶ· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -quīro. -quisīvi -quisītum, -quirere (acquiroy, conquiroy...).

quatio quasi quassum quatēre σείω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cutio -cussi -cussum -cutēre (concutio, excutio...) σελ. 86.

queo δύναμαι σελ. 93 - 94.

queror (ἐκ τοῦ quesor questus sum) questum queri μέμφομαι.

quiesco quiēvi quiētum quiescēre ἡσυχάζω.

Rado rāsi rāsum radēre ξέω.

rapio rapui raptum rapēre ἀρπάζω οἵζα rap- Ἑλλ. ἀρπάζω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -rīpō -ripui -reptum -ripere (corripiō, eripō...) σελ. 86.

reddo reddidi redditum reddēre ἀποδίδω σύνθ. red- καὶ do.

rego rexī rectum regēre εὐθύνω.

reminiscor reminisci ἀναμιμνήσκομαι ἵδε comminiscor καὶ memini.

reor (rātus sum) rātum reri λογίζομαι.

reperio reppēri ἢ repēri repertum reperire ἀνευρίσκω, ἵδε comperio, experior oppetior.

repo repsi reptum repēre ἐπω.

resipisco (ἵδε sapio) resipui ἢ resipīvi (resipiī) resipiscēre ἐπανέρχομαι εἰς ἐμαυτόν, ἀναφρονῶ.

restinguo restinxī restinctum restinguēre ἀποσβέννυμι.

reticeo (ἰδὲ taceo) reticui reticere ἀποσιωπῶ.

reticesco reticui reticescere ἀποσιωπῶ· ἐναρκτ. τοῦ reticeo.

revertor (reverto) reverti reversum reverti ἐπιστρέφω σελ. 80.

revivisco (ἰδὲ vivo) revixi revictum reviviscere ἀναζῶ.

rideo rīsi rīsum ridēre γελῶ.

rodo rōdi ἥ rosī rōsum rodēre τρώγω.

rudo rudīvi rudītum rudēre δύκωμαι, μυκῶμαι.

rumpo rūpi ruptum rumpere οήγνυμι.

ruo rui rūtum (ἄλλὰ ruiturus) ruere καταπίπτω.

Saepio (sepio) saepsi saeptum saepīre περιφράττω.

salo salui (salii), saltum salīre ἀλλομai τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -silio -silui -sultum -silire desilio . . .).

salveo salvēre ὑγιαίνω.

sancio sanxi sanctum sancire κυρῶ.

sapio (sapīvi) sapii sapēre χυμόν, γεῖσιν ἔχω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -sipro -sipere πρβλ. καὶ resipisco ἵδε καὶ σελ. 86.

sarcio sarsi sartum sarcire ἀκοῦμαι, ἐπισκευάζω.

scalpo scalpsi (sculptum) scalpere γλάφω.

scando scandi scansum scandere βαίνω τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -scendo -scendi -scensum -scendere (ascendo, descendeo . . .).

scindo scidi scissum scindere σχίζω, φίζα scid- ἕλλ. σχίζω πολυσχιδ-ής.

scio scivi scitum scire οἶδα προστ. scito scitōte μόνον.

scisco scivi (scii) scitum sciscere πυνθάνομαι.

scribo scripsi scriptum scribere γράφω.

sculpo sculpsi sculptum sculpere γλύφω.

seco (secao) secui sectum (ἄλλὰ secaturus) secare τέμνω.

sedeo sēdi sedēre κάθημαι τὰ σύνθετα μὲ μονοσύλλαβον α' συνθετικὸν σχηματίζονται εἰς -sideo -sēdi -sessum -sidēre, obsideo insideo assideo possideo, ἄλλὰ supersedeo, circumsedeo, κατὰ τὸ ἀπλοῦν φίζα sed- ἕλλ. σεδ- ἔδρα ἔδ- ιομαι ἔζομαι.

sentio sensi sensum sentire αἰσθάνομαι.

sepelio sepelivi (sepelii) sepultum sepelire θάπτω.

sequor (secūtus sum) secūtum sequi ἐπομαι φίζα sec- ἕλλ. (σ)ἐπομαι.

sero sēvi sātum serēre σπείρω.

sero serui sertum serēre εἰρῶ, φίλα ser-series. Ἑλλ. σειρὰ (σερ-ja).

serpo serpsi serpēre ἔρπω.

sido sidi ἥ sēdi sessum sidēre καθίζω φίλα sed- (sedeo, ὁ ιδέ).

sileo silui silēre σιωπῶ.

sino sivi situm sinēre ἔῶ, ἀφήνω.

sisto stēti ἥ stīti stātum sistēre ἵστημι φίλα stā- Ἑλλ. ἵσταμαι.

soleo (solitus sum) solūtum solēre εἴωθα.

solvo solvi (ἥ solui) solūtum solvēre λύω, ἀποτίνω.

sono (sonao) sonui sonūtum sonare ἥχω.

sorbeo sorbui sorbēre ὁφῶ.

spargo sparsi sparsum spargēre φαίνω, πάσσω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -spergo-spersi-spersum-spergere (conspergo...).

[specio spexi spectum specere] ὁρῶ, θεῶμαι· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -spicio -spexi -spectum -spicere : respicio conspicio... σελ. 86.

sperno sprevi spretum sperniēre καταφρονῶ.

spondeo spopondi sponsum spondēre ἔγγυῶμαι.

statuo statui statūtum statuēre, ἰδρύω στήνω· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -stituo ...

sterno strāvi strātum sternēre στορέννυμι.

stinguo stinxī stinctum stinguēre σβέννυμι.

sto (stao) stēti stātum stāre ἵσταμαι.

strepo strepuī strepitum strepēre ψοφῶ.

strideo stridēre | σίζω, τρίζω.

strido stridi stridēre

stringo strinxī strictum stringēre σφίγγω.

struo struxī structum struēre στοιβάζω, σωρεύω.

studeo studui studēre σπουδάζω.

suadeo' suāsi suadēre παραίνω.

sugo suxi sūctum sugēre μυζῶ.

sum fui esse σελ. 57 κέ.

sumo sumpsi sumptum sumiēre λαμβάνω· ἴδε emo, como, demo.

suo sui sūtum suēre φάπτω καττύω (κασ-σύω).

surgo surrexi surrectum surgēre ὁρῶ, ἀνίστημι, ἐγείρω· ἴδε rego

Taceo tacui tacitum tacēre σιωπῶ· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς

-ticeo -ticui -ticēre καὶ ἐναρτώ. -ticesco (ἢ -ticisco) -ticui -ti-
cescēre.

[taedeo] ἀπόσ. taedet taeduit ἢ (per)taesum est taedēre (me)
ἀση με ἔχει, σικχαίνομαι.

tango tetigi tactum tangēre ἀπτομαι φίζα tag- ἔλλ. τε-ταγ-ών· τὰ
σύνθετα σχηματίζονται εἰς -tingo -tigi -tactum -tingere.

tego texi tectum tegēre στέγω.

temno tempsi temptum temnēre καταφρονῶ.

tendo tetendi tensum καὶ tentum tendēre τείνω, σύνθ. -tendo
-tendi -tentum -tendere.

teneo tenui tentum tenēre κατέχω, κρατῶ. σύνθετα -tineo -tinui
-tentum -tinēre.

tergeo tergēre καὶ tergo tersi tersum tergēre σμήχω.

tero trivi tritum terēre τρίβω.

terreo terrui territum terrēre φοβίζω.

texo texui textum texēre ύφαίνω.

timeo timui timēre φοβοῦμαι.

tingo ἢ tinguo tinxi tintum tingēre ἢ tinguēre βρέχω βάπτω.

tollo sustūli sublatum tollēre αἴρω· ἵδε fero.

tondeo totondi tonsum tondēre κείω.

tono (tonao) tonui tonitum tonare βροντῶ.

torqueo torsī tortum torquēre στρέψω.

torreo torrui tostum torrēre ξηραίνω,

traho traxi tractum trahēre σύω.

tremo tremui tremēre τρέμω.

tribuo tribui tributum tribuēre ἀπονέμω.

trudo trusi trusum trudēre ὠθῶ.

tueor (tuītus ἢ tūtus sum) tuītum ἢ tūtum tuēri τηρῶ.

tundo tutūdi tūnsum καὶ tūsum tundēre κρούω, ἀράσσω.

turgeo tursi turgēre οἰδῶ.

Ulciscor (ultus sum) ultum ulcisci τυμωροῦμαι πίνα.

unguo (ungo) unxi unctum unguēre (ungēre) ἀλείφω.

urgeo (urgeo) urgēre ὠθῶ.

uro (άντι uso) ussi ustum urēre καίω· φίζα eus· ἔλλ. εῦ(σ)ω.

utor (usus sum) usum uti χρῶμαι.

Vado (vadisi) -vasi -vasum vadēre βαίνω, βαδίζω.

valeo valui valitum valere ἰσχύω, εὖ ἔχω.
veho vexi vectum vehere δχω.
vello velli καὶ vulsi vulsum vellere τίλλω.
vendo vendidi venditum vendere πωλῶ.
veneo venii venum venire πωλοῦμαι, σύνθετον ἐκ τῶν venum eo,
παθητικὸν τοῦ vendo.
venio vēni ventum venire ἔρχομαι.
vereor (veritus sum) veritum verēri αἰδοῦμαι, εὐλαβοῦμαι.
vergo versi vergere οὐλίνω πρός τι μέρος.
verro verri versum verrere σαρώνω.
vertō verti versum vertere στρέφω.
veto vetui vetitum vetare ἀπαγορεύω.
video vidi visum videre δοῶ ρίζα vid- ἔλλ. Φιδεῖν.
vincio vinxi vincitum vincere δένω.
vinco vici victum vincere γυκῶ.
vivo vixi victum vivere ζῶ.
volo volui velle ἰδὲ σελ. 90 ἔπ.
volvo volvi volūtum volvēre ἐλίττω, κυλίνδω.
vomo vomui vomitum vomere.
voveo vōvi votum vovēre εὔχομαι.

*III. Αἱ κυριώταται καὶ συνηθέσταται συντομίαι λέξεων
καὶ φράσεων.*

Ἐν τοῖς βιβλίοις, ταῖς ἐπιγραφαῖς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθεις τινὲς λέξεις καὶ φράσεις γράφονται συντετμημέναι, τὰς ὅποιας πρέπει νὰ ἔξηγήσωμεν ἐνταῦθα.

A' Συντομίαι προσωνυμίων.

A. Aulus	L. Lucius	Q. Quintus
Ap. Appius	M. Marcus	S. ἡ Sex. Sextus
C. ἡ G. Gaius	M'. Manius	Ser. Servius
Cn. Gnaeus	Mam. Mamercus	Sp. Spurius
D. Decimus	N. ἡ Num. Numerius	T. Titus
K. Kaeso	P. Publius	Ti. Tiberius

B' Συντομίαι δονομάτων ἀρχῶν, ἀξιωμάτων.

P. M. ἡ Pont. Max.	proc. proconsul	tr. pl. tribunus
pontifex maximus		plebis
S. Senatus	pr. praetor	imp. imperator
cos. consul	aed. aedilis	leg. legatus
coss. consules	tr. tribunus	praef. praefectus

Γ' Ἐτεραὶ συντομίαι ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις

S. P. Q. R. Senatus	populusque Romanus	
p. populus	p. R. populus	Romanus
des. designatus	cand.	candidatus
Quir. Quirites	p. c.	patres conscripti
Eq. R. eques Romanus	S. C. ἡ	SCtum senatus consultum
Resp. respublica	Pl.	plebs
Ictus iuris consultus		
O. M. optimus maximus	D. Divus	Dn. Dominus
Q. D. B. V. quod deus bene vertat.		
Q. F. F. Q. S. quod felix faustumque sit.		

Δ' Συντομίαι ἐν ἐπιστολαῖς

s. d. salutem dicit	s. p. d. salutem plurimam dicit.
s. v., b. e., e. v. si vales, bene est, ego valeo.	

Ε' συντομίαι ἐν χρονολογίαις

a. u. c. anno urbis conditae	C. ἡ Cal. Calendae
a. Chr. ante Christum natum	N. Nonae, Id. Idus
p. Chr. post Christum natum	a. c. anno currente
a. d. ante diem	a. pr. anno praeterito

Σ' Συντομίαι ἐν ἐπιγραφαῖς τάφων ἢ ἀναθημάτων

f. filius ἡ filia, n. nepos, pr. pronepos, l. libertus (-a)	
v. a. vixit annos	q. v. a. qui (quae) vixit annos
p. v. a... pius vixit annos..., h. s. e. hic situs (sita) est	
s. t. t. l. sit tibi terra levis	
D. M. diis Manibus ἡ D. M. S. diis Manibus sacrum	
g. p. r. f. genio populi romani feliciter	
d. d. dono dedit. ἡ d. d. d. dono dedit dicavit.	
d. s. de suo ἡ d. s. p.p. de sua pecunia posuit	
f. c. ἡ fac. cur. faciendum curavit.	

Ζ' Ἐτεραὶ τινὲς συντομίαι ἐν βιβλίοις.

mss. manuscripti	scil. scilicet	l. l. loco laudato
cf. confer	l. s. loco sigilli	sq. sequens
l. c. loco citato	i. e. id est	sqq. sequentes

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΑΥΤΗΣ

§ 120. Ἡ σύνταξις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὅμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν σύνταξιν τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.¹

§ 121. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ διακρίνομεν :

πρότασιν ἀπλῆν : arbor floret τὸ δένδρον θάλλει, fortuna est caeca ἡ τύχη εἶναι τυφλή,—

πρότασιν σύνθετον : mālus et pirus sunt arbōres ἡ μηλέα καὶ ἡ ἄπιος (ἀπιδέα) εἶναι δένδρα,—agricōla serit et arat ὁ γεωργὸς σπείρει καὶ γεωργεῖ,—

πρότασιν ἀνεπτυγμένην : ego sum patiens ἐγώ εἰμι πάσχων, ἐγώ εἰμι ὑπομένων,—

πρότασιν συγεπτυγμένην : ego patior ἐγὼ πάσχω, ἐγὼ ὑπομένω.

§ 122. Αἱ προτάσεις συνδέονται εἴτε

κατὰ παράταξιν (προτάσεις ὅμοταγεῖς) avārus nemini est bonus, sed sibi pessimus ὁ φιλάργυρος οὐδὲν ἔστι καλὸς (χρήσιμος), ἀλλ᾽ ἔαντῷ κάπιστος,—εἴτε

καθ' **ὑπόταξιν** : (προτάσεις κύριαι, προτάσεις ἐξηρτημέναι): edo, ut vivam τρώγω, ἵνα ζῶ,—donec eris felix, multos numerabis amicos ἐφ' ὅσον θὰ είσαι εὐτυχῆς, πολλοὺς θὰ ἀριθμῆς (θὰ ἔχῃς) φίλους.

§ 123. **Ὑποκείμενον**—subiectum.

Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὡς ὑποκείμενον τίθεται κυρίως μὲν οὐσιαστικὸν ἡ οὐσιαστικὴ ἀντωνυμία, ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου (εἰ καὶ ἡ λατινικὴ γλώσσα δὲν ἔχει τὸ ἀρθρον, δι'οῦ ἐν τῇ

¹ Ἡ πρότασις λατινιστὶ λέγεται oratio ἡ sententia ἡ propositiō, ἡ σύνταξις constructio ἡ ordinatio dictionum ἡ structura, καὶ ἡ ὁρθὴ καὶ κανονικὴ σύνταξις recta orationis compositio.

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἐκδόσις 7η.

έλληνικῇ γίνεται οὐσιαστικὸν πᾶσα λέξις), καὶ πρότασις ὄλοκληρος :
R he nus est flumen ὁ Πήνος εἶναι ποταμός,—
E go doceo, v os discitis ἐγὼ διδάσκω, ὑμεῖς μανθάνετε,—
M entiri est turpe τὸ ψεύδεσθαι αἰσχρὸν (ἐστίν),—
D ulce et decōrum est pro patria mori ἥδυ καὶ ἔντιμόν ἐστι τὸ
ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν,—

B oni sunt rari oī ἀγαθοί (καλοί) εἰσι σπάνιοι,—
I uvat me, q uod v ales τέρπει (εὐχαριστεῖ) με, διτι σὺ θγιαίνεις.
C irca qu ingentos ceciderunt περὶ τοὺς πεντακοσίους ἔπεσον.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἔλλείπει τὸ ἀρθρον, διτι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὸ ὑποκείμενον, ἡ καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ πᾶς προσδιορισμός, εἶναι μετοχὴ μετὰ ἀρθρου, ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται μὲν καὶ μετοχὴ ἐνίστε :

Beāti sunt possidentes μακάριοι (εἰσὶν) οἱ κατέχοντες,

A ctī labores sunt iucundi oī τελειωμένοι ἀγῶνες εἰσιν εὐάρεστοι,—

ἀλλὰ πολὺ συνηθέστερον ἀντὶ τῆς μετοχῆς τίθεται ἀναφορικὴ πρότασις, τῆς ὅποιας πολλάκις προτάσσεται ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία is, ea, id : *Qui bene amat bene castigat* ὁ καλῶς ἀγαπῶν καλῶς κολάζει —*Dicitissimus est (is) qui paucis contentus est* πλουσιώτατός ἐστιν ὁ διλίγοις ἀρκούμενος. *Qui i peccat ebrius luit sobrius* ὁ ἀμαρτάνων μεθύων (ἐν μέθῃ διατελῶν) πληρώνει νήφων (ξεμέθυστος).

Σημ. Καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει συνήθως ἀναφορικὴν πρότασιν ἀντὶ μετοχῆς μετὰ τοῦ ἀρθρου : πλούσιος εἶναι ὅχι *ἔκεινος ποῦ* ἔχει πολλά, ἀλλὰ *ἔκεινος ποῦ ἀρκεῖται* εἰς διλίγα — “Οποιος (κείνος ποῦ) σπάζει μεθυσμένος πληρώνει ξεμέθυστος.

§ 124. *Κατηγορούμενον* — *praedicatum*, δύναται νὰ εἶναι *δῆμα* : arbor viret τὸ δένδρον θάλλει — canis latrat ὁ κύων ὑλακτεῖ — ἡ *ἔπιθετον* ἡ ἄλλο μέρος λόγου, συναπτόμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ συνδετικοῦ (copula) esse ἡ ἄλλου δμοίου (fieri...) : deus est mag nus ὁ θεὸς εἶναι μέγας — Ossa est m on s ἡ ”Οσσα εἶναι ὅρος — vivere est cogitare ζῆν ἐστι διανοεῖσθαι — illa domus est Ca esar is ἔκεινη ἡ οικία εἶναι τοῦ Καίσαρος — puer est decem annorum ὁ παῖς εἶναι δέκα ἔτῶν — Cicero factus est consul ὁ Κικέρων ἐγένετο ὑπατος.

Σημ. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συνδετικὰ πλὴν τοῦ esse καὶ fieri εἶναι καὶ τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ συνδετικά: π. χ. videor φαίνομαι, δοκῶ, appellor καλοῦμαι, nominor, ὄνομάζομαι... creor ἐκλέγομαι... Ἰδὲ § 152, 1.

§ 125. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ γίνεται χρῆσις τοῦ ἐπιρρηματικοῦ κατηγορούμενου σημαίνοντος τρόπον, χρόνον (*ἡλικίαν*, ἀρχήν), τάξιν: Socrates laetus et libenter inenēnum hausit ὁ Σωκράτης εὐθυμος καὶ εὐαρέστως ἔξεπιε τὸ κώνειον—Cato senex litteras Graecas didicit ὁ Κάτων γέδων τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐδιδάχθη—Hannibal princeps in proelium ibat, ultimus conserto proelio excedebat ὁ Ἀννίβας πρῶτος εἰς τὴν μάχην ἐπορεύετο, τελευταῖος, ἀφ' οὗ εἶχε συναφθῆ (τελειώσει) ἡ μάχη, ἀπεχώρει.

§ 126. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς: Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὸ κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατ' ἀφαιρετικήν: Agosilāus fuit humili staturā ὁ Ἀγησίλαος ὑπῆρξε ταπεινοῦ (μικοῦ) ἀναστήματος· Ἰδὲ σελ. 172, IV.

καὶ κατὰ δοτικήν (§ 158 ζ'): pater est auxilio filio puero, filius (est auxilio) patri seni: ὁ πατήρ ἐστιν ἐπικούρημα τῷ νῦν ἐφ' ὅσον εἶναι παῖς (μικρᾶς ἡλικίας), ὁ υἱὸς (εἶναι ἐπικούρημα) τῷ πατρὶ γέροντι (ὅταν γηράσῃ).

§ 127. Συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ: virtus manet, divitiae pereunt ἡ ἀρετὴ μένει, ὁ πλοῦτος ἀπόλλυται—magister legit, ego audio, vos scribitis ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει, ἐγὼ ἀκούω, ὑμεῖς γράφετε—tempus est res pretiosissima ὁ χρόνος εἶναι πολυτιμότατον πρᾶγμα.

Καὶ ἡ σύνταξις κατὰ σύνεσιν—constructio ad sententiam ἡ ad sensum ἡ ad intellectum, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ: Caes. bg. 2, 6, 3: multitudo lapides conciebant ἡ πληθὺς λίθους ἔβαλλον—Liv. 18,1,3 capita (principes, auctores) coniurationis... virgis caesi ac securi percussi (sunt) αἱ κεφαλαὶ (οἱ ἀρχηγοὶ) τῆς συνωμοσίας οἄβδοις ἐπλήγησαν καὶ πελέκει ἐφονεύθησαν.

§ 128. Συμφωνία ὁμοτος τοῦ ὕνδες ὑποκείμενα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ: Romulus et Remus Romam condiderunt ὁ Ἄρωμύλος καὶ ὁ Ἄρέμος τὴν Ἄρωμην ἐκτισαν—Apollo et Diana in insula Delo nati sunt (ἐπικρα-

τέστερον γένος) ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις ἐν τῇ νήσῳ Δήλῳ ἔγενηνθησαν—In vita hominum dolores et gaudia mixta sunt (ἄψυχα) ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων αἱ λῦπαι καὶ αἱ εὐφροσύναι ἀναμεμειγμέναι (καὶ ἀναμεμειγμένα) εἰσίν—Quod tu et pater tuus valeris, bene est; ego et pater meus valemus (ἔπικρατέστερον πρόσωπον) διτι σὺ καὶ ὁ σὸς πατὴρ ὑγιαίνετε, ἔχει καλῶς ἔγὼ καὶ ὁ ἐμὸς πατὴρ ὑγιαίνομεν—Cic. ad famil. 13, 8, 1: et tu et omnes homines sciunt (πρὸς τὸ πλησιέστερον) καὶ σὺ καὶ πάντες οἵ ἀνθρώποι γνωρίζουν.

Σημ. Τὸ senatus populusque Romanus λογίζονται ὡς ἐν ὑποκείμενον, διὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ τὸ οἶμα καὶ τὸ κατηγορούμενον καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν: Cic. in Verr. 2,3,40 senatus populusque Romanus voluit—Sall. Iug. 104,5 Senatus et populus Romanus beneficii et iniuriae memor esse solet ἡ σύγκλητος καὶ ὁ ὕδωματικὸς λαὸς τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἀδικίας μνήμων νὰ είναι συνηθίζεται.

§ 129. Παράλειψις δρῶν τῆς προτάσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ:

1. **Toū ὑποκειμένου**: veni, vidi, vici ἥλθον, εἴδον, ἐνίκησα,—ora et labora προσεύχου καὶ ἐργάζου, σὺν Ἀθηνᾷ καὶ κεῖρα κίνει,—pulvis et umbra sumus κόνις καὶ σπιά ἐσμεν—pluit, ningit, tonat, fulget ὦνται, νίφει, βροντᾷ, ἀστράπτει.

'Ἄλλὰ (ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιδιαστολῆς):

ego non sum stultus ἔγὼ δὲν είμαι μωρός—ego doceo, vos discitis ἔγὼ διδάσκω, υμεῖς μανθάνετε.

2. **Toū συνδετικοῦ ἢ τοῦ ἔγματος**:

omnia praeclara rara πάντα τὰ πάνυ λαμπρὰ σπάνια—testis unus testis nullus μάρτυς εἰς μάρτυς οὐδεὶς, ἔνας κανένας—multi multa sciunt, nemo omnia [scit] πολλοὶ πολλὰ ἵσασιν, οὐδεὶς πάντα [οἶδε].

Σημ. Ὁμοίως παραλείπεται καὶ τὸ ἀντικείμενον καὶ ἄλλοι προσδιορισμοὶ εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἀναπληρούμενοι ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν: ne excusemus vitia, sed vitemus (ea) ἀς μὴ δικαιοιογῶμεν τὰ ἐλαττώματά μας, ἀλλ' ἂς ἀποφεύγωμεν (αὐτά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

§ 130. **Παράθεσις**—appositio, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, λίαν συνήθης:

Alexander, rex Macedonum, Darii copias saepe vicit Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, τοῦ Δαρείου τὰς στρατιὰς πολλάκις ἐνίκησε—Cic. de leg. 1, 5 apud Herodotum, patrem historiae, sunt innumerabiles fabulae παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, τῷ πατρὶ τῆς ἴστορίας, εἰσὶν ἀναρίθμητοι μῆνοι—Verg Aen. 2 354 una salus victis, nullam sperare salutem μία μόνη τοῖς ἡττημένοις σωτηρίᾳ, μηδεμίαν (δηλ.) νὰ ἔλπιζουν σωτηρίαν (ἐπεξήγησις).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

§ 131. *Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ*—attributa, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ¹: amicus certus in re incerta cernitur ὁ βέβαιος φίλος ἐν τῷ ἀβεβαίῳ πράγματι (δια)κρίνεται—mala societas depravat bonus mores ἡ κακὴ συναναστροφὴ διαστρέφει τὰ χρηστὰ ἥθη, δμιλίαι κακῶν φθείρουσιν ἥδη χρηστά.

§ 132. Ός ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος... οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἀντίστοιχα medijs extre-
mus summus primus novissimus... ὡς προσδιορισμοὶ οὐσιαστι-
κῶν τόπου ἡ χρόνου δηλωτικῶν κείνται συνήθως ὡς κατηγορού-
μενα, τ. ἔ. ἀναφέρονται οὐχὶ εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ οὐσιαστικοῦ,
ἀλλ᾽ εἰς μέρος τι αὐτοῦ μόνον, κατ᾽ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅλον:
summus mons τὸ ἄκρον δρός—summa pars montis ἡ ἄκρα, ἡ
κορυφὴ τοῦ ὅρους—in media urbe ἐν μέσῃ πόλει, εἰς τὸ μέσον τῆς
πόλεως—prima nocte κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς νυκτὸς—novissi-
mum agmen τὸ ἔσχατον στράτευμα, ἡ οὐρά, ἡ ὅπισθοφυλακὴ τοῦ
στρατεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

§ 133. *Συμφωνία τῆς δειπτικῆς καὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυ-
μίας πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν εἰς δ ἀναφέρονται, κατ᾽ ἀριθμὸν καὶ
γένος, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ:*

Pyrrhus legatos, qui i (legati) ad eum (Pyrrhum) missi erant, benigne exceptit ὁ Πύρρος τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀπεσταλμένους εὐμενῶς ἐδέκθη.

¹ Μόνη διαφορὰ ὅτι ἐν τῇ λαγινίκῃ συνήθως οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται μετὰ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν,

Σημ. α'. Ἐνίστε ἡ ἀντωνυμία συμφωνεῖ πρὸς τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν οὐχὶ τοῦ (περιληπτικοῦ) οὐσιαστικοῦ, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δι᾽ ἔκείνου δηλουμένων πολλῶν προσώπων (σχῆμα κατὰ σύνεσιν):

Caes. bg. 1,55,1, Caesar praemittit equitatum qui videant ὁ Καῖσαρ στέλλει ἐμπρὸς τὸ *Ιππικὸν* (τοὺς ἵππεῖς), οἱ δόποιοι νὰ ἴδουν.

Σημ. β'. Πολλάκις ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει ἐπαναλαμβάνεται τὸ οὐσιαστικόν, εἰς ὃ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται, ἀλλὰ κατὰ τὴν πτῆσιν τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας :

Caes. bg. 1,6,1: Erant omnino itinera duo, quibus itineribus deinceps deinceps exire possent ὑπῆρχον καθόλου δύο δόποι, διὰ τῶν δποιων δδῶν ἐκ τῆς πατρίδος (των) νὰ ἐξέλθουν ἥδυναντο.

Σημ. γ'. Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἶναι α', β' ἢ γ' προσώπου, συμφώνως πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν ἢ τὴν οὐσιαστικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς ἣν ἀναφέρεται· ὥστε τὸ ἀκολουθοῦν ρῆμα, οὐ τυγχάνει νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, δύναται νὰ εἶναι α', β' ἢ γ' προσώπου :

Verg. Aen. 1,46: ego (Juno) quae divom incedo regina ἐγὼ (ἢ Ἡρα), ἡ δόποια εἰμαι (σοβῶ) βασίλισσα τῶν θεῶν—Tu, amice, qui nobis auxilio venisti, a nobis non deserēris σύ, φίλε, δοστις ἡλθες ἡμῖν εἰς ἐπικουρίαν, ὑφ' ἡμῶν δὲν θὰ ἐγκαταλειφθῆς (ἔρημος).

§ 134. Ἐν ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς πλείστα τοῦ ἐνὸς οὐσιαστικά, τίθεται, **κανονικῶς** κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ

1. **κατὰ τὸ γένος αὐτῶν**, ἦν εἶναι πάντα τοῦ αὐτοῦ γένους: matrem er sororem, qui aet pueri carissimae sunt, semper amabo ex animo τὴν μητέρα (μου) καὶ τὴν ἀδελφήν (μου) αἱ δόποιαι μου εἶναι προσφιλέσταται, πάντοτε ἐκ τῆς ψυχῆς θὰ ἀγαπῶ,—

2. **κατὰ τὸ γένος τοῦ ἐπικρατεστέρου**, ἦν εἶναι ἔμψυχα διαφόρου γένους: Rex ei regina, qui in Italiam profecti sunt, in mari perierunt δι βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, οἵτινες ἀπῆλθον εἰς Ἰταλίαν, ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπώλοντο.

3. ἂν εἶναι ἄψυχα διαφόρου γένους, ἡ ἀντωνυμία τίθεται **κανονικῶς** κατ' οὐδέτερον γένος: Cic. de nat. deor. 2,79 quom sint in nobis consilium, ratio, prudentia, necesse est deos

haec ipsa habere maiora ἀφ' οὗ εἶναι μέσα εἰς ἡμᾶς
σκέψις, λογισμός, σύνεσις, ἀνάγκη οἱ θεοὶ νὰ ἔχουν· αὐτὰ ταῦτα
μεγαλύτερα.

§ 135. Ὄταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὀναφέρεται εἰς ὅλοκληρον
πρότασιν τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἀριθμὸν ἐνικόν· πολλά-
κις τῆς ἀναφορικῆς ταύτης ἀντωνυμίας προτάσσεται ἡ δεικτικὴ i d:

Urbs hostium (i d), q u o d n e m o s p e r a v e r a t , p r i m o i m p e t u
c a p t a e s t ἡ πόλις τῶν πολεμίων, (πρᾶγμα) tὸ δοποῖον οὐδεὶς εἶχεν
ἔλπισει, μὲ τὴν πρώτην ἔφοδον ἐκνριεύθη. Cic. p. Rosc. Amer.
10 S i n a v o b i s , i d q u o d n o n s p e r o , d e s e r a r ... ἐὰν δὲ ὑφ' ὑμῶν,
πρᾶγμα τὸ δοποῖον δὲν ἔλπίζω, ἐγκαταλειφθῶ...

§ 136. Ἀν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἀποδίδεται κατηγορούμενον οὐ-
σιαστικόν, τότε αὕτη συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγορούμενον (ἔλξις):
Sall. Cat. 55,3 e s t i n c a r c e r e l o c u s , q u o d (ἀντὶ q u i) T u l-
l i a n u m a p p e l l a t u r ὑπάρχει ἐν τῇ εἰρκτῇ τόπος, δ s (ἢ δ) καλεῖται
Τυλλιανόν. Ὁμοίως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: Πλάτ. Κρατ. 405 C
p e r ἡ τὸν οὐρανόν, οὐς πόλους καλοῦσι,

Σημ. Ἀν ἡ πρότασις εἶναι ὀρητική, ἡ ὡς ὑποκείμενον ἡ ἀντι-
κείμενον τιθεμένη ἀντωνυμία δύναται νὰ εἶναι καὶ γένους οὐδετέρου,
ἀριθμοῦ ἐνικοῦ, οἰουδήποτε ἀριθμοῦ καὶ γένους εἶναι τὸ κατηγο-
ρούμενον αὐτῆς: Verg. Aen. 3,173 p e c s o r o g (κατηγορ.) i l l u d
(ἀντὶ ille) e r a t , οὐδὲ ὑπνος ἵτο ἐκεῖνο—Cic. p. Rosc. Amer. 106
nihil e s t , q u o d s u s p i c i o n e m h o c (ἀντὶ h a n c) p u t e t i s οὐ-
δὲν σημαίνει, ὅτι **ὑποψίαν τοῦτο** νομίζετε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

ΑΙ ΔΙΑΘΕΣΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 137. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ ὁήματα εἶναι **ἐνεργητικὰ**
verba activa, **μέσα** verba media, **παθητικὰ** verba passiva καὶ
οὐδέτερα verba neutra.

§ 138. Τὰ **ἐνεργητικὰ** εἶναι **μεταβατικὰ** v. activa transitiva,
καὶ **ἀμετάβατα** v. activa intransitiva.

§ 139. Κανονικῶς πρὸς τὰ **ἐνεργητικὰ** μεταβατικὰ τῆς Ἑλληνικῆς
γλώσσης ἀντιστοιχοῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ **ἐνεργητικὰ** μεταβατικά: ὃ
διδάσκαλος ἐπαινεῖ τὸν μάθητὴν magister laudat discipulum,—

Πρὸς τὰ ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα ἀντιστοιχοῦν ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα: μάχομαι pugno, βασιλεύω regno, ἔχομαι venio, βουλεύομαι delibero...—

Πρὸς τὰ μέσα ἀντιστοιχοῦν ἐνίστε μέσα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ: λούομαι lavor (Cic. de off. 1, 129) ἀναστρέφομαι versor,—

'Αλλὰ συνηθέστερον ἡ μέση διάθεσις ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ ὄγματος μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας me, te, se, nos, vos : λούομαι lavo me, συναγελάζομαι, συναναστρέφομαι me congrēgo (ἢ congrēgor): Cic. de fin. 5, 43 parvi aequalibus delectantur libenterque se cum iis congregant oī μικροὶ εὐχαριστοῦνται μὲ τοὺς (συν)ἡλικιώτας των καὶ ἡδέως μετ' αὐτῶν συναγελάζονται—de senect. 7 pares cum partibus facillime congregantur oī ὅμοιοι μὲ τοὺς ὅμοίους εὐκολώτατα συναγελάζονται, «ὅμοιος ὁμοίῳ ἡδέως προσομιλεῖ»,—

Πρὸς τὰ παθητικὰ ἀντιστοιχοῦν συνήθως παθητικά: οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν διδασκάλων discipuli diligentes laudantur a magistris,—

Πρὸς τὰ οὐδέτερα τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιστοιχοῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ οὐδέτερα: καθεύδω dormio, νοσῶ aegrōto, ἀγρυπνῶ vigilo.

§ 140. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται :

1. διὰ τῆς χρήσεως τῆς αὐτῆς λέξεως κατ' ὄνομαστικὴν (ὑποκείμ.) καὶ αἰτιατικὴν (ἀντικείμ.) ἢ ἄλλην τινὰ πτῶσιν manus manum lavat χεῖρα χεῖρα νίπτει, τό' να χέρι νίβει τ' ἄλλο (καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπο, παροιμίᾳ),—

2. διὰ τῶν ἀντωνυμιῶν alius alium, alii aliquos, alter alterum, alteri alteros, uterque alterum: Cic. de fin. 3, 8 alter a alterum necopinato vidimus ἀπροσδοκήτως εἴδομεν ἀλλήλους — homines alii aliis prodesse possunt oī ἀνθρώποι δύνανται νὰ ὠφελοῦν ἀλλήλους (τὸ ὄγμα prodesse συντάσσεται μετὰ δοτικῆς alii is),—

3. διὰ τοῦ inter nos, inter vos, inter se, inter eos, inter ipsos: colloquimur inter nos διαλεγόμεθα πρὸς ἀλλήλους— pueri amant inter se oī παιδες ἀγαποῦν ἀλλήλους, ἀγαπῶνται μεταξύ των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

Ι. Χρήσις τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς

§ 141. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἡ χρῆσις τῆς ὀνομαστικῆς εἶναι οὖα καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, δηλ. ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι:

1. *Υποκείμενον* ὁ ἡμάτος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως,—
2. *κατηγορούμενον* εἰς ὑποκείμενον κατ' ὀνομαστικήν,—
3. *παράθεσις*:

Xerxes (ὑποκ.) rex (παράθ.) Persarum, fuit filius (κατηγ.) Darii δ Ξέρξης, δ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐγένετο υἱὸς τοῦ Δαρείου.

Κατ' ὀνομαστικὴν πολλάκις τίθεται ἡ καὶ ἐννοεῖται καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, τελικοῦ καὶ εἰδικοῦ: Nemo potest semper esse vigilans οὐδεὶς δύναται πάντοτε νὰ εἶναι νήφων—Homerus dicitur caecus fuisse δ "Ομηρος λέγεται ὅτι ἐγένετο τυφλός.

§ 142. Καὶ τῆς κλητικῆς ἡ χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ὅμοία μὲ τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, μόνον ὅτι ἐν τῇ λατινικῇ τὸ ἐπιφώνημα ο σπανίως (παρὰ ποιηταῖς μόνον) τίθεται πρὸ τῆς κλητικῆς: Verg. Aen. 9,525 Vos, o Calliope, precor, adspirate (mili) canenti ὑμεῖς, ὦ Καλλιόπη, δέομαι, ἐμπνεύσατέ με ἀδοντα (διηγούμενον).

Παρὰ τοῖς πεζογράφοις μόνον ἐν ἀναφωνήσεσι τίθεται τὸ ο πρὸ τῆς κλητικῆς: Cic. p. Arch. 24 o fortunate adulescens, qui tuae virtutis Homerum praeconem inveneris! Ὁ μακάριε νεανία, ὅστις τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν "Ομηρον κήρυκα εὗρες!

ΙΙ. Χρήσις τῆς αἰτιατικῆς

§ 143. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται ὡς ἄμεσον ἡ ἔξωτεριδὸν ἀντικείμενον τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ἡ ὡς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν λαμβανομένων ὁμιλίαν.

§ 144. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἄμεσου ἀντικειμένου ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν γίνεται ὀνομαστικὴ, ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ὁ ἡμάτος: Scipio Carthaginem expugnavit et delevit δ Σκιπίων τὴν Καρχηδόνα ἐκυρίευσε καὶ κατέστρεψεν—Παθητ. Carthāgo a Scipione expugnata et deleta est ἡ Καρχηδὼν ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη.

§ 145. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλὰ δῆματα κινήσεως σημαντικὰ ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ προθέσεως, ἵδιως τῆς circum, per, praeter καὶ trans, γίνονται μετοβατικὰ καὶ συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς ἀμέσου ἀντικειμένου:

eo πορεύομαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ transeo flumen διαβαίνω τὸν ποταμὸν
(μεταβ.) παθητ. Caes. bg. 5,18,1 flumen pedibus transiri pos-
test ὁ ποταμὸς πεζῇ (τοῖς ποσὶ) νὰ διαβαθῇ δύναται,—
venio ἔρχομαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ circumvenio hostes περικυκλῶ τοὺς
πολεμίους (μεταβ.), καὶ παθητ. hostes circumventi sunt οἱ
πολέμιοι περιεκυκλώθησαν,—
curro τρέχω (ἀμετάβ.), ἀλλὰ percurro agros διατρέχω τοὺς ἄγρους
(μετοβ.), καὶ παθητ. hortus fontano humore percurritur ὁ κῆ-
πος διατρέχεται ὑπὸ τῆς πηγαίας ὑγρασίας.

Παράβαλε ἀκόμη:

sedeo κάθημαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ obsideo urbem πολιορκῶ τὴν πόλιν
παθητ. Cic. de imp. Gn. Ror. p. 20 urbs obsessa,—
rugno μάχομαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ oppugno hostes προσβάλλω τοὺς
πολεμίους, oppugno urbem πολιορκῶ τὴν πόλιν...

§ 146. Συμφωνία λατινικῆς γλώσσης μὲ τὴν νέαν Ἑλληνικήν.
‘Ως λέγομεν ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ψάρι μυρίζει θάλασ-
σα(ν), διψῶ αἷμα, ἀκολουθῶ, βοηθῶ τινα—ἐν ᾧ ή ἀρχαία Ἑλλη-
νικὴ ἔλεγε: ὅζειν μύρου, διψῆν αἷματος, ἀκολουθεῖν, βοηθεῖν
τινες—οὗτο καὶ ή λατινικὴ γλῶσσα λέγει: piscis mare sapit, si-
tio sanguinem, sequor aliquem, iuvō aliquem.

§ 147. ‘Ομοίως ή λατινικὴ γλῶσσα, ὡς καὶ ή νέα Ἑλληνικὴ πολ-
λάκις, συντάσσει μετὰ αἰτιατικῆς ἀντικειμένου τὰ ψυχικοῦ πάθους ση-
μαντικὰ ὄήματα doleo lugeo fleo gemo mæereo lamentor queror
conqueror indignor miseror miror horreο fastidio..., ή ὅποια
αἰτιατικὴ σημαίνει κυρίως τὸ αἴτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους:

Cic. Verr 2,3,217 in iuriam queror πάραπονοῦμαι διὰ
τὴν ἀδικίαν—Caes. bg. 1 32,4 Ariovisti crudelitatem Se-
quāni horrebant of Σηκοσανὸι ἔτρεμον διὰ τὴν σκληρότητα τοῦ
Ἀριοβίστου—rideo inconstantiam hominum γελῶ διὰ (μὲ) τὴν
ἀστάθειαν τῶν ἀνθρώπων.

§ 148. Τὰ ἀπόδσωπα δῆματα miseret, piget, pudet, paenitet,
καὶ taedet (peritaesum est) συντάσσονται μετ’ αἰτιατικῆς προσώ-

που, ὅπερ αἰσθάνεται τὸν οἴκτον (miseret), τὴν ἀνίαν (piget), τὴν αἰδῶ (pudet), τὴν μεταμέλειαν (paenitet), τὴν σικχασίαν (taedet) —τὸ πρόσωπον δέ ἡ τὸ πρᾶγμα ὅπερ κινεῖ τὸν οἴκτον, τὴν ἀνίαν... τίθεται κατὰ γενικήν ἡ ἀπαρέμφατον (Ιδὲ § 156 β'):

Cic. de divin. 1,66 ('Η Κασσάνδρα λέγει πρὸς τὴν δυστυχῆ μητέρα τῆς Ἐκάβην) *mea mater, tui me miseret, me i (me) piget* μητέρα μου, σὲ μὲν οἴκτιῷ (διὰ σὲ οἴκτος με καταλαμβάνει), ἐμαυτὴν λυποῦμαι—*pudet me stultitia meae ēntrēpomai* διὰ τὴν ἀνοησίαν μου—Cic. Cat. 4,20 *me tamē meorum factotum atque consiliorum numquam paenitebit* ἔγῳ ὅμως οὐδέποτε θὰ μετανοήσω διὰ τὰς πρόξεις μου καὶ τὰς ἀποφάσεις μου—Verr. 2,1,140 *non te pudet eius mulieris arbitratum gessisse praeturam?* δὲν ἐντρέπεσαι, διότι κατὰ τὴν γνώμην (θέλησιν) αὐτῆς τῆς γυναικὸς διεξήγαγες τὴν στρατηγίαν ;

Πρόβλ. καὶ *p u d e t m e d e o r u m h o m i n u m q u e ē n t r ē p o m a i* θεοὺς καὶ ἀνθρώπους.

§ 149. Καὶ τὰ ἀπρόσωπα *decet prosoñkei, καὶ dedecet oὐ προσήκει* συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου: Cic. Tusc. 4,55 *oratore in vero irasci minime decet, simulare son dedecet eiſ τὸν ἔγιτον ὅμως νὰ δογμίζηται ἥκιστα προσήκει, νὰ προσποιηται* (ὅτι δογμίζεται) δὲν εἶναι ἀνάρμοστον.

§ 150. **Σύστοιχος αἰτιατική.** Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πᾶν ἔημα καὶ αὐτὰ τὰ παθητικὰ καὶ τὰ ὀμετάβατα δύνανται νὰ λάβουν αἰτιατικὴν σύστοιχον ἡ συνώνυμον (*figura etymologica-ētymologion* κὸν σχῆμα) κανονικῶς μετὰ ἐπιθετικοῦ τινος διόρισμοῦ :

Cic. ad fam. 5,2,7 *juravi verissimum pulcherrimum quae jusjurandum ὅμοσα ἀληθέστατον καὶ λαμπρότατον ὄφον*—*vitam miseram vivere sicuti ἀνθίον* (δυστυχῆ) ζῆν—*iustum servitutem servire δικαίαν δουλείαν δουλεύειν*—*risum sardonium ridere σαρδόνιον γέλωτα γελᾶν*—*tu, hospes, a bitacitus tu am' viam σύ, ξένε, πήγαινε* ἥσυχος τὸν δρόμον σου.

§ 151. Πόλλακις καὶ ἐν τῇ λατινικῇ παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τίθεται μόνον ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐπιθετικοῦ διόρισμοῦ κατ' οὐδέτερον γένος : *d ulce ridens, dulce loquens* (Hor. carm. 1,22,23) *ἥδν γελῶν, ἥδν διαλεγόμενος*—*gravia ora passi* (Verg. Aen. 1,199) *βαρύτερα παθόντες*—*pingue sonare et pe-*

regrinum (Cic. p. Arch. 26) παχὺν (χονδροειδὲς) ἡχεῖν καὶ ξένον.

Σημ. Ἐκ τῆς χρήσεως ταύτης προῆλθεν ἡ χρῆσις τῆς *ἐπιρρηματικῆς* λεγομένης αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν, ἥτις πλησίον παντὸς ρήματος τιθεμένη ἵσοδυναμεῖ μὲν ἐπίρρημα: *mulsum me delectant Ciceronis orationes πολὺ με εὐφραίνουν* (τέρπουν) οἱ λόγοι τοῦ Κικέρωνος—*vasa inania plurimum sonant τὰ κενὰ δοχεῖα* (ἀγγεῖα) πλεῖστον ἡχοῦν—*pārum laborant qui nīmīum dormiunt* ὅλιγον κοπιάζουν (ἐργάζονται) οἱ *πάρα πολὺ κοιμώμενοι*.

§ 152. *Διπλῆ αἰτιατική*. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν πολλὰ ρήματα, ἀντίστοιχα τῶν ἐν τῇ ἔλληνικῇ, τὰ δόποια μεταβατικὰ ὅντα ἥ δῶς μεταβατικὰ λαμβανόμενα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου δέχονται καὶ δευτέραν αἰτιατικήν, ἥ δόποια εἶναι ἥ *κατηγορούμενον* ἢ *σύστοιχος αἰτιατικὴ* ἥ δευτέρον *ἀντικειμένον*.

1. Ρήματα δεχόμενα αἰτιατικὴν ἀντικειμένου καὶ δευτέραν κατηγορούμενου εἶναι:

τὰ *κλητικὰ nominare* appellare, vocare, dicere...

τὰ *προχειριστικὰ declarare*, designare, creare, eligere, diligere, renuntiare, efficere, reddere, instituere...

τὰ σημαίνοντα *κρίνειν*, *ἡγεῖσθαι*... iudicare, ducere, putare, existimare, habere... καὶ ἄλλα.

Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν γίνονται ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ ὀνομαστικαί, ὑποκειμένου καὶ κατηγορούμενους: Apollo Socratem sapientissimum nominavit ὁ Ἀπόλλων τὸν Σωκράτην σοφώτατὸν ὠνόμασε—Romani Pōm pēiu m cōnsulēm creaverunt ὁι Ρωμαῖοι τὸν Πομπήιον ὑπατον ἔξελεξαν—παθ. Pompeius a Romanis consul creatus est (factus est) ὁ Πομπήιος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὑπατος ἔξελέχθη.

Ἄξια ἴδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ συνήθης φράσις certiore facio aliquem πληροφορῶ τινα, παθ. certior fio πληροφόροῦμαι: Legati Caesarem cōrtiorem faciunt οἱ ὑπαρχοὶ τὸν Καίσαρα πληροφοροῦν παθητ. Caesar a legatis certior fit ὁ Καίσαρ πληροφορεῖται ὑπὸ τῶν ὑπάρχων.

2. Αἰτιατικὴν ἀντικειμένου καὶ ἄλλην σύστοιχον δύναται νὰ λάβῃ πᾶν μεταβατικὸν ἥ δῶς μεταβατικὸν λαμβανόμενον ρῆμα: magister

magnam laudem discipulum laudavit ὁ διδάσκαλος μέγαν ἐπαινούν τὸν μαθητὴν ἐπίγνεσε.

3. Αἰτιατικὰς δύο, ἀντικείμενα ἀμφοτέρας, λαμβάνουν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ:

α' τὰ **αἰτητικά**: poscere reposcere καὶ flagitare: Caes. bg. 1, 16, 1 Caesar Aeduo frumentum flagitabat ὁ Καῖσαρ (ἀπὸ) τοὺς Αἰδούνους σῖτον ἀπήγει—Verg. Aen. 11,362 nulla salus bello; pacem te poscimus οὐδεμία σωτηρία ἐκ τοῦ πολέμου εἰρήνην αἴτούμεθά σε.

Σημ. Λέγεται καὶ nihil a te posco οὐδὲν παρὰ σοῦ ζητῶ· οὗτο σχεδὸν πάντοτε συντάσσεται τὸ postulo καὶ τὸ peto: Athenienses a Lacedaemoniis auxilium petiverunt.

'Αξία σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ τῆς ἐπισήμου πολιτικῆς τῶν Ἰωμαίων γλώσσης συνήθης φράσις rogare aliquem (Catōne m) sententiam suam ἐρωτᾶν τινα (τὸν Κάτωνα) τὴν ἔαυτοῦ γνώμην—παθητ. Cato rogatus est sententiam suam ὁ Κάτων ἥρωτήθη τὴν ἔαυτοῦ γνώμην.

Σημ. Τὸ quaero ἔχει συντάξεις ab aliquo ἢ ex aliquo ἢ πλαγίαν ἐρώτησιν.

β' τὰ **παιδευτικά** doceo, edoceo, καὶ τὸ ἐναντίαν ἔχον σημασίαν celo ἀποκρύπτω, οὐδὲ διδάσκω: Cato senex filium litteras docuit ὁ Κάτων γέρων τὸν υἱὸν γράμματα ἐδίδαξε—servus celerit patrem flagitia filii ὁ δοῦλος ἀπέκρυψεν (ἀπὸ) τὸν πατέρα τὰ αἰσχη τοῦ υἱοῦ.

Σημ. 'Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικήν, ἡ δευτέρα αὕτη αἰτιατικὴ μένει καὶ εἰς τὰ αἰτητικὰ καὶ εἰς τὰ παιδευτικά, δύος μένει καὶ ἡ σύστοιχος αἰτιατική: Aedui a Caesare frumentum (aītiat.) flagitabantur [οἱ Αἰδονοὶ παρὰ τοῦ Καίσαρος σῖτον ἐζητοῦντο], παρὰ τῶν Αἰδούνων σῖτος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐζητεῖτο— a Catone sene filius litteras (doctus est) didicit ὑπὸ τοῦ Κάτωνος γέροντος ὁ υἱὸς γράμματα ἐδιδάχθη.

§ 153. **Αἰτιατικὴ ἐν ἀναφωνήσεσι.** Πολλάκις ὡς καὶ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ συμβαίνει (π. χ. βρὲ τὸν ἄθλιον!) γίνεται χοῆσις τῆς αἰτιατικῆς καὶ ἐν ἀναφωνήσεσι' τῆς αἰτιατικῆς ταύτης προτάσσεται οὐχὶ σπανίως καὶ ἐπιφώνημά τι, ο! heu! me miserum! ἢ mi serum me! ἢ o me miserum!—o me infelicem! ἐμὲ τὸν τα-

λαίπωρον, ἐμὲ τὸν δυστυχῆ! heu me miserum! heu me infelicem
φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον! φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ!

III. Χρῆσις τῆς γενικῆς.

Προσημείωσις. Ἡ χρῆσις τῆς γενικῆς ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὅσον ἐν τῇ ἑλληνικῇ, διότι πολλὰς σχέσεις, τὰς ὅποιας δηλοῖ ἡ ἑλληνικὴ γενική, ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰς δηλοῖ ἡ ἀφαιρετική.

A' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν.

§ 154. Ἡ σχέσις τῆς γενικῆς οὐσιαστικοῦ προσδιοριζούσης ἄλλο οὐσιαστικὸν εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ποικιλοτάτη. Εἶναι δηλ. ἡ γενική:

a' γενικὴ ὑποκειμενικὴ genet. subiectivus: providentia dei (deus providet) ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια (ὁ θεὸς προνοεῖ)—victoria Caesaris (Caesar vicit) ἡ νίκη τοῦ Καίσαρος (ὁ Καίσαρας ἔνικησε).

b' γενικὴ κτητικὴ genet. possessivus: domus Caesaris ὁ οἶκος τοῦ Καίσαρος—liber pueri τὸ βιβλίον τοῦ παιδός—ager Aeduarum ὁ ἀγρός, ἡ χώρα τῶν Αἰδούρων.

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς κτητικῆς δύναται νὰ τεθῇ καὶ τὸ κτητικὸν ἐπίθετον: domus regis ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως, καὶ domus regia ὁ βασιλεῖος (ὁ τοῦ βασιλέως) οἶκος.

γ' γενικὴ τοῦ ἐργάτου genet. auctōris: hominum facta αἱ τῶν ἀνθρώπων πράξεις—scripta ἡ opera Ciceronis αἱ συγγραφαὶ τοῦ Κικέρωνος—calamitas belli ἡ συμφορὰ τὴν ὅποιαν ἔφερεν ὁ πόλεμος.

Διάκρισις: liber discipuli τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ, ὅστις ἡγόρασεν αὐτὸν καὶ ἔχει κτῆμά του (γεν. κτητική)—liber Ciceronis de consulatu suo βιβλίον τοῦ Κικέρωνος περὶ τῆς ἔκυρτον ὑπατείας, βιβλίον γραφὲν ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος (γενικὴ τοῦ ἐργάτου).

Σημ. Πάντοτε σχεδόν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἀντὶ τῆς γενικῆς ὑποκειμενικῆς, τῆς κτητικῆς καὶ τῆς τοῦ ἐργάτου τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν mei tui sui nostri vestri τίθενται αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι meus tuus suus noster vester: liber meus τὸ ἐμὸν βιβλίον, amor meus ἡ ἐμὴ (πρὸς ἄλλον) ἀγάπη, mea scripta τὰ ἐμὰ συγγράμματα, res gestae tuae τὰ σὰ (πολεμικὰ ἢ ἄλλα) κατορθώματα.

δ' γενικὴ ἀντικειμενικὴ genet. obiectivus : imperii cupiditas ἡ τῆς ἀρχῆς ἐπιθυμία (imperium cupio ἐπιθυμῶ τὴν ἀρχὴν) — expugnatio Troiae ἡ τῆς Τροίας ἐκπολιόρκησις (expugnare Troiam ἐκπολιορκεῖν, κυριεύειν τὴν Τροίαν) — Non poena est timor, sed amor honesti vos a peccando prohibeto οὐχὶ τῆς ποιητῆς ὁ φόβος, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ καλοῦ ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀμαρτάνειν ἢς κωλύ.

Σημ. α'. Σαφέστερον ἡ ἀντικειμενικὴ σχέσις πρὸς πρόσωπον ἢ ἄλλο τι ὡς πρόσωπον λαμβανόμενον δηλοῦται διὰ τῶν προθέσεων in erga aduersus μετ' αἰτιατικῆς : odium hostium καὶ odium in hostes τὸ κατὰ τῶν πολεμίων μῆσος.

Ἡ διὰ προθέσεως δήλωσις τῆς ἀντικειμενικῆς σχέσεως εἶναι ἀναγκαῖα, ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν ἔχει παρ' ἑαυτῷ κτητικὴν ἀντιωνυμίαν ἢ γενικὴν ὑποκειμενικὴν ὡς προσδιορισμόν : mea erga parentes pietas ἡ ἐμὴ πρὸς τοὺς γονεῖς εὐσέβεια (οὐχι mea parentum pietas) — mirabilis fuit Aeneae pietas in patrem (οὐχι patris) θαυμαστὴ ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Alveion πρὸς τὸν πατέρα εὐσέβεια.

Σημ. β'. Εὑρηνται ἐν τούτοις καὶ δύο γενικαὶ ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ συγχρόνως παρὰ τῷ αὐτῷ οὐσιαστικῷ : Cic. de off. 1 43 C. Caesaris (ὑποκειμ.) pecunia (ἀντικειμενική) translatio ἡ ὑπὸ τοῦ Γαῖου Καίσαρος παράδοσις τῶν χρημάτων (ὁ Γάιος Καίσαρ παρέδωσε τὰ χρήματα).

Σημ. γ'. Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντιωνυμιῶν mei tui sui nostri vestri τῆς ἄλλως πανονικῆς, γίνενται ἐντοτε χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντιωνυμιῶν meus tuus suus noster vester : Cic. divin. in Caec. 64 iuriarias suas τὰς πρὸς ἑαυτὸν γενομένας ἀδικίας — p. Mil. 98 invidia mea ὁ κατ' ἔμοι φθόνος (τῶν ἄλλων).

ε' γενικὴ ἐπεξηγητικὴ genet. explicativus ἢ epexegeticus (διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς νέας Ἑλληνικῆς) :

'Ἐν φοῖ νεώτεροι Ἐλληνες λέγομεν :
τὸ δόνομα βασιλεὺς ἔγινε μισητὸν εἰς τὸν 'Ρωμαίους — ἡ λέξις ἡδονὴ δὲν νοῶ τί σημαίνει — ἀπὸ τοῦ δόνηματος λέγω παράγεται ἡ λέξις λέγος — τὸ δόνομα 'Ιωάννης εἶναι συνηθέστατον παρ' ἡμῖν . . .
οἱ Ρωμαῖοι εἰς δόμοιας περιστάσεις μεταχειρίζονται γενικὴν ἐπεξηγητικὴν : nomen regis in odio fuit Romanis — Cic. de fin. 2, 6 νοξ voluptatis quid sonet, Epicurus non intellegit — 2, 78

amare, e quo nomen ductum est amicitiae τὸ φιλεῖν ἐκ τοῦ ὅποίου παρήχθη τὸ ὄνομα φιλία.

ς' γενικὴ τῆς ἴδιότητος genet. qualitatis, καὶ ἐν τῇ λατινικῇ κανονικῶς μετά τινος ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ: vir magni ingenii ἀνὴρ μεγάλου πνεύματος, μεγαλοφυῆς—fossa quindecim pedum τάφρος πεντεκαίδεκα ποδῶν—puer decem annorum παις δέκα ἑτῶν—res nullius pretiī πρᾶγμα οὐδεμιᾶς ἀξίας.

Σημ. Ἡ ἴδιότης ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς (ἰδὲ σελ. 171 IV), ἀλλὰ γίνεται πάντοτε χρῆσις τῆς γενικῆς, ὅταν ὁ προσδιορισμὸς εἴναι ἀριθμητικόν, ἢ ὅταν δηλοῦται μέγεθος, βάρος, ἀξία, τρόπος, εἶδος, κοινωνικὴ τάξις: homo trium litterarum (i. e. fur) ἄνθρωπος τριῶν γραμμάτων (δηλ. φώρ, κλέπτης)—saxa magni ponderis πέτραι (λίθοι μεγάλοι, βράχοι) μεγάλου βάρους—ager magni pretiī ἀγρὸς μεγάλης ἀξίας—homines ordinis senatorii ἄνθρωποι τῆς συγκλητικῆς τάξεως.

Συνηθεστέρα είναι καθόλου ἡ γενικὴ εἰς δήλωσιν διαρκοῦς ἴδιότητος, ἐν ᾧ ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ συνήθως παροδικὰς ἴδιότητας, ψυχικάς, ἴδιότητας μελῶν τοῦ σώματος κττ.

ζ'. γενικὴ τοῦ εἶδος ἡ τοῦ περιεχομένου genen. generis ὁρίζουσα τὸ εἶδος, ἐξ οὗ ποσόν τι ἀποτελεῖται τοιαύτη γενικὴ είναι:

1. ἡ μετὰ οὐσιαστικῶν ποσοῦ τινος διηλωτικῶν καὶ ἡ μετὰ οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν λαμβανομένων ὡς οὐσιαστικῶν: acerinus lapidum σωρὸς λίθων-modius tritici μόδιος (μέτρον, κοιλὸν) σίτου—magnum pondus auri μέγα βάρος (ποσότης) χρυσοῦ—flumen sanguinis ποταμὸς αἷματος—procellae quanto plus in i-riū m habent tanto minus tem poris αἱ θύελλαι ὅσον λεχυότεραι είναι τόσον δλιγάτερον διαρκοῦν—Cic. Catil. 3, 8 misi praetorem, qui ex aedibus Cethēgi, si quid telorum esset, efficeret.

2. ἡ μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων sat satis parum nimis: in Catilina erat satis eloquentiae sapientiae parum (sall. Cat. 5, 4) ἐν τῷ Κατιλίνᾳ ἡτο ἀρκετὴ εὐγλωττία, δλίγη (ὅμως) σοφία.

3. μετὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ubi? ibi eo quo hac nusquam: ubi terrarum? ποῦ γῆς! Cic. Cat. 1,9 ubinam gentium sumus? ποῦ τῶν ἐθνῶν, εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου εὑρισκόμεθα: eo (ἢ huc) arrogantiae processit εἰς τοῦ ἀλαζονείας προῆκται, εἰς τόσην ἀλαζονείαν ἔφθασεν.

Σημ. Τινὲς τὰς γενικὰς *terrarium, gentium...* παρὰ τὰ τοπικὰ ἐπιφέρουσατα ubi ibi... ἐκλαμβάνουν ὡς *διαιρετικάς*.

4. Παρὰ τὰ οὐδέτερα ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν τίθεται ὡς γενικὴ τοῦ περιεχομένου καὶ ἡ γενικὴ οὐδετέρων ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως (*λατινισμός*): tantum mali tēlikoūton κακὸν—aliquid boni κακοῦ κακὸν—nihil pulchri οὐδὲν ὄραῖον—nihil reliqui facio οὐδὲν ὑπόλοιπον ἀφήνω, τ. ἔ. πράττω πᾶν ὅ, τι μοι εἶναι δυνατὸν—Cic. ad Att. 2,15,3 tu certi nihil scribis σὺ δὲν γράφεις τίποτε βέβαιον—Lael. 14 nihil boni est in morte, nihil mali οὐδὲν κακὸν εἶναι ἐν τῷ θανάτῳ, οὐδὲν κακόν.

Σημ. Ἡ ὥλη, ἐξ ἣς εἶναι τι κατεσκευασμένον δηλοῦται ἐν τῇ λατινικῇ:

1. διὰ ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῶν προθέσεων ex ἢ de—
2. δι᾽ ἐπιθέτου.

ώστε *ποτήρια χρυσοῦ* ἐν τῇ λατινικῇ λέγονται ἢ pocula ex auro Cic in Verr. 2,4,62, ἢ pocula aurea :

Verg. Georg. 3,13 : templum de marmore ναὸς (ἐκ)μαρμάρου—Aen. 6,552 columnae solidō adamante στήλαι ἐκ στερεοῦ ἀδάμαντος—Cic. de divin. 1,48 columnā aurea στήλῃ χρυσῇ.

ἡ γενικὴ διαιρετική, genet. partitivus, μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ pars, μετὰ ἐπιθέτων δηλούντων ποσότητα, μετὰ ἀριθμητικῶν καὶ ἀντωνυμιῶν καὶ μετὰ συγχριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιφέρουσατα: reliqua pars hīemis τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ χειμῶνος—multi Romanorum ceciderunt πολλοὶ ἐκ τῶν Ρωμαίων ἔπεισον—vita reliquum—Caes. bg. 1,1,1 Gallia est omnis divisa in partes tres; quārum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam Galli—Quis mortaliū sine vitiis natus est? τίς ἐκ τῶν θνητῶν (ἀνθρώπων) ἀνευ ἐλαττωμάτων ἐγεννήθη; —Alexander seniores militū in patriam remisit ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πρεσβυτέρους (ἐκ) τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἀπέστειλε—Gallorum omnium fortissimi sunt Belgae—Themistocles maxime omnium laudandus fuit ὁ Θεμιστοκλῆς μάλιστα ἐκ πάντων ἐπαινετέος ἐγένετο.

Σημ. Αντὶ τῆς γενικῆς διαιρετικῆς γίνεται χρῆσις καὶ τῆς προθέσεως ex ἢ (σπανιότερον) τῆς de μετ' ἀφαιρετικῆς ἢ τῆς inter μετ' αἰτιατικῆς: acerrimus ex omnibus est sensus videndi δευθεροῦ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

τάτη ἐκ πασῶν εἶναι ἡ αἰσθησις τῆς ὁράσεως—inter omnes civitates Graeciae fortissimi fuerunt Athenienses et Lacedaemonii ἐκ (μεταξὺ) πασῶν τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος γενναιότατοι ὑπῆρχαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι.

B' Ἡ γενικὴ μετὰ ἐπιθέτων.

§ 155. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλὰ εἶναι τὰ ἐπίθετα τὰ συντασσόμενα μετὰ γενικῆς (ἀντικειμενικῆς), ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς ἐπίθετα τῆς ἑλληνικῆς συντασσόμενα ὅμοίως μετὰ γενικῆς.

1. τὰ ἐπιθυμίας σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία τούτων :

avidus pecuniae ἐραστὴς χοημάτων—sapientiae studiosi τῆς σοφίας ἐρασταί, οἱ φιλόσοφοι Cic. Tusc. 5, 9.

2. τὰ γνώσεως καὶ τὰ ἀγνοίας (ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας) σημαντικά: ignoratus sermonis latini ἀπειρος τοῦ λατινικοῦ λόγου—rei militaris peritus ἢ prudens ἐμπειρος τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων.—nullius iniuria e (ἢ culpae) mihi conscius sum οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ οὐδὲν ἀδικήσαντι, δὲν ξέρω νὰ ἔχω κάμει καμμίαν ἀδικίαν.

Σημ. Λέγεται iuris peritus καὶ iuris consultus (συντετμ. ictus) ἀλλὰ καὶ iure peritus καὶ iure consultus ὁ νομομαθῆς.

3. Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά :

homo probus acceptorum beneficiorum semper memor est ὁ ἀνθρώπος ὁ καλὸς εἶναι μνήμων πάντοτε τῶν εὐεργεσιῶν ποῦ του ἔκαμαν—Cic. de off. 2,63 omnes immemorem beneficii oderunt πάντες τὸν ἀμνήμονα τῆς (πρὸς αὐτὸν γενομένης) εὐεργεσίας μισοῦν.

4. Τὰ μετοχῆς σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία: Cic. de leg. 1,22 homo particeps est orationis et cogitationis ὁ ἀνθρώπος εἶναι μέτοχος λόγου καὶ διανοίας—1,50 Bestiae sunt rationis et orationis expertes τὰ κτήνη εἶναι ἀμέτοχα (ἄμοιρα) λογικοῦ καὶ λόγου.

5. Τὰ ἐγκρατείας σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία : Cic. Tusc. 6,39 omnes virtutis compotes beati sunt πάντες οἱ ἀρετῆς ἐγκρατεῖς (ἐνάρετοι) οὐεῖναι εὐδαίμονες—impotens irae ἀκρατῆς δργῆς.

6. ἐκ τῶν πλησμονῆς, κενότητος καὶ ἐνδελας σημαντικῶν συντάσσεται συνηθέστερον μετὰ γενικῆς τὸ plenus completus inanis

inops : Cic. p. Mur. 26 verba iurisconsultorum postea pervulgata... inanissima prudentiae reperta sunt, fraudis autem et stultitiae plenissima τὰ (μυστικὰ τηρούμενα πρότερον) ὅγματα (αἱ νομικαὶ διατυπώσεις) τῶν νομομαθῶν ἔπειτα δημοσιευθέντα κενότατα ἐννοίας (συνέσεως) εὑρέθησαν, ἀπάρτης δὲ καὶ μωρίας μάλιστα πλέα—in Verr. 2,5,147 completus mercatorum carcer φυλακὴ γεμάτη ἐμπόρων—Lael. 23 inopes amicorum ἔνδεεις φύλων.

Σημ. Τὸ refertus σύνηθέστερον μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ γενικῆς μόνον ἀν αὐτῇ δηλοῦ πρόσωπον : Cic. de imp. Gn. Pomp. 31 mare praedonum refertum θάλασσα πλήρης πειρατῶν—de orat. 2,154 Italia referta Pythagoreorum—

Τὸ confertus πάντοτε μετ' ἀφαιρετικῆς Cic. Cat. 2,18 conferti cibo μεστοὶ τροφῆς—p. Sest. 23 vita plena et conferta voluptatibus βίος πλήρης καὶ κατάμεστος ἥδονῶν;—

Τὸ vacuus παρὰ τοῖς πεζοῖς μετ' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς ab, παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ γενικῆς Cic. Cat. 4,2 sedes vacua mortis periculo atque insidiis θέσις (ἔδρα) κενὴ (ἀπηλλαγμένη) κινδύνου θανάτου καὶ ἐνεδρῶν—de imp. Gn. Pomp. 2 locus vacuus ab iis, qui vestram causam defenderent τόπος κενὸς τῶν τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν ὑπερασπιζόντων.

7. Τὸ proprius καὶ sacer¹ : Hominis est propria veri investigatio τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἴδια ἡ ἔξιχνίασις τοῦ ἀληθοῦς—est proprium stultitiae aliorum vitia cernere, oblivisci suorum εἶναι ἴδιον μωρίας (μωροῦ ἀνθρώπου) τὸ νὰ διακρίνῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, νὰ λησμονῇ δὲ τὰ ἔαυτοῦ—Delus insula Apollinis et Dianae sacra putatur ἡ νῆσος Δῆλος νομίζεται ἵερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Σημ. Τὸ alienus ἀλλότριος συντάσσεται συνήθως ἀφαιρετικῇ ἀπλῇ ἢ μετὰ τῆς ab, σπανίως γενικῇ : Cic. de off. 1,41 utrumque (vis, fraus) homine alienissimum—Terent. Heaut. 77 homo sum: humani nil a me alienum puto ἀνθρωπός εἰμι· οὐδὲν ἀνθρώπινον ἔμοι ἀλλότριον ἥγοῦμαι—Cic. de fin. 1,11 alienum dignitatis.

¹ Ἡ παρὰ τὸ proprius, sacer καὶ alienus γενικῇ εἶναι αἰτητικὴ (ὅχι ἀντικειμενική).

8. Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλῶν ὁγμάτων αἱ εἰς -ans ἥ -ens λήγουσαι ἐνεργητικαὶ μετοχαὶ λαμβανόμεναι ὃς ἐπίθετα καὶ σημαίνουσαι ἴδιότητα διάρκη :

amans patriae ὁ ἀγαπῶν πάντοτε τὴν πατρίδα, ὁ φιλόπατρος (amans patriam ὁ ἐν ὀρισμένῃ τινὶ περιπτώσει ἀγαπῶν τὴν πατρίδα) -appetens gloriae ὁ (ἀει) φιλόδοξος—fugiens laboris ὁ (ἀει) φυγόπονος—patiens frigoris ὁ ὑπομονητικὸς τοῦ ψύχους—veritatis diligens ὁ φιλαλήθης.

9. Ἐπίθετά τινα συντασσόμενα συνήθως μετὰ δοτικῆς (§ 160). λαμβανόμενα μάλιστα ὡς οὐσιαστικά, συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς. Τοιαῦτα συνηθέστερα εἶναι τὰ ἔξης :

aequalis ἡλικιώτης	adversarius ἐναντίος
inimicus ἔχθρος	amicus φίλος
affinis ὅμοφος, γείτων	cognatus συγγενής
communis κοινὸς	contrarius ἐναντίος
dispar ἄνισος	par ἵσος
dissimilis ἀνόμοιος	similis ὅμοιος
familiaris οἰκεῖος ¹	

Cic. de off. 3,1 Cato fuit Scipionis aequalis ὁ Κάτων ὑπῆρξε τοῦ Σκιπίωνος ἡλικιώτης—Tusc. 5,76 dolor esse videtur acerri-mus virtutis adversarius ἡ ὁδύνη φαίνεται ὅτι εἶναι δεινότατος (δέκτατος) τῆς ἀρετῆς ἀντίπαλος. (Ομοίως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ : φίλος τινὶ καὶ φίλος τινὸς—σύμμαχος τινὶ καὶ σύμμαχός τινος...)

Κανονικῶς τὸ similis καὶ dissimilis συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ἀν αὐτῇ δηλοῦ πρόσωπον : Crassus Cyri et Alexandri similis esse voluit. Πάντοτε δὲ λέγεται mei, tui, sui, nostri, vestri similis.

Σημειωτέα καὶ ἡ σταθερὰ φράσις veri similis ἥ καὶ ὡς μία λέξις verisimilis ὁ τοῦ ἀληθοῦς ὅμοιος, ὁ πιθανός.

Γ'. Ἡ γενικὴ μετὰ ὁγμάτων.

§ 156. Ἡ παρὰ τὰ ἔγματα τιθεμένη γενικὴ εἶναι :

α'. ἀντικειμενική, genet. obiectivus.

τοιαῦτην δέχονται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ μνήμης καὶ λήθης ση-

¹ Καὶ ἡ παρὰ τὰ ἐπίθετα ταῦτα γενικὴ εἶναι κτητική, ὅχι ἀντικειμενική.

μαντικά ὄντα καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ (τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἀναμνηστικὰ ἔχουν πρὸς τῇ γενικῇ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου): *memini tuī, memento mei* (ἐπιγραφὴ δακτυλίου) μέμνημαί σου, μέμνησό μου—*Stultitiae est aliorum vitia cernere, oblivisci suorum μωρίας* (ἴδιον) εἶναι τὸ διακρίνειν τὰ τῶν ἄλλων ἔλαττώματα, ἐπιλανθάνεσθαι δὲ τῶν ίδίων—*Res adversae admonent homines religionem* αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις (δυστυχίαι) ὑπομιμνήσκουσι τοὺς ἀνθρώπους τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα.

“Αν ἔκεινο οὖ μέμνηται τις ἡ ἀναμιμνήσκεται εἶναι πρᾶγμα, δύναται νὰ τεθῇ καὶ κατ’ αἰτιατικὴν (ἀντὶ γενικῆς): *Beneficia ἡ beneficiorum meminisse debet is, in quem collata sunt, oblivisci is, qui contulit τὰς εὐεργεσίας ὅφείλει νὰ ἔνθυμηται ὁ εὐεργετηθείς, νὰ λησμονῇ δὲ ὁ εὐεργετήσας.*

Τίθεται πάντοτε αἰτιατικὴ [όχι ποτὲ γενικῇ], ἀν ἔκεινο οὖ μέμνηται τις, ἐπιλανθάνεται, ἀναμιμνήσκεται..., δηλοῦται δ’ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἡ ἐπιθέτου: *istud bene memini; cetera oblitus sum autò (ποῦ λέγεις) καλῶς ἔνθυμοῦμαι, τὰ λοιπὰ ἔχω λησμονήσει—Cic. de off. 2,26 extēna libentius in tali re quam domestica recordor τὰ ἔξωτερικὰ (ξένα, ἀλλοδαπὰ) εὐαρεστότερον ἐν τοιούτῳ πράγματι ἡ τὰ οἰκεῖα ἀναμιμνήσκομαι.*

Κατ’ αἰτιατικὴν τίθενται καὶ τὰ οὐδέτερα μετοχῶν λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά: *memini (oblitus sum) mandata imperatoris, dicta Caesaris, facta tua. Προβλ. καὶ Ισοκρ. 2,25 τὰ παρελληλούμενα μνημονεύειν.*

Παρὰ τὴν φράσιν *vénit mihi (tibi...)* in mentem ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου, ἀναμιμνήσκομαι, τίθεται κατὰ γενικὴν τὸ πρόσωπον ἡ πρᾶγμα, δπερ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν (ἡ φράσις τότε ἀπρόσωπος) Cic. de fin. 5,2 *vénit mihi Platōnis in mentem ἀνεμνήσθην τοῦ Πλάτωνος.*

‘Αλλ’ ἀν τὸ εἰς τὸν νοῦν ἔρχόμενον δηλοῦται δι’ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἡ ἐπιθέτου ἡ διὰ τῶν οὐσιαστικῶν *res* καὶ *genus*, τότε τοῦτο τίθεται κατ’ ὄνομαστικὴν ὡς *ὑποκείμεεον τῆς προσωπικῶς νῦν λαμβανομένης φράσεως*:

Cic. ad Att. 12,36.1: *Si quid in mentem veniet, utemur ἄλλῃ ἔλθῃ τι εἰς τὸν νοῦν μας. Θά το χρησιμοποιήσωμεν—p. Caec. 54 venuunt in mentem mihi permulta, vobis plura,*

certe scio ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν μον πάμπολλα, εἰς τὸν νοῦν^{*σας} περισσότερα, ἀκριβῶς γιγνώσκω.

Σημ. Τὰ ἄλλα ὅγματα τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα, ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται ἄλλα μετὰ δοτικῆς, π. χ. parco φείδομαι § 158 σελ. 158, καὶ ἄλλα, τὰ περισσότερα, μετ' ἀφαιρετικῆς συνήθως (σπανιώτερον μετὰ γενικῆς, ἵδε § 166).

β' γενικὴ τῆς αἰτίας, genet. causae μετὰ τοιαύτης γενικῆς συντάσσονται τὰ ἀπρόσωπα ὅγματα paenitet, piget, pudet, taedet, pertaesum est (ἵδε § 148) :

pudeat te pigritia e tua e alidōs ἔχετω σε τῆς σῆς ὀκνηρίας —post mortem Socratis Athenienses paenituit et crudelitatis sua e μετὰ τὸν Σωκράτους θάνατον μετεμέλησε τοῖς Ἀθηναίοις τῆς ἔαυτῶν σκληρότητος.

Tò miseret me déχεται κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) τὸ πρόσωπον δι' ὅ τις αἰσθάνεται οἴκτον : Quem numquam miseret alius (γεν.), is ipse nullius (γεν. ὑποκείμ.) est dignus misericordia ἔκεινος ὅστις οὐδέποτε αἰσθάνεται οἴκτον δι' ἄλλον τινά, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος τοῦ οἴκτου οὐδενός.

Kατὰ τὸ ἀπρόσωπον miseret me συνετάχθη καὶ τὸ πρόσωπον misereor μετὰ γενικῆς προσώπου (τῆς αἰτίας) : miseremini sociorum λαμβάνετε οἴκτον διὰ τοὺς συμμάχους.

Tò miseror συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς ὡς μεταβατικόν.

Σημ. α'. "Αν ἡ αἰτία δι' ἦν αἰδεῖται τις, μετανοεῖ, λυπεῖται..., δηλοῦται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τίθεται αὕτη κατ' ὀνομαστικὴν ὑποκείμενον τοῦ προσωπικῶς νῦν λαμβανομένου ὅγματος : Cic. Tusc. 5,81 Sapientis est (proprium) nihil facere, quod paenitere possit sophoū (φρονίμου) ἵδιον ἔστι μηδὲν νὰ πράττῃ διὰ τὸ δποῖον δυνατὸν εἶναι νὰ μετανοήσῃ—id (h o c) me pudet αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ἐν τρέπωμαι, αὐτὸ μοῦ κάμνει ἐντροπὴν—Terent. Adelph. 754 non te haec pudent? δὲν ἐντρέπεσαι δι' αὐτά;

Σημ. β'. "Αν δὲ ἡ αἰτία δηλοῦται διὰ ὅγματος, τίθεται ἀπαρέμφατον : Socratem non pudebat fateri, se multas res nescire ὁ Σωκράτης δὲν ἐντρέπετο διότι ὠμολόγει (νὰ ὀμολογῇ), διὰ ἥγγοντο πολλὰ πράγματα—non tacuisse saepe me paenituit, ta-

cuiusque numerum pollicantis metenometa dia tot i δὲν έσιώπησα, dia tot
έσιώπησα οὐδέποτε (metenometa).

γ' γενικὴ τοῦ ἔγκλήματος genet. criminis, συγγενῆς μὲ τὴν προηγουμένην τοιαύτην γενικὴν δέχονται, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ δικαστικὰ ὄγματα (verba iudicialia) accusare, absolvere... (Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δικαστικά ὄγματα δέχονται πρὸς τῇ γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου):
accusare Murenam a mbitus κατηγορεῖν τὸν Μουρήναν διὰ παρόνομον σπουδαρχίαν—Sulla accusatus est coniurationis δὲ Σύλλας κατηγορήθη διὰ συνωμοσίαν—Cic. in Verr. 2,1,72 illi damnati sunt caedis ἐκεῖνοι (κατ)έδικάσθησαν διὰ φόνον.

Σημ. α'. Μετὰ γενικῆς τοῦ ἔγκλήματος συντάσσονται καὶ τὰ ἐπίθετα reus κατηγορούμενος, sons ἔνοχος, insonus ἀθῆφος, noxius ἔνοχος, innoxius ἀθῆφος, suspectus ὑποκτος κα. : reus avaritiae κατηγορούμενος ἐπὶ πλεονεξίᾳ, noxius coniurationis ἔνοχος συνωμοσίας.

Σημ. β'. Τὸ ἔγκλημα, δι' ὅ τις κατηγορεῖται, δικάζεται... δηλοῦνται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς de : accusare aliquem repetundarum ἢ de repetundis κατηγορεῖν τινα διὰ βιαίαν ἀργυρολογίαν.

Πάντοτε δὲ accusare de vi (διότι ἡ γενικὴ vis ἄκρηστος παρὰ τοῖς δοκίμοις) κατηγορεῖν τινὰ βίας, ἐπὶ βιαιοπραγίᾳ.

Σημ. γ'. Ἡ τιμωρία εἰς τὴν δποίαν καταδικάζεται τις δηλοῦνται εἴτε διὰ τῆς γενικῆς capitīs: Alcibiades capiti s damnatus est δὲ Ἀλκιβιάδης κατεδικάσθη εἰς θάνατον,— εἴτε δι' ἀφαιρετικῆς: morte, pecunia exsilio: Miltiades capitīs absolutus (est), pecuniā damnatus est δὲ Μίλτιάδης ἀπηλλάγη μὲν τῆς εἰς θάνατον καταδίκης, κατεδικάσθη δύμως εἰς χρηματικὴν ζημίαν

δ' γενικὴ τῆς ἀξίας genet. pretii. Ἡ τιμὴ ἐνδὲ πρόγματος, ἂν εἶναι ἀκριβῶς ὀδοιπόμενη, δηλοῦνται πάντοτε δι' ἀφαιρετικῆς (§ 174, II. σελ. 170),—ἄν δὲ γενικῶς λέγεται διτι εἶναι μικρὰ ἢ μεγάλη δηλοῦνται συνηθέστερον διὰ γενικῆς.

Ως γενικαὶ τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας παρὰ μὲν τὰ ὄγματα aestimare, facere, habere, putare (τιμᾶν, τιμᾶ· σθαι, λογαριάζειν, ἐκτιμᾶν) καὶ τὰ παθητικὰ τούτων aestimari, fieri, haberī, putari καὶ παρὰ τὸ esse ἀξίζειν, ἀξιον εἶναι, τίθενται αἱ ἔξῆς μόνον: magni (permagni) maximi pluris plurimi parvi minoris minimi

καὶ αἱ tanti, tantidem, quanti, nihilī, pessimi
[ὄχι ποτὲ ἡ γενικὴ maioris, εἰ καὶ ἐλέχθη maioris pretii, οὐδὲ ἡ
γενικὴ multi παρὰ τοῖς δοκίμοις].

Fortes viri voluptatem parvi putant oī ἀγαθοί (γενναῖοι)
ἄνδρες τὴν ἡδονὴν μικρᾶς ἀξίας λογίζονται—Fama pluris est
quam opes ἡ δόξα εἶναι μείζονος ἀξίας (ἀξίζει περισσότερον) ἡ δ
πλοῦτος—Ciceronem non tanti facio, quānti Demosthenem
τὸν Κικέρωνα δὲν ἔκτιμῶ τόσον πολύ, ὅσον τὸν Δημοσθένην—Epi-
cūrus dolorem nihilī facit ὁ Ἐπίκουρος τὴν ἀλγηδόνα οὐδεμιᾶς
ἀξίας θεωρεῖ.

Σημειωτέα ἡ φράσις est tanti ἀξίζει τὸν κόπον.

Παρὰ δὲ τὰ ὄχυτα

emere ἀγοράζειν

redimere ἀνταγοράζειν

vendere πωλεῖν

venire (τοῦ νεοῦ) πωλεῖσθαι

locare μισθοῦν

conducere μισθοῦσθαι

stare constare κωστίζειν καὶ licere πωλεῖσθαι ἐν δημοπρασίᾳ

τίθενται ὡς γενικαὶ τῆς ἀξίας μόνον αἱ τέσσαρες :

quanti, tanti, pluris, minoris,—

ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἡ τιμὴ δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς magnio,
permagno, maximo, multo... .

tanti vendo, quānti emi τοσούτον πωλῶ, ὅσου ἡγρόσα—nulla
pestis humano generi pluris stetit quam ira οὐδεμία λοιμικὴ
νόσος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκώστισε περισσότερον ἡ ἡ δργή.

§ 157. Γενικὴ παρὰ τὸ ἀπρόσωπον interest.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς: Ἐν ᾧ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ
τὸ ἀπρόσωπον ὁῆμα διαφέρει συνέτασσε μετὰ δοτικῆς προσώπου,
ὅπερ ἔχει τὸ διαφέρον, π. χ. τι δ' ὑμῖν διαφέρει (Δημοσθ.), ἡ δὲ νέα
Ἑλληνικὴ μετὰ αἰτιατικῆς, τί σας ἐνδιαφέρει ἐστᾶς, ἡ λατινικὴ γλῶσσα
τὸ ἀντίστοιχον interest συντάσσει μετὰ γενικῆς,—

Τὸ δὲ πρᾶγμα ὅπερ ἐνδιαφέρει τινά, δηλοῦται κατὰ τοὺς ἕξης τρόπους:

1. δι' ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου,—

2. δι' αἰτιατικῆς μετ' ἀπαρεμφάτου (ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως),—

3. διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως,—

4. δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας (quid, quod, hoc, id,
illud) ὡς ὑποκειμένου τοῦ interest, ὅπερ παύει τότε νὰ εἶναι ἀπρό-
σωπον,—

5. (*σπανίως*) διὰ τελικῆς προτάσεως (ut ἡ ne),—

Τὸ δὲ *πόσον* ἐνδιαφέρει τινὰ δηλοῦται

1. δι' ἐπιρρήματος magnopere magis maxime parum minus
minime valde vehementer...

2. δι' αἰτιατικῆς οὐδετέρου ἐπιθέτου ἡ ἀρχήστου ἀντωνύμιας, mul-
tum plus plurimum tantum quantum nimium aliquid quid...

3. διὰ γενικῆς τῆς τιμῆς magni permagni parvi tanti quanti :

Παραδειγματα :

1. *D u c i s* maximie intererat quam primum cum hostibus
pugnare τὸν ἡγεμόνα (τοῦ στρατοῦ) μάλιστα ἐνδιέφερε νὰ συνάψῃ
μάχην πρὸς τοὺς πολεμίους ὅσον τὸ δυνατὸν πρωτύτερα—

2 *P a r e n t u m* multum (magni, magnopere) interest, libe-
ros a magistris recte laudari τοὺς γονεῖς πολὺ ἐνδιαφέρει τὰ τέκνα
των ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἀξίως νὰ ἔπαινωνται—

C i v i u m multum interest rempublicam salvam esse τοὺς
πολίτας πολὺ ἐνδιαφέρει νὰ είναι σώα ἡ πολιτεία—

3. Maxime interest, quo tempore tibi epistula redditā sit
μάλιστα ἐνδιαφέρει, ἔχει μεγίστην σημασίαν, (τὸ πότε σοι ἐνεχει-
ρίσθη (ἀπεδόθη) ἡ ἐπιστολή—

4. *I l l u d m e ā m a g n i* interest, te ut videam (Cic. ad
Att. 11. 22,2) ἐκεῖνο ἐμὲ ἐνδιαφέρει πολὺ (μεγάλως), δηλ. νὰ ἔδω σέ—

5. (Tacit. hist. 1,30) *m i l i t u m* interest, ne imperatorem
pessimi faciant τοὺς στρατιώτας ἐνδιαφέρει (συμφέρει) νὰ μὴ θεω-
ρήσουν τὸν στρατηγὸν χειρίστης ἀξίας.

'Αντὶ τῶν γενικῶν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν mei, tui, sui
nostri, vestri παρὰ τὸ interest τίθενται αἱ ἀφαιρετικαὶ τοῦ ἐνικοῦ
τοῦ θηλυκοῦ γένους τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν meā, tuā, suā, no-
strā, vestrā :

Cic. ad famil: 1,4,4 tuā et meā maxime interest te valere
ἔμενα καὶ ἐσένα μάλιστα ἐνδιαφέρει νὰ είσαι σὺ καλά, νὰ ὑγιαίνῃς—
Nostrā interest rempublicam servari ἡμᾶς ἐνδιαφέρει νὰ σώζεται
ἡ πολιτεία.

Πάντοτε ὅμως λέγεται omnium nostrum, omnium vestrum
interest ὅλους ἡμᾶς, ὑμᾶς ἐνδιαφέρει.

Κατὰ τὸ interest συντάσσεται καὶ τὸ refert, ἡ ὡς δύο λέξεις τε
fert ἐνδιαφέρει, μέλει : Quid mea refert? τί μ' ἐνδιαφέρει (ἐμένα);

—Quid vestrā refert victum esse Antonium? τί σας ἔνδιαφέρει ἐσας ὅτι ἐνικήθη ὁ Ἀντώνιος;—Magni mea refert, quid prudentes homines de me iudicent δι' ἡμὲ μεγάλην σημασίαν ἔχει, τίνα γνώμην ἔχουν περὶ ἑμοῦ οἱ φρόνιμοι ἀνθρωποι.

IV. Χρῆσις τῆς δοτικῆς.

Δοτικὴ παρὰ δήματα.

§ 158. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ κατὰ δοτικὴν τίθεται τὸ πρόσωπον εἰς ὃ δίδομεν τι, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα dativus, καὶ καθόλου τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, οὐδὲ χάριν, ὃν πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην εἶναι ἢ γίνεται τι— ἢ πρὸς ὃ ἀναφέρεται ἢ διευθύνεται ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου— καὶ (παρ' ἐπίθετα καὶ δήματα) πρὸς ὃ εἶναι τι ἢ κρίνεται τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον.

Κατὰ ταῦτα ἡ δοτικὴ εἶναι

α' Δοτικὴ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου παρὰ τὰ δήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, δφείλειν, ὑπισχνεῖσθαι, δεικνύναι, λέγειν, ἀναγέλλειν, πέμπειν, προστάττειν, κτόμ.

'Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς τὴν παθητικὴν ἡ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος:

Pater m i h i libros donavit ὃ πατήρ μοι ἔδωρήσατο βιβλία (παθητ. libri donati sunt m i h i a patre)—Timor addit pedibus alas ὃ φόβος προσθέτει εἰς τὸν πόδας πτέρυγας—Nos nostraque omnia m o r t i debemus ἡμᾶς καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα δφείλομεν τῷ θανάτῳ—Aeneas D i d o n i Ilium captum narrat ὁ Αἰνείας τῇ Διδοῖ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας (τὴν ἀλοῦσαν Τροίαν) διηγεῖται—Servus d o m i n o adventum amici nuntiavit ὃ δοῦλος τῷ δεσπότῃ τὴν ἀφίξιν τοῦ φίλου ἀνήγγειλε.

Ἄξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἔξις σχετικαὶ φράσεις:
fidem habere alicui πίστιν (παρ-)ἔχειν τινί, πιστεύειν τινί—
gratiam habere alicui χάριν ᔢχειν ἢ γνωρίζειν τινί—
gratiam referre alicui χάριν ἀποδίδοναι τινί—
gratias agere alicui χάριν, χάριτας ὅμολογεῖν τινί.

Παραδείγματα :

Quis potest fortunae stabilitati fidem habere? τις δύναται νὰ ἔχῃ πίστιν εἰς τὴν σταθερότητα τῆς τύχης;— Homo in i mendaci ne verum quidem dicenti fides habetur εἰς τὸν ψεύστην οὐδὲ ὅταν λέγη τὴν ἀλήθειαν δίδεται πίστις—Decima legio Caesaris gratias egit ὁ δέκατος λεγεὼν τῷ Καίσαρι χάριτας ὠμολόγησε.

β'. Δοτικὴ χαριστικὴ dat. commōdī, ἡ ἀντιχαριστικὴ dat. in-commōdī, πλησίον παντὸς ὄγματος ἡ ὁμοιατικῆς ἐκφράσεως:

Non schola sed vita nos trahit discimus, quae disscimus οὐχὶ χάριν τοῦ σχολείου, ἀλλὰ διὰ τὸν μας μανθάνομεν ὅσα μανθάνομεν—Homo non sibi soli natus est, sed patria e, sed suis (Cic. de fin. 2,45) ὁ ἀνθρώπος δὲν ἐγεννήθη διὰ τὸν ἑαυτόν του μόνον, ἀλλὰ (καὶ) διὰ τὴν πατρίδα (καὶ) διὰ τοὺς ίδικούς του—Quidquid peccamus nobis peccamus ὅτι δήποτε ἀμαρτάνομεν πρὸς κακὸν ίδικόν μας ἀμαρτάνομεν (¹).

Δοτικὴ χαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ὄγματα: studere litteris, agriculturae, novis rebus, libertati... σπουδάζειν περὶ τὰ γράμματα...

vacare litteris, philosophiae... σχολάζειν περὶ τὰ γράμματα, περὶ τὴν φιλοσοφίαν... nubere viro γίγνεσθαι νύμφην, νυμφεύεσθαι ἀνδρί.

Παραδείγματα :

Cic. de fin. 4,65 Ti. Gracchus studebat laudi et dignitati ὁ Τιβέριος Γράκχος ἐσπούδαζε περὶ ἀρετῆς, ἐφρόντιζε νὰ λάβῃ ἀρετὴν (ἔπαινον) καὶ ἀξίαν—p. Cael. 11 Caelius studuit Catinæ iterum consulatum petenti ὁ Καΐλιος ἐφρόντισεν ὑπὲρ τοῦ Κατιλίνα ζητοῦντος πάλιν (δευτέραν φορὰν) τὴν ὑπατείαν—Ego semper philosophiae vaco ἐγὼ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, χάριν τῆς φιλοσοφίας, πάντοτε εὐκαιρῶ—Venus nupsit Vulcano ἦ 'Αφροδίτη ἐνυμφεύθη τῷ Ήφαίστῳ.

Ἄξια σημειώσεως εἶναι αἱ ἔξῆς συντάξεις καὶ διακρίσεις: consulo aliquem (medicum, deum...) συμβουλεύομαί τινα, ζητῶ

(¹) Καὶ ἡ παρὰ τὰ ὄγματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, δωρείσθαι... δοτικὴ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (§ 158 α') χαριστικὴ εἶναι.

τὴν συμβουλήν τινος: Athenienses consuluerunt Apollinem, quid facerent οἱ Ἀθηναῖοι ἐξήτησαν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, τί νὰ κάμουν—

consulo alicui σκοποῦμαι, βουλέύομαι χάριν τινός: pater consulit liberis ὁ πατὴρ σκέπτεται διὰ τὰ τέκνα του (πῶς νά τα φρέψῃ, νά τα ἐκπαιδεύσῃ...) Cic. Catil. 4,3: quare, patres conscripti, consulite vobis, prospicte patriae ὅθεν, συγκλητικοὶ πατέρες, σκεφθῆτε ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, προβλέψατε διὰ τὴν πατρίδα—prospicio καὶ provideo aliquid (periculum, bellum...) προβλέπω, προνοῶ τι—

prospicio, provideo alicui προβλέπω, προνοῶ διά τινα, χάριν τινός: saluti vestrae providete προνοήσατε διὰ τὴν σωτηρίαν σας—metuo, timeo, vereor, caveo aliquem (hostem, Danaos...) φοβοῦμαι, φυλάττομαι τινα (πολέμιον, τὸν Δαναούς): timeo Danaos et dona ferentis φοβοῦμαι τοὺς Δαν. καὶ δῦρα φέροντας (Verg.)—metuo, timeo, vereor caveo alicui φοβοῦμαι, λαμβάνω προφύλαξιν χάριν τινός, μήπως πάθη κακόν τι: timeo meis rebus φοβοῦμαι διὰ τὰ πράγματά μου, διὰ τὴν περιουσίαν μου.

Δοτικὴ χαριστικὴ ἡ ἀντιχαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ὁήματα τὰ σημαίνοντα ἀποκρίνεσθαι, εἰκεῖν, ὑπακούειν, πείθεσθαι, πιστεύειν, βοηθεῖν, δουλεύειν, ἀρέσκειν, χαρίζεσθαι, εὔνοειν, συγγιγνώσκειν, ἐναντιοῦσθαι, δργίζεσθαι, χαλεπατεύειν, ἀπειλεῖν φθονεῖν. Saxa vocis respondent οἱ βράχοι τῇ φωνῇ ἀποκρίνονται (ἴχω)—Cedant arma togae ὃς ὑποχωρήσουν τὰ ὅπλα εἰς τὴν τήβεννον (ὅς πόλεμος εἰς τὴν εἰρήνην)—

velim mihi ignoscas ὃ δὲ ἐπεθύμουν νά με συγχωρήσῃς—Saepe fortuna favet latuis polllakiis ἡ τύχη εύνοεῖ τοὺς μωρούς—Vir probus invidet nemini ὁ χρηστὸς ἀνὴρ οὐδένα φθονεῖ.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐν ᾧ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ πολλὰ ὁήματα ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ὠφελεῖν ἡ βλάπτειν (λόγῳ ἢ ἔργῳ) συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἀντίστοιχα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς χαριστικῆς ἡ ἀντιχαριστικῆς (¹):

(¹) Καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ αὐτῷ παρατηρεῖται διοία διαφορὰ συντάξεως: λοιδορῶ τινα, λοιδοροῦμαι τινε—μέμφομαι τινε καὶ μέμφομαι (καταμέμφομαι, διαμέμφομαι) τινα...

ἰῶματ τινα, ἀλλὰ medeor alicui : Corpori medetur medicina, philosophia medetur animo (δοτ.) τὸ σῶμα θεραπεύει ἡ ιατρική, ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τὴν ψυχήν—

βλάπτω τινά, ἀλλὰ noceo alicui : Cic. de off. 3,23 non licet sui commodi causa nocere alteri δὲν ἐπιτρέπεται. νὰ βλάπτῃ τις τὸν ἄλλον χάριν τοῦ ίδίου συμφέροντος—

κακῶς λέγω τινὰ (κακολογῶ τινα), *κακῶς ποιῶ τινα*, εὖ λέγω τινά, εὖ ποιῶ τινά, ἀλλὰ maledico alicui, malefacio alicui, benedico-benefacio alicui : frustra maledicas fortunae μάτην, ἄνευ βελτιώσεως θέλεις κακολογήσει τὴν τύχην—Terent. Adelph. 165 neque tu verbis solves umquam quod mihi re maleficeris οὐδὲ θὰ πληρώσῃς ποτὲ σὺ μὲ λόγια ἔκεινό τὸ κακόν, τὸ δποῖον μὲ ἔργον μοῦ ἔκαμες—di tibi benefaciant οἱ θεοὶ εἴθε νά σου κάμουν καλὸν (εὐχὴ συνήθης παρὰ τοῖς κωμικοῖς Πλαύτῳ καὶ Τερεντίῳ).

ῳφελῶ τινα, ζημιῶ τινα, ἀλλὰ prosum alicui καὶ obsum alicui : Homines hominibus plurimum prosunt et obsunt οἰάνθρωποι τοὺς ἀνθρώπους (ἄλλήλους) πλείστον ὠφελοῦν καὶ βλάπτουν—

ἱκετεύω τινά, ἀλλὰ supplico alicui : Non Caesarī solum, sed etiam amicis eius omnibus Cicero pro Ligario supplicavit—

κολακεύω τινά, ἀλλὰ blandior alicui : Cic. p. Flacc. 92 matrī blanditur κολακεύει τὴν μητέρα—

πειθω, *καταπειθω τινά*, ἀλλὰ suadeo, persuadeo alicui : Cic. in Verr. 2,2,26 sic mihi persuadeo, iudices—

ἀναμένω τινά, *περιμένω τινά*, ἀλλά p̄aestōlor alicui : Cic. Catil. 1,24 qui tibi ad Forum Aurelium p̄aestolarentur armati οἱ δποῖοι νά σε περιμένουν δπλισμένοι παρὰ τὴν Αὐρηλίαν Ἀγοράν Δοτικὴ χαριστικὴ ἡ ἀντιχαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ρήματα induere ἐνδύειν, exuere ἐκδύειν, intercludere ἀποκλείειν, circumdāre περιβάλλειν, circumfundere περιχεῖν, adspergere, inspergere φαίνειν, inurere ἐγκαίειν....

induere sibi torquem, vestem ἐνδύειν ἔαυτὸν στρεπτόν, φορεῖν στρεπτόν, ἐσθῆτα—intercludere hostibus fugam ἀποκλείειν τοῖς πολεμίοις τὴν φυγήν—circumdāre oppido fossam περιβάλλειν περὶ τὴν πόλιν τάφρον—adspergere capiti cinerem καταχεῖν κατὰ τῆς κεφαλῆς κόνιν—inurere vitae notam ἐγ-

καίειν, ἐγκολάπτειν στίγμα κατὰ τῆς ζωῆς (ῶστε ἡ ζωὴ νὰ εἶναι ἀτιμος).

Σημ. Τὰ ρήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἡ πράγματος καὶ ἀφαιρετικῆς (τοῦ ὁργάνου) : circumcidare oppido fossam καὶ circumdate oppidum fossā περιβάλλειν τὴν πόλιν μὲ τάφρον—adspergere aram sanguine φαίνειν τὸν βωμὸν μὲ αἷμα—inurere aliquem notā (Cic. Phil. 13 40) ἀτιμάζειν τινὰ διὰ στίγματος.

Αὕτα Ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ σύνταξις interdicere alicui (δοτ. ἀντιχαρ.) aqua et igni ἀπαγορεύειν τινὶ ὕδατος καὶ πυρός ἡ σύνταξις αὗτη προηῆθεν ἐκ συγχωνεύσεως δύο συντάξεων: interdicere alicui [aquam et ignem καὶ interdicere aliquem] aquā et igni ἀπαγορεύειν τινὶ [ὕδωρ καὶ πῦρ, ἀποκλείειν τινὰ] ὕδατος καὶ πυρός.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς: Ἑλληνιστὶ λέγομεν χρόνου φείδου, ἀλλὰ λατινιστὶ tempori parce τὸ parco (φείδομαι) συντάσσεται μετὰ δοτικῆς.

§ 159. Πολλὰ ρήματα μεταβατικὰ ἡ ἀμετάβατα συντιθέμενα μετά τινος τῶν προθέσεων ad, ante, cum—in, inter, ob—post, prae, sub, super—ἡ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου re-, ἰδίᾳ ἔνεκα τῆς φιλικῆς ἡ ἔχθρικῆς σημασίας, ἢν λαμβάνουν συντιθέμενα, συντάσσονται καὶ ταῦτα μετὰ δοτικῆς χαριστικῆς ἡ ἀντιχαριστικῆς:

ad-sum alicui παρίσταμαι τινι, βοηθῶ τινι—

ad-sentior alicui δμοφρονῶ τινι—

antefero mortem servituti προτιμῶ τὸν θάνατον τῆς δουλείας—
anterōno gloriam pecuniae (δοτ.) προκρένω τὴν δόξαν τῶν

χρημάτων—

componere parva m a g n i s συνδεῖν, συνάπτειν μικρὰ μετὰ μεγάλων—

inferre a l i c u i bellum ἐπάγειν πόλεμον κατά τινος—

intercedere legi ἐνίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι εἰς τὴν ψήφισιν νόμου—

obicere se m o r t i παραβάλλειν ἔστι τῷ θανάτῳ, φυσικοὶ νόμοι—

postponere pecuniam gloriae ἀντιθέτως anteponere gloriam pecuniae—

praestare ὑπερέχειν: Helvetii virtute omnibus Gallis

praestabant oī Ἐλβετοὶ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ὑπερείχον πάντων τῶν Γαλατῶν—

succumbo ὑποκύπτω: Asia succubuit Europa εἴη Ἀσία ὑπέ-
κυψεν ὑπὸ τὴν Εὐρώπην—
repugnare, resistere hostibus ἀντιμάχεσθαι, ἀνθίστασθαι τοῖς
πολεμίοις.

γ' Δοτικὴ πτητικὴ dat. possessivus.

Ως ἐλέγετο ἔλληνιστι: *Ἐστι μοι πατήρ, Ἐστι μοι βιβλία*=ἔχω
πατέρα, ᔁχω βιβλία, οὗτο ἐλέγετο καὶ λατινιστὶ est mihi pater,
sunt mihi libri=habeo patrem, habeo libros: Cic. de leg. 1,25:
est igitur homini cum deo similitudo ἔστι τοίνυν τῷ ἀν-
θρώπῳ ὅμοιότης πρὸς τὸν θεόν—An nescis longas regibus
esse manus? (Ovid.) ή ἀγνοεῖς ὅτι οἱ βασιλεῖς ἔχουν μακρὰς τὰς
χεῖρας;

'Αξιοσημείωτος ή φράσις: est mihi nomen ὄνομάζομαι est
mihi cognomen ἐπονομάζομαι· τὸ ὡς κατηγορούμενον προστιθέμε-
νον κύριον ὄνομα ή ἐπώνυμον εἰς τὰς φράσεις ταύτας ἐτίθετο ήτοι
κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦν πρὸς τὸ mihi) ή κατ' ὄνομαστικὴν (συμ-
φωνοῦν πρὸς τὸ nomen, cognomen):

est mihi nomen Gaiος ὄνομάζομαι Γάιος—Cic. p. Rosc.
Amer. 17 quorum alteri Capitoni cognomen est—Fra-
tri M. Tulli Ciceronis nomen erat Quintus ὁ ἀδελφὸς τοῦ
Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος ὄνομάζετο Κόιντος.

Σημ. α'. Κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰς συγγενεῖς φράσεις dare nomen
ἢ cognomen alicui τὸ ὡς κατηγορούμενον προστιθέμενον κύριον
ὄνομα είναι πτώσεως δοτικῆς ή αἰτιατικῆς (συμφωνοῦν πρὸς τὸ no-
men, cognomen):

L. Tarquinio Romani cognomen Superbum
ἢ Superbo dederunt.

Σημ. β'. Κατὰ τὸ est mihi, ἐλέγοντο καὶ deest mihi, abest
mihi... desunt mihi vires ἔλλείπουσί μοι δυνάμεις, οὐκ ᔁχω δυνά-
μεις—Cic. de leg. 1,5 abest historia litteris nostris τὰ
ἡμέτερα γράμματα, ή φιλολογία μας (ή λατινικὴ) δὲν ᔁχει ἴστοριαν.

δ'. Δοτικὴ ηθικὴ dat. ethicus, ὅχι πολὺ συνήθης, ὡς καὶ ἐν
τῇ ἔλληνικῇ, ἐν φράσει μάλιστα δηλούσαις ἀγανάκτησιν ή ἔκπληξιν:
Hic tu mihi pacis commoda commemoras ἔδω σύ μου ὑπενθυ-
μίζεις, ἀναφέρεις τὰ τῆς εἰρήνης ἀγαθά!—Sall. Cat. 52,11: Hic
mihi quisquam mansuetudinem et misericordiam nominat! ἔδω

τώρα (ἐν ᾧ τὰ πράγματα ἔχουν οὗτος, ὅστε ἐπιβάλλεται μεγίστη αὐστηρότης) μοῦ διμιεῖ τις περὶ ἐπιεικείας καὶ οἴκτου!

ε'. Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς dat. relationis, σπανίᾳ ἐν τῇ λατινικῇ: Caes. bc. 3,80,1: Caesar Gomphos pervenit, quod est oppidum primum Thessaliae venientibus ab Epiro.

Ϛ'. Δοτικὴ ποιητικοῦ αἵτιου dat. auctoris. Τὸ ποιητικὸν αἵτιον ἐν τῇ λατινικῇ ἐκφέρεται διὰ τῆς α(ab) μετ' ἀφαιρετικῆς σελ. 182 V.

ἢ 'Αλλ' ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ παρὰ τὰ εἰς -τὸς καὶ -τέος ρηματικὰ καὶ συνήθως παρὰ τὸν παθητικὸν παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον καὶ τετελ. μέλλοντα τὸ ποιητικὸν αἵτιον δηλοῦται διὰ δοτικῆς, οὕτῳ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συνήθως παρὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ κανονικῶς παρὰ τὰ γερουνδιακὰ εἰς -ndus -nda -ndum, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ εἰς -τὸς καὶ -τέος τῆς Ἑλληνικῆς, τὸ ποιητικὸν αἵτιον δηλοῦται διὰ δοτικῆς:

Sors sua est cuique ferenda ἔκαστος πρέπει νὰ φέρῃ (ὑπομένη) τὴν τύχην του, τὸν κλῆρόν του, ὃ τι του ἔτυχε—multae res discipulis discendae sunt πολλὰ πράγματα πρέπει νὰ μάθουν οἱ μαθηταί—Cic. ad famil. 5,19,2, : mihi consilium iam diu captum est ὑπὲρ ἐμοῦ ἡ ἀπόφασις ἥδη πρὸ πολλοῦ ἔχει ληφθῆ—Phil. 6,1 Audita vobis esse arbitror, Quirites, quae sint acta in senatu.

Σημ. α'. Παρὰ τὰ γερουνδιακὰ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων (§ 158, β') ρημάτων τὸ ποιητικὸν αἵτιον ἀποφεύγονταν οἱ Λατῖνοι νὰ δηλώσουν διὰ δοτικῆς, ίνα μὴ προκύψῃ ἀμφιβολία ποία ἐκ τῶν δύο δοτικῶν εἶναι τοῦ ποιητικοῦ αἵτιου καὶ ποία ἡ χαριστική:

π.χ. *βουλευτέον ἡμῖν περὶ τῶν τέκνων λατινιστὶ σαφῶς λεκτέον* : a nobis consulendum est liberis [ὅχι a nobis consulendum est liberis, διότι θὰ ἡτο ἀσαφῆς ἡ φράσις σημαίνουσα καὶ : ἡμεῖς πρέπει γὰ σκεπτώμεθα διὰ τὰ τέκνα—καὶ : τὰ τέκνα πρέπει νὰ σκέπτωνται δι' ἡμᾶς].

Cic. de imp. Gn. Pomp. 6 aguntur bona multorum civium, quibus est a nobis... consulendum διακινδυνεύονταν αἱ περιουσία πολλῶν πολιτῶν, διὰ τὰς δποίας πρέπει ἡμεῖς νὰ σκεφθῶμεν.

Σημ. β'. Συμβαίνει δμως ὅστε καὶ παρὰ τὰ γερουνδιακὰ ἄλλων ρημάτων νὰ δηλώται τὸ ποιητικὸν αἵτιον σαφηνείας χάριν διὰ τῆς α μετ' ἀφαιρετικῆς: Cic. p. Mil. 104 a vobis conser-

vandum virum τὸν ὑφ' ὑμῶν διαφυλακτέον ἀνδρα—p. Sest. 41
Crassus a consulibus πιεατη causam suscipienda in
esse dicebat ὁ Κράσσος ἔλεγεν διτὶ πρόπει νὰ ἀναληφθῇ ἢ ἐμὴ ὑπό-
θεσις ὑπὸ τῶν ὑπάτων.

ζ'. Δοτικὴ τοῦ σκοποῦ, dativus finalis, ἢ **δοτικὴ τοῦ κατη- γορουμένου,** dat. praedicativus, ίδιαζουσα τῇ λατινικῇ:

Παρὰ τὰ ρήματα esse, habere, dare, addere, dicere, ducere,
tribuere, vertere, venire, mittere, relinquere, accipere, arces-
sere... τίθεται πρὸς τῇ δοτικῇ χαριστικῇ τοῦ προσώπου καὶ ἔτέρα
δοτικὴ πράγματος, κανονικῶς ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ, δηλούσα
πρὸς τι εἶναι... στέλλεται... ἐγκαταλείπεται... τί. Ἡ χαριστικὴ
δοτικὴ δύναται καὶ νὰ ἔλλειπῃ.

Nimia fiducia hominibus calamitati solet esse ἡ ὑπερβο-
λικὴ πίστις εἰς τὸν ἀνθρώπους συνήθως εἶναι πρὸς συμφοράν των
(συμφορά)—Magno sunt decori militi vulnera ex ad-
verso pectore accepta εἰς μεγάλην τιμὴν, μεγάλη τιμὴ εἶναι διὰ
τὸν στρατιώτην τραύματα ληφθέντα ἐπὶ τοῦ στήθους ἐναντίου (πρὸς
τὸν πολεμίους)—Decem cohortes navibus praesidio relictæ
sunt δέκα κοδροτεις ταῖς ναυσὶν εἰς φύλαξιν, ἵνα φυλάττουν αὐτάς,
τὰς ναῦς, κατελείφθησαν—Quod aliis virtus vertis, id tibi laudi
vertere noli ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἰς ἄλλους ὡς ἔλαττωμα χαρακτηρίζεις
(παίρνεις), τοῦτο μὴ (θέλησ νὰ) λαμβάνῃς ὡς ἕπαινον διὰ τὸν ἑαυ-
τόν σου—Cic. de offic. 2,77 habere quaestui rempublicam
nou modo turpe est, sed sceleratum etiam et nefarium τὸ νὰ
ἔχῃ (νὰ κυβερνᾷ) τις τὴν πολιτείαν εἰς ίδιον χρηματισμὸν ὅχι μόνον
αἰσχρὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ κακοῦργον καὶ ἀνόσιον.—p. Arch. 1 haec
(mea) vox non nullis saluti fuit αὕτη ἡ φωνή μου ἔσωσέ τινας.

Σημ. Ἡ δοτικὴ τοῦ κατηγορουμένου εἶναι πάντοτε ἐνικοῦ
ἀριθμοῦ.

Δοτικὴ παρὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιφρήματα.

§ 160. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τάξεις τινὲς ἐπιθέτων, διντι-
στοιχούντων σχεδὸν πάντων πρὸς τὰ ἐν τῇ ἔλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ
δοτικῆς συντασσόμενα ἐπίθετα, δέχονται ὡς προσδιορισμὸν δοτικῆν.
Ομοίως καὶ τὰ πρὸς τὰ ἐπίθετα ταῦτα συγγενῆ ἢ ἐκ τούτων παρα-
γόμενα ἐπιφρήματα.

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. "Εκδοσις 7η.

Τοιαῦτα είναι:

1. τὰ δηλοῦντα φιλίαν, ἔχθραν, εὔνοιαν, δυσμένειαν, συγγένειαν, οἰκειότητα καὶ τὰ παρόμοια: *Di ignavis irati infestique sunt oī theoi τοῖς ὀκνηροῖς ἔχθροι (ῳργισμένοι) καὶ δυσμενεῖς εἰσιν—Dum dixit Helvetiis erat amicus—Omnes finitimi sunt nobis inimici πάντες οī ὅμοιοι (λαοί) εἴναι ἔχθροι πρὸς ἡμᾶς.*

2. τὰ δηλοῦντα ωφέλειαν ἢ βλάβην: *amici nobis utiles sunt oī φίλοι ἡμῖν λυσιτελεῖς εἰσι—malum consilium consultanti pessimum ἢ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστῃ.* ('Ησιόδος).

3. τὰ δηλοῦντα λεστητα, δμοιότητα, ταυτότητα, ἀρμοδιότητα, ἄλλοτριότητα, συμφωνίαν, προσέγγισιν ἢ τάνατία: *Helvetii parres esse nostro exercitu i non potuerunt oī Ἐλβετοῖς ήσοι τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ νὰ εἴναι δὲν ἡδυνήθησαν—Nihil est morti tam simile quam somnus οὐδὲν εἴναι τῷ θανάτῳ τόσον ὅμοιον ὅσον ὁ ύπνος—Nihil similius insano quam ebrius οὐδὲν ὅμοιότερον τῷ μωρῷ ἢ ὁ μεθύων (μεθυσμένος)—Homo est idoneus arti cui libet ὁ ἀνθρώπος εἴναι ἐπιτήδειος πρὸς οἰανδήποτε τέχνην—Cic. de fin. 3,26 congruenter naturae convenienterque vivere τὸ συμφώνως τῇ φύσει τὸ κατὰ φύσιν ζῆν.*

Σημ. α'. 'Η παρὰ τὰ ἐπίθετα ταῦτα δοτικὴ είναι ἢ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Σημ. β'. Πολλὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικὰ συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς ἐνίστεται (§ 155,9...).

Σημ. γ'. Τὰ ἐπίθετα propior ἐγγύτερος καὶ proximus ἐγγύτατος, συντάσσονται, κατὰ τὴν συγγενῆ πρόθεσιν prope, καὶ μετὰ αἰτιατικῆς: *Caes. bg. 1,55,1: Ubii proximi Rhenum incolunt οī Οὐβιοί ἐγγύτατοι πρὸς τὸν Ρῆγον κατοικοῦν.*

Πάντατε μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται τὰ ἐπιρρήματα *propius* καὶ *proxime*: *Cic. Tim. 29: terram proxime lunae ambit ἐγγύτατα τῇ γῇ ἢ τροχιὰ τῆς σελήνης γίγνεται—p. Mil. 59 proxime deos accessit Clodius ἐγγύτατα τῶν θεῶν ἐχώρησεν ὁ Κλώδιος.*

Δοτικὴ παρὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιφωνήματα

§ 161. Σπανιότατα είναι ἐν τῇ λατινικῇ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικά, ἐκ ρημάτων ἡ ἔξ ἐπιθέτων μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων παρηγμένα: Cic. de leg. 1,42 iustitia est o b t e m- peratio scriptis legibus institutisque populorum δικαιοσύνη είναι ὑπακοὴ εἰς τὸν γραπτὸν νόμους καὶ τὰ (ἄγραφα) ἔθιμα τῶν λαῶν—Caes, bc. 1,5,5 Caesar exspectabat suis lenissimis postulatis responsa ὁ Καῖσαρ ἀνέμενεν ἀποκρίσεις εἰς τὰ ἡπιώτατα αἰτήματα του—Sall. Cat. 32, 1 insidia e consuli ἡ κατὰ τοῦ ὑπάτου ἐνέδρα.

§ 162. Δύο ἐκ τῶν ἐπιφωνημάτων, τὸ vae καὶ τὸ hei, συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: Vae victis οὐαὶ τοῖς ἡτημένοις! hei mihi misero φεῦ εἰς ἔμε τὸν δυστυχῆ!

V. Χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς.

§ 163. Διακρίνομεν τοία εἴδη ἀφαιρετικῆς: 1) τὴν **κυριώς** ἀφαιρετικὴν ablativus separativus, ἀνθ' ἡς ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται κανονικῶς γενικήν—2) τὴν τοπικὴν ἀφαιρετικὴν ablat. locativus—καὶ 3) τὴν ὀργανικὴν ἀφαιρετικὴν ablat. instrumentalis.

'Αντὶ τῆς τοπικῆς καὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται κανονικῶς δοτικήν.

I. Κυριώς ἀφαιρετική.

§ 164. Ἡ δονομασία ablatibus (ἢ καὶ μετὰ τοῦ προσδιορισμοῦ ablativus separativus) ἐκ τοῦ aufero, ἀποφέρω, φέρω μακράν, ἀποκομίζω... δίδει τὴν θεμελιώδη σημασίαν τῆς πτώσεως ταύτης.

Σημαίνει δηλ. ἡ ἀφαιρετικὴ τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἔξ οὖ ἀφαιρεται, ἀποχωρίζεται, ἀπομαρύνεται, ἀφορμάται, προέρχεται, ἐκσηγάζει, κατάγεται τι... τὸ πόθεν;

Aristides patriā expulsus est ὁ Ἀριστείδης ἐκ τῆς πατρίδος ἔξεδιωχθη—Venio Romā ἔχομαι ἐκ Πόμης.

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις καὶ μία τις τῶν προθέσεων a (ab, abs), ex, de, ἀν μάλιστα ἡ ἀφαιρετικὴ είναι ὄνδρας δηλοῦντος πρόσωπον: Cic. Verr. 2,1,23 iudicia a senatu ablata sunt αἱ κρίσεις ἀφηρέθησαν ἀπὸ τῆς συγκλήτου.

§ 165. Μετὰ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς συντάσσονται τὰ ὁγήματα τὰ σημαίνοντα :

1. **ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν, (ἀπο)λύειν, ἀνακουφίζειν...**
Cic. Cat. 1,10 magno me metu. Catilina, liberabis
θά με ἀπαλλάξῃς, Κατιλίνα, (ἀπὸ) μεγάλου φόβου—nostri maiores
servitute patriam liberaverunt of ἡμέτεροι πρόγονοι
ἡλευθέρωσαν τὴν πατρίδα ἀπὸ τῆς δουλείας—Solutus sum aere
alieno ἀπηλλάγην τοῦ χρέους—Asinus equum oravit. ut se
onere levaret ὁ ὄνος τὸν ἅππον παρεκάλεσεν, ἵνα αὐτὸν ἀνακου-
φίσῃ ἀπὸ τὸ βάρος.

2. **ἀφαιρεῖν, ἀφαιρεῖσθαι, δεῖσθαι, στερεῖν, στερεῖσθαι :**
Victores victos armis exiunt oī νικηταὶ ἀπὸ τοὺς ἡττημένους
ἀφαιροῦν τὰ ὄπλα - Oedipus se oculis privavit ὁ Οἰδίπους ἔσω.
τὸν ἐστέρησε τῶν ὅμματων... (ἐπύφλωσεν ἔαυτὸν) - Nioba liberis
orbata est ἡ Νιόβη ἐστερήθη τῶν τέκνων τῆς - Homines alter al-
terius auxilio eget oī ἀνθρώποι ἔχουν ἀνάγκην (δέονται) ὁ εἰς
τῆς βοηθείας τοῦ ἄλλου.

3. **ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι :** Cic. de nat. deor. 2,52 Saturni stella
a terra abest plurium τοῦ Κρόνου ὁ ἀστὴρ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέχει
πλεῖστον—abstinere iniuria ἀπέχεσθαι ἀδικίας, ἀδικημάτων.

4. **ἀπείργειν, εἴργεσθαι, κωλύειν :** Hostes telis (ab) urbe ar-
cere τοὺς πολεμίους διὰ βελῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπείργειν—poena
arcet multos homines (ab) iniuria ἡ ποινὴ ἐμπόδιζει πολλοὺς
ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἀδικίας.

5. **ἐκδιώκειν, ἀπομαρύνειν, ἀπομαρύνεσθαι, ἀποχωρεῖν,**
ἀπωθεῖν : Tarquinius regno expulsus est ὁ Ταρκυνίος
ἐκ τῆς βασιλείας ἐξεβλήθη—Clodius multos cives posses-
sionibus suis movit (expulit) ὁ Κλώδιος πολλούς πολίτας
ἐκ τῶν ἔαυτῶν κτήσεων ἐξέβαλε.

6. **ἐκπηγάζειν, προρρεῖν, ἀπορρεῖν :** Nestoris (ex) ore sermo
melle dulcio profluebat ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Νέστορος ἔρρεεν
δημιλία γλυκυτέρα τοῦ μέλιτος (Ομ. : τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης γλυκιῶν
μέλιτος ἔρεεν αὐδῆ).

7. Γενικῶς πάντα τὰ σημαίνοντα κίνησιν ἐκ τινος πόλεως, τό-
που..., venio Romā, venio Athenis—venio ex urbe ἔρχομαι ἐκ
Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν ἐκ τῆς πόλεως.

§ 166. Μετὰ τοιαύτης ἀφαιρετικῆς συντάσσονται καὶ ἐπίθετα συγγενῆ πρὸς τὰ ἀνωτέρῳ ρήματα: Parentes (a) εὐτὰ liber i esse nequeunt οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ είναι ἀπηλλαγμένοι φροντίδος—domus vacua (a) liberis οἰκία δραφανή (ἐστερημένη, κενή) τέκνων—moenia nuda (a) defensoribus τείχη γυμνὰ (ἐστερημένα) ὑπερασπιστῶν.

§ 167. Διὰ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ἡ καταγωγὴ, ablativus originis Hercules Iove natus erat ὁ Ἡρακλῆς ἐκ Διὸς εἶχε γεννηθῆ—nobilis genere natus ἐξ εὐγενοῦς γένους γεγονώς.

Σημ. α'. Καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς λαμβάνει ἐνίστε τὴν πρόθεσιν ex: Achilles ex Thetide natus erat. Ἡ πρόθεσις ex προστίθεται σχεδὸν πάντοτε, ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ εἴναι ἀντωνυμία, ἀνευ τοῦ πατέρος ἢ μητέρος: ex me atque (ex) huc natus es (λέγει πατήρ πρὸς τὸν γιόν) ἐξ ἐμοῦ καὶ ἐκ ταύτης ἐδῶ ἐγεννήθης—ἄλλα eodem patre natus est (ἀνευ τῆς ex) ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατέρος ἐγεννήθη.

Σημ. β'. Ἀν δηλῶνται οἱ ἀπωτέρῳ πρόγονοι (όχι ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ) τίθεται τὸ ortus μετὰ τῆς α καὶ ἀφαιρετικῆς: Plerique Belgae a Germanis orti sunt οἱ πλειστοι Βέλγαι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται.

Ποιητικὸν είναι τὸ a tavis edite regibus ('Ορατ. 'Ωδ. 1.1,1) ἐκ προγόνων βασιλέων καταγόμενε.

Σημ. γ'. Ἡ πρόθεσις de είναι λίαν σπανία μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τῆς καταγωγῆς.

§ 168. Κυρίως ἀφαιρετικὴ είναι καὶ ἡ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ablat. comparativus ἢ ablat. comparationis, παρὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα ἡ ἐπιρρήματα: Nihil utilius sale et sole οὐδὲν ὠφελιμώτερον τοῦ ἀλατος καὶ τοῦ ἥλιου (πυρὸς)—Fama candida rōsā dulcior φήμη λευκὴ (άμεμπτος) ἥδιον (εὐαρεστοτέρα) τοῦ ρόδου—beata morto nihil beatius εὐδαίμονος θανάτου οὐδὲν εὐδαιμονέστερον.

Σημ. Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam ἢ, καὶ κατὰ τὴν αὐτήν καθ' ἣν καὶ δ' α' ὅρος πιῶσιν: nihil citius arescit quam lacrima οὐδὲν θᾶσσον ξηραίνεται δακρύου - nihil vilius multis quam tempus expenditur οὐδὲν ἀφειδέστερον (εὐθηνότερον) τοῖς πολλοῖς δαπανᾶται ἢ ὁ χρόνος.

"Αν δ' α' ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, δ' β' ὅρος ἐκφέρεται εἴτε καθ' ἥν καὶ δ' α' ὅρος πτῶσιν μετὰ τοῦ quam εἴτε κατ' ἀφαιρετικήν.

Προτιμᾶται ἡ κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφορὰ τοῦ β' ὅρου, ἂν ἡ πρότιμος εἶναι ἀρνητικὴ ἢ ἔρωτηματικὴ καταφατικὴ ἵσοδυναμοῦσα πρὸς ἀρνητικήν : *Nihil est amabilius virtute ovdèn εἶναι ἀγαπητότερον τῆς ἀρετῆς—Quid est magis s a x o d a r u m q u i d m o l i u s u n d a?* τί εἶναι τοῦ βράχου (*πέτρας*) σκληρότερον, τί τοῦ ὕδατος μαλακώτερον ;

"Αν δ' α' ὅρος εἶναι πτώσεως γενικῆς ἢ δοτικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς, δ' β' ὅρος ἐκφέρεται διὰ τοῦ quam καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν μὲ τὸν α' ὅρον πτῶσιν : *peius v i c t o r i b u s S e q u a n i s* (δοτ., α' ὅρ.) quam *A e d u i s v i c t i s* (δοτ. β' ὅρ.) accidit χειρότερον συνέβη εἰς τοὺς νικητὰς Σηκοανοὺς ἢ εἰς τοὺς ἱτημένους Αἰδούνους.

'Ο β' ὅρος ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ἂν εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: *patriam, quia nihil est sanctius, fortissime defendamus τὴν πατρίδα,* ἡς οὐδέν ἐστιν ἴερώτερον, γενναιότατα ὑπερασπίσωμεν.

'Η διὰ τοῦ quam ἐκφορὰ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως εἶναι ἀναγκαία πολλάκις, ὅταν εἶναι κίνδυνος συγχύσεως, ἂν ἐξενεχθῇ κατ' ἀφαιρετικήν: π.χ. *Germani graviores hostes sustinuerunt quam Romanos oī Γερμανοὶ ὑπέστησαν σοβαρωτέρους* (σφοδρότερους) πολεμίους ἢ τοὺς *Ρωμαίους* [*Αν ἔλεγε Romanis θὰ ἀμφεβάλλετο, πότερον, εἶναι τὸ Romanis β' ὅρος μὲ α' ὅρον τὸ hostes=quam Romanos, ἢ μὲ α' ὅρον τὸ Germani=quam Romanī*].

§ 169. Μετὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα plus amplius minus longius δύναται ν' ἀκολουθῇ ἀφαιρετικὴ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἢ quam... π.χ. plus sescenti milibus ἢ plus quam sescenti milites ceciderunt ἔπεισον πλέον ἢ ἐξακόσιοι στρατιῶται—

'Αλλ' ἐνίστε παραλείπεται καὶ τὸ quam, ἐν ᾧ ἀκολουθεῖ δ' β' ὅρος καθ' ἥν καὶ δ' α' ὅρος πτῶσιν : plus sescenti milites ceciderunt—natus plus (quam) decem annos πλέον ἢ δέκα ἔτη γεγονός.

§ 170. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ μετὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ quam ἀκολουθεῖ ἐνίστε συμπερασματικὴ πρότασις, ut καὶ ὑποτακτική

(έλλην. ἡ ὥστε καὶ ἀπαρέμφατον): maior sum quam ut fortuna mihi nocere possit meīzōn εἰμί ἡ ὥστε τὴν τύχην ἔμε βλάψαι δύνασθαι.

2. Ἀφαιρετικὴ τοπικὴ.

(ablativus locativus ἢ ablat. loci)

§ 171. Δι' ἀφαιρετικῆς τοπικῆς δηλοῦται:

1. ὁ τόπος, (όδός, πύλη, γέφυρα...), δι' οὗ, οὗ διὰ μέσου γίνεται τι: via Appia proficisci ἀπέρχεσθαι διὰ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ—ροτᾶ Collinā hostes in urbem invadunt διὰ τῆς πύλης Κολλίνης οἱ πολέμοι εἰς τὴν πόλιν εἰσβάλλοντες—Equites eodem ponte in castra reverterentur οἱ ἐπιπεῖς διὰ τῆς αὐτῆς γεφύρας εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆλθον.

Προβλ. καὶ τὰς ἀφαιρετικὰς terrā, mari, terrā marique κατὰ γῆν, κατὰ θάλασσαν, κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν: imperator terra statuit ducere exercitum ὁ ἡγεμὼν ἀπεφάσισε διὰ ξηρᾶς νὰ δῦῃγήσῃ τὸ στρατευμα.

§ 172. Συγγενῆς πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ τόπου εἶναι ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ χρόνου ablat. temporis, δι' ἧς δηλοῦται:

1 πότε γίνεται τι: Qua nocte natus est Alexander, eadem (nocte) Dianaē Ephesiae templum deflagravit οὐ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ (μέγας) Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐκάη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

2 μετὰ πόσον ἡ εἰς πόσον χρόνον γίνεται τι: Saturni stella triginta annis cursum suum conficit ὁ τοῦ Κρόνου ἀστὴρ (ὁ Κρόνος): ἐκτελεῖ τὴν τροχιάν του εἰς τριάνοντα ετη —Agamemnon cum universa Graecia vix decem annis unam urbem cepit ὁ Ἀγαμένων μετὰ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος μόλις μετὰ δέκα ετη μίαν πόλιν ἐκυρίευσε.

3. Ἀφαιρετικὴ τοῦ δργάνου.

(ablativus instrumentalis).

§ 173. Τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν: I. τοῦ δργάνου, δι' οὗ γίνεται τι (ablativus instrumenti) cor-

nibus tauri dentibus apri, morsu leones se tutantur διὰ τῶν κεράτων οἱ ταῦροι, οἱ κάπροι διὰ τῶν δδόντων, διὰ τῆς δήξεως οἱ λέοντες ἔσαυτούς ὑπερασπίζουν—tibi is canere τοῖς αὐλοῖς ἔδειν, αὐλῷδεῖν.

Σημ. "Αν τὸ δι' οὐ γίνεται τι ἢ τὸ δι' οὐ τις ἐνεργεῖ εἶναι πρόσωπον, τὸ δργανον δηλοῦται :

1. διὰ τῆς per μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου : ubi per me servata est ἡ πόλις δι' ἐμοῦ ἐσώθη—per legatos Caesarem certiorem socii fecerunt διὰ πρέσβεων (ἀπεσταλμένων) οἱ σύμμαχοι ἐπληροφόρησαν τὸ Καίσαρα—

2. διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς operā ἢ auxilio μετὰ γετικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας : Ciceronis unius opera respublica conservata est ἡ πολιτεία ἐσώθη διὰ (τῆς ἐνεργείας) μόνου τοῦ Κικέρωνος—meā, tuā, suā, nostrā, vestrā operā δι' ἐμοῦ, διὰ σοῦ, δι' ἔσαυτοῦ, δι' ἔσαυτῶν, δι' ἡμῖν, δι' ὑμῶν—meo, tuo... auxilio τῇ ἐμῇ, τῇ σῇ... βοηθείᾳ.

Σημ. Ἐνίστε δηλοῦται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς τοῦ προσώπου τὸ δργανον, ἀν τὸ πρόσωπον τοῦτο παρίσταται ὡς ὑπακούον τυφλῶς εἰς τὴν θέλησιν ἄλλου (δοῦλος), ἢ ἀν σημαίνη σώματα στρατοῦ ἐκτελοῦντα ἀνευ ἰδίας θελήσεως διαταγάς τοῦ στρατηγοῦ αὐτοκράτορος : Cic. p. Mil. 26 : Clodius servis suis Etruriam vexaverat ὁ Κλώδιος διὰ τῶν ἔσαυτοῦ δούλων τὴν Ἐτρουρίαν είχε πακώσει—Caesar ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex provincia convenerant, murum fossamque perducit ὁ Καίσαρ διὰ τοῦ λεγεωνος ἐκείνου, ὃν μεθ' ἔσαυτοῦ είχε, καὶ διὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας είχον συρρεύσει τεῖχος καὶ τάφρον κατασκευάζει (ἐλαύνει).

§ 174. Μετ' ἀφαιρετικῆς δργανικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἔξης : α' τὰ ἐπίθετα.

praeditus : praeditus metu φόβον ἔχων, ἐμφοβος—

refertus : refertus ornamēntis γεμάτος, φορτωμένος μὲ κοσμήματα—

onus tūs ; onustus praeda φορτωμένος μὲ λείαν—
β' τὰ ἔγματα

afficio : afficio Ciceronem maximo honore περιβάλλω τὸν Κικέρωνα μὲ μεγίστην τιμήν—

com pleo: compleo naves militibus πληρῶ τὰς ναῦς μὲ στρατιώτας—

im pleo: impleo navem frumento πληρῶ τὴν ναῦν μὲ σῖτον—

or no: orno victores laudibus κοσμῶ τοὺς νικητὰς μὲ ἐπαι-

νους, ἔξυμβω,—

im bu o καὶ instruo: imbuo ἢ instruo puerum litteris ἐκ-
παιδεύω τὸν παῖδα, γράμμασι τὸν παῖδα κοσμῶ,—

ab undo καὶ ad fluo: Germania abundat rivis fluminibus-
que ἡ Γερμανία εἶναι γεμάτη, πλημμυρισμένη, ἀπὸ δύακας καὶ
ποταμούς. Cic. p. Arch. 4 Antiochia eruditissimis homini-
bus adfluebat ἡ Ἀντιόχεια ἡφθόναι ἀπὸ μάλιστα πεπαιδευ-
μένους ἀνθρώπους.

Σημ. Ή παρὰ τὰ ἐπίθετα καὶ τὰ δήματα ταῦτα ἀφαιρετικὴ ὁν-
μάζεται καὶ ἰδίῳ δύναμι, a b l a t i v u s c o p i a e.

γ' τὰ ἀποθετικὰ δήματα

ut o r : vitā si uti scias, etsi brevis, tamen longa est ἐὰν ξεύ-
ρῃς νὰ χρησιμοποιήσῃς τὸν βίον, ἀν καὶ εἶναι βραχύς, ὅμως εἰ-
ναι μακρός,—

fr u o r : qui pace diutius volunt fr ui, bello exercitati esse
debent οἱ θέλοντες νὰ ἀπολαύουν χρονιώτερον τῆς εἰρήνης, ὅφει-
λουν νὰ εἶναι ἡσηχημένοι πρὸς πόλεμον,—

fungor: fungor officio ἐκτελῶ, ἐπιτελῶ καθῆκον—fungor
munere ἐκτελῶ ὑπουργίαν, δημοσίαν ὑπηρεσίαν,—

pascor: pascor discordiis civium et seditione τρέφομαι
μὲ τὰς διχονοίας τῶν πολιτῶν καὶ μὲ τὴν στάσιν,—

vescor: primi terrae incolae glandibus vescebantur οἱ
πρῶτοι τῆς γῆς κάτοικοι ἐτρέφοντο μὲ βαλάνους,—

potior: Romani Pompei victoriis m a r i potiti sunt οἱ Ρω-
μαῖοι διὰ τῶν νικῶν τοῦ Πομπηίου ἐγένοντο κύριοι τῆς θαλάσσης.¹

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς ἐνίστε: Spartia-
tae potiti sunt Atheniensium οἱ Σπαρτιάται ἐγένοντο κύριοι τῶν
Ἀθηναίων.

Πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri [δχι ποτὲ rebus potiri]

¹ Ή παρὰ τὸ potior ἀφαιρετικὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς τοπική.

κύριον γύγνεσθαι τῶν (πολιτικῶν) πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν.

δ' αἱ ἀπόσωποι φράσεις υ s u s e s t καὶ o p u s e s t : opus (ἢ usus) est mihi pecunia δεῖ μοι χρημάτων.

Σημ. Tὸ opus est λαμβάνεται καὶ προσωπικῶς ἔχον ὡς ὑποκείμενον τὸ πρᾶγμα οὐ ἔχει τις ἀνάγκην : opus est mihi librīs (ἀφαιρέτ. ἀπροσώπως) καὶ opus sunt mihi libri (ὄνομαστ., προσωπικῶς) ἔχω ἀνάγκην βιβλίων, μαῦ χρειάζονται βιβλία.

"Οταν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητική ἢ ἐρωτηματική καταφατικὴ σοδυναμοῦσα ἀρνητικῆ, γίνεται χρῆσις κανονικῶς τῆς ἀπροσώπου συντάξεως. Τούναντίον, ὅταν ἐκεῖνο, οὐ ἔχει τις ἀνάγκην, δηλοῦται δι" οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, γίνεται χρῆσις μόνον τῆς προσωπικῆς συντάξεως : multa nobis opus sunt πολλῶν ἔχομεν ἀνάγκην, πολλὰ χρειάζομεθα—Da mihi, quae mihi opus sunt δός μοι. ὃν δεῖ μοι.

"Αλλai συντάξεις τοῦ opus est εἶναι :

μετ' ἀπαρεμφάτου opus est mori ἀνάγκη ν' ἀποθάνομεν (οὐκ ἔστιν ἄλλως γίνεσθαι)—

μὲ ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου : opus est factō ἀνάγκη ἔργου ἔστιν, ἀνάγκη πραχθῆνα—opus est tacito ἀνάγκη σιωπῆς.

"Αξιαι σημειώσεις αἱ φράσεις
quid opus est verbis? τί δεῖ λόγων; τίς ἀνάγκη λόγων;
quid opus est factō? τί δεῖ ποιεῖν; τί δεῖ γίνεσθαι;
nihil opus est verbis οὐδὲν δεῖ, οὐδεμία ἀνάγκη λόγων.
nihil opus est factō οὐδὲν δεῖ ποιεῖν.

II. **τῆς τιμῆς** εἰς ἥν πωλεῖται τι, ἥς εἶναι ἀξιον, ablat. pretii:

Darius mille talentis interfectorem Alexandri emere voluit ὁ Δαρεῖος ἀντὶ χιλίων ταλάντων ἡθέλησε ν' ἀγοράσῃ τὸν φονέα (ἀν εὑρίσκετό τις νά τον φονεύσῃ) τοῦ Ἀλεξάνδρου—mūltos sanguine ac multis vulneribus Poenis victoria Cannensis stetit πολὺ αἷμα (πολλοὺς νεκροὺς) καὶ πολλὰ τραύματα (πολλοὺς τραυματίας) ἐκώστισεν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἡ παρὰ τὰς Κάννας νίκη—Patrum scelera liberorum poenis iuuntur τὰ τῶν γονέων ἀμαρτήματα πληρώνονται μὲ τῶν τέκνων τὰς τιμωρίας.

Σημ. Ιδὲ § 156, δ' γενικὴν τῆς τιμῆς.

III. τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται τι (ablat. modi)· ἡ ἀφαιρετική αὗτη τίθεται μόνη ἢ μετὰ τῆς προθέσεως ευ^μ.

Πάντοτε ἄνευ τῆς ευ^μ αἱ ἀφαιρετικαὶ (hoc, eo, quo, eodem, alio...) modo,— (simili, ea, qua, eodem...) ratione,— (vestro, nostro, maiorum...) more,— ritu, iure, iniuria, ordine, vi,— fraude, specie, silentio, voluntate,— imperio, auspiciis,— (aequo, forti, pari...) animo,— (hoc, alio, nullo...) consilio,— (hac, ea, illa, nulla...) legē,— καὶ αἱ τῶν μελῶν τοῦ σώματος δηλωτικαὶ (nudo, operto) capite,-(promisso) capillo, barba promissa

Παραδείγματα:

parianimo Lacedaemonii in Thermopylis occiderunt Ισηγονά (γενναία) ψυχὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεσαν ἐν Θεομοπύλαις—Cic. p. Ret. 73: quare me, qui nulla legē abesse, non restituī lege, sed revocari senatus auctoritate oportere ὅθεν (ἔλεγον) ὅτι ἔγώ, ὅστις μὲν νανέντα νόμον εὑρισκόμην ἀπὸν (ἔξοριστος), ὅχι μὲν νόμον (τινὰ) ν' ἀποκατασταθῶ, ἀλλὰ μὲν γνώμην (ἐπισημονον) τῆς συγκλήτου ν' ἀνακληθῶ ἔπεσε.

Τῶν ἄλλων οὐσιαστικῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τίθενται μετὰ τῆς ευ^μ πάντοτε, ἀν δὲν ἔχουν ἐπιθετικὸν τινα διορισμὸν ἢ γενικήν: Pars nuntiorum cum cruciata necantur τινὲς ἐκ τῶν ἀγγέλων μετὰ βασάνου ἔφονεύοντο—cum cura diligentiaque scribere μετὰ φροτίδος καὶ ἐπιμελείας γράφειν—cum virtute vivere μετ' ἀρετῆς, ἐναρέτως ζῆν.

"Αν ὁμως ἔχουν ἐπιθετικόν τινα διορισμὸν ἢ γενικὴν ίσοδυναμοῦσαν μὲν ἐπιθετικὸν διορισμὸν, δύνανται νὰ τίθενται καὶ μετὰ τῆς ευ^μ καὶ ἄνευ αὐτῆς, magno (cum) dolore facio aliquid μετὰ μεγάλης θλίψεως ποιῶ τι—Cic. p. Mil. 41 periculo capitis occidere aliquem—Cat. 2,3 vita e periculo Catilinam sustulisseim.

Σημ. Συγγενῆς πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ τρόπου εἶναι ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ουνοδείας ablat. sociati^{us} ἢ comitativus, μετὰ ἢ ἄνευ

τῆς cum : Caesar omnibus (cum) copiis in Venetos contendit ὁ Καῖσαρ μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων κατὰ τῶν Ἐνετῶν σπεύδει.

Καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς συνοδείας τίθεται πάντοτε μετὰ τῆς cum, ἢν δὲν ἔχῃ ἐπιθετικὸν διορισμόν· cum copiis, cum exercitu, cum legione proficisci μετὰ... ἀπέρχεσθαι

IV τῆς *Ιδιότητος* ablat. qualitatis, πάντοτε μετά τινος ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ ἢ γενικῆς: Agesilaus fuit statu rā humili et corpore exiguo ὁ Ἀγησίλαος ὑπῆρξεν μικροῦ ἀναστήματος καὶ λεπτοῦ σώματος, ἦτο μικρόσωμος καὶ λεπτός.

Σημ. α'. Ἰδὲ καὶ γενικὴν τῆς Ιδιότητος σελ. 144.

Σημ. β'. Γίνεται πάντοτε χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς τῆς Ιδιότητος

1. ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ μερῶν τοῦ σώματος: Britanni sunt capillo promisso of Bruttiorum [εἰσι κόμης καθειμένης] ἔχουν κόμην καθειμένην, μακράν,—

2. ὅταν δηλῶται παροδικὴ Ιδιότης: ἕπο ανίmo sum είμαι (τώρα) εὐμενής, ἐπιεικής,—

3. ὅταν ἐπιθετικὸς διορισμὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι τὸ par, similis, dissimilis, aequus : Cic. de leg. 3,8 magistratus per a potestate ἀρχοντες ἵσης ἔξουσίας—p. Caec. 3 nunc sum a n i m o a e q u i s s i m o τώρα είμαι πραότατος.

V. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου,

ἄν μὲν ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πρόσωπον, μετὰ προθέσεως a, ab (ablativus auctoris),—

ἄν δὲ ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πρᾶγμα, ἄνευ τῆς a, ab (ablat. rei efficientis) :

Roma a Romulo, Alexandria ab Alexander condita est ἡ Ἀρώμη ὑπὸ... ἐκτίσθη,—

Boni nullo emolumento impelluntur in fraudem, improbi saepe parvo oī χρηστοὶ ὑπὸ οὐδενὸς ἐλατηρίου ὀθοῦνται (κινοῦνται) εἰς ἀπάτην (ν' ἀπατήσουν), οἱ φαῦλοι πολλάκις ὑπὸ μικροῦ.

Σημ. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου λαμβάνει τὴν πρόθεσιν a, καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πρᾶγμα προσωποιούμενον, ἡ εἶναι ὀνόματος περιληπτικοῦ ἢ ὀνόματος δηλοῦντος ἔφον: a fortuna deserinuit ἐγκαταλειπόμεθα ὑπὸ τῆς τύχης— multitudine civium ὑπὸ πληθύος πολιτῶν -a murius clipei sunt derosi ὑπὸ (τῶν) μυῶν αἱ ἀσπίδες περιεφαγώθησαν.

VII. τοῦ μέτρου ἡ τῆς διαφορᾶς ablativus mensurae ἢ discriminis, ίδιᾳ μετὰ συγκριτικῶν (ἐπιθέτων, ἐπιρρημάτων) ἢ μετὰ παραθετικὴν ἔννοιαν ἔχόντων ὅημάτων ἢ ἐπιθέτων (malle, superare, antevenire, antecellere, praestare .. praetans...) multo plura πολλῶ πλείονα, κατὰ πολὺ περισσότερα—Cic. Tusc. 1,99
Ne ego h a u d p a u l l o hunc (Soctatis) animum m a l i m
quam eorum omnium frotunas, qui de hoc iudicaverunt μὰ τὸν
Δία ἐγὼ δχι δλίγον (πολὺ) θὰ προέκρινον ταύτην τὴν ψυχικὴν καρτερίαν (τοῦ Σωκράτους) παρὰ τὰ ἀγαθὰ πάντων ἔκείνων, οἵτινες
ἔκριναν περὶ αὐτοῦ—Plaut. Bacch. 896 nīmio impendiosum
praestat te quam ingratum dicier κατὰ πολὺ ὑπερέχει (κρείτον ἐστι) νὰ λέγεσαι σπάταλος παρὰ ἀγνώμων,

VIII. τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου ablat. causae: dolore ὑπὸ λύπης, ira ἐνεκεν δργῆς, odio, studio, metu, spe, misericordia: Boni cederunt peccare virtutis amore οἱ κρηστοὶ μισοῦν τὸ ἀμαρτάνειν ἐνεκα ἀγάπης πρὸς τὴν ἀρετήν.

Σημ. α'. Ἄντι τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου τίθεται παθητικὴ τις μετοχὴ παρακειμένου (compulsus, impulsus, coactus, permotus, ductus...) μετά τινος τῶν ἀνωτέρω ἀφαιρετικῶν ὡς ἀφαιρετικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ablat. rei efficientis): odio permotus ὑπὸ μίσους κινούμενος—ira incensus ὑπὸ δργῆς ἔξαφθεις—timore permotus ὑπὸ φόβου κινούμενος—morbo impeditus non adfui ad iudicium ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς δὲν παρενρέθην εἰς τὸ δικαστήριον.

Σημ. β'. Τὸ ἐξωτερικὸν ἀναγκαστικὸν αἰτίον δηλοῦται μὲν δι' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς πολλάκις, π. χ. hostes frumenti i u o r i a colloquium petiverunt οἱ πολέμιοι ἐνεκα ἐλλείψεως τοῦ σίτου ἐξήτησαν συνεννόησιν,—

ἄλλα συνηθέστερον δηλοῦται διὰ τῆς προθέσεως propter μετ' αἰτιατικῆς, ἃν δὲ εἶναι πρόσωπον, καὶ διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς causa μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμιας meā, suā. causa: propter me ἐξ αἰτίας ἐμοῦ.

Σημ. γ'. Εἰς δήλωσιν τοῦ κωλύοντος αἰτίου οὐδέποτε τίθεται ἀπλῇ ἀφαιρετικῇ, ἀλλ' ἡ μετοχὴ παθητικοῦ παρακειμένου μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (m o r b o i u p e d i t u s n o n adfui ad iudicium) ἢ ἡ πρόθεσις prae μετ' ἀφαιρετικῆς: Cic. p. Mil.

105 *prae lacrimis* loqui non possum ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναμαι νὰ διμιλήσω, μ' ἐμποδίζουν τὰ δάκρυα νὰ διμιλήσω.

§ 175. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπλῆν ἐκφέρεται τὸ αἴτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους καὶ παρὰ τὰ ὅγματα τὰ σημαίνοντα λυπεῖσθαι, χαλαρεῖν, καυχᾶσθαι..., καὶ παρὰ τὰ συγγενῆ ἐπίθεται λαetus, maestus, tristis, anxius, superbus... Delicto dolere, correctione gaudere non oportet διὰ μὲν τὸ ἀμάρτυμά μας πρόπει νὰ λυπώμεθα, διὰ δὲ τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ νὰ χαίρωμεν—Helvetii sua victoria insolenter gloriabantur οἱ Ἐλβετοὶ διὰ τὴν νίκην των ἀήθως ἐκόμπαζον—Immola nuda Iphigenia tristis erat Calchas, maestior Ulyxes, maerebat Menelaus διὰ τὴν (ἐπικειμένην) θυσίαν τῆς Ιφιγενείας ἵτο τεθλιμένος δὲ Κάλχας, δὲ Ὁδυσσεὺς ἐλυπεῖτο μᾶλλον (ἵτο κατηφέστερος), ἐθλίβετο δὲ Μενέλαος.

VIII. τῆς ἀναφορᾶς ablat limitationis : Agesilāus fuit claudus altero pede δὲ Ἀγησίλαος ἐγένετο χωλὸς κατὰ τὸν ἔτερον πόδα Epaminondæ nemo Thebanorum par fuit eloquentia πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνδαν οὐδεὶς ἐκ τῶν Θηβαίων ἦσας ἐγένετο κατὰ τὴν εὐφράδειαν.

Σημειωτέαι αἱ φράσεις: maior natu πρεσβύτερος (κατὰ τὴν γέννησιν)—minor natu νεώτερος—maximus natu πρεσβύτατος—minimus natu νεώτατος.

§ 176. Ἀφαιρετικὴ τῆς ἀναφορᾶς εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ὅγματα τὰ σημαίνονται μετρεῖν, κρίνειν, (δια)νέμειν... magnos viros virtute metimur, non fortunā τοὺς μεγάλους ἄνδρας μετροῦμεν (κρίνομεν) ἀπὸ τὴν ἀρετὴν, ὅχι ἀπὸ τὴν τύχην.

§ 177. Όμοίως καὶ ἡ παρὰ τὰ ἐπίθετα dignus, indignus καὶ τὸ ὅγμα dignari: dignum laude virum Musa vetat mori τὸν ἄξιον ὑμνου ἄνδρα ἡ Μοῦσα δὲν ἀφήνει (ἀπαγορεύει) ν' ἀποθάνῃ—Res dissimiles saepe consimili laude dignantur πράγματα ἀνόμοια πολλάκις κρίνονται ἄξια διμοίου ἐπαίνου.

IX. A blati vus materia e, ἀφαιρετικὴς τῆς ὕλης, ἐξ ἣς εἶναι τι κατασκευασμένον, ἀπλῇ ἡ μετὰ τῶν προθέσεων ex ἢ de: crater argento, pocula fago κρατήρος ἀργύρου, ποτήρια φηγοῦ Ovid. Metam. 8,668—pocula ex auro ποτήρια χρυσοῦ Cic. Verr. 2,4,62—templum de marmore Verg. georg. 3,13.

Σημ. Δηλοῦται ὅμως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καὶ δι' ἐπιμέτου ἡ
ὕλη : Cic. de divin. 1,48 columnna aurea στήλῃ χρυσῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 178. Καὶ ἐν τῇ χρήσει τῶν ἀντωνυμιῶν ἡ λατινικὴ καθόλου συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικήν.

1. Αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι συνήθως παραλεί· πονταὶ ὡς ἐννοούμεναι εὐκόλως, τίθενται δὲ μόνον, ὅταν δύναται νὰ προκύψῃ ἀσάφεια ἢ ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀγτιδιαστολή : amate patriam (vestram) ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα (sas) oculis (nostris) cernimus διὰ τῶν ὁφθαλμῶν δοῶμεν—mater filium (suum) mortem patris (sui δηλ. filii) celavit ἡ μῆτηρ ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὸν νῖον (της) τὸν θάνατον τοῦ πατρός (του).

'Αλλά: ego libertatem peperi, vos partam obtinere non potuistis ἐγὼ τὴν ἐλευθερίαν ἐκτησάμην, νμεῖς κτηθεῖσαν (αὐτὴν) δὲν ἡδυνήθητε νὰ διατηρήσετε—Cic. Cat. 1,22 t u (ut) utrumquam te corrigas? σύ πότε θὰ διορθωθῆς;—e g o u t t i b i irascar? ἐγὼ νὰ ὀργισθῶ ἐναντίον σου;—hoc meis oculis vidi αὐτὸ τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου—meo amico scripsi, non tuo πρὸς τὸν ίδικόν μου φύλον ἔγραψα, ὅχι πρὸς τὸν ίδικόν σου.

§ 179. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς. Οἱ τύποι τῶν πλαγίων πτώσεων α' καὶ β' προσώπου εἰναι ἐν χρήσει καὶ ὡς αὐτοπαθεῖς : laudant me ἐπαινοῦν ἐμὲ laudo me ἐπαινῶ ἐμαυτόν.

§ 180. Ἡ τοῦ γ' προσώπου sui sibi se καὶ οἱ suus sua suum εἰναι πάντοτε ἐπὶ αὐτοπαθείας ἐν χρήσει (ἐμμέσου ἢ ἀμέσου) καὶ ἀναφέρεται

α') εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως (εὐθεῖα ἀντανάκλασις): Ajax gladio se interseicit ὁ Αἴας ἔαυτὸν ξίφει ἐφόνευσε,— Virginius filiam suam occidit ὁ Βιργίνιος τὴν ἔαυτοῦ θυγατέρα ἐφόνευσε—Graeci iugum sibi impositum moleste ferunt οἱ Ἑλληνες τὸν ἔαυτοῖς ἐπιβληθέντα ζυγὸν βαρέως φέρουν— β') ἐν δευτερευούσῃ προτάσει κειμένη ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (ἐμμέσος ἀντανάκλασις): Themistocles domino navis multa pollicitus est, ut se (δηλ. Themistoclem)

servaret ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν κύριον τῆς νεώς πολλὰ ὑπέσχετο, ἵνα τὸν σώσῃ—T. Manlius imperavit, ut filium suum (Manlii) lictores securi percuterent ὁ Τίτος Μάνλιος ἐκεέλευσε, ὅπως οἱ ὁρθοῦφοι πλήξουν (φονεύσουν) διὰ πελέκεως τὸν υἱόν του—

γ' εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλον τινὰ διορισμὸν τῆς προτάσεως:

Hannibalem sui (Hannibal) cives e civitate eiecerunt τὸν Ἀννίβαν οἱ συμπολῖται τὸν ἔξωρισαν—puer columbam cepit in nido suo (columbae) ὁ παῖς συνέλαβε τὴν περιστερὰν ἐν τῇ φωλεῇ της—sui cuique mores fingunt fortunam ἔκστρω τὰ ἕδια ἑαυτοῦ ἥθη (δὲ χαρακτήρ, οἱ τρόποι) πλάττουν τὴν τύχην (ἀντοῦ)—Cic. Cat. 1,32 desinat impromi insidiari domi suis aeneis (consulis) consulī ἀς παύσουν οἱ φυῖλοι νὰ ἐνεδρεύουν κατὰ τοῦ ὑπάτου ἐν τῷ ἔδιῳ αὐτοῦ οἴκῳ.

1. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

ἡ h i c δεικνύει συνήθως πρόσωπα ἢ πράγματα στενῶς πρὸς τὸ αὐτὸν πρόσωπον (τὸ λαλοῦν ἢ γράφον) συνδεόμενα, ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν ἢ πλησιέστατα πρὸς αὐτὸν τοπικῶς ἢ χρονικῶς κείμενα· haec urbs ἥδε ἡ (ἥμετέρα) πόλις—hic Cato ὅδε ὁ (παρὼν) Κάτων—hic Roscius ὅδε ὁ (ἔμδες πελάτης) Ρώσκιος—hi mores τάδε τὰ (σημερινά, τὰ ἴδια μαζὶ) ἥθη,—

'Αναφέρεται καὶ πρὸς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα (=ὅδε) καὶ πρὸς τὰ ἀμέσως προηγούμενα (=οὗτος): Cato rogatus sententiam dixit haec: Κάτων ἐρωτηθεὶς γνώμην εἶπε τάδε (τὰ ἔξης):—Cum haec Cato dixit ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ Κάτων ταῦτα (τὰ ἀμέσως προηγούμαντα, τὰ ἀνωτέρω).).

'H i s t e δεικνύει πρόσωπα ἢ πράγματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ β' πρόσωπον, πρὸς ὃ δὲ γράφων ἢ λέγων ἀποτείνεται: ista vox αὐτὴ ἡ ἴδική σου φωνή—aufer ista, quae so, atque responde quod te rogo ἀφες αὐτὰ (ποῦ λέγεις), παρακαλῶ, καὶ ἀποκρίθητι εἰς αὐτὸν σ' ἐρωτῶ.

Πολλάκις ὁ λέγων δεικνύει τὸν ἀντίδικον διὰ τοῦ iste: iste Caecilius αὐτὸς ὁ (ἀντίδικος) Καικίλιος.

'H i l l e δεικνύει πρόσωπα ἢ πράγματα μακράν, τοπικῶς ἢ χρονικῶς, κείμενα: illa domus ἐκεῖνος (ἐκεῖ πέρα μακράν) ὁ οίκος —illi mores ἐκεῖνα τὰ (παλαιά) ἥθη—
ἢ ὀνομαστά: Socrates ille ὁ Σωκράτης ἐκεῖνος (ὁ ὀνομαστός)-illud

Solonis, senesco multa in dies addiscens τὸ δόνομαστὸν ἔκεινο λόγιον τοῦ Σόλωνος, γηράσκω δεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

‘H is, ἀν δεικνύῃ τι διασαφούμενον ὑπὸ ἀκολουθούσης ἀναφορικῆς προτάσεως, ἔξηγεῖται ἔκεινος: i s, qui scribit ἔκεινος ὅστις γράφει, ὁ γράφων,—

“Αν τὸ ὅημα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως εἶναι ἐγκλίσεως ὑποτακτή ἢ ἀν ἀκολουθῇ μετὰ τὸ is συμπερασματικὴ πρότασις (ut... ὑποτακτικὴ τὸ is=talis, τοιοῦτος: ea est Romana gens, quia a s victa quiescere nesciat τοιοῦτον εἶναι τὸ Ῥωμαῖκὸν ἔθνος, ὥστε τοῦτο ἡττηθὲν νὰ μὴ δύναται νὰ ἡσυχάσῃ—ea celeritate milites ierunt, ut hostes se fugae manū dārēnt μὲ τοιαύτην ταχύτητα ἔχωρησαν οἱ στρατῖται, ὥστε οἱ πολέμιοι νὰ τραποῦν εἰς φυγήν.

“Αν ἡ is δεικνύῃ προηγούμενα, ἔξηγεῖται οὗτος: Apud Helvetios longe nobillisimus fuit Orgetorix; is (Or get or ix) regni cupiditate coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἐλβετοῖς πολὺ ἐπιφανέστατος ἐγένετο ὁ Ὁργέτορις· οὗτος ἐπιθυμήσας τὴν βασιλείαν ἔκαμε συνωμοσίαν.

Τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας ταύτης ἔξηγοῦμεν συνήθως, διὰ τῆς αὐτός.

“H idem ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος, (ὅστις ἔκαμε, εἶπε, ἔγραψε... τὰ ἀνωτέρω, ἔκαμε, εἶπε... καὶ τοῦτο).

“H ips e αὐτός, ὁ ἴδιος, μόνος του (οῷ δι' ἄλλου τινός).

3. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀριστών ἀντωνυμιῶν, ἀνθ' ὃν ἡ Ἑλληνικὴ ἔχει μόνον μίαν, τις, ἡ μὲν aliquis (οὗσιαστ.), ἡ aliqui (ἐπιθ.) καὶ ἡ quispiam κείνται κανονικῶς ἐν καταφατικαῖς προτάσεσι—dicat aliquis (ἢ quispiam) λέγοι τις ἀν—si non magnam at aliqua mi spem habeo ἀν δὲν ἔχω μεγάλην (ἔλπίδα), ἔχω ὅμως ἔλπίδα τινά.

Σημ. dicis aliquid λέγεις τι (ἄξιον προσοχῆς), ἀντίθ. nihil dicis οὐδὲν λέγεις, αὐτὸ ποῦ λέγεις δὲν ἀξίζει τίποτε.

“H quisquam (οὗσιαστ.) καὶ ἡ ullus (ἐπιθ.) ἐν ἀρνητικαῖς μόνον προτάσεσιν ἡ καταφατικαῖς ἐρωτηματικαῖς, ισοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικάς: n ego quidquam me dixisse quod te offendere posset ἀρνοῦμαι (οὐ φημι) ὅτι εἶπά τι ὅπερ ἡδύνατο νέσσε λυπήσῃ—An qui is qui a m Croeso divitior fuit? ἡ ὑπῆρξε τις πλουσιότερος τοῦ Κροίσου; (=οὐδεὶς ὑπῆρξε...) Nego ullam tabulam in θ. Κακριδῆ, Λατινικὴ Γραμματικὴ. Ἔκδοσις 7η.

Sicilia fuisse, quam Verres non rapuerit ἀργοῦμαι ὅτι (λέγω ὅτι δὲν) ὑπῆρξεν ἐν Σικελίᾳ εἰκόνι τις, τὴν ὅποιαν νὰ μὴ ἥρπασεν ὁ Οὐέροης (ὅλας τὰς ἥρπασε)—Legati sine ulla spe pacis domum redierunt οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπανῆλθον οἴκαδε ἄνευ τινὸς (οὐδεμιᾶς) ἐλπίδος εἰρήνης.—

'Αλλά: legati non sine (=cum) aliqua spe pacis domum redierunt οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπανῆλθον οἴκαδε **ὅχι** ἄνευ (=μετὰ) ἐλπίδος τινὸς εἰρήνης.

Προβλ. καὶ in Mithridate devincendo Pompeius felicior fuit quam quisquam superiorum ducum (=nemo superiorum ducum fuit tam felix quam Pompeius fuit in devincendo Mithridate) ἐν τῇ κατανικήσει τοῦ Μιθριδάτου ὁ Πομπήιος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερον ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν προγενεστέρων ἡγεμόνων—Si quis uisus sapiens fuit, is certe fuit Socrates ('Ισως οὐδεὶς ὑπῆρξε σοφός· ἀλλ') ἀν ὑπῆρξε τις σοφός, οὗτος βεβαίως ἦτο ὁ Σωκράτης.

'Η quis ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὸ sī, nisi, ne, num ἢ μετὰ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἀναφορικὰ ἐπιφράζει: Si quis dicat εἴ τις λέγοι—quo quis est prudentior, eo est modestior ὅσῳ τις εἶναι συνετώτερος, τόσῳ εἶναι σωφρονέστερος.

'Η quidam **τις**, **κάποιος**, τὸν ὅποιον δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει ὁ λέγων ἢ γράψων νὰ δρίσῃ περαιτέρω: Alcidamas qui id am scriptis laudationem mortis κάποιος Ἀλκιδάμας ἔγραψεν ἐπαινον τοῦ θανάτου—Cic. Catil. 1,9 video esse hic in senatu quodam, qui tecum una fuerunt βλέπω ὅτι εἶναι ἔδω ἐν τῇ συγκλήτῳ τινὲς (δὲν θέλω νά τους δνομάσω), οἱ δοποῖοι ἤσαν μαζί σου.

Σημ. Τιθεμένη ἡ quidam **περὶ** ἐπιθέτου συνημμένου μετὰ θύσιαστικοῦ, **ἔξαλγει** τὴν δύναμιν τοῦ ἐπιθέτου: Cic. p. Mil. 101 (Milo) est quodam incredibili robore animi ὁ Μίλων ἔχει μίαν ἀπίστευτον εὐψυχίαν.

Τιθεμένη δὲ μετὰ τὸ ἐπιθέτον **κολάζει** μὲν τὴν τούτου δύναμιν, ἀν εἶναι **ὑπερβολική**, **ἔξαλγει** δὲ αὐτὴν ἀν εἶναι **μετρία**: Pompeius est divina quadam mente praeditus ὁ Πομπήιος κέκτηται **θεῖαν τινὰ** (σχεδὸν θείαν) διάνοιαν—responsum excellentis cuiusdam ingenii ac singularis ἀπόκρισις ἔξοχου τινὸς πνεύματος (εὐφυΐας) καὶ μοναδικοῦ προβλ. Ἑλλ. **δεινόν τινα** λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα.

‘H quisque κεῖται 1) μετὰ τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας sui, sibi... suus, sua...): sua e quisque fortunae faber est ἔκαστος εἶναι δημιουργὸς τῆς τύχης του.

2) ἐν δευτερευούσαις προτάσεσι μετὰ τὰ ἀναφορικά: Cic. Tusc. 1,41: quām quisque poverit artem, in hac se exerceat ἡν̄ ἔκαστος θὰ γνωρίζῃ τέχνην, ἐν ταύῃ οὗ ἔξασκῇ ἑαυτόν.

3) μετὰ τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ καὶ τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα: quinto quoque anno καθ' ἔκαστον πέμπτον ἔτος—optimus quisque ἔκαστος ἄριστος, κάθε ἄριστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΗ'.

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 181. Καὶ ἐν τῇ χρήσει τῶν χρόνων τοῦ ὁήματος ἡ λατινικὴ καθόλου συμφωνεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικήν, μόνον ὅτι ἐν τισιν εἶναι ἀκριβεστέρα ἔκείνης.

§ 182. *Χρόνοις ἀρκτικοῖς* εἶναι ὁ ἐνεστώς, ὁ κυρίως παρακείμενος (praesens perfectum ἢ logicum) καὶ οἱ μέλλοντες ἀμφότεροι.

§ 183. *Χρόνοις ιστορικοῖς* εἶναι ὁ παρατατικός, ὁ ιστορικὸς παρακείμενος (perfectum historicum ἀρχιστος) καὶ ὁ ὑπερθευτέλικος.

Α' Οἱ χρόνοις τῆς ὁριστικῆς ἐν ἀνεξαρτήτοις προτάσεσιν

§ 184. ‘Ο ἐνεστώς δηλοῖ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πρᾶξιν

α' γιγνομένην, εἴτε ἀπὸ προτέρου χρόνου ἀρξαμένην καὶ ἔξακολουθοῦσαν καὶ τώρα νὰ γίνεται, εἴτε καὶ τώρα ἀρχομένην: Quid facis? Scrido.—Pluit βρέχει.

β' πολλάκις κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρόντι ἡ πάντοτε ισχύονταν: gallus canit ὁ ἀλέκτωρ φωνεῖ—virtus sola homines beatos reddit ἡ ἀρετὴ μόνη τοὺς ἀνθρώπους εὐδαιμονας ποιεῖ—concordia res crescunt, discordia pereunt ἐκ τῆς δύμονοίας τὰ πρόγυματα προάγονται, ἐκ τῆς δικονοίας ἀπόλλυνται—fortes fortuna adiuvat τοὺς ἀνδρείους ἡ τύχη βοηθεῖ.

γ' πρᾶξιν παρελθοῦσαν μέν, ἀλλ' ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λέγοντος ζωηρῶς ἀναπαρισταμένην (ιστορικὸς ἐνεστώς, praesens historicus): Cæs. bg. 7,86 1 His rebus cognitis Caesar Labienum cum cohortibus sex subsidio laborantibus mittit ταῦτα μαθῶν

δ Καῖσαρ τὸν Λαβιηνὸν μετὰ ἦς κοόρτεων εἰς ἐπικουρίαν τοῖς πιεζόμένοις πέμπει.

δ' τὸν ἐνεστῶτα μεταχειρίζεται καὶ ή ἐλληνικὴ καὶ ή λατινικὴ γλῶσσα καὶ δταν μνημονεύη τὰ ἐν τοῖς ποιήμασιν ἢ τοῖς συγγράμμασι ποιούμενα ἢ διδασκόμενα (*praesens litteratorium*) : Socrates docet δ Σωκράτης διδάσκει (ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Πλάτωνος ἢ τοῦ Ξενοφῶντος) — Cicero dicit δ Κικέρων λέγει (ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ) — Achilles Hectorem c a e d i t δ Αχιλλεὺς τὸν "Εκτορα φονεύει (ἐν τῇ Ἰλιάδι) — Antigone ad Creontem d u c i t u r ἡ Ἀντιγόνη πρὸς τὸν Κρέοντα ἀγεταί (ἐν τῷ ὅμωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους).

§ 185. *Ο παρατατικὸς δῆλοι πρᾶξιν γιγνομένην καὶ διαρκοῦσαν ή πολλάκις κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην* { *ἐν τῷ πάρελθόντες* Themistocles adulescens liberius vivebat et rem familiarem neglebat δ Θεμιστοκλῆς νέος ὃν ἐλευθεριώτερον ἔζη καὶ τὴν περιουσίαν του παρημέλει — Romae quotannis bini consules creabantur ἐν Ῥώμῃ κατ' ἓτος ἀνὰ δύο ὄπατους ἐξελέγοντο — Cato dicebat (dicere solebat) fructus litterarum iucundos esse, radices amaros δ Κάτων ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ δτι οἱ καρποὶ τῶν γραμμάτων εἶναι εὐάρεστοι (ἥδεῖς), αἱ δὲ ὁζεῖς πικραί.

§ 186. *Ο κυρίως παρακείμενος δῆλοι*

α' *πρᾶξιν ἥδη συντετελεσμένην* : perii ἀπόλωλα — scripsi epistulam γέγραφα τὴν ἐπιστολήν — pater advenerit δ πατήρ ἔχει ἔλθει.

β' κατάστασιν προελθοῦσαν ἐκ συντελεσθείσης πράξεως : tu liberos habes, ego habui σὺ ἔχεις (ἔξακολουθεῖς νὰ ἔχῃς) τέκνα, ἔγὼ ἔσχημα, τ. ἐ. οὐκέτι ἔχω, διότι μου ἀπέθανον δσα είχα — Fuit in Troe, fuit Ilium ὑπῆρξαμεν Τοῶες, ὑπῆρξεν Ἰλιον (ἄλλα τώρα δὲν ὑπάρχομεν πλέον, διότι ἔσλω τὸ Ἰλιον).

Σημ. Πολλοὶ παρακείμενοι δηλοῦντες τὴν ἐκ τῆς συντελεσθείσης πράξεως προελθοῦσαν κατάστασιν ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐνεστῶτας (ἄλλου συγγενοῦς ὁμήματος) : novi ή cognovi (κατα)μεμάθηκα (ἐπομένως) γιγνώσκω scio — consuevi — soleo εἰωθα — constitui — sto.

§ 187. *Ο ύπερσυντέλικος δῆλοι πρᾶξιν συντετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι* Cicero ante Caesarem natus erat δ Κικέρων είχε γε-

νηθῆ, ὅτε ἐγεννήθη ὁ Καῖσαρ—Caesar ante Ciceronem occisus erat ὁ Καῖσαρ εἰχε φονευθῆ ὅτε ἐφονεύθη ὁ Κικέρων.

Σημ. 'Ω; οἱ παρακείμενοι πονὶ, cognovī... Ισοδυναμοῦν πρὸς ἔνεστῶτας, οὕτω καὶ οἱ ὑπερσυντέλικοι πονεραμ, cognoveram, consueveram, constiteram Ισοδυναμοῦν πρὸς τοὺς παρατατικοὺς sci-ebam, solebam, stabam.

§ 188. **Ο λατρευτὸς παραπελμένος* (ιόριστος) δηλοῖ πρᾶξιν γενομένην ἀπλῶς ἐν τῷ παρελθόντι: Romulus urbem Romam condidit—Pericles quadraginta annos rei publicae Atheniensium praefuit ὁ Περικλῆς ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας προέστη.

§ 189. **Ο μέλλων ἀπλοῦς* δηλοῖ πρᾶξιν, ἡ δποία θὰ γίνεται ἢ θὰ γίνῃ ποτὲ ἐν τῷ μέλλοντι: Verg. Aen. 1,290 *Vocabitur hic quoque (Augustus) in votis* θὰ δονομάζεται καὶ οὗτος (ὁ Αὐγουστος) ἐν ταῖς εὐχαῖς, τ. ἔ. θὰ τιμᾶται καὶ οὗτος ὡς θεός—1,199 *o socii... o passi graviora, dabit deus his quoque (nalis) finem* ὁ ἑταῖροι, ὁ βαρύτερα παθόντες, θὰ δώσῃ ὁ θεός τέλος καὶ εἰς αὐτὰ (τὰ παρόντα κακά).

Σημ. 'Ο ἀπλοῦς μέλλων κεῖται καὶ ἀντὶ προστακτικῆς: tu non cessabis, et ea quae habes instituta, perficies σὺ δὲν θὰ δκνήσῃς (μὴ ὄκνει, μὴ δκνήσῃς) καὶ θὰ φέρῃς (φερε) εἰς πέρας, καὶ περάτωσε αὐτὰ τὰ δποία ἔχεις καθωρισμένα.

§ 190. **Ο τετελεσμένος μέλλων* δηλοῖ πρᾶξιν, ἡ δποία, θὰ ἔχῃ συντελεσθῆ ἐν τῷ μέλλοντι: ante horam decimam redierimus πρὸ τῆς (προσεχοῦς) δεκάτης ώρας θὰ ἔχωμεν ἐπανέλθει—*De Carthagine vereri non ante desinam quam illam excisam esse cognovero* ἀπὸ μέρους τῆς Καρχηδόνος δὲν θὰ παύσω νὰ ἔχω φόβον πρότερον παρὰ ἀφ' οὐ θὰ ἔχω μάθει ὅτι κατεσκάφη, δηλ. πρῶτα θὰ μάθω ὅτι κατεσκάφη, καὶ τότε, *υστερα*, θὰ παύσω νὰ φοβιῶμαι.

Σημ. Καὶ οἱ τετελεσμένοι μέλλοντες πονέρο, cognovero, consuevero constituero Ισοδυναμοῦν πρὸς τοὺς ἀπλοῦς μέλλοντας sciām, solebo, stabo.

§ 191. *Χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ ἀρήματος* ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

Οἱ Λατῖνοι γράφοντες ἐποστολὴν πρός τινα ἀπόντα, ἐλάμβανον συνήθως ὑπὲρ ὅψιν ὅχι τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐτοὶ ἔγραφον, ἀλλὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ὁ λαμβάνων αὐτήν· διὰ

τοῦτο μετεχειρίζοντο τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος (παρατατικόν, ἴστορικὸν παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον) ἀντὶ τῶν χρόνων τοῦ παρόντος (ἐνεστῶτος, παρακειμένου).

Cic. ad Ati. 9,10,1 nihil habebam, quod scriberem, neque enim novi quidquam audieram et ad tuas omnes epistulas rescripsoram pridie (ānti nihil habeo, quod scribam; neque... audivi... rescripsi heri) οὐδὲν έχω (ὅπερ) νά σου γράψω· διότι οὔτε νέον τι ἤκουσα καὶ εἰς τὰς ἐπιστολὰς σου δλας ἀπήντησα χθὲς—Scripsi ad te ante lucem (ānti scribo)... γράφω πρὸς σὲ πρὸ τοῦ φωτὸς τῆς ήμέρας, πρὶν φέξῃ.

B'. Οἱ χρόνοι τῆς ὁριστικῆς ἐν ἐξηρτημέναις προτάσεσιν

§ 192. Ἐν τῇ χρήσει τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐξηρτημέναις καθ' ὅριστικὴν προτάσεσιν ἔξετάζεται μάλιστα, ἢν ἡ πρᾶξις τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως εἶναι σύγχρονος ἢ προγενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας προτάσεως.

α'. Ἀν αἱ πρᾶξεις τῶν δύο προτάσεων, κυρίας καὶ ἐξηρτημένης, εἶναι ἀκριβῶς σύγχρονοι, τίθεται καὶ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει ὁ αὐτὸς χρόνος, δοτις καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ:

Bene facis, quod manes καλῶς ποιεῖς, διότι μένεις (μένων).

Bene faciebas, quod manebas καλῶς ἐποίεις, διότι ἔμενες (μένων).

Bene facisti, quod mansisti καλῶς ἐποίησας, διότι ἔμενας (μείνας).

Bene feceras, quod manseras καλῶς είχες κάμει. διότι είχε μείγει.

Si praeceptorum patris nēmor eris, vir bonus ac iustus fies ἢν (ἔφ' ὅσον) θὰ εἰσαι μνήμων τῶν παραγγελμάτων τοῦ πατρός, θὰ γίνης ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,—

Donec eris felix, multos numerabis amicos ἔφ' ὅσον θὰ εῖσαι εὐτυχής, πολλοὺς θὰ ἀριθμήσῃς (θὰ ἔχῃς) φίλους.

β'. Ἀν ἡ τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως πρᾶξις εἶναι προγενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας προτάσεως, ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει τίθεται παρακειμένος, ἢν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι ἐνεστώς, ὑπερσυντέλικος, ἢν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι παρακειμένος ἢ παρατατικός, τετελεσμένος μελλων, ὅτι ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι μέλλων ἀπλοῦς:

Cum ad villam *v e n i*, hoc ipsum, nihil agere me delectat.
δσάκις ἥλθον (έρχομαι) εἰς τὴν ἔπαυλιν, αὐτὸ τεῦτο, τὸ νὰ μὴ κά-
μω τίποτε μὲ τέρπει.

Epaminondas, cum in circulum venerat, numquam inde
discedebat (ἢ discessit), priusquam sermo ad finem per-
ductus esset ὁ Ἐπαμεινώνδας, δσάκις εἰς κύκλον (συζητῶν)
εἶχεν ἔλθει (ῆρχετο) οὐδέποτε ἀπεχώρει (ἢ ἀπεχώρησεν) ἐκεῖθεν, ποὶν
ἢ (εἰμὴ ἀφ' οὗ) ἡ συζήτησις εἰς τὸ τέλος ἀχθῇ (εἰχε τελειώσει)—
Scribam tibi, si quid de fortuna amici nostri cognovero
θά σου γράψω, ἀν θὰ ἔχω μάθει] τι περὶ τῆς τύχης
τοῦ ἡμετέρου φίλου.

Ἐξαιρέσεις. Μετὰ τοὺς χρονικὸν συνδέσμους postquam ἀφ' οὗ,
ut (primum), ubi (primum), cum primum, simulatque, simulac-
ενθύς ὡς, τίθεται παρακείμενος, καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει παρα-
κείμενος, μολονότι ἡ τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως πρᾶξις εἶναι προ-
γενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας προτάσεως: Caesar postquam
hostium copias non longe abesse cognovit, castra posuit ὁ
Καῖσαρ ἀφ' οὗ ἔγνω δι τὰ στρατεύματα τῶν πολεμίων δὲν ἀπεῖχον
πολύ, ἐστρατοπέδευσε—Legati hostium simulatque in castra
Romana venerunt, statim ad consulem ducti sunt of
πρέσβεις τῶν πολεμίων, ενθύς ὡς ἥλθον εἰς τὸ ὁρμαῖκὸν στρατό-
πεδον, παρευθύς πρὸς τὸν ὑπατὸν ὁδηγήθησαν (ιδέ καὶ § 233).

Δαπινισμός. Μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον d u m ἐν ᾧ χρόνῳ
τίθεται ἐνεστὼς (ἀντὶ παρατακοῦ) τῆς ὁριστικῆς, εἰ καὶ ὁ λόγος
περὶ πράξεως παραφημένης. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κείται ἴστορ.
ἐνεστὼς ἡ παρατακὸς ἢ παρακείμενος: Mardonius dum apud
Plataeas in primis ordinibus pugnat, imperfectus est ὁ Μαρ-
δόνιος εἰς τὰς Πλαταιάς ἐν ᾧ ἐμάχετο ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐφο-
νεύθη προβλ. Sall. Cat. 50,1. 56,1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

§ 193. Αἱ κυρίαι ἡ ἀνεξάρτητοι προτάσεις διακρίνονται, ὡς καὶ
ἐν τῇ Ἑλληνικῇ (καὶ πάσῃ ἄλλῃ) γλώσσῃ
α' εἰς τὰς προτάσεις κρίσεως: Homines pulvis et umbra sumus

οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα κόνις καὶ σκιὰ—Avarus semper eget ὁ φιλάργυρος πάντοτε στερεῖται—Non possumus omnia per nos agere δὲν δυνάμεθα πάντα δι' ἡμῶν αὐτῶν νὰ πράττωμεν—Mortem nemo sapiens malum esse dixerit τὸν θάνατον οὐδεὶς σοφὸς δύναται νὰ εἴπῃ (εἴποι ἀν) διὰ εἶναι κακὸν—non semper idem honor floribus vernis est oὐ πάντοτε τοῖς ἑαρινοῖς ἄνθεσιν ἡ αὐτὴ τιμὴ ἔστι—dulce et decorum est pro patria mori ἡδὺ καὶ ἐντιμόν ἔστι τὸ ὑπέρ πατρίδος θνήσκειν. (Ἐν πάσαις ταῦταις ταῖς προτάσεσιν ἐμφαίνεται γνώμη, κρίσις, ἀπόφανσις τοῦ λέγοντος),—

β'. εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας : Ora et labora προσεύχου καὶ ἐργάζου—ne dixeris μὴ εἴπῃς—mortem ne timeamus τὸν θάνατον μὴ φοβόμεθα—Sibi quisque consulat ἔκαστος ἃς οκέπεται περὶ ἑαυτοῦ—Eamus ἵωμεν—Amemus patriam, pareamus i magistratibus, consulamus bonis : speremus quae volumus, sed quod accidērit, fortiter feramus ἃς ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα, ἃς ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἀρχοντας, ἃς βούλευμέθα ὑπὲρ τῶν χρηστῶν· ἃς ἐλπίζωμεν ὅσα θέλομεν, ἀλλ' ὅτι ἀν συμβῇ, γενναίως ἃς φέρωμεν. (Ἐν πάσαις ταῦταις ταῖς προτάσεσιν ἐμφαίνεται ἐπιθυμία τοῦ λέγοντος).

§ 194. Καὶ προτάσεις κρίσεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας δύνανται τὰ ἔξενεχθοῦν μετὰ ἐρωτήσεως· τότε ὀνομάζομεν αὐτὰς **ἐρωτηματικὰς προτάσεις**.

***Ἐρωτηματικὰ προτάσεις κρίσεως.** Ubinam gentium sumus? ποῦ γῆς ἐσμεν;—quid magis est saxo durum, quid mollius aqua? (unde?) τί εἶναι μᾶλλον τοῦ βράχου (τῆς πέτρας) σκληρόν, τί μαλακότερον τοῦ ὕδατος;—quis hoc credat? τίς δύναται νὰ πιστεύῃ τοῦτο;—Cic. de imp. Gn. Pomp. 31 Hoc tantum bellum...quis umquam arbitraretur aut ab omnibus imperatoribus uno anno, aut omnibus annis ab uno imperatore confici posse? τοῦτον τὸν τόσον μέγαν πόλεμον... τίς ποτε θὰ ἐνόμιζεν διὰ ήτο δυνατὸν νὰ περιστρέψῃ ἡ ὑπὸ πάντων τῶν στρατηγῶν*εἰς ἐν ἔτος, ἡ εἰς πάντα τὰ ἔτη ὑπὸ ἐνὸς στρατηγοῦ;

***Ἐρωτηματικὰ προτάσεις ἐπιθυμίας :** Quid faciam? τί νὰ κάμω;—Quo me vertam? ποῦ νὰ στραφῶ, ποῦ τράπωμαι;—Quid dicere? τί νὰ ἔλεγα;—Cic. p. Sest. 42-43 : Haec cum viderem, quid agerem, iudices?... Contenderem contra tribunum plebis privatus armis? ἀφ' οὗ ἔβλεπα ταῦτα, τί νὰ ἔκαμνα, ὃ

δικασταί; . . Νὰ ἐναντιωθῶ δι' ὅπλων ἐγὼ Ἰδιώτης ὃν κατὰ τοῦ δημόρου;

§ 195. Αἱ προτάσεις κρίσεως ἐκφέρονται **καθ'** δριστικὴν ἢ **καθ'** ὑποτακτικὴν (μόνον coniunctivus potentilis καὶ coniunctivus irrealis)— ‘Η ἄρνησις πον, περιε, νεμο, πυμ-
κιαμ, νιχιλ—

Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας ἐκφέρονται **καθ'** δριστικὴν χρόνου μέλλοντος¹ (μὲν ἄρνησιν πον περιε...), **καθ'** ὑποτακτικὴν (coniunctivus hortativus, coni. concessivus, con. iussivus καὶ coni-prohibitivus) καὶ **κατὰ προστακτικὴν**. ‘Η ἄρνησις πε, πενε, νιχιλ, νεμο, πυμκιαμ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΙΣΕΩΝ

§ 196. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι.*

α' Οριστική: ‘Η δριστικὴ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν δριστικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ δηλοῖ τὴν **πραγματικόν**: Mors saequo pede pulsat pauperum tabernas regumque turres ὁ θάνατος ἐξ ἵσου [ἴσῳ ποδὶ] πλήττει (τόσον) τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν (ὅσον) καὶ τοὺς πύργους τῶν βασιλέων—Caesar vicit Pompeium ὁ Καίσαρ ἐνίκησε τὸν Πομπέιον.

Σημ. “Αν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητική, τίθενται αἱ λέξεις πον, νεμο, nullus, πυμκιαμ, νιχιλ, πον—περιε, —περιε, πε-
νε, πε—quidem.

β' Υποτακτική: Αὕτη ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ἐν πλείονι χρήσει ἀντιστοιχοῦσα οὐ μόνον πρὸς τὴν ὑποτακτικήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τὴν προστακτικὴν καὶ τὴν δριστικὴν ἐνίστε—καὶ παριστᾶ τὸ λεγόμενον ὡς δυνατὸν ἢ ὡς **ἐπιθυμητόν**, ἢ ὡς ἀπλῆν σκέψιν, ἢ ὡς **ἀπραγματοποιητον**.

Κατὰ ταῦτα ἡ ὑποτακτικὴ εἶναι :

1. coniunctivus potentilis (ἐνεστῶτος παρατατικοῦ καὶ παρακειμένου μόνον), Ἑλλην. δυνητικὴ εὐκτική· ἡ ἄρνησις εἶναι πον, περιε—περιε... (ὡς καὶ ἐν τῇ δριστικῇ): nemo dubilet οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ, dicat ἢ dixerit quispiam, λέγει ἢ εἴποι τις ἐν (vñ)—Cic. de off. 3,170 stultum hominem, dixerit quispiam—quid aliud faceret? τί ἄλλο ἀν ποιόη; τί ἄλλο ἀν ἔποιει;

2. coniunctivus optativus (παντὸς χρόνου), Ἑλλην. εὐκτικὴ καθαρά· ἡ ἀρνησις ne: sis felix εἶης εὐτυχῆς—ne vivere rem εἴθε νὰ μὴ ἔξων.

Τῆς τοιαύτης (εὐκτικῆς) ὑποτακτικῆς προτάσσεται πολλάκις τὸ utinam εἴθε: Cic. Catil. 1,22 utinam tibi istam mentem di immortales duint! εἴθε οἱ ἀδάντοι θεοὶ νά σου δώσουν (νά σου ἔδιδον) αὐτὴν τὴν σκέψιν, τὴν διάνοιαν.

3. coniunctivus (a d)hortativus ἐνεστῶτος ἡ παρακειμένου, Ἑλλην. ὑποτακτικὴ ἡ προστακτικὴ ἡ ἀρνησις ne: eamus ἵωμεν—audiatur et altera pars ἀς ἀκουσθῇ καὶ ἡ ἐτέρα μερὶς—pericula ne timeamus, socii τοὺς κινδύνους ἀς μὴ φοβηθῶμεν, ἀς ἀψηφήσωμεν ὁ ἑταῖροι—viderint sapientes ἀς ἵδουν οἱ σοφοί.

4. coniunctivus dubitativus deliberativus (ἐνεστῶτος ἡ παρατατικοῦ μόνον) Ἑλλην. ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ. ἡ ἀρνησις non: quo me vertam? ποῖ τράπωμαι; Virg. Aen. 5,39 loquar an sileam? νά το εἴπω ἡ νὰ τὸ σιωπήσω;—Cur ego non laeter? διατί ἔγω νὰ μὴ χαίρω;—Quid facerem? τί νὰ ἔκαμνα,

5. coniunctivus concessivus (ἐνεστῶτος ἡ παρακειμένου μόνον) Ἑλλην. ὑποτακτικὴ παραχωρητικὴ ἡ συγκαταθετικὴ, ἡ ἀρνησις ne: oderint dum metuant μισούντων, μόνον δεδιότων, ἀς μὲ μισοῦν, ἀρκεῖ μόνον νά με φοβοῦνται—ne sit summum malum dolor, malum certe est ἀς μὴ εἶναι, ἔστω, δέχομαι ὅτι δὲν εἶναι μέγιστον κακὸν ἡ λύπη, πάντως ὅμως εἶναι κακόν.

6. coniunctivus irrealis (παρατατικοῦ ἡ ὑπεροχυτελίκου μόνον), Ἑλλην. δριστικὴ ιστορικὸν χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ἡ ἀρνησις non: sine amicitia vita tristis esset ἀνευ φιλίας (ἀγάπης) δ βίος θὰ ἦτο (ἄλλὰ δὲν εἶναι, διότι ὑπάρχει φιλία) ἀνιαρδὸς—haec Caesar numquam neque fecisset neque passus esset ταῦτα ὁ Καῖσαρ οὐδέποτε οὔτε θὰ εἴχε καμει οὔτε θὰ είχεν ἀνεγκῦ.

γ' Προστακτικὴ: καὶ αὕτη ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν προστακτικὴν τῆς Ἑλλην. γλώσσης.

Ἡ μὲν τοῦ ἐνεστῶτος προστακτικὴ κυρίως τίθεται, ὅταν τὸ προστεσσόμενον πρέπη ἀμέσως νὰ ἔκτελεσθῇ ἡ ὅταν πρέπη νὰ γίνεται πάντοτε: Cic. Cat. 1,20 e g r e d e r e ex urbe. Catilina, libera tempublicam n e t u... ἔξελθε (ἀμέσως τώρα) ἐκ τῆς πόλεως, Katil-

λίνα, ἀπάλλαξον τὴν πολιτείαν ἀπὸ τοῦ φόβου—ora et labora (πάντοτε) προσεύχου καὶ κοπίας, σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει,—

‘Η δὲ τοῦ μέλλοντος προστακτικὴ τίθεται, δταν τὸ προστασσόμενον πρέπη νὰ ἔκτελεσθῇ ἀφ’ οὐ γίνη ἄλλο τι πρότερον, ἢ καθόλου ἐν τῷ μέλλοντι (ὅχι ἀμέσως): Cras petito, dabitur: nunc abi αὐγιον ἔλα καὶ ζήτησέ το, θά σου δοθῇ τώρα πήγαινε—Consules suorum ius habento; nemini parento; illis salus populi suprema lex est τοῦ πατοι (δταν θὰ κατασταθοῦν) ἃς ἔχουν τὸ μέγιστον δικαίωμα, τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν μηδενὶ νὰ ὑπακούουν· δι’ αὐτοὺς ή σωτηρία τοῦ λαοῦ ἔστω ὁ ὑψιστος νόμος.

Σημ. α'. Ἐπειδὴ ή προστακτικὴ ἔχει μόνον ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα, καὶ τοῦ πρώτου οὐχὶ πάντα τὰ πρόσωπα, ἐννοεῖται δτι διὰ τούτων ἀναπληροῦ καὶ τὸν παρακείμενον καὶ ἀδριστὸν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης· καὶ ή διάκρισις δὲ μεταξὺ προστακτικῆς ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος οὐχὶ πάντοτε δυνατή.

Σημ. β'. Ἡ προσταγὴ γίνεται ἡπιωτέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ quaeso παρακαλῶ καὶ quae sumus παρακαλοῦμεν: dic mihi, quaeso εἰπέ μου, παρακαλῶ,· ἥ γίνεται χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ τῆς προστακτικῆς, μετὰ τοῦ velim ή καὶ ἀνευ τούτου: dicas mihi velim εἰπέ μοι, ἣν ἔχῃς τὴν εὐχαρίστησιν—Verg. Aen 1,330 nostrum leves laborem et . . . doceas ἀνακούφισον (ἃν ἔχῃς τὴν καλωσύνην) τὸν ἀγῶνα μας καὶ δίδαξον (εἰπέ).

Σημ. γ'. Ἀντὶ μόνον vale λέγεται καὶ fac ut valeas ή cura ut valeas ὑγίαινε, ἔρωσο—fac animo forti sis ἴσθι γενναῖος.

§ 197 Ἡ ἀπαγόρευσις δηλοῦται

1. διὰ τοῦ ne μετὰ προστακτικῆς (ἐν τοῖς νόμοις καὶ παρὰ ποιηταῖς): Hominem mortuum in urbe ne sepelito. neve urito ἀνθρωπον τεθνεῶτα ἐν τῇ πόλει μὴ θαπτέτω (τίς), μήδε καιέτω—Verg. Aen 2,48 equo ne credite, Teucri, εἰς τὸν ἵππον μὴ δίδετε πίστιν, ὁ Τρῶες.

2. (ἐπὶ β' προσώπου) διὰ τοῦ noli ή nolite μετ' ἀπαρεμφάτου: noli me tangere μή μου ἄπτου—noli turbare circulos meos μή μου τοὺς κύκλους τάρασσε—nolite id velle. quod fieri non potest μή γυρεύετε πρᾶγμα, ποῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ.

3. διὰ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς (ἐπὶ β' προσ. ἔνικ.) cave eas μὴ πηγαίνῃς.

4. διὰ τοῦ ne μεθ' ὑποτακτικῆς : ne facias μὴ κάμνε—ne feceris μὴ κάμης—puer ne telum habeat παῖς μὴ ἔχέτω ὅπλον.

5. διὰ τοῦ non μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς ἐπὶ β' προσ. ἔνικ.: non fecies οὐ ποιήσεις (πρβλ. οὐ φονεύσεις...).

6. διὰ τοῦ fac ne μεθ' ὑποτακτικῆς, ἐπὶ β' προσ. ἔνικ.: fac ne omittas μὴ παράλειπε, μὴ παραλίπης.

7. διὰ τοῦ parce μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ δοτικῆς, ἐπὶ β'. προσ. ἔνικ.: Ovid. remed. amor. 3 parce damnare μὴ καταδικάζῃς—Verg. Aen. 1,257 parce metu (δοτ.) μὴ φοβοῦ. πρβλ. καὶ 1,463 solve metus μὴ φοβοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

§ 198. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὁμιατικὸν οὐσιαστικὸν γένους οὐδετέρου πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς : errare humanum est τὸ πλανᾶσθαι ἐστιν ἀνθρώπινον—mentiri turpe est τὸ ψεύδεσθαι ἐστιν αἰσχρόν—morti nemio sapiens miserum duxit τὸν θάνατον οὐδεὶς σοφὸς συμφορὰν ἡγήσατο—docto homini vivere est cogitare τῷ σοφῷ ζῆν ἐστι διανοεῖσθαι—una salus victis, nullam sperare salutem μία τοῖς ήττημένοις σωτηρίᾳ, οὐδεμίαν νὰ ἐλπίζουν σωτηρίαν.

Δέχεται τοὺς αὐτοὺς προσδιορισμούς, οὓς καὶ οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ οἰκείου ὁμιατος : beate vivere τὸ εὐδαιμόνως ζῆν—parcere victis τὸ φείδεσθαι τῶν ήττημένων—obtrectare aliis nihil utilitatis habet τὸ τοὺς ἄλλους ζηλοτυπεῖν οὐδὲν ὠφελεῖ—Caesar multas nationes imperio populi Romani parcre assuefecit ὁ Καῖσαρ πολλὰ ἔθνη ἐσυνήθισε νὰ ὑπακούουν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ.

§ 199. Καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι καθόλου οὖτα καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, τ.ξ. τίθενται :

1. Ὡς ὑπονείμενον ἀπροσώπων φράσεων καὶ ἀπροσώπων δημάτων· dulce et decorum est pro patria mori ἥδυ καὶ ἔντιμόν ἐστι (τὸ) ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν—oratorem irasci minime decet τὸν δῆτορα δργίζεσθαι ἥκιστα προσήκει—aequum est cives civibus par-

cere δίκαιον εἶναι πολῖται νὰ φείδωνται πολιτῶν—patriae irasci
nesas est τῇ πατρίδι δργίζεσθαι οὐχ ὅσιον (ἔστι).

Παρὰ τὸ ἀπαρέμφατον esse καὶ τὰ ἄλλα συνδετικὰ (fieri, manere... § 124 σημ.), τὸ κατηγορούμενον (ἄν δέν εἶναι γενικὴ ἡ ἀφερετικὴ τῆς ἴδιότητος) τίθεται

α' κατ' αἰτιατικὴν turpe est mendacem esse αἰσχρόν (ἔστι)
(τὸ εἶναι (τινὰ) ψευδολόγον.

β' κατὰ δοτικήν, ἐάν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ὑποκείμενον τοῦ licet
ἢ ἄλλου δήματος καὶ ἔχῃ τὸ δῆμα τοῦτο παρ' ἔαντῷ δοτικὴν προσω-
πικὴν : nemini licet esse mendaci oὐδενὶ ἔξεστιν εἶναι ψευδο-
λόγῳ.—Ovid. Metam. 8,690 vobis immunitus huius esse
mali dabitur προβλ. Ἑλλην. παντὶ προσήκει ἀρχοντι φρονίμῳ εἶναι.

Σημ. Ἐνίστε καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τίθεται κατ' αἰτια-
τικήν : Caes bc. 3,1,1 is enim erat annus, quo per leges eicon-
sulem fieri liceret προβλ. Ἑλλ. ἐδέοντό μου προστάτην (ἀντὶ προ-
στάτου) γενέσθαι.

2. Ὡς ἀντικείμενον πολλῶν τάξεων οημάτων, ἀντιστοίχων πρὸς
τὰς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετ' ἀπαρέμφάτου συντασσομένας.

Τὸ δις ἀντικείμενον τιθέμενον ἀπαρέμφατον εἶναι ἡ εἰδικὴ ἡ
τελικόν.

§ 200. Μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται

Τὰ λεκτικά, τὰ δοξαστικά, τὰ αἰσθητικά κοὶ τὰ γνωστικά ἥ-
ματα : Democritus dicebat innum erabiles esse mundos ὁ Δη-
μόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι—Put o te non
recte indicare ἡγοῦμαί σε οὐκ ὁρθῶς κρίνειν—Catonem di-
cere audivi ἦκουσα τὸν Κάτωνα νὰ λέγῃ—audio illum a bi-
isse ἀκούω (νὰ λέγουν) ὅτι ἐκεῖνος ἀπῆλθε—Scio plerosque
scripsisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asia in transi-
sse γνωρίζω ὅτι πάμπολλοι ἔχουν γράψει, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς διε-
περαιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν βασιλεύοντος (ἀκόμη) τοῦ Ξέρξου.

§ 201. Εἰς τὰς ἀνωτέρω τάξεις οημάτων ἀνήκουν καὶ τὰ σημαί-
νοντα ἔλπιζειν, πιστεύειν (δοξαστικά), ὑπισχνεῖσθαι, δμνύναι,
ἀπειλεῖν, μέμφεσθαι (λεκτικά), μεμνήσθαι, κ.ά.
Xerxes se Graecos facile victurum esse speravit ὁ Ξέρξης Ἑλπι-
σεν ὅτι εὐκόλως θὰ νικήσῃ τοὺς Ἑλληνας—Pausanias regi Per-
satum se Graeciam sub eius potestatem redacturum esset pro-

misit ὁ Παυσανίας ὑπέσχετο εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὅτι θὰ ὑποτάξῃ ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως) τὴν Ἑλλάδα—Ca-tilina se urbem Romam incendio deleturum esse iuravit (ἢ mi-natus est) ὁ Κατιλίνας ὡμοσεν (ἢ ἡπεῖλησεν) ὅτι θὰ καταστρέψῃ διὰ πυρκαϊᾶς τὴν πόλιν Ἀράβην—Cato q[uo]d erit in concione esse proditum e s s e a Pompeio ὁ Κάτων παραπονεῖται ἐν συνα-θροίσει (τοῦ λαοῦ) ὅτι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πομπήιου—memento te hominem e s s e μέμνησο ἀνθρώπος εἶναι.

§ 202. Μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται καὶ τὰ δειξεως καὶ δηλῶσεως σημαντικὰ (ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μετὰ κατηγορηματικῆς με-τοχῆς): Cic. p. Rosc. Amer. 79 ego ostendo, nihil eorum fecisse Roscium ἐγὼ τούναντίον (ἀπὸ)δεικνύω ὅτι οὐδὲν ἐκ τού-των ἐπράξεν ὁ Ἀράβην—Tuscul. 4,51 qui (Scipio) hoc Stoico-rum verum esse declaravit. numquam privatum esse sapien-tem ὅστις (Σκιπίων) κατέστησε δῆλον ὅτι ἀληθεύει τὸ τῶν Στοι-κῶν, ὅτι δηλ. οὐδέποτε ὁ Ἰδιώτης εἶναι σοφός.

§ 203. Εἰδικὸν εἶναι καὶ τὸ ἀπορέμφατον τὸ ἔξαρτώμενον ἐκ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ὄγμάτων gaudeo, doleo, laetor, aegre (moleste, graviter) fero, indignor, miror, admiror...: Galli populi Romani exercitum hiemare atque inveterascere in Gal-lia moleste ferebant ὁ Γαλάται βαρέως ἔφερον (ἱγανάκτουν) ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Ἀράβηκοῦ λαοῦ διεχείμαζε καὶ παρέτεινε τὴν διαμο-νήν του ἐν Γαλατίᾳ.

Σημ. Μετὰ τὰς ἀνωτέρω τάξεις ὄγμάτων δύναται ν' ἀκολουθῇ σπα-νιώτερον ἀντί εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ εἰδικὴ πρότασις διὰ τοῦ quod.

Προσοχή. Τὸ ὑπακείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ ἔξαρ-τωμένου ἐξ ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ὄγματος, τίθεται πάντοτε, καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἐπὶ ἐπεροπροσωπίας, καὶ δὴ κατ' αἰτια-τικήν: Fateor me erasse δύολογῶ ὅτι ἐπλανήθην nego me esse mendacem ἀρνοῦμαι ὅτι εἴμαι ψεύστης—Juramus nos (αἰτιατ.) te non deserturos esse δύνομεν ὅτι δὲν θά σε ἐγκαταλίπωμεν—Socrates dicere solebat, se nihil scire ὁ Σωκράτης ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι οὐδὲν οἶδε, «Ἐν οἴδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα»—simulo me ini-micui esse Verri προσποιοῦμαι ὅτι εἴμαι ἔχθρος τοῦ Οὐάρρου.

Μόνον ὅταν τὸ εἰδικὸν ἀπορέμφατον ἔξαρτάται ἐκ προσωπικοῦ πα-

Φητικοῦ ὁγματος τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ ἐννοεῖται πάντοτε κατ' ὄνομαστικήν: Homerus dicitur caecus fuisse ὁ Ὄμοιος ἔδεται ὅτι ἔγένετο τυφλός—Prisci homines dicuntur nudi vivere οἱ πρωτόγονοι ἀνθρώποι λέγονται ὅτι ἔζων γυμνοὶ—Veteres Germani fortissimi fuisse feruntur οἱ παλαιοὶ Γερμανοὶ ἀναφέρονται ὅτι ὑπῆρχαν γενναῖοτατοι—Cic. ad famil. 16,12,4: multique idem facturi esse dicuntur καὶ πολλοὶ λέγονται ὅτι θὰ πράξουν τὸ αὐτό.

Σήμειωτέον ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ ἔξαρτωμένου ἐκ προσωπικοῦ παθητικοῦ ὁγματος, πάντοτε εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὁγματος.

§ 204. *Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται*

1. Τὰ ἔφετικά, τὰ δυνητικὰ καὶ καθόλου τὰ σημαίονται ἔχειν ἵκανότητα τοῦ ποιεῖν τι: Omnes homines beati esse cupiunt πάντες οἱ ἀνθρώποι ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι εὐδαίμονες—Beatus esse sine virtute nemo potest εὐδαίμων οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι ἀνευ ἀρετῆς—Vincere scis, Aannibal, victoria uti nescis γνωρίζεις (ἔχεις τὴν ἵκανότητα) νὰ νικᾶς, ὁ Ἀννίβα, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις νὰ χοησιμοποιῆς τὴν νίκην—Scribere scribendo, dicendo dicere disces νὰ γράφῃς διὰ τοῦ γράφειν (γράφων), νὰ λέγῃς διὰ τοῦ λέγειν θὰ μάθῃς.

2. Τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά: Cic. p. Mil. 21 caedere incipiunt eius servos ἀρχίζουν νὰ φονεύουν τοὺς δούλους αὐτοῦ—in Catil. 4,3 mihi parcere ac de me cogitare desinere παύσατε νὰ φείδεσθε ἐμοῦ καὶ νὰ σκέπτεσθε περὶ ἐμοῦ.

§ 205. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μὲν ἔξαρτωμένου ἐκ ὁγματος δυνητικοῦ ἢ σημαίνοντος ἔχειν ἵκανότητα τοῦ ποιεῖν τι,

ἐκ ὁγματος ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικοῦ,
ἐκ τοῦ soleo ἢ ἐκ τοῦ debeo,

καθόλου παντὸς τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, οὐ τὸ ὑποκείμενον δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὁγματος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, παραλείπεται πάντοτε ἐννοούμενον κατ' ὄνομαστικήν=Cic. p. Mur. 4 e portu solventibus ii, qui iam in portum ex alto invehuntur, praecipere . . . solent εἰς τοὺς ἐκ τοῦ λιμένος ἀπαίροντας οἱ ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους εἰς τὸν λιμένα καταπλέοντες συνηθίζουν νὰ διδάσκουν—3 auctor . . .

defensorque periculi esse debet—Ovid. Metam. 6,47—48 solet aer purpureus fieri,—

Τοῦ δὲ ἔξαρτωμέτου ἐξ ἐφετικοῦ ρήματος, ἐπὶ ταυτοπροσωπίας συνήθως παραλείπεται ἐννοούμενον κατ' ὀνομαστικήν : Cic. in Verr. 1,21 cupiebam animi doctorem vultu tegere et taciturnitate celestare ἐπεθύμοιν τὴν τῆς ψυχῆς μου λύπην διὰ τῆς (πλαστῆς εὐθύμου) ὅψεως νὰ καλύψω καὶ διὰ τῆς σιγῆς ν' ἀποκρύψω—Cato esse quam videi bonus malebat ὁ Κάτων νὰ εἴναι παρὰ νὰ φαίνεται καλὸς προετίμα.—

Μόνον ἂν τὸ ἀπαρέμφατον εἴναι παθητικὸν ἢ τὸ συνδετικὸν esse μετὰ κατηγορούμενου, δύναται σπανιώτερον νὰ τεθῇ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ δὴ καὶ αἰτιατικήν : Cici Gatil. 1,4 cupio, patres conscripti, me esse clementem, cupio πε... non dissolutum videri, θέλω, πατέρες συγκλητικοῖ, νὰ εἴμαι ἐπιεικῆς, θέλω νὰ μὴ φαίνωμαι ὀλγάρως—Alexander Jovis filium non modo se dici, sed etiam haberi volebat ὁ Ἀλέξανδρος ἥθελεν ὅχι μόνον νὰ λέγεται νῦν τοῦ Διός, ἀλλὰ καὶ νὰ νομίζεται.

Σημ. Ἐπὶ ἐπεργοπροσωπίας κανονικῶς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πάντοτε τίθεται ἢ ἐννοεῖται καὶ αἰτιατικήν.

§ 206. Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τίθεται ἐνίστε τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως, τ. ἐ μὴ ἔξαρτώμενόν ποθεν, δηλοὶ δὲ τότε ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, ἔκπληξιν : Cis. ad famili. 14,1,1 me miserum ! te ista virtute, fide, probitate, humanitatem, in tantas aerumnas propter me incidiisse ! Φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ ! σὺ μὲ αὐτὴν τὴν ἀρετήν, τὴν πίστιν, τὴν χρηστότητα, τὴν φιλανθρωπίαν, εἰς τηλικαύτας δυστυχίας ἐξ αἰτίας ἐμοῦ νὰ ἔχῃς ἐμπέσει !—Verg. Aen. 1,37 mene incepto desistere victam ! ἐγὼ νὰ ἀποστῶ τοῦ ἔγχειρήματός μου ἡττημένη !

§ 207. *Istoriadν ἀπαρέμφατον*—in finiti u s histori-
c u s. "Ολως ἰδιάζουσα τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἴναι ἡ χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐνεστῶνος χρόνου ἀντὶ παρατατικοῦ τῆς ὄριστηκῆς ἐν ιστορικῇ διηγήσει γεγονότων τοῦ παρελθόντος· τὸ τοιοῦτον ἀπαρέμφατον λέγεται *ιστοριαδν* καὶ ἔχει τὸ ὑποκείμενόν του κατ' ὀνομαστικήν : Caes. bg. 1, lg Interim Caesar Aeduos frumentum flagitare (ἀντὶ flagitabat) ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Καΐσαρ ἀπήγει τὸν τοὺς Αἴδονος σῖτον—Sall. Cat. 60,4 Interea Catilina cum expe-

ditis in prima acie versari, laborantibus succurrere, integros pro sauciis arcessere, omnia providere, multum ipse pugnare, saepe hostem ferire. Strenui militis et boni imperatoris officia simul exsequuntur ἐν τῷ μεταξὺ δὲ Κατιλίνας μετὰ τῶν ψυλῶν στρατιωτῶν ἐν τῇ πρώτῃ παρατάξει (γραμμῇ) ἀνεστρέφετο, τοῖς πιεζομένοις ἔβοήθει...

§ 208. Χρόνοι τοῦ ἀπαρεμφάτου.

α' Ὁ ἐνεστὼς τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνει πρᾶξιν συγχρόνως γενομένην μὲ τὴν πρᾶξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ὁήματος, ἐξ οὗ ἔξαρτάται τὸ ἀπαρεμφάτον :

audio	te dicere:	σὲ ἀκούω νὰ λέγης (τώρα)
audiebam		σὲ ἥκουν (τότε) νὰ λέγης τότε
audivi		σὲ ἥκουσα (κάποτε) νὰ λέγης (τότε)
audiam		θά σε ἀκούσω (εἰς τὸ μέλλον) νὰ λέγης (τότε)
nuntio	amicum venisse	ἀναγγέλλω
nuntiabam		ἀνήγγελλον
nuntiavi		ἀνήγειλα
nuntiabo		θ' ἀναγγεῖλω
nuntiavero		θὰ ἔχω ἀναγγεῖλει
nuntiavera		είχον ἀναγγεῖλαι

Cic, p. Mur. 6 negat (Catō) esse eiusdem severitatis Catilinam expulisse (τοῦτο είχεν ἡδη γίνει) et nunc pro L. Murena dicere (τοῦτο γίνεται καθ' ὃν χρόνον ὅμιλοῦν δὲ Κάτων καὶ δὲ Κικέρων)

γ' δὲ μέλλων σημαίνει πρᾶξιν γενησομένην μετὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ ὁήματος, ἐξ οὗ ἔξαρτάται τὸ ἀπαρεμφάτον :

spero	amicum venturum esse	ἐλπίζω	ὅτι δὲ φίλος θὰ ἔλθῃ (μετὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἔγω ἐκφράζω τὴν ἐλπίδα...)
sperabam		ἡλπίζον	
sperabo		θὰ ἐλπίσω	
speravi		ἡλπισα	
speraveram		είχα ἐλπίσει	
speravero		θὰ ἔχω ἐλπίσει	

*Εξαιρέσεις.

1. τὰ τελικὰ ἀπαρεμφάτα, εἰ καὶ σημαίνουν πρᾶξιν γενησομένην μετὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ ὁήματος, ἐξ οὗ ἔξαρτῶνται, είναι κανονικῶς

Θ. Κακριδῆ, Δατινικὴ Γραμματικὴ. Ἐκδόσις 7η.

χρόνου ἐνεστῶτος senati videtur (videbatur, visum est...) mittere legatos τῇ συγκλήτῳ δοκεῖ (έδοκει, ἔδοξε...) νὰ πέμψῃ (ἢ νὰ πέμπῃ) πρέσβεις.

2. ἀπὸ τοῦ μεμινί ἐξαρτᾶται ἀπαρέμφατον

α'. χρόνου ἐνεστῶτος, ὅταν ἡ πρᾶξις τοῦ ἀπαρεμφάτου παρίσταται ὡς γεννομένη ἐν τῷ παρελθόντι μεμινί mihi patrem narrare ènθυμοῖμαι ὅτι ὁ πατήρ μου μοῦ διηγεῖτο—Cic. Catil. 1,7: meministis me dicere in senatu...? ἐνθυμεῖσαι ὅτι ἐγὼ ἔλεγα ἐν τῇ συγκλήτῳ...;

β' χρόνου πιραμειμένου, ὅταν ἡ πρᾶξις τοῦ ἀπαρεμφάτου παρίσταται ὡς γεννομένη ἐν τῷ παρελθόντι: Cic. p. Rosc. Amer. 122 meministis me ita distribuisse initio causam ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἐγὼ οὗτο ἔχωρισα ἐν ἀρχῇ τὴν ὑπόθεσιν.

3. Ἀπὸ τῶν ὄημάτων possim, volo, nolo δὲν σχηματίζεται μέλλων ἀπαρεμφάτου, ἀλλ' εἶναι ἐν χρήσει ὁ ἐνεστώς αὐτῶν καὶ ὅταν ἡ πρᾶξις εἶναι μέλλουσα.

Principes totius Galliae sese potiri posse sperant of ἡγεμόνες ἐλπίζουν ὅτι θὺδυνηθοῦν νὰ γίνουν κύριοι ἀπάστης τῆς Γαλατίας—Cic. divin. in Caec. 4 sperabam hanc a me posse molestiam demoveri ἥλπιζον ὅτι θὰ εἰναι δυνατὸν ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ ἔμου αὐτῇ ἡ ἐνόχλησις.

4. Ἄντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου μέλλοντος χρόνου γίνεται χρῆσις καὶ τῆς περιφράσεως fore ut μετὰ ἐνεστῶτος ἡ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς: credo fore ut hanc artem discas πιστεύω ὅτι θὰ μάθης αὐτὴν τὴν τέχνην—sperabant fore ut ea consilia illustrarentur ἥλπιζαν ὅτι θὰ διαλευκανθοῦν αὐτὰ τὰ σχέδια.

Σημ. Ἡ διὰ τοῦ fore ut... περίφρασις εἶναι συνηθεστάτη ἐπὶ τῶν παθητικῶν ὄημάτων καὶ ἀναγκαῖα ἐν οἷς ὄημασι δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ μέλλων ἀπαρεμφάτου: Caesar speravit fore ut Arioquistus pertinacia desisteret ὁ Καῖσαρ ἥλπισεν ὅτι ὁ Ἀριόβιστος θ' ἀφήσῃ τὴν ἐπιμονήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΟΥΠΙΝΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΑΙΑΚΟΥ

§ 209. Τὸ εἰς—υπὸ σουπίνον τίθεται μετὰ τὰ κινήσεως σημαντικὰ ὄηματα, ἵνα δηλώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς κινήσεως: Totius fere Galliae

legati ad Caesarem venerunt gratulatum ἀπάσης σχεδὸν τῆς Γαλατίας πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα ἥλθον ἵνα τὸν συγχαροῦν.

§ 210. Τὸ εἰς -u σουπίνον τίθεται παρὰ τινα ἐπίθετα καὶ (σπανιώτερον) παρὰ τὸς φράσεις fas est καὶ nefas est εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς: Nestor erat iucundissimus auditu ὁ Νέστωρ ἦτο εὐαρεστότατος εἰς τὸ νά τον ἀκούῃ τις (δημιουργός)—terribile dictu phobēdōn εἰπεῖν—Cic. Tuscul. 5. 37: si hoc fas est directu εἰ τοῦθ' ὅσιον εἰπεῖν.

§ 211. Τοῦ γερουνδίου αἱ πτώσεις ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου (συνήθως τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου) μὲ τὸ ἀρθρον:

Οὐομαστική: τὸ μανθάνειν discere

Γενική: τοῦ μανθάνειν discendi

Δοτική: τῷ μανθάνειν discendo

Αἰτιατική: τὸ μανθάνειν discere ἢ (μετὰ προθέσεως π.χ. ad) discendum

Αφαιρετική: διὰ τοῦ μανθάνειν discendo.

Η γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς (§ 155) ars scribendi ἢ τέχνη τοῦ γράφειν—hiemandi causa τοῦ διαχειμάσαι χάριν—Romani erant cupidissimi bellandi οἱ Ῥωμαῖοι ἡσαν φιλοπολεμώτατοι—Ratiani antiquai erant insueti navingaundi οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι ἡσαν ἀπειδοι τοῦ ναυτίλλεσθαι.

Η δοτικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται παρὰ τὰς φράσεις operam dare, tempus dare, diem dicere καὶ παρὰ τὸ esse ἐν τῇ σημασίᾳ εἶναι εἰς θέσιν, īnāndū εἶναι,—παρὰ τὰ ὄχυμα creare, diligere, praeficere .. καὶ παρὰ τινα ἐπίθετα aptus idoneus utilis... καὶ δηλοῦ σκοπόν, τὸ πρὸς τι, τὸ διὰ τι: vix mihi datur tamponus scribendo μόλις μου δίδεται καιρὸς πρὸς τὸ γράφειν—da operam legendo δὸς ἐπιμέλειαν εἰς τὸ ἀναγινώσκειν.

Πρβλ. tres viri (ἢ III viri) coloniae deducendae (ἴδε κατωτέρῳ § 214) τρεῖς ἀνδρες (κατασταθέντες) εἰς ἔδραντιν ἀποικίας.

Η αἰτιατικὴ τοῦ γερουνδίου (μετὰ προθέσεων πάντοτε) δηλοῦ συνήθως ἀναφοράν, σκοπόν... pauci sunt apti ad regnandum διίγοι εἶναι ἐπιτήδειοι πρὸς τὸ βασιλεύειν—aqua utilis a dibendum ὑδωρ ὠφέλιμον εἰς τὸ πίνειν, ὕδωρ πόσιμον.

‘**Η ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου** ἄνευ προθέσεως δηλοῖ **δργαρον** ή **τρόπον**: mens discendo alitur et cogitando ὁ νοῦς τρέφεται διὰ τοῦ μανθάνειν καὶ τοῦ διανοεῖσθαι—cuius modo ac luctando corpus confirmatur διὰ τοῦ τρέχειν καὶ διὰ τοῦ παλαίειν τὸ σῶμα κρατύνεται,—

Μετὰ προθέσεων δηλοῖ διαφόρους σχέσεις: suumquam voluptatem ex di c e n d o capit homio τὴν ὑπερτάτην ἡδονὴν ἐκ τοῦ μανθάνειν (ἀπὸ) λαμβάνει ὁ ἀνθρώπος.

§ 212. Τὸ γερουνδιακὸν εἶναι ἐπίθετον ὁμηρικὸν ἀντιστοιχοῦν συνήθως πρὸς τὰ ἔλλην. εἰς -τέος ὁμηρικὰ καὶ δεχόμενον, ὡς καὶ ἔκεινα, τὸ ποιητικὸν αἴτιον κανονιῶς κατὰ δοτικὴν (σελ. 160. Σ): facinus laudandum πρᾶξις ἐπαινετέα—patria est liberanda ἡ πατρὶς ἐλευθερωτέα ἐστί—epistula nisi scribenda est, libri legendi ἡ ἐπιστολὴ ἐστί μοι γραπτέα, ἀναγνωστέα τὰ βιβλία.

Σημ. Τὸ γερουνδιακὸν πολλάκις ἴσοδυναμεῖ καὶ πρὸς μετοχὴν παθητικοῦ μέλλοντος ἡ ἐνεστῶτος: Verg. Aen. 1,269 v o l v e n d i s m e n s i b u s... ἐν φ κατωτέρῳ, στιχ. 283 lustris labentibus (περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος).

§ 213. **Προσωπικὸν γερουνδιακὸν** (μὲν ὑποκείμενον κατ’ ὀνομαστικὴν) σχηματίζεται μόνον ἀπὸ ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν ὁμαστασόμενον μετ’ αἰτιατικῆς ἀντικειμένου.

‘Ἄπὸ τῶν ἀμεταβάτων οημάτων, καθὼς καὶ ἀπὸ μεταβατικῶν συντασσομένων μετ’ ἄλλης πτώσεως πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἢ μετ’ ἐμπρόθέτου προσδιορισμοῦ, σχηματίζεται ἀπρόσωπον γερουνδιακόν, μόνον εἰς -ndum est, erat...: militibus pugnandum est fortiter pro-patria ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν πρέπει νὰ γίνεται ἡ μάχη γενναίως. ὑπὲρ τῆς πατρίδος, δηλ. οἱ στρατιῶται πρέπει νὰ μάχωνται...—victis parcendum est πρέπει νὰ φειδώμεθα τῶν ἡτεημένων—Cic. p. Mur. 6 de officio alia parte orationis dicendum nobis erit —18 non est respondendum ad omnia.

§ 214. ‘Οταν τὸ ὁματικὸν τοῦ γερουνδίου εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν καὶ ἔχῃ ἀντικείμενον κατ’ αἰτιατικήν, δύναται ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις (μὲ τὸ γερούνδιον καὶ τὸ ἀντικείμενον) νὰ γίνεται παθητικὴ (μὲ τὸ γερουνδιακὸν καὶ τὸ ὑποκείμενον): τὸ γερουνδιακὸν τότε δὲν ἔξηγεται διὰ τοῦ ὁμηρικοῦ εἰς -τέος:

Ἐνεργ. σύνταξις ars rei publicam administrandi
Παθητ. σύνταξις ars rei publicae administrandae

ἢ τέχνη τοῦ
κυβερνᾶν τὴν
πολιτείαν.

Ἐνεργ. σύνταξις consuetudo immolandi homines
Παθητ. σύνταξις consuetudo immolandorum ho-

τὸ θόος τοῦ θυ-
σιδέειν ἀνθρώ-
πους.

minum]

Σημ. Ἡ παθητικὴ σύνταξις γίνεται καὶ ἐν τοῖς ὁήμασιν utor
fruor fungor καὶ potior, διότι τὰ ὁήματα ταῦτα ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ
λατινικῇ γλώσσῃ συνετάσσοντο μετ' αἰτιατικῆς, ἐν δὲ ὑστερον συνε-
τάσσοντο μετ' αἴφαιρετικῆς (§ 174 γ' ...)

Ἡ παθητικὴ σύνταξις εἶναι προτιμητέα, ἢν τὸ γερούνδιον
εἶναι πτώσεως γενικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς (ἄνευ προθέσεως). —

μᾶλλον ήττον

cupidus tui videndi — cupidus videndi te
ἐπιθυμητικὸς τοῦ ἰδεῖν σε

auctor sum urbis obsidenda — auctor sumi obsidendi urbem
εἰσηγητής εἰμι τοῦ πολιορκεῖν τὴν πόλιν.

exercemus memoriam ediscendis | exercemus memoriam
scriptis poetarum | ediscendo scripta poetarum.

Ἡ παθητικὴ σύνταξις εἶναι ἀπαραίτητος, ἢν τὸ γερούνδιον
εἶναι πτώσεως δοτικῆς ἢ ἢν ἔχῃ πρόθεσιν καὶ εἶναι, ἐννοεῖται, πτώ-
σεως αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς :

Πάντοτε

creati sunt decem viri legibus scribundis (δοτικ.) ἐξελέχθησαν
δέκα ἄνδρες πρὸς τὸ συγγράφειν (συγγράφαι) νόμους. —

multum temporis consumo in legendis poetis πολὺν χρόνον δα-
πανῶ εἰς τὸ ἀναγνώσκειν ποιητάς, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ποιητῶν.

Τούντατον εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις, ἢν ἀντι-
κείμεγον τοῦ γερουνδίου εἶναι αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀν-
τωνυμίας :

Πάντοτε

cupidus multa audiendi ἐπιθυμητικὸς τοῦ ἀκούειν πολλά, —
honestum versatur in tribuendo suum cuique τὸ χρηστὸν ἀν-
στρέφεται ἐν τῷ ἀπονέμειν ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἔαυτοῦ, —

ista suadendo sapientem te praebuisti πείθων (διὰ τοῦ πείθειν) αὐτὰ σοφὸν σεαυτὸν ἀπέφηνας.

Σημ. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει, ἃν ὑποκείμενον τοῦ γερουνδιακοῦ εἶναι αἱ ἀντωνυμίαι, *mei, tui, sui, nostri, vestri*, τὸ γερουνδιακὸν πάντοτε λήγει εἰς -i, οἷον δῆποτε ἀριθμοῦ καὶ γένους εἶναι τὸ οὐσιαστικόν, ἀνθ' οὖ αἱ ἀντωνυμίαι *mei, tui...*

mulier sui servandi causa aufugit ἢ γυνὴ χάριν τοῦ σῶσαι ἔαντὴν ἀπέδρα,—

virgines occasionem sui liberandi nactae sunt αἱ παρθένοι εὗρον εὑκαιρίαν τοῦ ἐλευθερῶσαι ἔαντάς,—

Germani in Caesaris castra venerunt sui purgandi causa οἱ Γερμανοὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Καίσαρος ἥλθον χάριν τοῦ ἔξαγνισαι ἔαντούς, ἵνα ἔξαγνισθοῦν.

§ 215. Παρὰ τὰ δήματα dare, tradere, mittere, committere, permittere, consedere, relinquere, conducere, suscipere, curare... τίθεται αἰτιατικὴ γερουνδιακοῦ, καὶ ἐν τοῖς παθητικοῖς τῶν ρημάτων τούτων δυναστικὴ ὡς κατηγορούμενον, δηλοῦσα σκοπόν: dux militibus urbem diripiendam tradidit ὁ ἡγεμὼν παρέδωκε τοῖς στρατιώταις τὴν πόλιν ἵνα την διαρπάσουν—Παθητ. a duce militibus urbē diripienda tradita est—Gaesar pontem in Rheno faciendum curavit ὁ Καίσαρ ἐφρόντισε νὰ κατασκευάσουν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Ρήνου—Παθητ. a Caesare pons in Rheno faciendus curatus est—Cic. p. Mur. 3 cui (Murenae) res-publica a me traditur sustinenda, magnis meis laboribus et periculis sustentata εἰς ὃν (Μουρίναν) παραδίδεται ὑπ' ἐμοῦ ἡ πολιτεία, ἵνα ὑποβασταχθῇ (προστατευθῇ καὶ διασωθῇ), διὰ μεγάλων ἔμῶν μόχθων καὶ κινδύνων ὑποβασταχθεῖσα.

§ 216. Πολλάκις ἡ νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα τὸ γερουνδιακὸν ἔξηγει δι' ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ, ὡς καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (§ 221 β'), ἀλλὰ μὲ τὴν ἔξηγης διαφοράν:

Cassius auctor erat Caesaris interficiendi ὁ Κάσσιος εἰσηγητὴς ἡτο τοῦ (*μελετωμένου*) φόνου τοῦ Καίσαρος—

'Αλλὰ Gassius auctor fuit Caesaris interficti ὁ Κάσσιος εἰσηγητὴς ἐγένετο τοῦ (ἐκτελεσθέντος) φόνου τοῦ Καίσαρος.

Thrasybulus consilium cepit liberandae civitatis ὁ Θρασύβουλος βουλὴν ἔλαβε περὶ (*μελλούσης*) ἀπελευθερώσεως τῆς πολιτείας,

Αλλά: *Thrasybulo debetur maxima laus liberatae civitatis τῷ Θρασυβούλῳ μέγιστος ὁφείλεται ἔπαινος τῆς γενομένης (ῦπ' αὐτοῦ) ἀπελευθερώσεως τῆς πολιτείας.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

§ 217. Ή μετοχὴ εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τριῶν εἰδῶν:

α' *ἐπιθετική*: *Caesar milites fortiter pugnantes laudavit ὁ Καῖσαρ τοὺς γενναίους μαχομένους στρατιώτας ἐπήγνεσε—Jucundi sunt acti labores εἶναι εὐάρεστοι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι—Dionysius candenti carbone sibi adurebat capillum ὁ Διονύσιος μὲν ἀνημένον ἀνθρακα προσέκαιε τὴν κόμην του (διότι ἐφοβεῖτο νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν κουρέα, μή τον δολοφονήσῃ).*

Σημ. Συνηθέστερον ἡ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐπιθετικὴ μετοχὴ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, **μάλιστα** ἡ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου (ἀορίστου) τῶν ἀμεταβάτων ὅμματων, ἀποδίδεται ἐν τῇ λατινικῇ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως: οἱ ἀκούοντες (ii) qui audiunt,—οἱ πεσόντες στρατιῶται milites qui ceciderunt,—οἱ ἀφικόμενοι *ξένοι hospites qui adveneunt...*

β' *κατηγορηματική*: μόνον μετὰ τὰ αἰσθήσεως σημαντικὰ ὄήματα (*video, audio ..*) καὶ μετὰ τὸ facio, fingo, induco, relinquō, accipio... Cic. p. Deiot. 26 *Deiotarum saltantem quisquam aut ebrii vidit umquam?* εἰδέ τίς ποτε τὸν Δηιόταρον χορεύοντα ἢ μεθύοντα;—*audio pueros canentes ἀκούω τοὺς παῖδας φόντας*—Homerus facit *Polyphēmum cum ariete loquente* ὁ Ομηρος ποιει (*παριστᾶ*) τὸν Πολύφημον διμιλοῦντα μὲ τὸν κοιόν.

Σημ. Τὰ ἄλλα ὅήματα. τὰ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς συντασσόμενα (π.χ. τὰ γνώσεως σημαντικά, τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως, τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως), ὡς καὶ τὰ αἰσθητικὰ (*αὐτὰ συνηθέστερον*) καὶ τὸ facio ἐνίστε, (Ovid. Metam. 6,76—77) ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου (§ § 200, 6,76—77)

Καθ' ὅλου ἐν τῇ λατινικῇ ἡ χοῦσις τῆς κατηγορηματικῆς μάλιστα μετοχῆς εἶναι λίαν περιωρισμένη.

γ' *παραθετική*: *Plato scribens mortuus est ὁ Πλάτων*

γράφων (ἐν ᾧ ἔγραφεν) ἀπέθανεν—Omne malum nascens facile opprimitur πᾶν κακὸν ἐν τῇ γεννήσει του εὐκόλως καταστέλλεται—Mendaci homini ne verum quidem dicenti credere sollemus εἰς τὸν ψευδολόγον ἀνθρωπον οὐδὲ ὅταν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν συνηθίζομεν νὰ δίδωμεν πίστιν—Solo senescere se dicebat multa in dies addiscentem ὁ Σόλων ἔλεγεν δι γηράσκει ἀεὶ (πολλὰ) διδασκόμενος—oppidum incolis fortissime defendantibus expugnatum est ἡ πόλις ἐκνοιεύθη καίπερ τῶν κατοίκων γενναιότατα ἀμυνομένων.

§ 218. Ἡ παραθετικὴ μετοχὴ τίθεται καθ' ἥν πτῶσιν ἥδη κεῖται τὸ ὑποκείμενόν της, ὅπερ εἶναι ὑποκείμενον, ἀντικείμενον ἢ ἄλλος τις προσδιορισμὸς τοῦ φήματος τῆς κυρίας προτάσεως: Nemipi, patriam amanti, Catilinae consilia placere possunt οὐδενί, τὴν πατρίδα ἀγαπῶντες, δύνανται ν' ἀρέσκουν τὰ σχέδια τοῦ Κατιλίνα—Graeci Troia, decem annos ob sessam, ceperunt οἱ Ἑλληνες τὴν Τροίαν, ἕπλι δέκα ἔτη πολιορκηθεῖσαν, ἐκνοίευσαν.

Ἡ μετοχὴ αὕτη καλεῖται *participium coniunctum*,

§ 219. *Participium absolutum* ἢ *ablativus absolutus*. "Αν τὸ ὑποκείμενον τῆς μετοχῆς δὲν εἶναι μήτε ὑποκείμενον μήτε ἀντικείμενον μήτε ἄλλος τις προσδιορισμὸς τοῦ φήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε τίθεται τὸ ὑποκείμενον καὶ ἡ μετοχὴ κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον: Aeneas, Troia capta, in Italiā profugit ὁ Alcēias, τῆς Τροίας ἀλούσης, εἰς τὴν Ἰταλίαν κατέφυγε—Turquinio Romae regnante, Pythagoras philosophus in Italiā venit Ταρκινίου βασιλεύοντος ἐν Ρώμῃ, Πυθαγόρας δὲ φιλόσοφος εἰς Ἰταλίαν ἤλθε.

Σημ. Ἐπειδὴ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ φήματος sunt ἀπλῆ δὲν εἶναι ἐν χρήσει, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη αὐτῆς, σχηματίζεται ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος μὲ μόνον τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον: Cicerone consule, Catilina contra rem publicam coniuravit τοῦ Κικέρωνος ὑπατεύοντας ὁ Κατιλίνας κατὰ τῆς πολιτείας συνώμοσε—me vivo ἐμοῦ ζῶντος—Caesare duce τοῦ Καίσαρος ἥγουμένου.—Πρβλ. καὶ ὀνομαστ. Gato senex litteras Graecas didicit ὁ Κάτων γέρων (ῶν) τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἔμαθε.

§ 220. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς. Ἐπειδὴ ἐν τῇ

λατινική γλώσση ἐλλείπει ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου, δταν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχῃ μετοχὴν ἐνεργ. παρακειμένου ἡ ἀορίστου μετ' ἀντικειμένου κατ' αἰτιατικήν, ἀναγκάζεται ἡ λατινικὴ γλῶσσα νὰ τρέψῃ τὴν ἐνεργητικὴν σύνταξιν εἰς παθητικήν, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ νὰ οάμη καὶ τότε χρῆσιν τῆς ἀφαιρετικῆς ἀπολύτου:

Οἱ Ἑλληνες κυριεύσαντες τὴν Τρολαν ἐπανῆλθον οἴκαδε Graeci capta Troia domum redierunt—οἱ Ἀμούλιος ἐκδιώξας τὸν ἀδελφὸν ἐβασίλευσε Amulius expulso fratre regnavit—οἱ Ὦρωνύλος φονεύσας τὸν Ἀμούλιον ἀποκατέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τὸν Νουμίτωρα Romulus Amulo imperfecto Numitorem in regnum restituit.

§ 221. *Oἱ χρόνοι τῆς μετοχῆς:*

α' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς : 'Ο ἐνεστῶς δηλοῖ πρᾶξιν σύγχρονον πρὸς τὴν πρᾶξιν τοῦ δήματος τῆς προτάσσεως (ἐν τῷ παρόντι, ἐν τῷ παρελθόντι, ἐν τῷ μέλλοντι): lacrimans dico—dicebam—dixi—dicam δακρύων λέγω (τώρα)—ἔλεγον—εἶπον—θὰ εἴπω (τότε).

Σημ. 'Ο μέλλων εἰς -urus εἶναι ἐν χρήσει σχεδὸν πάντοτε ἐν περιφράσει μετὰ τοῦ sum eram . . . § 93 κέ.

β' τῆς παθητικῆς φωνῆς διακειμένος δηλοῖ κανονικῶς πρᾶξιν τετελεσμένην' acti labores οἱ τετελεσμένοι (εἰς πέρας ἥγμένοι) πόνοι—vox emissa est irrevocabilis ἡ ἐκστομισθεῖσα φωνή, λόγος ποῦ ἐπετάχτηκε ἀπὸ τὸ στόμα, εἶναι ἀμετάκλητος (Ιδὲ καὶ § 216).

Σημ. Πολλῶν ὅμως δημάτων, μάλιστα ἀποθετικῶν καὶ ἡμιαποθετικῶν ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἔχει καὶ ἐνεστῶτος σημασίαν πολλάκις: melior tutiorque est certa pax quam sperata victoria κρείτων καὶ ἀσφαλεστέρα ἐστὶ βεβαία εἰρήνη παρὰ **Ἐλπιζομένη** νίκη. Ovid. Metam. 10,77 pulsus aquilonibus Haemum τὸν πληττόμενον ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων Αἴμον.

ΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΑΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΣΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ'.

Α'. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

I. Τελικαὶ προτάσεις.

§ 222. Αἱ τελικαὶ προτάσεις (ut, quo, ἵνα, ne ἵνα μή . . .) ἐκφέρονται πάντοτε καθὸντος, ἀν δὲ τελικὴ πρότασις ἔξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἀρκτικοῦ—

ἢ παρατατικοῦ, ἀν δὲ τελικὴ πρότασις ἔξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἰστορικοῦ:

Videant consules, ne quid detrimenti respublica capiat νὰ λάβουν πρόνοιαν οἱ ὑπατοι, ἵνα μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ κακόν τι—Caesar postulavit, ut sibi obsides darentur ὁ Καῖσαρ ἥξιωσεν, ἵνα τον δοθοῦν ὅμηροι—Legem brevem esse oportet, quod facilius ab imperiis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἴναι βραχὺς (σύντομος), ἵνα εὐκολώτερον τῶν μὴ νομομαθῶν (ἐν τῇ διανοίᾳ) κρατῆται, δηλ. ἵνα μὴ λησμονῆται—Malus bonum malum esse vuit, ut sit sui similis ὁ κακὸς τὸν καλὸν θέλει νὰ εἴναι κακός, ἵνα εἴναι ὅμοιός του.

Σημ. Παρακείμενος ἦν ὑπερσυντέλικος ἐγχωρεῖ εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις μόνον, ἀν πρόκειται περὶ γεγονότος ἥδη: Cic. p. Sest. 29 hoc ipsum habet proprium; ut ex urbe e x p u l e r i t, relegari autem mōnon τὸ ἴδιοτερον (τὴν ἴδιότητα) ἔχει, νὰ (ὅπως) ἐκδιώκῃ ἐκ τῆς πόλεως . . . (ἔχει ἥδη κάμει αὐτό).

§ 223. Ο σύνδεμος quominus τίθεται (ἀντὶ τοῦ πε), ἀν δὲ τελικὴ πρότασις ἔξαρτᾶται ἐκ οήματος σημαίνοντος καλύειν, ἀνθίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι, κρατεῖν, ἀρνεῖσθαι . . .

Nemo me impediet (deterrebit . . .), quod in i n u s verum dicam οὐδεὶς θά με ἐμποδίσῃ (ἐκφοβίσῃ, ἀποτρέψῃ . . .) ἵνα μὴ (ώστε νὰ μὴ) εἴπω τὴν ὀλήθειαν—

Naves vento tenebantur, quominus in portum venire possent αἱ νῆες ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἔκρατοῦντο, ήμποδίζοντο, ὕστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἔλθουν εἰς τὸν λιμένα (συμπεραστικὴ τελική).

Σημ. Ἀξία σημειώσεως ἡ φράσις per me stat, ἡ per met fit,

quominus ἔνεκα ἐμοῦ δέν. : Per Africanum stetit, quominus præcio dimicaretur ὁ Ἀφρικανὸς ἔγινεν αἰτία νὰ μὴ κοιθῇ ὁ ἀγῶν διὰ μάχης.

§ 224. Ἐν τὸ ὅμια τὸ σημαῖνον κωλύειν, ἀνθίστασθαι, ἐναποιοῦσθαι... ἔχει ἀρνησιν, τίθεται καὶ τὸ quin ἀντὶ τοῦ quominus: Germani non potuerunt retineri, quim (ἢ) puominus) in nostros tela conicerent οἱ Γερμανοὶ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κρατηθοῦν, ὥστε νὰ μὴ ὁίψουν βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων—Germani non recusant, si lacessuntur, quin armis contendant οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀποποιοῦνται (ἀρνοῦνται), ἐὰν προκαλῶνται, ν' ἀγωνίζωνται (ν' ἀγωνισθοῦν) διὰ τῶν ὅπλων.

Σημ. Ἡ ἀρνησις δύναται νὰ λανθάνῃ καὶ ἐν ὁμηρικῇ καταφατικῇ ἔρωτήσει (§ 155) Qui s potest (=nemo postet) retinere se, qui in hostem aggredientem defendat? Τις δύναται (=οὐδεὶς δύναται) νὰ κρατηθῇ, ὥστε νὰ μὴ ἀποκρούσῃ τὸν πολέμιον ἐπερχόμενον.

2. Συμπερασματικὲ προτάσεις.

§ 225. Καὶ αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις (ut ὥστε, ut non ὥστε νὰ μή, ὥστε δέν . .) ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν, χρόνου:

1. ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ (ἀναλόγως τῆς ἔξαρτησεως ἐξ ἀρκτικοῦ ἢ ἐξ ἴστορικοῦ χρόνου), ἀν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀκολουθήσῃ (ἔλλην. ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου): Semper nos ita geramus, ut mores nostri ac facta optimo cuique probentur πάντοτε ἡμεῖς ἂς πράττωμεν οὕτως, ὥστε οἱ ἡμέτεροι τρόποι καὶ αἱ πράξεις νὰ ἐπιδοκιμάζωνται ὑπὸ παντὸς ἀριστοῦ—Lacedaemonii tam pauci erant numero, ut Persae nihil aestimarent eorum copias οἱ Λακεδαιμόνιοι ἤσαν τόσον ὀλίγοι (κατὰ) τὸν ἀριθμόν, ὥστε οἱ Πέρσαι οὐδόλως νὰ λογαριάζουν τὸν στρατὸν αὐτῶν.

2. ἐνεστῶτος, παρατατικοῦ, παρακειμένου, ὑπερσυντελίκου, ἀν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς γιγνόμενον, γενόμενον γεγενημένον, ἀν δηλ. ὁ λέγων ἢ γράφων ἔχῃ ἐν τῷ νῷ ὅτι γίνεται τι, ἔγινετο, ἔγινε, ἔχει ἢ εἴχε γίνει.

'Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος, ἐξ οὐ ἔξαρτάται ἡ συμπερασματικὴ πρότασις, ἀν εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ἴστορικός, ἀλλὰ τίθεται συνήθως ἐκεῖνος ὁ χρόνος ἐν τῇ συμπερασματικῇ προτάσει, δστις θὰ ἐτίθεται, ἀν ἡ πρότασις ἔξεφέρετο ὡς κυρία.

Παραδειγματα:

Ad Salamina Xerxes adeo angusto mari confixit, ut eius multitudo navium explicari non potuerit (ώς κυρία πρότασις multiudo navium . . . non p d t u i t) παρὰ τὴν Σαλαμῖνα ὁ Ξέρξης ἐν οὗτῳ στενῇ θαλάσσῃ συνεκρούσθη (πρὸς τὸν πολεμίου), ὥστε δὲν ἡδυνήθη τὸ πλῆθος τῶν νεῶν αὐτοῦ νὰ ἀναπτυχθῇ—Cic. de off. 3,45 Damo et Phintia eo animo inter se f u e r u n t, ut alter vas factus sit . . . ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας τόσον φίλοι ἦσαν (μεταξύ των), ὥστε ὁ ἔτερος ἐγένετο ἐγγυητὴς (τοῦ ἄλλου)—p. Mur. 20 Murena Asiam sic obiit, ut neque avaritiae neque luxuriae vestigium reliquerit . . . ὥστε δὲν ἀφῆκε . . .

§ 226. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καὶ διὰ τοῦ quin (=ut non, ὅταν ἔξαρτῶνται ἀπὸ ἀρνητικῶν προτάσεων: Cic. Verr. 2,3,95) Νυ μ q u a m tam male est Siculis, q u i n aliquid facete et commode dicant οὐδέποτε οἱ Σικελοὶ εἰναι τόσον κακό, ὥστε νὰ μὴ λέγουν τι ἀστείως καὶ πρεπόντως—p. Mil. 30 Milo hoc fato natus est, ut ne se quidem servare potuerit, q u i n una tempiūiblicam servaret ὁ Μίλων μὲ τοιαύτην μοῖραν ἐγεννήθη, ὥστε οὐδὲ ἔαυτὸν ἡδυνήθη νὰ σώσῃ, χωρὶς νὰ σώσῃ μαζὶ καὶ τὴν πολιτείαν.

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

(quod διότι, quia ἐπειδή, quoniam ἐπειδή, ἀφ' οὐ . . .
cum ἐπειδή, ἀφ' οὐ quandoquidem ἀφ' οὐ, si quidem ἐὰν δα, ἀφ' οὐ . . .)

§ 227. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τοῦ cum (praeſertim cum μάλιſta ἀφ' οὐ) εἰſagόmenai ἐκφέρονται συνήθως **καθ' υποταπτήν**: Cu m ipse (Miltiades) pro se dicere non posset, verba fecit frater eius Stesagoras ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο νὰ διηλήσῃ ὑπὲρ ἔαυτοῦ αὐτὸς ὁ Ἰδιος (Μιλτιάδης), ὠμήλησεν δὲλελφός του Στησαγόρας.

Σημ. Όριστικὴ τίθεται μετὰ τὸ αἰτιολογικὸν cum, ἀν τοῦτο εἶναι ἀντὶ τοῦ quod **διότι**, αἰτιολογοῦν ίδίως τὰ οήματα laudo, gaudeo, gratulor, laetor, gratias ago:

Cic. p. Mil. 99 te quidem, cu m isto animo e s, satis laudare non possum σὲ δά, διότι ἔχεις αὐτὸς τὸ ψυχικὸν σθένος, ἀρ-

κετὰ νὰ ἐπινέσω δὲν δύναμαι—tibi maximas gratias ago, cū m tantum litterae meae potuerunt, μεγίστας σοι ὁμολογῶ χάριτας, πολὺ πολὺ σ' εὐχαριστῶ, διότι τόσον πολὺ ἵσχυσεν ἡ ἐπιστολή μου.—Sall. Iug. 105,5 : Rex Borche, magna nobis laetitia est (valde laetamur), cū te tales virum dimonuerunt (monuere), ut aliquanto pacem quam bellum malles Basileū Bóuchε, μεγάλην ἔχομεν χαράν, διότι σὲ τοιοῦτον ἄνδρα οἱ θεοὶ παρήγεναν (ἐφώτισαν), ἵνα τέλος πάντων εἰρήνην παρὰ πόλεμον προτιμήσῃς.

§ 228. ΑἼ διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων εἰσαγόμεναι ἀιτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὅριστικήν,—ἐκτὸς ἀν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι γνώμη ὅχι τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ὁήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἣς ἐξαρτᾶται ἡ αιτιολογικὴ πρότασις (ἐσωτερικὴ ἐξάρτησις) — :

Gaudeo, quod valeas χαίρω διότι ὑγιαίνεις—Cic. de imp. Cn. Pomp. 28 quoniam de genere bellī dixi, nunc de magnitudine eius pauca dicam ἀφ' οὗ (ἐπειδὴ) εἴπα περὶ τοῦ εἴδους τοῦ πολέμου, τώρα θὰ εἴπω δλίγα περὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ—Vitia nostra, quia nos amamus, defendimus ἐκ φιλαντίας ὑπερασπίζομεν τὰ ἔλαττώματά μας.

Ἄλλα : Themistocles noctu a m b u l a b a t, quod somnum capere non possedit οἱ Θεμιστοκλῆς ἐγύριζε τὴν νύκτα, διότι (καθὼς ἔλεγεν οἱ Λύδιοι) δὲν ἥδυνατο νὰ κοιμηθῇ.

Σημ. α'. Μετὰ τὸ πον quo ἢ πον quod ὅχι διότι, ἀκολουθεῖ ὑποτακτική, διότι ἡ δι' αὐτοῦ εἰσαγομένη αιτιολογικὴ πρότασις δηλοῖ οὐχὶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν : Rex id celatum voluerat, non quo quicquam metueret aut suspicaretur οἱ βασιλεὺς εἴχε θελήσει νὰ εἴναι αὐτὸς κεκρυμμένον, ὅχι διότι (ὅπως ἵσως ἄλλοι νομίζουν) ἐφοβεῖτό τι ἡ ὑπώπτευση.

Σημ. β'. Ἀντὶ τοῦ πον quod πον ὅχι διότι δέν, δύναται νὰ τεθῇ καὶ πον quin : Cic. p. Mil. 59 maiores nostri in dominum de seruo quaeri noluerunt, non quia non possit verum inventiri, sed quia videbatur indignum esse οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι δὲν ἥθελησαν νὰ ἐξετάζεται ὡς μάρτυς κατὰ τοῦ κυρίου οἱ δοῦλοι, ὅχι διότι δὲν ἥδυνατο νὰ εὑρεθῇ τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφαίνετο ὅτι ἡτο ἀναξιορεπές.

Α. Συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις.

§ 239. Αἱ συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις,
ἄν μὲν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν τι, ἐκφέρονται
καθ' δριστικὴν διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων
(*qualis, quantus, ut. sicut. quam...*):

Tantum scimus, quia nō sumus memoria tenemus tōson mō-
nōν γνωρίζομεν, ὅσον κρατοῦμεν ἐν τῇ μνήμῃ—Plerique tales
amicum habere volunt, quia ales ipsi esse non possunt oī πολ-
λοὶ τοιοῦτον θέλουν νὰ ἔχουν φίλον, δποῖοι αὐτοὶ νὰ εἶναι ἀδυνατοῦν
—ut nihil boni est in morte, sic certe nihil mali ὅπως οὐδὲν
καλὸν ὑπάρχει ἐν τῷ θανάτῳ, οὔτε βαθίως οὐδὲν κακόν,—
ἄν δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ύποτιθέμενον, ἐκφέρον-
ται καθ' ύποτακτικὴν διὰ τῶν συνδέσμων quasi, tamquam (si),
velut (si): fles, quia si quid mali tibi acciderit θρηνεῖς ὡσὰν
νὰ σου συνέβῃ κακόν τι (ἐν ᾧ δέν σου συνέβῃ τίποτε)—Sequani ab-
sentis Ariovisti crudelitatem horrebant, velut si coram ades-
set oī Σηκουανοὶ ἀπόντος τοῦ Ἀριοβίστου τὴν ὁμότητα ἔτρεμον,
ώσαν νὰ ἥτο ἔμπροσθέν τους.

Β. Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις.

§ 230. Αἱ Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται.

1. καθ' δριστικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων etsi, tamets, quam-
quam el καὶ . . . ἄν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν,
ἄν δηλ. συμβαίνῃ ἀληθῶς τὸ λεγόμενον :

Datis, etsi locum non aequum videbat, tamen con-
fligere constituit ὁ Δατις, εἰ καὶ ἔβλεπε τὸν τόπον ὅχι δμαλόν, δμως
ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην—Medici quia mquam intel-
legant saepe, tamen numquam dicunt aegrotis illo morbo
eos esse morituros oī ιατροί, μολονότι κατανοοῦν πολλάκις, δμως
οὐδέποτε λέγουν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, δτι θὰ πεθάνουν ἐκ τῆς νόσου
ἔκεινης (ἐκ τῆς ὅποιας πάσχουν).

1. καθ' ύποτακτικὴν, μετὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut,
cum ἄν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ύποτιθέμενον ἡ δυ-
νατόν: Quod turpe est, id quamvis (ἢ licet) occul-
tur, tamen honestum fieri nullo modo potest (*Εκεῖνο) ὅπερ

είναι αισχρόν, τοῦτο καὶ ἀνάκομη θέλη κρύπτεσθαι (καὶ ἀνάκομη ὑποτεθῆ ὅτι μένει κεκρυμμένον), ὅμως οὐδαμῶς δύναται νὰ γίνῃ χρηστόν — ut de si n t vires, tamen est laudanda voluntas καὶ ἀν (ὑποτεθῆ ὅτι) ἐλλείπονταν αἱ δυνάμεις, ὅμως εἶναι ἀξία ἐπαίνου ἡ διάθεσις.

Σημ. α'. 'Ο σύνδεσμος etiam si φέρεται καὶ πρὸς δριστικὴν καὶ πρὸς ὑποτακτικήν, ὅπως καὶ ὅτε ὁ ὑπθετικὸς σύνδεσμος si... § 240.

Σημ. β'. 'Η παραχώρησις δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καὶ ἐν κυρίᾳ προτάσει δι' ὑποτακτικῆς (coniunctivus concessivus § 196 β', 5).

6. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 231. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ἀν μέν δι' αὐτῶν σημαντεῖται χρονικὴ διάρκεια, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων dum (ἐν ᾖ, ἔως, ἐφ' ὅσον), quoad, donec, quamdiu (ἔως ἐφ' ὅσον), — ἀν δὲ σημαντεῖται χρονικὸν τι σημεῖον (στιγματίον), εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων postquam, ut (primum, ubi (primum), cum primum, simulac ἢ simulatque, simul (διφ' οὖ, εὐθὺς διφ' οὖ, εὐθὺς ὡς), dum, quoad, donec (ἔως νά...)) priusquam ἢ prius... quam, antequam ἢ ante... quam (πρὶν ἢ...).

§ 232. Ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσι τίθεται

1. Ὁριστική, ἀν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς ἴστορικὸν γεγονός, ὅτι γίνεται, ἔγίνετο, ἔγινεν ἢ θὰ γίνη τι: Exspectavimus, dum hostes flumen transierunt περιεμείναμεν, ἔως οἱ πολέμιοι διέβησαν τὸν ποταμὸν — Cato, quoad vixit, virtutum laude crevit ὁ Κάτων ἐφ' ὅσον ἔζησε (καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν) ηὔξησε (προέκοψεν) ὡς πρὸς τὸν ἐπαίνον τῶν ἀρετῶν του.

2. ὑποτακτική, ἀν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται δχι ὡς πραγματικόν, ἀλλὰ ὡς ἐπιθυμητόν. ὡς σκοπός, ὡς ἐπιδιωκόμενον: exspectabamus. dum hostes flumen transirent περιεμέναμεν, ἔως νὰ διαβοῦν...

§ 233. Οἱ σύνδεσμοι postquam, ut (primum), ut (primum), cum (primum), simul, simulac, simulatque συντάσσονται

1. μετὰ παρακειμένου ὥριστικῆς, ἀν ἡ πρᾶξις τῆς χρονικῆς προτάσεως ἐγένετο ποτε ἄπαξ ἐν τῷ παρελθόντι· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐπίσης παρακειμένος ἢ ἴστορικὸς ἐνεστώς:

Ἐραμινονδας, postquam audivit vicesse Boeotos, Satis, inquit, vixi; invictus enim morior ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀφ'

οὐδὲ ἡκουσεν ὅτι ἐνίκησαν οἱ Βοιωτοί, Ἀρκετά, εἰπεν, ἔζησα· διότε
ἀήττητος ἀποθνήσκω—Hostes ubi se ex fuga receperunt,
legatos de pace miserunt (ἢ mittunt istoq. ἐνεστ.) οἱ πολέ-
μιοι εὐθὺς ὡς (μόλις) συνῆλθον ἐκ φυγῆς, πρέσβεις περὶ εἰρήνης
ἔστειλαν (ἴδε καὶ § 192 β' ἔξαίρ.).

Σημ. α'. 'Ο σύνδεσμος postquam συντάσσεται μετὰ ὑπερσυν-
τελίκου δριστικῆς (ἀντὶ παρακειμένου), ἦν ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει
ὑπάρχῃ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ ποσοῦ (ablativus mensurae) δηλοῦσα
πόσος χρόνος παρῆλθε ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς χρονικῆς προτάσεως
μέχρι τῆς πράξεως κυρίας προτάσεως: Hannibal anno tertio
postquam domo profugérat, cum quinque navibus Afri-
cam accessit ὁ Ἀννίβας ἐν τῷ τρίτῳ ἀπὸ τῆς φυγῆς του ἔτει μετὰ
πέντε γεῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν προσέπλευσε.

Σημ. β'. 'Αντὶ τοῦ παρακειμένου ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει τίθεται
καὶ παρατατικὸς δριστικῆς, ὅταν ἡ πρᾶξις εἶναι διαρκής: Caes.
bh. 7,87,3 Labienus, postquam neque aggeres neque fos-
sae vim hostium sustinere poterant, Caesarem per nun-
tios facit (istορ. ἐνεστ.) certiorem, quid faciendum existimet ὁ
Λαβιηνός, ἀφ' οὐδὲ τὰ προχώματα οὔτε αἱ τάφροι τὴν δρμῆν
τῶν πολεμίων ν' ἀνακόψουν ἥδύναντο (πρᾶγμα τὸ δποῖον πολλάκις
ἐπεχειρήθη), πληροφορεῖ τὸν Καίσαρα (καὶ τὸν ἔρωτά), τί νομίζει
ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ.

2. μετὰ ὑπερσυντελίκου δριστικῆς—μόνον οἱ σύνδεσμοι ubi,
ut, cum, simulac—ἦν ἡ πρᾶξις τῆς χρονικῆς προτάσεως ἐγένετο
ἐπανειλημένως ἐν τῷ παρελθόντι (ἀδριστος ἐπανάληψις ἐν τῷ
παρελθόντι)· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικός:

Ubi hostes flumen transierant, praelium cum mittet
bat ὁ σάνις οἱ πολέμιοι ἥθελον διαβῆ τὸν ποταμόν, μάχην συνήπει.

Σημ. 'Ο σύνδεσμος dum, ὅταν σημαίνῃ ἐν ᾧ χρόνῳ, συντάσ-
σεται μετὰ ἐνεστῶτος istoqικοῦ, ἀντὶ παρατατικοῦ· ἐν τῇ κυρίᾳ προ-
τάσει τίθεται istορ. ἐνεστῶς ἡ παρατατικὸς ἡ παρακειμένος: Dum
haec Romae geruntur, Saguntum iam summa vi opugabatur ἐν ᾧ ταῦτα ἐπράττοντο ἐν Ἄρωμῃ, τὸ Σάγουντον ἥδη ἐντονώτατα ἐπολιορκεῖτο—Alexander dum inter primores rugnat, sagittā ictus est ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ᾧ μεταξὺ τῶν προ-
μάχων ἐμάχετο, ἐπλήγη διὰ βέλους Περβλ. Sall. Cat. 50,1,56,1.

§ 234. Οἱ σύνδεσμοι dum, quoad, quamdiu, donec (*ἔφ' ὅσον, ἔως*) συντάσσονται μεθ' ὁριστικῆς ἐνεστῶτος, παρατατικοῦ, παρα-
κειμένου καὶ μέλλοντος· ἡ πρᾶξις τῆς μετὰ τοὺς συνδέσμους τούτους
ἀκολουθούσης χρονικῆς προτάσεως εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν πρᾶξιν
τῆς κυρίας προτάσεως καὶ διὰ τοῦτο κεῖται ἐν ἀμφοτέραις ὁ αὐτὸς
χρόνος: *delibera hoc, dum ego redeo σκόπει τοῦτο, ἔως*
ἔγώ νὰ ἐπανέλθω—Hoc faciebam, quoad licebat τοῦτο
ἐποίουν, ἔως ἔξην—dum vivo, spero ἔφ' ὅσον ξῶ, ἐλπίζω—donec eris felix, multos numerabis amicos ἔφ' ὅσον θὰ είσαι εὐτυχής, πολλοὺς φίλους θὰ ἀριθμήσῃς—Epaminondas quam diu facta est caedes civium, domo se tenuit ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔφ' ὅσον διήρκεσεν ἡ σφαγὴ τῶν πολιτῶν, ἔμεινεν ἐν τῷ οἴκῳ του.

§ 235. Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam συντάσσονται:

1. *μετὰ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς*: Cic. p. Mur. 2 antequam pro L. Murena dicere instituo, pro me ipso pauca dicam (=ante pro me ipso dicam, quam pro L. Murena dicere instituo) πρὶν. ἡ ἐπιχειρήσων νὰ διμιλήσω περὶ τοῦ Λευκίου Μουρήνα, ὑπὲρ ἔμου αὐτοῦ ὀλίγα θὰ εἰπω.

2. *μετὰ ἐνεστῶτος ἡ παρατατικοῦ* (ἀναλόγως τῆς ἔξαρτήσεως) *τῆς ὑποτακτικῆς*, ἀν ἡ διὰ τῆς χρονικῆς προτάσεως σημαινομένη πρᾶξις πρόκειται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐπιδιωκομένη, ὡς ἐπιθυμητή: Caesar exercitum in fines Suessiōnum duxit, priusquam se hostes recipierent ὁ Καῖσαρ ἥγαγε τὸν στρατὸν του εἰς τὴν χώραν τῶν Σουεσσιώνων, πρὶν ἡ οἱ πολέμοι συνέλθουν.

3. *μετὰ παρακειμένου ὁριστικῆς*: Caesar me ante quam vidi rei publicae dedidit (=Caesar me ante rei publicae dedidit, quam me vidi) ὁ Καῖσαρ πρὶν νά με λδῃ μὲ παρέδωκεν εἰς τὴν πολιτείαν.

4. *μετὰ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς*: iudex reum ne prius condemnato, quam eum audiverit ὁ δικαστὴς νὰ μὴ καταδικάζῃ τὸν κατηγορούμενον παρὰ ἀφ' οὗ θά τον ἔχῃ ἀκούσει (ἀκρίβεια τῆς λατινικῆς γλώσσης).

5. *μετὰ ὑπερσυντελίκου ὑποτακτικῆς* (ἀδόιστος ἐπανάληψις ἐν τῷ παρελθόντι). Saepē magna indoles priusquam reipublicae prodesse potuisse, exstincta est πολλάκις μεγάλη εὐφυΐας ἔξελιπε πρὶν δυνηθῇ νὰ ὠφελήσῃ τὴν πολιτείαν.

Θ. Κακριδῆ, Λατινική Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

* Παράρτημα περὶ τοῦ συνδέσμου cum.

§ 236. Τὸ cum ἥ quom ἥ quam εἶναι κυρίως ἀναφορικὸν μόριον (ἀρχαία αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορικῆς ἀντιωνυμίας) καὶ σημαίνει quo tempore, φῶ χρόνῳ, ὅτε.

§ 237. Ὡς χρονικὸς σύνδεσμος ὁ cum συντάσσεται

1. μεθ' δριστικῆς παντὸς χρόνου καὶ σημαίνει

α' ὅτε, καθ' δν χρόνον, (cum relativum): Cum Caesar in Galliam vénit, ibi (tum) duae factio[n]es erant, ὅτε ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν Γαλατίαν ἤλθεν, ἐκεῖ τότε ἦσαν δύο φατρί[α]ι,—

β' ἐξ οὐ χρόνου, ἀφ' ὅτου: nondum dece[m] anni sunt, cum haec lex lata est δὲν εἶναι ἀκόμη δέκα ἔτη, ἀφ' ὅτου οὔτος ὁ νόμος εἰσῆχθη.

γ' εὐθὺς ὡς, μετὰ μέλλοντος τετελεσμένου ἥ ἀπλοῦ: Cum Romam venero, tibi scribam εὐθὺς ὡς φθάσω εἰς Τρόμην θάσου γράψω—Da operam, ut, cum recte navigari poterit, tum nавiges προετοιμάζου ὕστε, εὐθὺς ὡς καταστῇ δυνατὸν νὰ ταξιδεύῃ τις ἀσφαλῶς, τότε νὰ ταξιδεύῃς,—

δ' διότε, δσάκις (cum iterativum): Oracula Graeci consulebant, cum bella erant inituri οἱ Ἑλληνες συνιβουλεύοντο τὰ μαντεῖα, δσάκις ἔμελλον ν' ἀναλάβουν πολέμους, —

ε' ὅτε, ὅτε αἴφνης (cum inversum ἥ inversivum ἥ repentinum ἥ additivum) μετὰ παρακειμένου ἥ ἴστορικοῦ ἐνεστῶτος ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει συνήθως τίθεται τὸ iam, vix, nondum... καὶ χρόνος παρατατικὸς ἥ ὑπερσυντέλικος δριστικῆς: Caes. bg. 7.26,3 Jamque Galli hoc facere noctu a pparabant, cum matres familiae repente in publicum procurrerunt καὶ ἥδη οἱ Γαλάται ἡτοιμάζοντο νὰ πρᾶξουν αὐτὸ ἐν καιρῷ νυκτός, ὅτε αἴφνης αἱ οἰκοδέσποινται ἔτρεξαν ἔξω εἰς τοὺς δρόμους,—

Ϛ' ἐν φῷ, μὲ τὸ νὰ... μὲ τὸ ὅτι... (cum explicativum ἥ coincidens): αἱ δύο πρᾶξεις, ἥ τῆς χρονικῆς προτάσεως καὶ ἥ τῆς κυρίας, συμπίπτουν καὶ οὐσίαν (εἶναι δηλ. ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα) καὶ τίθεται ἐν ἀμφοτέραις ὁ αὐτὸς χρόνος: Cic. Catil. 1,21 cum tacent, clamant ἐν φῷ σιγοῦν, βοοῦν, ἥ σιγή των σημαίνει κραυγὴν—cum te excusas, accusas (γαλ. qui s'excuse s'accuse) (οὐδεὶς ἄλλον κατηγοροῦντος) προσπαθῶν νὰ δικαιολογηθῆς, κατηγορεῖς

σεαυτὸν—Camillus haud dubie patriam servavit, cum prohibuit migrari Veios ὁ Κάμιλλος ἀναμφιβόλως ἔσωσε τὴν πατρίδα του μὲ τὸ δτὶ ἡμικόδισε νὰ μετοικήσουν (οἱ Ῥωμαῖοι) εἰς Οὐγίους.

2. μεθ' ὑποτακτικῆς παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελīκου, ὅταν διηγῆται πρᾶξεις τοῦ παρελθόντος, ἔνεκα τῶν ὅποιων ἢ ἐκ τῶν ὅποιων προηλθον ἄλλαι μεταγενέστεραι πρᾶξεις (cum historicum ἢ cum narrativum): Epaminondas cum viciisset Lacedaemonios apud Mantineam atque ipse gravi vulnerē se exanimari videret, quaesivit, salvusne esset clipeus ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀφ' οὗ ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους παρὰ τὴν Μαντίνειαν καὶ ἀφ' οὗ ὁ Ζίδιος ἔβλεπεν δτὶ ἀπέθνησκεν ἐκ βαρέος τραύματος, ἥρώτησεν ἀν ἐσώθη ἢ ἀσπίς του.

§ 238. Ἀπὸ τῆς χρονικῆς σημασίας τοῦ cum προκύπτει ἡ αἰτιολογικὴ cum causale ἐπειδή, ἀφ' οὗ,—
ἡ ἐναντιωματικὴ cum concessivum ἀν καὶ,—
καὶ ἡ ἀντιθετικὴ cum adversativum ἐν φ.

§ 239. Τὸ cum ὡς αἰτιολογικὸν, ὡς ἐναντιωματικὸν καὶ ὡς ἀντιθετικὸν συντάσσεται κανονικῶς μεθ' ὑποτακτικῆς: Aedui, cum e suaque ab Sequanis defendere non possent, legates ad Caesarem mittunt οἱ Αἴδουοι, ἐπειδή ἔαυτοὺς καὶ τὰ ἔαυτῶν ἀπὸ τῶν Σηκουανῶν νὰ ὑπερασπίσουν δὲν ἥδυναντο, πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα στέλλουν—Socrates cum facile posset ex custodia educi, posuit ὁ Σωκράτης ἀν καὶ εὐκόλως ἥδυνατο νὰ ἐκσωθῇ ἐν τῆς φυλακῆς, (ὅμως) δὲν ἥθελησε—Cum scribere debeas, legis ἐν φ ὁ φείλεις νὰ γράφῃς, ἀναγινώσκεις (κάμνεις δηλ. τὰ ἀντίθετα ἐκείνων, ποῦ φείλεις νὰ κάμνῃς).

Σ. Ἕποθετικὰ προτάσσεις.

§ 240. Ἐν τῇ λατινικῇ ὑπάρχουν τρία μόνον εἶδη ὑποθετικῶν λόγων, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ τέσσαρα εἶδη τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ὡς ἔξης:

1. Ἐν τῇ ὑποθέσει si μεθ' δριστικῆς παντὸς χρόνου, ἐν τῇ ἀποδοσει δριστικὴ παντὸς χρόνου—ἔλλην. ὅμοιώς, εἰ μεθ' δριστικῆς παντὸς χρόνου, ἀπόδοσις δριστικὴ παντὸς χρόνου ἀνεν τοῦ ἀν: Si dies est, lucet εἴ ἔστιν ἡμέρα, ἔστι καὶ φῶς (φέγγει)—si hoc creditis (credidi, credes . . .) erras (errasti, errabis . . .) ἐὰν τοῦτο πιστεύῃς

(ἐπίστευσας, θὰ πιστεύῃς...) πλανᾶσαι (ἐπλανήθης, θὰ πλανᾶσαι...)

Cic. de off. 1,150 Si naturam sequemur ducem, non a beirabim us' ἐὰν (θὰ) ἀκολουθήσωμεν ὡς ὁδηγὸν τὴν φύσιν, δὲν θὰ ἀποπλανῆθῶμεν—Catil. 1,12 si te interfici iussero, resi-debit in republica reliqua coniuratorum manus ἐὰν (θὰ) διατάξω νὰ φονευθῆς σύ, θὰ ὑπολειφθῇ ἐν τῇ πολιτείᾳ ή λοιπῇ τῶν συνωμοτῶν δύναμις.

Τὸ α' εἶδος τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ συνήθως καὶ πρὸς τὸ β' τῆς Ἑλληνικῆς (ἐὰν μεθ' ὑποτακτικῆς, ἀπόδοσις δριστ. μέλλοντος): Cic. divin. in Caecil. 1: is, si mei consilii causam rationeque cognoverit (τετελ. μέλλ. δριστ.), una et id quod facio probabit et in hac causa profecto neminem praeponen-dum mihi esse actorem putabit oūτος, ἐὰν καταμάθῃ τῆς ἔμης ἀποφάσεως τὴν αἵτιαν καὶ τὸν λόγον, συγχρόνως καὶ ὅπερ κάμνω θὰ ἐπιδοκιμάσῃ καὶ ἐν τῇδε τῇ δίκῃ βεβαίως οὐδένα θὰ νομίσῃ ὅτι πρέπει νὰ προκριθῇ ἐμοῦ ὡς κατήγορος.

2. 'Ἐν τῇ ὑποθέσει si μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος ή παρακειμένου; ἐν τῇ ἀποδόσει δμοίως ἐνεστῶς ή παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (δυνατόν, ἐνδεχόμενον): si quis id fecerit, imprudentem eum dixerim εἰ τις τοῦτο ποιήσειεν, ἀνουν εἴποιμ[·] ἀν αὐτόν.

3. 'Ἐν τῇ ὑποθέσει si μετὰ παρατακτικοῦ ή ὑπερσυντελίκου ὑπο-takτικῆς, ἐν τῇ ἀποδόσει δμοίως παρατακτικὸς ή ὑπερσυντέλικος ὑπο-takτικῆς (ἀδύνατον, ἀπραγματοποίητον coniunctivus irrealis) ἑλ-λην. εἰ μεθ' δριστικῆς χρόνου ἴστορικοῦ, ἀπόδοσις δριστικῆς ἴστορι-κὸς χρόνος μετὰ τοῦ ἀν :

si hoc diceres, errares εἰ τοῦτο ἔλεγες, ήμάρτανες ἀν (τὸ πραγματικὸν εἶναι sed non dicens : ergo non erras ἀλλ' οὐ λέγεις οὐκον ἀμαρτάνεις—ή sed non dicebas : ergo non errabas ἀλλ' οὐκ ἔλεγες οὐκον ήμάρτανες)—

si hoc dixisses, errasses εἰ τοῦτο εἴπας (εἰρήκεις), ήμαρ-τες (ήμαρτήκεις) ἀν (τὸ πραγματικὸν εἶναι sed non dixisti ή sed non dixeras ; ergo non errasti ή non erraveras ἀλλ' οὐκ εἴπας, εἰρήκεις οὐκον ήμαρτες, ήμαρτήκεις).

Σημ. "Ωστε : πρὸς τὸ α' καὶ β' εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ τὸ α' τῆς λατινικῆς—

πρὸς τὸ γ' τῆς ἐλληνικῆς ἀντιστοιχεῖ τὸ β' τῆς λατινικῆς—
καὶ πρὸς τὸ δ' τῆς ἐλληνικῆς τὸ γ' τῆς λατινικῆς.

§ 241. Ἐν τι ὑποτίθεται μόνον, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης ἢ
πιθανότης, διὰ εἶναι πραγματοποιήσιμον (καθαρὰ ὑπόθεσις), ἐν τῇ
λατινικῇ γίνεται χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος χρόνου
ἢ παρακειμένου, ἐν τῇ ἐλληνικῇ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς: Cic. de
nat. deor. 3,81 dies deficiat, si velim enumerare,
quibus bonis male evenerit ἐπιλίποι μ' ἀν ἡ ἡμέρα, εἰ διούλοιμην
καταλέξαι, τίσιν ἀγαθοῖς κακῶς ἔγένετο· περβλ. φαίη ἀν ἡ θανοῦσσα,
εἰ φωνὴν λάβοι. Σοφ. Ἡλ. 548.

§ 242. Ἡ ἄρνησις ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι (μετὰ τοῦ si) συνήθως
nisi, ἀν ἡ ἄρνησις ἀνήκῃ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν,—

si non, ἀν ἀνήκῃ εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως:

Nisi Alexander essem, ego vero vellem esse Diogenes εἰ
μὴ Ἀλέξανδρος ἦν, ἔγωγε οὐβούλομην ἀν εἶναι Διογένης,—

Laus nova nisi oritur, etiam vetus amittitur ἀν μὴ νέον
ἐκάστοτε ἀξιέπαινον ἔργον ἀναφαίνηται, καὶ τὸ παλαιὸν (λησμο-
νούμενον) ἀπόλλυται,—

Pecuniam contemne, si non habeas (=careas); si habeas
ad beneficium confer τὰ χοήματα περιφρόνει, ἀν δὲν ἔχῃς ἀν ἔχῃς,
χοησιμοποίει αὐτὰ εἰς ἀγαθοεργίαν.

Σημ. Τὸ ἔαν μόνον (ἀρκεῖ μόνον νά ...) λέγεται ἢ dum ἢ dum
modo ἢ modo μεθ' ὑποτακτικῆς,—
τὸ ἔαν μόνον μὴ (ἀρκεῖ μόνον νά μὴ ...) λέγεται dum modo ne
ἢ modo ne,—

τὸ εἰ δὲ μὴ λέγεται si minus: Cic. Catil. 1,10 educ, Catilina,
omnes tuos: si minus, quam plurimos ἔξαγαγε, Κατιλίνα,
πάντας τοὺς ἴδικούς σου εἰ δὲ μὴ, ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστους.

Τὸ εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἔαν (τυχὸν) λέγεται nisi forte ἢ nisi
verò: Cic. p. Mil. 17 nisi forte magis erit parricida, si qui
consularem patrem ... necarit—8 nisi verò existimatis demen-
tem P. Africanum fuisse ἐκτὸς ἀν νομίζεται ὅτι ὑπῆρξεν ἀνόητος
ἢ Πόρπλιος Ἀφρικανός.

Τὸ εἰ μὴ, παρὰ μόνον, ἐκτὸς μόνον λέγεται nisi: nisi inter
bonos, amicitia esse non potest φιλία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ,
παρὰ μόνον μεταξὺ χοησιῶν ἀνδρῶν.

Tὸ εἴτε—εἴτε λέγεται sive—sive μεθ' ὅριστικῆς: moriendum est nobis, sive contemnimus mortem, sive metuimus (πάντως) ὅφελομεν ν' ἀποθάνωμεν εἴτε περιφρονοῦμεν τὸν θάνατον εἴτε φοβούμεθα αὐτὸν—In pugna, sive habes aliquam spem, sive desperas, fortē te praestare decet ἐν τῇ μάχῃ, εἴτε ἔχεις ἐλπίδα τινὰ (νὰ νικήσῃς, νὰ σωθῆς), εἴτε δὲν ἔχεις ἐλπίδα, προσήκει νὰ παρέχῃς σεαυτὸν γενναῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ'.

Β'. ΟΝΟΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικαὶ προτάσεις.

§ 243. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις εἰναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οἵαὶ καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ,
α' προσδιοριστικαὶ ἢ περιγραφικαὶ καὶ
β' ἐπιρρηματικαὶ (αἰτιολογικαί, τελικαί, συμπερασματικαί, ἐναντιωματικαί, ὑποθετικαὶ ἀναφορικαὶ).

α' *Αἱ προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις* εἰναι προτάσεις κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας, κατὰ τύπον μόνον ἔξηρτημέναι προτάσεις, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεναι νὰ ἐκφέρωνται, ὡς αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις, *καθ'* ὅριστικὴν, *ὑποταπτικὴν* καὶ *προσταπτικὴν*.

1. *Αναφορικαὶ προτάσεις κρίσεως,* *καθ'* ὅριστικὴν, δταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἀφορᾶ εἰς τι ἀληθῶς συμβαῖνον, εἰς ἴστορικὸν γεγονός, εἰς πραγματικόν τι,—
ἢ καθ' *ὑποταπτικὴν*, δταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς δυνατὸν ἢ οὐ δυνατόν :

Eorum praecepta sequi soleo, q u o s sapientes esse cognovi
sunyethīσω ν' ἀκολουθῶ τὰ διδάγματα ἐκείνων, τοὺς δποίους ἔγνωσα ὅτι εἶναι σοφοί—Rex milites laudavit, q u o r u m constan-
tiam magnam in proelio fuisse audiverat ὁ βασιλεὺς ἐπήνεσε τοὺς
στρατιώτας (ἐκείνους), ὃν ἢ εὐστάθεια ἐν τῇ μάχῃ είχεν ἀκούσει ὅτι
ὑπῆρξε μεγάλη—Non exercitus, neque thesauri praeſdia regni
sunt, verum amici, q u o s neque armis cogere, neque auro pa-
rare possimus: officio et fide pariuntur οὐχὶ οἱ στρατοί,
οὐδὲ οἱ θησαυροὶ εἶναι τὰ ἐρύματα τῆς βασιλείας, ἀλλὰ οἱ φίλοι,

τοὺς ὅποίους οὕτε διὰ τῶν ὅπλων ν' ἀναγκάσωμεν, οὕτε διὰ τοῦ χρυσοῦ νὰ ἀποκτήσωμεν ἡθέλομεν δυνηθῆ (ἄν ύποτεθῇ ὅτι ἐπιχειροῦμεν τοῦτο): οἱ φίλοι ἀποκτῶνται διὰ τῆς χάριτος (κεχαρισμένης ὑπηρεσίας) καὶ διὰ τῆς πίστεως.

2. *Ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐπιθυμίας καθ' ὑποταπικὴν ἢ προσταπικήν:* Istae sunt vanae opiniones, qui i bus ne creda m us autā elīαι neval δόξαι καὶ ἂς μὴ πιστεύωμεν εἰς αὐτὰς —Mendax est ille. Teucri, cui credere nolite elīai ψευδόλογος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ Τρῶες, καὶ μὴ πιστεύετε εἰς αὐτόν.

β' *Αἱ ἐπιρρηματικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις.*

1. *Ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ καθ' δριστικὴν ἢ ὑποταπικὴν,* ὡς καὶ αἱ αἰτιολογικαὶ: Cic. Phil. 12,11 ad eum de pace legatos mittimus qui pacis nuntios repudiavit? πρὸς αὐτὸν θὰ στείλωμεν πρέσβεις περὶ εἰρήνης, ὅστις ἀπέκρουσε τὰς ἀγγελίας τῆς εἰρήνης; —p. Mil. 70 satis iudicatum est a Pompeio... qui legem tulit... ίκανῶς ἔκριθη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου... ἀφ' οὐσίος νόμον προέτεινε...—O me stultum, qui te non secutus sim ὃ! τὸν ἀνόητον ἔμέ, ποῦ δέν σε ἡκολούθησα!

2. *Ἀναφορικαὶ τελικαὶ, καθ' ὑποταπικὴν πάντοτε:* Cic. Catil. 3,8 C. Sulpiciūm, praetorem, misi, qui (=ut is) ex aedibus Cethegi, si quid telorum esset, efferet ἔστειλα τὸν πρατωρα Γάιον Σουλπίκιον, διὰ νὰ φέρῃ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Κεθήγου, ἄν ύπηρχον τίποτε ὅπλα.

3. *Ἀναφορικαὶ συμπερασματικαὶ, καθ' ὑποταπικὴν πάντοτε:* Non is sum, qui (=ut ego) terrear δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὅστις νά..., ὥστε νὰ ἐκπλήττωμαι.

Σημ. Συμπερασματικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ ὅσαι ἔξαρτῶνται ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων dignus, indignus, aptus, idoneus: Indignus (ἢ non dignus) es, cui (=ut tibi) fidem habeamus εἶσαι ἀνάξιος ὥστε νά σου ἔχωμεν πίστιν —Augustus idoneus videbatur esse, qui rempublicam administriaret ὁ Αὔγουστος ἔφαίνετο ὅτι ἵτο κατάλληλος, ὥστε νὰ διοικήσῃ τὴν πολιτείαν.

4. *Ἀναφορικαὶ ἐναντιωματικαὶ, καθ' ὑποταπικὴν πάντοτε:* Athenienses, qui (=cum ii) barbaris numero inferiores essent, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι ἄν καὶ ἤσαν κατώ-

τεροι τῶν βαρβάρων ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν, ἐν τούτοις ἐπέτυχον τὴν νίκην Cic. Lael. 28 quos =licet eos) numquam viderit.

5. *Ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ, καθ' δριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν, ὡς καὶ αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις* (§ 240 κ. ἔ.) :

Qui (=si quis) bene patēre didicerit, (is) aliquando bene imperabit δστις (εἰ τις) καλῶς νὰ ὑπακούῃ θὰ (ἔχῃ) μάθῃ, οὐτός ποτε (ὅταν ἔλθῃ περίστασις) καλῶς θὰ ἐπιτάσσῃ (θὰ ἀρχῇ)—Dies eum deficiat, qui (si quis) velit επινερατε, quibus bonis māle evenierit ἥθελεν ἐπιλίπει ἢ ἡμέρᾳ ἐκεῖνος, δστις (εάν τις) ἥθελε θελήσει ν' ἀπαριθμήσῃ, εἰς ποίους χρηστοὺς ἀνθρώπους ἢ τύχη ἐπῆγε κακά.

§ 244. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν ἀριθμῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν quisquis, quidquid, quotquot, quicunque... ἐκφέρονται καθ' δριστικὴν :

Cic p. Cluent. 90 que in cunctis rogaveris (τετελ. μέλλ. δριστ.), hoc respondebit δποιονδήποτε ἐρωτήσῃς, αὐτὸ θά σου ἀπαντήσῃ—Quid quid id est, timeo Danaos et dona ferentes διτιδήποτε εἶναι τοῦτο (δ δούρειος ἄππος), φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα ἀκόμη φέροντας—Cic. Catil. 4,5 nunc quid est, quocunque vestrae mentes inclinant atque sententiae, statuendum vobis ante noctem est τώρα διτιδήποτε εἶναι, δποιονδήποτε οὐλίνουν αἱ ἡμέτεραι διαθέσεις καὶ γνῶμαι πρέπει ν' ἀποφασίσετε πρὸιν ἐπέλθῃ ἢ νῦν. Hostes, quotquot erunt, non timebimus τοὺς πολεμίους, δσοιδήποτε καὶ ἀν θὰ εἶναι, δὲν θὰ φοβηθῶμεν.

§ 245. Αἱ μετὰ τὸ est, sunt, inveniuntur, reperiuntur, reperio, habeo (ἢ est quidam, sunt quidam...), nemo est, nihil est, nulli sunt, sunt pauci, non deest, non destinet... ἀκολουθῶσαι ἀναφορικαὶ προτάσεις συνήθως ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν :

Sunt (quidam) qui i una animum et corpus occidere censant εἰσιν οἱ φρονοῦντες δτι ὅμοι ἢ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀποθνήσκουν—Qui ultro se morti offerant, facilius reperiuntur, quam qui dolorem patienter ferant εὐκολότερον εὑρίσκονται οἱ ἔκουσίως ἔστιν τῷ θανάτῳ προσφέροντες παρὰ οἱ τὴν λύπην μεθ' ὑπομονῆς φέροντες—Cic. Catil. 4,8 ego reperiam, qui id non putent esse suae dignitatis recusare ἐγὼ θὰ ἀνεύρω

(ἀνθρώπους τοιούτους) οἱ ὅποιοι νὰ μὴ νομίζουν ὅτι εἶναι τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των ν' ἀρνοῦνται αὐτό.

Σημ. Αἱ τοιαῦται ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται σπανιώτερον καὶ καθ' ὁριστικήν, ὅταν ὁ συγγραφεὺς θέλῃ νὰ δηλώσῃ ὅτι περὶ τοῦ λεγομένου δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις. Cic. Lael. 72 sunt quidam, qui i molestas amicitias faciunt et eos tunc oī ὅποιοι καθιστοῦν ὅχληράς τὰς φύλας. Horat. Carm. 1,1,3,4 sunt qui os curriculo pulverem Olympicum collegisse iuvant ὑπάρχουν ἄνθρωποι τοὺς ὅποίους εὑφραίνει ὅτι ἀρματοδρομοῦντες συνέλεξαν κόνιν 'Ολυμπιακήν.

§ 246. "Αν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προδιορίζῃ λέξιν προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, ἐκφέρεται καθ' ἔλξιν καὶ αὗτη ὅχι σπανίως καθ' ὑποτακτικὴν (*'attractio modi'*): quis eum diligat, quem metuat? ποῖος δύναται ν' ἀγαπᾷ ἐκεῖνον, τὸν ὅποῖον φοβεῖται :

§ 247. Καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρεται καὶ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ἡ ὅποια προσδιορίζει λέξιν ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, καὶ τῆς ὅποιας τὸ περιεχόμενον λέγεται ως γνώμη οὐχὶ τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (έσωτερη σύνδεσις): Socrates dicere solebat, omnes in eo, quod sciunt, satis esse eloquentes ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι πάντες εἶναι ἀρκετὰ εὔγλωττοι εἰς ἐκεῖνο ποὺ γνωρίζουν.

Σημ. Τὸ ἐφ' ὅσον γιγνώσκω λέγεται quod sciam (ὑποτακτ.) ἢ quoad scio ἢ quantum scio ἢ quatenus scio.

§ 248. Συνηθέστατα ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ἐν ἀρχῇ περιόδου ἢ κώλου ἢ καὶ ἐν παρενθέσει, κεῖται ως *κυρία πρότασις*, καὶ τότε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἢ τὸ ἀναφορικὸν ἐπίρρημα ἔξηγεται διὰ δεικτικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ δεικτικοῦ ἐπιρρήματος μετά τίνος (συμπλεκτικοῦ ἢ ἄλλου) συνδέσμου :

Cic. *divin. in Caec. 6* Quam ob rem propemodum manere in instituto meo videor: *Διὰ τοῦτο λοιπὸν* (τὸ πρᾶγμα, διόδι, διόπερ) σχεδὸν φαίνομαι ὅτι ἐμμένω εἰς τὴν συνήθειάν μου... — 69 Cuius consuetudinis atque instituti patres maioresque nostros non poenitebat tur, cum... *διὰ ταῦτην* δὲ τὴν συνήθειαν καὶ τὸ ἔθιμον δὲν μετενόουν οἱ ἡμέτεροι πατέρες καὶ οἱ πρόγονοι τότε, ὅτε... Phil. 8,3: unde etiam nomen ductum est tumultus. Οὐθεν (ἐντεῦθεν δέ, ἐκ τούτου δέ) παρήκμη καὶ τὸ ὄνομα tumultus.

* α'. Παράρτημα περὶ τοῦ quod.

§ 249. Ὁ σύνδεσμος quod ὅτι, διότι εἶναι κυρίως αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui, ὡς καὶ τὸ ἔλλ. διτι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀναφέρεται πολλάκις εἰς τὰ δεικτικὰ id, illud, hoc, istud...,—

Εἰσάγει δὲ πρότασιν κρίσεως, ἵνα τὸ περιεχόμενον εἶναι γεγονός, καὶ φέρεται κανονικῶς πρὸς δριστικήν : (Venisti.) Quod venisti bene fecisti (Ἡλθες) καλὰ ἔκαμες καὶ ἤρθες, εὖ ἐποίησας μολών—Caes. bg. 7,55,10 Quam ad spem multum eos (Aeduios) adiuvabat, quod Liger ex nivibus creverat πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἔλπιδα πολὺ αὐτοὺς (τοὺς Αἰδούνους) ὥθει (τὸ γεγονός), ὅτι ὁ (ποταμὸς) Λίγηρος εἶχεν αὐξῆσαι ἐκ τῶν χιόνων—Cic. de off. 3,111 Sed ex tota hac laude Reguli illud est admiratione dignum, quod captivos retinentes censuit ἀλλ' ἐξ ὅλης αὐτῆς τῆς ἀρετῆς τοῦ Ρήγλου ἐκεῖνο Ἰδίᾳ εἶναι θαυμασμοῦ ἄξιον, ὅτι ἐγγνωμάτευσεν, ὅτι ἐπρεπε νὰ κρατηθοῦν οἱ (Καρχηδόνιοι) αἰχμάλωτοι.

Σημ. α'. Τὸ quod τοῦτο δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ : ὡς πρὸς τοῦτο ὅτι..., δσον ἀφορᾶ εἰς τὸ ὅτι... Quod me Agamemnonem aemulari putas, falleris ως πρὸς τοῦτο, ὅτι νομίζεις ἐγὼ ζηλῶ τὸν Ἀγαμέμνονα, σφάλλεσα

Σημ. β'. Ἀπὸ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει ἡ αἰτιολογικὴ σημασία, διότι : gratulor tibi, quod praetor creatus es συγχαίρω σοι, διότι πραιτωρ ἐξελέγης.

§ 250. Τὸ quod φέρεται πρὸς ὑποτακτικήν, ἂν ἢ δι' αὐτοῦ ἐκφερομένη πρότασις περιέχῃ γνώμην οὐχὶ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ὄγκατος τῆς προτάσεως, ἣν προσδιορίζει ἡ διὰ τοῦ quod ἐκφερομένη πρότασις : Socratem accusarunt (ἢ Socrates accusatus est), quod corrumpere et iuventutem τὸν Σκατηγόρησαν, ὅτι (ὡς ἔλεγον οἱ κατήγοροι του) διέφθειρε τὴν νεότητα (τοὺς νέους).

* β'. Παράρτημα περὶ τοῦ quin.

§ 251. Τὸ quin, (ἐκ τοῦ qui ne? πῶς δέν;) σημαίνει κυρίως πῶς δέν; διατί δέν; Quin taces? πῶς δέν... διατί δέν σιωπᾶς; (σιωπα)—Quin tela in hostes conicimus? διατί δέν ἔπιπτον βέλη κατὰ τῶν πολεμίων; (βάλωμεν κατὰ τῶν πολεμίων).

'Εκ τῆς σημασίας ταύτης τοῦ quin προκύπτει ἀμέσως ἡ παραχειλευστικὴ σημασία αὐτοῦ (*ἄγε, ιδίε...*), διε συντάσσεται μετὰ ὑποτακτικῆς ἢ προστακτικῆς: Quin experiamus ἃς δοκιμάσωμεν—Quin igitur expurgiscimini λοιπὸν ἔξεγέρθητε.

§ 252. 'Απὸ ἐρωτηματικοῦ—ἀναφορικοῦ μορίου τὸ quin ἔγινε σύνδεσμος συνδέων *καθ'* ὑπόταξιν προτάσεις ἐκφερομένας *πάντοτε καθ'* ὑποτακτικήν.

§ 253. 'Η διὰ τοῦ quin ἐκφερομένη πρότασις ἔξαρτᾶται *μόνον* ἢ *ἀρνητικῆς* προτάσεως, ἢ *ἔξι* ἐρωτηματικῆς καταφατικῆς *Ισοδυναμούσης* πρὸς ἀποφατικήν: Οὕτω ἔξαρτᾶται :

1. ἀπὸ τοῦ non dubito, quis dubitat...? (=nemo dubitat), non dubium est' τὸ quin μετὰ τὰς φράσεις ταύτας ἔχει τὴν σημασίαν ὅτι: Quis dubitat, quin omnes morituri simus? τίς ἀμφιβάλλει ὅτι ὅλοι θὰ ἀποθάνωμεν;—Caes. bg. 1,3,6 non esse dubium, quin totius Galliae plurimum Helvetii possent, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβόλια, ὅτι ἔξι ἀπάσης τῆς Γαλατίας πλείστην δύναμιν είχον οἱ Ἐλβετοί.

Σημ. Λοιπόν: δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι... non dubito quin...

δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι δέν...non dubito quin non.

2. ἀπὸ τῶν φράσεων non multum abest, nihil abest...: non multum abfuit, quin caderem δὲν ἔλειψε πολύ, λίγο ἔλειψε νὰ πέσω, μικροῦ δεῖν ἔπεσον.

3. ἀπὸ ὁμηρίων κωλύσεως ἢ ἀρνήσεως σημαντικῶν (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως): Germani retineri non potuerunt, quin in nostros tela conicerent, οἱ Γερμανοὶ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ κρατηθοῦν ὥστε νὰ μὴ δύψουν τὰ βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων—Milites non recusant quin contendant οἱ στρατιῶται δὲν ἀρνοῦνται νὰ πολεμήσουν.

4. Τίθεται ἀντὶ τοῦ qui non, quae non, quod non: Nemo est tam fortis, quin (qui non) rei novitate perturbetur. οὐδεὶς εἰναι τόσον ἀνδρεῖος, ὥστε νὰ μὴ ταραχθῇ ἐκ τῆς καινότητος τοῦ πράγματος.

5. Τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ ut non: nūm quām tibi accedo, quin abs te abeam doctor οὐδέποτε προσέρχομαι σου (σὲ πλησιάζω) χωρὶς νὰ (ἥστε νὰ μὴν) ἀπέρχωμαι ἀπὸ σοῦ (ν' ἀποχωρίζωμαι σου) σφύτερος—Nihil tam difficile est, quin quaerendo investigari

possit οὐδὲν εἶναι τόσον δύσκολον, ὥστε (τοῦτο) νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν διὰ τῆς ἐρεύνης νὰ ἔξιχνιασθῇ.

Διάλογοι:

fieri non (ἢ nullo modo) potest, quin tu lauderis δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ νὰ μὴ ἐπαινεθῇς, ἐξάπαντος θὰ ἐπαινεθῇς,—
fieri non potest, ut lauderis δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ νὰ ἐπαινεθῇς,
ἀδύνατον ν' ἐπαινεθῇς,—

facere non possum, quin cotidie litteras ad te mittam, ut tuas accipiam (νὰ κάμω) δὲν μπορῶ, νὰ μή σου στέλλω καθ' ἡμέραν ἐπιστολήν, διὰ νὰ λαμβάνω τὴν ἴδιαν σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ'.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 254. Αἱ ἀνεξάρτητοι (εὐθεῖαι) ἐρωτήσεις ἐκφέρονται.

1. *Καθ' δριστικὴν παντὸς χρόνου:* Quid facis? — Veniesne ad nos? τί κάμνεις; Θὰ ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς (εἰς τὸν οἰκόν μας):— Ubi fuisti? ποῦ ἐπῆγες;

2. *Καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (potentialis) ἢ ἀπορηματικὴν (dubitativus) χρόνου* ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ μόνον: quis dubitet? τίς ἀν ἀμφιβάλλοι: — Quid faciam? quo me vertam? τί ποιῶ (ποιήσω); Ποτὲ τράπωμαι; — Quid facerem? quo irem? τί νὰ ἔκαμνα; ποῦ νὰ ἐπῆγαινα; (*Τι μοι ποιητέον ἦν, ποτὲ μοι ιτέον ἦν;*) — Cic. p. Sest. 43 haec cum viderem, quid agerem, iudices? contenderei contra tribunum plebei armis?

Σημ. Αἱ καθ' δριστικὴν καὶ αἱ καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν ἐκφερόμεναι ἐρωτήσεις εἶναι προτάσεις κρίσεως, αἱ δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας.

§ 255. Αἱ ἐρωτήσεις εἶναι

πραγματικαὶ ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀναμένεται ἀπόκρισις: Ubi fuisti? — Domi fui ποῦ ἐπῆγες; ποῦ ἦσο; — ἡμην (ἐπῆγα) εἰς τὴν οἰκίαν μου, —

ἢ εἶναι *ὅρτορικαὶ ἐρωτήσεις*, ίσοδυναμοῦσαι πρὸς ἀρνητικὴν πρότασιν κρίσεως, ἀν εἶναι καταφατικὴ ἢ ἐρώτησις, — ἢ πρὸς καταφατικὴν πρότασιν κρίσεως, ἀν ἢ ἐρώτησις εἶναι ἀρνητική:

Quid turpius est, quam mentiri? (=Nihil turpius est quam mentiri) τί εἶναι αἰσχρότερον τοῦ φεύδεσθαι;

Quis vestrum non edidicit (= omnes vos edidicistis) Epicuri κυρίας δόξας ; τίς ἔξ οὐδέποτε τὰς τοῦ Ἐπικούρου κυρίας δόξας ; (Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας οὐδεμίᾳ ἀπόκρισις περιμένεται).

§ 256. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται

1. διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιφρόνησις : quis? quid? quo? ubi? ...

2. διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων—ne? num? nonne?

Τὸ -ne προσαρτᾶται εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, περὶ τῆς ὁποίας μάλιστα ἡ ἐρώτησις, καὶ ἡ ὁποία τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως: venies ne ad nos? Θὰ ἔλθῃς εἰς τὸν οἰκόν μας;—Cic Cat. 1,15 potestne tibi haec lux, Catilina, aut huius caeli spiritus esse iucundus...? μπορεῖ, Κατιλίνα, τὸ φῶς τοῦτο ἔδω, ἢ ὁ ἀὴρ τούτου ἔδω τοῦ οὐρανοῦ νὰ εἴναι εἰς σὲ εὐάρεστος; (*Δὲν μπορεῖ*)—27 M. Tulli, quid agis? tune eum... exire patiere...? Μάρκε Τύλλιε, τί κάμνεις; σὺ θὰ ἀνεχθῆς νὰ ἔξελθῃ αὐτὸς (ἐκ τῆς πόλεως)... :

Ἡ ἀπόκρισις μετὰ τὸ -ne δύναται νὰ εἴναι καταφατική ἢ ἀποφατική, μετὰ τὸ num ἀναμένεται ἀποφατική, μετὰ τὸ nonne καταφατική: Num mundus casu effectus est? (Non). Μήπως ὁ κόσμος ἐκ τύχης ἐδημιουργήθη; ("Οχι")—Nonne canis similis lupo est? (Ita est), Δὲν εἴναι ὁ κύων ὅμοιος μὲ τὸν λύκον; (Μάλιστα).

Σημ. "Αν ἡ ἐρώτησις γίνεται μετ' ἐκπλήξεως ἢ μετ' ἀγανακτήσεως, συνήθως οὐδὲν ἐρωτηματικὸν μόριον τίθεται: Haec tu ausus es negare? Ταῦτα σὺ ἐτόλμησας ν' ἀρνηθῆς;—Apollinem tu spoliare ausus es? Τὸν Ἀπόλλωνα σὺ νὰ συλήσῃς ἐτόλμησας;

§ 257. Διπλαῖς ἐρωτήσεις.

Αἱ διπλαῖς ἐρωτήσεις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἔχουν ἐν τῶν ἔξης τύπων.

1. utrum: , an:

: utrum scribit pater, an legit?

2. —ne: an:

: scribitne pater an legit?

3. —: . . . an: . . .

: scribit pater an legit?

(πότερον)
γράφει ὁ πατήρ
ἢ ἀναγνώσκει:

Πρβλ. καὶ τριπλῆν ἐρώτησιν: Rōmamne veniam, an hic ma-

neam, an Arpinum fugiam? νὰ ἔλθω εἰς Ρώμην, ή νὰ μείνω ἐδῶ
(ποῦ είμαι) ή νὰ φύγω εἰς Ἀρπίνον;

Tὸ δὲ οὐδέτερον; λέγεται από τοῦ; νεις οὐκον; Θὰ ἔλθῃς ή
οὐχι;

Προβλ. καὶ τὰς ἑξῆς διπλᾶς ἐρωτήσεις:

Uter vestrum maior est, tu autem frater tuus? Πότερος
ὑμῶν πρεσβύτερος, σὺ ή ὁ (σὸς) ἀδελφός;

Uter nostrum magis popularis est, tunc autem ego? πότερος
ὑμῶν μᾶλλον δημοτικός, σὺ ή ἐγώ

§ 258. Ἀτελεῖς διπλαῖς ἐρωτήσεις.

Πολλάκις παραλείπεται τὸ αὐτὸν τῆς διπλῆς ἐρωτήσεως καὶ τί-
θεται μόνον τὸ β' μέρος (από...): Quando vis oraculorum evanuit?
Aut postquam homines minus creduli esse coeperunt? Πότε ή
δύναμις τῶν χρησμῶν ἐξησθένησεν; "H (μήπως) ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρω-
ποι ἤρχισαν νὰ εἶναι δλιγάτερον εὔπιστοι; ('Ελλείπει τὸ αὐτὸν
αλλοτε πρότερο, ἀλλον χρόνον). Cic. p. Flacc. 57 quid
vos fieri censem? Trallibus? (aliud quid) aut quod Pergami?
τί ὑμεῖς φρονεῖτε διτι γίνεται εἰς τὰς Τράλλεις; (ἄλλο τι) ή διτι ἐν
Πιεργάμῳ; Cic. p. Mil. 8 (Scimus omnes) aut est quisquam, qui
hoc ignoret...? (Γνωρίζουμεν πάντες τοῦτο) ή (μήπως) ὑπάρχει τις
ὅστις ἀγνοεῖ τοῦτο...;

Σημ. Αἱ εἰς τὰς ἐρωτήσεις καταφατικαὶ ἀπλῶς ἀποκρίσεις
(ναι, μάλιστα...) λατινιστὶ εἶναι ita (est), ita profecto, etiam,
vero, sane, certe, admodum...

Visne sermoni demus operam sedentes?—Sane θέλεις νὰ δια-
λεχθῆμεν καθήμενοι; Μάλιστα.

ἢ ἐπαναλαμβάνεται ή λέξις περὶ τῆς ὁποίας ή ἐρώτησις:
Fecisti ne quod tibi mandatum erat?—Feci.

Αἱ ἀρνητικαὶ ἀπλῶς ἀποκρίσεις εἶναι οὐν (μόνον ή μετὰ τοῦ
ὅματος), minime ήκιστα, minime vero οὐδαμῶς.

"Αν η ἀπόκρισις εἶναι ἀντίθετος τῆς ἐρωτήσεως, ἐπανορθοῦσα
αὐτήν, ἔχει πλὴν τῆς ἐπανορθούσης λέξεως καὶ τὸ ίμμο ή ίμμο
verò προτασσόμενον: Gravisne est culpa amici?—Immo levis-
simia εἶναι βαρὺ τὸ πταισμα τοῦ φίλου;—Μπᾶ! (τούναντίον) ἐλα-

φρότατον—Causa igitur non est bona?—Immo optima τὸ πρᾶγμα λοιπὸν δὲν εἶναι κακόν;—(Τί λέσ;) Τούγαντίον εἶναι ἀριστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΖ'.

ΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ, ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΕΝ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΩΙ ΛΟΓΩ;

§ 259. Αἱ προτάσεις κρίσεως ὅταν ἔξαρτηθοῦν ἀπό τινος ὡρήματος λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ, γνωστικοῦ, δοξαστικοῦ (verba sentiendi et declarandi) γίνονται ἀπαρεμφατικαὶ προτάσεις (αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου).

*Ανεξάρτητοι προτάσεις κρίσεως.

Romani ab Hannibale ad Cannas victi sunt οἱ Ρωμαῖοι ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὰς Κάννας ἡττήθησαν.

Nemo ante mortem beatus est οὐδεὶς εὑδαίμων πρὸ τοῦ θανάτου.

Carthago delenda est πρέπει νὰ καταστραφῇ ἡ Καρχηδόν.

Omnes in eo, quod sciunt, satis sunt eloquentes πάντες εἰς ἐκεῖνο ποὺ γνωρίζουν εἶναι ἀριστά εὔγλωττοι.

Αἱ αὐταὶ προτάσεις ἔξηρτημέναι. Romanos ab Hannibale ad Cannas victos esse accepimus ὅτι οἱ Ρωμαῖοι . . ἡττήθησαν (παρὰ τῶν προγενεστέρων ἢ ἐκ τῆς ιστορίας) παρελάβομεν, ἐδιδάχθημεν.

Solo dicebat neminem ante mortem beatum esse ὁ Σόλων ἔλεγεν ὅτι οὐδεὶς...

Cato censuit Carthaginem delendam esse ὁ Κάτων ἐγνωμάτευσεν ὅτι πρέπει...

Socrates dicere solebat omnimes (αἰτιατ.) in eo, quod scirent, satis esse eloquentes (αἰτιατ.) ὁ Σωκράτης ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι πάντες...

§ 260. Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας, αἱ ὡς ἀνεξάρτητοι κατὰ προστατικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι, ὅταν ἔξαρτηθοῦν ἐκ τινος ὁήματος μετατρέπονται εἰς τελικὰς προτάσεις καθ' ὑποτακτικὴν μετά τοῦ ut ἡ (ἄν εἶναι ἀπαγορευτικαὶ) μετὰ τοῦ ne ἐκφερομέιας:

**Ανεξάρτητοι.*

Cic. Cat. 1,19: Catilina, perge, quo coepisti; egredere aliquanto ex urbe; patent portae; profici-scere... Κατιλίνα, προχώρησον ἐκεῖ, ὅπου ἥρχισας· ἔξελθε τέλος πάντων ἐκ τῆς πόλεως· είναι ἀνοικταὶ αἱ πύλαι· ἀπελθε...

Videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat νὰ λάβουν πρόνοιαν οἱ ὑπατοι, νὰ μὴ πάθῃ κακόν τι ἡ πολιτεία.

Caes. bg. 1,20: Caesar, noli quid gravius in fratrem (meum) statuere Kaiſaρ, μὴ ἀποφασίσῃς τι λίαν βαρὺ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Σημ. 'Ενίστε ἡ πρότασις ἐπιθυμίας γίνεται καὶ αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀλλὰ μόνον ἀν τὸ δῆμα, ἐξ οὐ ἡ πρότασις ἐπιθυμίας θὰ ἔξαρτηθῇ, συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου. Cic. de fin. 5.44 i u b e t Puthius Apollo noscere nosmet ipsos (*γνῶθι σαυτὸν*) —Verg. Aen. 2,47 Hortamur fari—Iex divina nos iubet et manus et mentes abstinere ab alienis ('Ο νόμος κελεύει: et manus et mentes abstinete ab alienis).

§ 261. Αἱ καθαραὶ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, αἱ ὡς ἀνεξάρτητοι καθ' ὅριστικήν ἐκφερόμεναι, ἐὰν ἔξαρτηθοῖν ἐκ τινος δήματος καὶ γίνονται πλάγιαι ἐρωτήσεις, ἐκφέρονται κανονικῶς **καθ'** **ὑποτακτικήν.**

'Ανεξάρτητοι (εὐθεῖαι) ἐρωτήσεις.
Quid facis? τί κάμνεις;
Quid facit pater?

**Ἐξηρημέναι.*

Cicero hōrtatus est Catilinam ut pergeret, quo coepisset, egredetur aliquando ex urbe; patere portas (πρότασις κρίσεως αὗτη); proficisci retur... ὁ Κικέρων παρεκίνησε τὸν Κατιλίναν νὰ προχωρήσῃ...

Senatus mandat, (ut) videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat ἡ σύγκλητος παραγγέλλει νὰ λάβουν οἱ ὑπατοι πρόνοιαν...

Divitiācus Caesarem obsecravit, ne quid gravius in fratrem (suum) statueret ὁ Διβιτιακὸς ἱκέτευσε τὸν Καίσαρα νὰ μὴ ἀποφασίσῃ τι...

'Εξηρημέναι (πλάγιαι) ἐρωτήσεις.
Rogo te, quid facias.
Dic mihi, quaiso, quid faciat pater.

Ubi fuisti heri, quos conve-
casti? ποῦ ἐπῆγες χθές, ποίους
συνεκάλεσας;

Quid praetor edixit? ubi ce-
nat? τι διέταξεν ὁ πραίτωρ; ποῦ
δειπνεῖ;

§ 262. Αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ καθ' ὑποτα-
κτικὴν ἐκφερόμεναι (§ 254,2) καὶ ὅταν ἔξαρτηθοῦν ἐκφέρονται πάλιν
καθ' ὑποτακτικήν.

'Ανεξάρτητοι

Quid faciam? τι νὰ κάμω;

Quid facerem? τι νὰ ἔκαμνα;

Σημ. Πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἀπὸ ὄημάτων
φόβου σημαντικῶν ἔξαρτώμεναι: Cic. de rep, 1,58 vereor, ne Ro-
mulus barbarorum rex fuerit φοβοῦμαι μήπως ὁ Ῥωμύλος ὑπῆρξε
βασιλεὺς βαρβάρων.

§ 263. **'Εξηρτημέναι διπλαῖ ἐρωτήσεις.** Καὶ αἱ διπλαῖ (ἢ τρε-
πλαῖ ... ἐρωτήσεις, ὅταν ἔξαρτηθοῦν ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν
πάντοτε, καὶ σχεδὸν πάντοτε διὰ τῶν αὐτῶν ἐρωτηματικῶν μορίων,
δι' ὃν καὶ αἱ ἀνεξάρτητοι διπλαῖ ἐρωτήσεις:

'Ανεξάρτητοι διπλαῖ ἐρωτήσεις :

Id, quod ego dico, utrum
verum an falsum est?

Id, quod ego, dico, verumne
an falsum est?

¹ Περὶ τῶν ἔξηρτημένων ὄητοικων ἐρωτήσεων ίδε κατωτέρω ἐν τῷ κεφα-
λαίῳ περὶ πλαγίου λόγου.

8. Κακριδῆ, Δατινική Γραμματική. Ἐκδοσις 7η.

Nemo nostrum ignorat, ubi
tu heri fueris, quos con-
vocaveris (παρακ. ὑποτακτ.)

Concursabant homines per-
cunctantes, quid praetor edi-
xisset, ubi c enaret ἐτρεχον
οι ἄνθρωποι διαπυνθανόμενοι τι
διέταξεν...

'Εξηρτημέναι

Nescio, quid faciam? δὲν γνω-
ρίζω τι νὰ κάμω.

Nesciebam, quid facerem δὲν
ἔγνωριζα τι νὰ κάμω.¹

'Εξηρτημέναι

Mihi responde, id quod ego
dico, utrum, verum an fal-
sum sit.

Mihi responde, id, quod ego
dico, verum(ne), an falsum sit.

Utrum, mœnibus nos defendamus, an obviam eamus hostibus? πότερον, νὰ ὑπερασπίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῶν τειχῶν (μένοντες δῆλοι. ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ ἀμυνόμενοι) ή νὰ ἔξελθωμεν εἰς ἀπόκρουσιν τῶν πλειών;

Incendi placet an defendi oppidum? κατακαῦσαι δοκεῖ η ὑπερασπίσαι τὴν πόλιν;

Utrum Achilles esse malis an Homerus? Πότερον Ἀχιλλεὺς θὰ προετίμας νὰ εἴσαι η Ὄμηρος;

Τὸ η δχι; ἐν τῇ ἀνεξαρτήτῳ διπλῇ ἐρωτήσει an non, ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ λέγεται ὡς ἐπὶ τῷ πλεῖστον νεκρε (καὶ an non ἐνίστε): Cic. Catil. 2,13: Quaesivi a Catilina, in nocturno conventu apud M. Laecam fuisset, necne ἡρώησα τὸν Κατούναν, ἀν κατὰ τὴν νυκτερινὴν συνάθροισιν εἶχεν ὑπάγει εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μάρκου Λαίκα, η δχι; (Ἀνεξαρτητος: in nocturno conventu, Catilina, apud M. Laecam fuisti, an non?)

Σημ. α'. "Αν τὰ μέρη τῆς ἐξηρτημένης διπλῆς ἐρωτήσεως εἶναι λίαν βραχέα καὶ ἀντίθετα πρὸς ἄλληλα, δύναται ἐν μὲν τῷ α' μέρει νὰ μὴ τεθῇ κανένε τὸ φραγματικὸν μόριον, ἐν τῷ β' τὸ -πε: incertum erat, vicissent vicine essent ἀβέβαιον ήτο, ἀν ἐνίκησαν η ἐνικήμησαν.

Σημ. β'. Ἐξηρτημέναι ἀτελεῖς διπλατ ἐρωτήσεις εἶναι καὶ αἱ μετὰ τὸ haud scio, nescio, dubito, incertum est ἀκολουθοῦσαι... Aristotelem haud scio an recte dixerim principem philosophorum τὸν Ἀριστοτέλην δὲν ἡξεύρω ἀν (Ιωας) δρθῶς ἡθελα ὀνομάσει πρῶτον τῶν φιλοσόφων—Tanti tibi honores habitu sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμαί σοι ἀπεδόθησαν, ήλίκαι Ιωας οὐδενὶ (ἄλλῳ).

Καὶ τὸ nescio an, dubito an, incertum est an... δύνανται νὲ ἐξηγῶνται διὰ τοῦ Ιωας.

Magna inter duces contentio erat, utrum mœnibus se defendereant, an obviam irent hostibus μεγάλη μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν φιλονικία ήτο, ποιον ἐκ τῶν δύο, νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτούς...

Deliberandum est, placeat incendi an defendi oppidum βουλευτέον ἐστίν, εἰ ἀράσκει κατακαῦσαι η...

Themistocles interrogatus est quondam, utrum Achilles esse mallet, an Homerus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ'.

ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

§ 264. Ἄν ύποθετικός τις λόγος ἔξαρτηθῇ ἐκ τίνος ὁήματος συντασσομένου πρὸς ύποτακτικὴν (διά τινος συνδέσμου, π. χ. τοῦ *quīn*) ἢ ἀν περὶ οὐφθῆται ἐντὸς πλαγίας ἐρωτήσεως, ἐκφέρεται καὶ ἡ ύπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις *καθ'* ύποτακτικὴν, ὅπωσδήποτε καὶ ἀν ἔξεφέροντο, ὅταν ὁ λόγος ἵτο ἀνεξάρτητος.

Non dubito, quin, si hoc dicas, erres δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι, ἐὰν λέγῃς αὐτό, πλανᾶσαι,—

Mater rogat filium, quid facturus sit, si pater *venerit* (εὐθεῖα ἐρώτησις: quid facies, si pater *venerit*, τετελ. μέλλ.) ἡ μήτηρ ἐρωτᾷ τὸν νίόν, τί θὰ κάμη, ἐὰν ἔλθῃ ὁ πατήρ του.

§ 265. Οἱ ύποθετικοὶ λόγοι τοῦ γ' εἰδούς (ἀπραγματοποιήτου) ἐν τῇ ἔξαρτήσει μένουν ὅπως ἔχουν, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ὁήμα ἔξ οὐ ἔξαρτῶνται εἰναι χρόνου ἀρκτικοῦ (δὲν τηροῦνται δηλ. ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οἱ περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες § 267): Dic mihi, quaeso, quid faceres, si inecum contenderes εἰπέ μοι, παρακαλῶ, τί θὰ ἔκαμνες, ἀν ἡμιλλᾶσο πρὸς ἐμέ.

§ 266. Ἄν ύποθετικός τις λόγος ἔξαρτηθῇ ἐκ ὁήματος συντασσομένου μετ' ἀπαρεμφάτου, τότε ἡ μὲν ύπόθεσις αὐτοῦ ἐκφέρεται *καθ'* ύποτακτικὴν πάντοτε, ἡ δὲ ἀπόδοσις μετάτορεπεται εἰς *αἰτιατικὴν* μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἔξης:

Ἄνεξάρτητος

Ἐξηρτημένος

α'. 'Ο τοῦ α' καὶ β' εἰδούς

1. Si hoc dicis, erras εἰ τοῦτο λέγεις, ἀμαρτάνεις,—

2. Si hoc dixisti, mentitus es εἰ τοῦτο εἴπας, ἐψεύσω,—

3. Si hoc dices, errabis εἰ τοῦτο ἔρεις, ἀμαρτήσει,—

4. Si hoc dicas, erres εἰ τοῦτο λέγοις, ἀμαρτάνοις ἀν—

5. Si hoc dixeris, erraveris εἰ τοῦτο εἴποις, ἀμάρτοις ἀν.

1. Ego puto te, si hoc dicas, errare ἔγὼ ἡγοῦμαι σε...

2. Certum est, te, si hoc dixeris, mentitum esse βέβαιόν ἐστιν, ὅτι σύ, εἰ...

3. Puto te, si hoc dicturus sis, erraturum esse,—

4. Apparet te, si hoc dicas, errare posse,—

5. Apparet te, si hoc dixeris, errare posse.

β'. Ὁ τοῦ γ' εἰδονς (ἀπραγματοποιήτου)

6. Si hoc dices, errares et
τοῦτο ἔλεγες ἡμάρτανες ἄν.

7. Si hoc dixisses, errasses
εἰ τοῦτο εἴπας (εἰρήκεις) ἡμάρτες
(ἡμαρτήκεις) ἄν,—

8. Si quid mihi a Caesare
opus esset, ego ad eum veni-
rem.

6. Dico te si hoc dice-
res, erraturum fuisse ή fu-
turum fuisse, ut errares.

7. Dico te, si hoc dixi-
ses, erraturum fuisse, ή fu-
turum fuisse ut errares,—

8. Arioistus respondit, si
quid (sibi ή) ipsi a Caesare
opus esset, se ead eum ven-
turum fuisse (Caes. bg. 1,45,2).

Σημ. Ἡ περίφρασις futurum fuisse, ut... εἶναι ἐπιβεβλημένη,
ὅταν τὸ ὄντα δὲν ἔχῃ σουπῖνον: Τὸ si hoc faceres ή fecisses, te
poeniteret ή poenituisse γίνεται πάντοτε (apertum est...) si
hoc faceres ή fecisses, futurum fuisse, ut te poeniteret (διότι
τὸ poenitet δὲν ἔχει σουπῖνον καὶ δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ τύπον
-urum fuisse, ὅπως ἀντιτέρῳ τὸ erraturum fuisse).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ'.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Consecutio temporum)

§ 267. Αἱ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι δευτερεύονται προτά-
σεις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἀκολουθοῦν τοὺς ἔξης ιδιάζοντας ἐν τῇ
γλώσσῃ ταύτῃ κανόνας ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων:

A'. Ἀν ή πρᾶξις ή δηλουμένη διὰ τοῦ ὄντας τῆς ἐξηρτημένης
προτάσεως εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν πρᾶξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ
ὄντας τῆς κυρίας προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει τί-
θεται

1. **Ἐνεστῶς** τῆς ὑποτακτικῆς, ἀν τὸ ὄντα τῆς κυρίας προτάσεως
εἶναι χρόνου ἀρχιτικοῦ: *quaero*, quis dicat ἐρωτῶ (τώρα), τίς
λέγει τοῦτο (τώρα),—

2. **Παρατατικὸς** τῆς ὑποτακτικῆς, ἀν τὸ ὄντα τῆς κυρίας προτά-
σεως εἶναι χρόνου *Ιστορικοῦ*: *quaesi vi*, quis hoc dicere t
ήρωτησα (κάποτε), τίς ἔλεγε τοῦτο (τότε, δτε ἡρώτησα).

Β' "Αν ἡ πρᾶξις ἡ δηλουμένη διὰ τοῦ ὁήματος τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως εἶναι προτέρα (προγενεστέρα) τῆς πράξεως τῆς δηλουμένης διὰ τοῦ ὁήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει τίθεται

1. *Παρακείμενος* ὑποτακτικῆς, ἀν τὸ ὁῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἀρχιτικοῦ: *quaero*, quis hoc dixerit ἔρωτῷ (τώρᾳ), τίς εἶπε τοῦτο (πρότερον),—

2. *Υπερσυντέλικος* τῆς ὑποτακτικῆς, ἀν τὸ ὁῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου *ἰστορικοῦ*: *quaesivi*, quis hoc dixisset ἥρωτησα (κάποτε), τίς εἶχε τοῦτο εἴπει (πρότερον, πρὶν ἐρωτήσω ἔγω).

Γ' "Αν ἡ πρᾶξις ἡ δηλουμένη διὰ τοῦ ὁήματος τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως εἶναι *ὑστέρα*, *μεταγενεστέρα* (μέλλουσα), τῆς πράξεως τῆς δηλουμένης διὰ τοῦ ὁήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε

1. *Μετὰ ἀρχιτικὸν χρόνον* ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ τύπος εἰς -urus sim: *quaero*, quis hoc dicturus sit ἔρωτῷ (τώρᾳ), τίς τοῦτο θὰ εἴπῃ (ὕστερον),—

2. *Μετὰ ιστορικὸν χρόνον* ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ τύπος εἰς -urus esse: *quaesivi*, quis hoc dicturus esset ἥρωτησα (κάποτε, χθές...) τίς τοῦτο θὰ ἔλεγεν ὕστερον, τίς τοῦτο ἔμελλε νὰ εἴπῃ.

Σημ. *Ἄρχτικον χρόνοις* εἶναι
δὲ ἐνεστῶς (ὅριστικῆς, ὑποτακτικῆς, προστακτικῆς)
ἀμφότεροι οἱ μέλλοντες καὶ
(συνήθως) δὲ κυρίως *παρακείμενος* (ὅριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς).

"*Ιστορικὸν χρόνοις* εἶναι

δὲ *παρατακτικὸς* | (ὅριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς)
δὲ *ὑπερσυντέλικος*
δὲ *ἰστορικὸς παρακείμενος* (ἀόριστος)—
(συνήθως) δὲ *ἰστορικὸς ἐνεστῶς*,
τὸ *ἰστορικὸν ἀπαρέμφατον* καὶ
τὸ *ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ιστορικ. παρακειμένου* (ἀορίστου).

Καὶ δὲ κυρίως παρακείμενος πολλάκις λαμβάνεται ὡς *ἰστορικὸς χρόνος*.

Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τὸ γερούνδιον, τὸ γερουσιακὸν καὶ τὸ σουπίνον εἶναι *ἀρχιτικὸν χρό-*

νοι, ἂν ἔξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικοῦ χρόνου ἢ ἂν ἵσοδυναμοῦν (ἀναλυό-
μενα) μὲν ἀρκτικὸν χρόνον,—

ἄν δὲ ἔξαρτῶνται ἐξ ἴστορικοῦ χρόνου ἢ ἂν ἵσοδυναμοῦν (ἀνα-
λυόμενα) μὲν ἴστορικὸν χρόνον είναι *ἴστορικοι.*

Παραδείγματα.

Nescio, num pater domi sit *ἀγνωῶ*, ἂν δὲ πατήρ εἴναι ἐν
τῇ οἰκίᾳ.

Nescio, utrum amicus meus in Italianam an in Graeciam
prefecturus sit δὲν ἡξεύρω δὲ φίλος μου θ' ἀναχωρήσῃ εἰς Ἰτα-
λίαν ἢ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Nesciebam utrum amicus meus in Italianam an in Grae-
ciam prefecturus esset δὲν ἡξεύρω δὲ φίλος... θὰ ἀνε-
χώρει...

Non potest dubitari, quin iam ante Homerum poe-
tae fuerint δὲν δύνatai νὰ εἴναι ἀμφίβολον, διτι πρὸ τοῦ Ὁμή-
ρου ὑπῆρξαν ποιηταὶ...

Athenienses Delphos miserunt consultum (σουπ.)
quo modo se defendarent of Ἀθηναῖοι *Ἐπεμψαν* εἰς Δελφοὺς
νὰ συμβουλευθοῦν, κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτούς.
Cic. de divin. 2,1 Quae renti mihi multumque et diu co-
gitanti, quānam re possem prodesse quam plurimis, nul-
la maior occurrebat... ἐν φῷ ἀνεξήτουν... καὶ *ἐσυλλογιζόμην*...

Σημ. Οἱ ἀνωτέρω κανόνες ἴσχύουν καὶ διταν αἱ καθ' ὑποτακτι-
κὴν ἐκφερόμεναι *ἔξηρτημέναι προτάσεις* ἔξαρτῶνται ἐξ ἄλλων δευ-
τερευοντῶν (οὐ μόνον ἐκ κυρίων) προτάσεων:

Pater me monuit, ut ex magistro quaerere, uter
clarior dux esset, Alexander magnus an Caesar δὲ πατήρ μου
μὲ προέτρεψε, νὰ ἐρωτήσω τὸν διδάσκαλον, ποῖος στρατηγὸς ἦτο
ἐνδοξότερος, δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος ἢ δὲ Καῖσαρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ν'

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

(*oratio obliqua*)

§ 268. Ἐν τῇ τροπῇ τοῦ εὐθέος λόγου (*oratio recta*) εἰς λό-
γον *πλάγιον* (*oratio obliqua*) γίνονται αἱ ἔξῆς μεταβολαί :

1. Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις κρίσεως τρέπονται εἰς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου,—

Σημ. Οἱ τοῦ εὐθέος λόγου χρόνοι τῆς δριστικῆς τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἔξης :

ὅ ἐνεστὼς	γίνεται	ἐνεστὼς ἀπαρεμφάτου
παρατατικὸς		
καρακείμενος	γίνονται	παρακείμενος ἀπαρεμφάτου
ὑπερσυντέλικ.		
μέλλων	γίνεται	μέλλων ἀπαρεμφάτου

(—urum esse)

2. Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις ἐπιθυμίας ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν, διπωδήποτε καὶ ἀν ἔξεφέροντο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ,—

3. Αἱ πραγματικὰ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν,—

4. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' δριστικὴν ἐκφερόμεναι ὅγιοιμαι ἐρωτήσεις, ἐπειδὴ κατ' οὖσίαν εἰναι, ὡς εἴδομεν (§ 255), προτάσεις κρίσεως, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ τρέπονται κανονικῶς εἰς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου,—

5. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι (ἀπορηματικαὶ § 255,2) ἐρωτήσεις, ἐν τῷ πλαγίῳ ἐκφέρονται διμοίως καθ' ὑποτακτικήν,—

6. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' δριπτικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι δευτερεύουσαι προτάσεις, ἐν τῷ πλαγίῳ ἐκφέρονται πᾶσαι καθ' ὑποτακτικήν,—

7. Αἱ τοῦ εὐθέος λόγου ἀντωνυμίαι τοῦ α' προσώπου

ego	nos	mei nostri	mihi nobis	me nos	me nobis	meus noster
γίνονται	ipse	sui ipsius ipsorum...	sibi ipsi ipsorum...	se ipsum ipsos	se ipso... ipsis	suus ipsius ipsorum

8. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ β' προσώπου tu, tui, tibi... vos... ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλειστον γίνονται ille, illius... (σπανιώτερον is eius...)—

Σημ. Αν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης δηλούμενον πρόσωπον εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὄγματος ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου, γί-

χρῆσις καὶ τῆς sui, sibi... suus: Caes. bg. 1,36,6 Ariovistus respondit neminem secum (cum Ariovisto) sine sua (δηλ. τοῦ ἄλλου τοῦ ἀγωνισαμένου πρὸς τὸν Ἀριόβιστον) pernicie contendisse δὲ Ἀριόβιστος ἀπεκρίθη ὅτι οὐδεὶς περιεπλάκη εἰς πόλεμον πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ καταστραφῇ.

9. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ γ' προσώπου (hic...) ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται is eius... (ἐνίστε ὅμως καὶ ille, illius...)

10. "Αν τὸ διηγούμενον κατὰ πλάγιον λόγον πρόσωπον δηλοῦται ἐν αὐτῷ δι' ἀντωνυμίας, γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν αὐτοῦ τῆς προσωπικῆς καὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου (ego, meus...) οἰαδήποτε ἀντωνυμία ἥτο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ σχετικὸν ὅμια τίθεται εἰς α' πρόσωπον,—

11. "Αν τυχὸν ν τῷ πλαγίῳ λόγῳ δηλοῦται καὶ τὸ πρόσωπον ἔκείνου, πρὸς ὃν διηγεῖται τις τὸν πλάγιον λόγον, γίνεται ἐν αὐτῷ χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν tu-vos, tuus-vester, οἰαδήποτε ἀντωνυμία ἥτο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ: Cic. ad Att. 5,9,1: Ille (Acastus respondit) et tibi (τῷ Ἀττικῷ, πρὸς ὃν γράφει δὲ Κικέρων) et sibi visum (esse).—

Σημ. α'. Πολλάκις ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ εὐθέος λόγου ἐν τῷ πλαγίῳ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόνοματος, ἀνθ' οὗ ἡ ἀντωνυμία ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ.

Σημ. β'. Πολλάκις ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ γίνεται χρῆσις τῆς ἐγκλίσεως καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ εὐθέος λόγου, διότι δὲ διηγούμενος τὸν πλάγιον λόγον ἔχων ζωηρὰν παράστασιν τῶν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ λεχθέντων διηγεῖται ταῦτα ἀκριβῶς ὡς ἐλέχθησαν.

Παραδείγματα εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου.

Εὐθὺς λόγος

Caes. bg. 120

Πλάγιος λόγος

Noli quid gravius, Caesar, (κλητ.) in fratrem (meum) statuere; scio (ego, illa

Divitiācus multis cum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit,
nē quid gravius in fratrem statueret;¹ scire se, illa esse vera, nec

esse vera nec quisquam ex eo plus quam ego doloris capit, propterea quod, cum ego gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam possit, per me crevit; quibus opibus ac nervis non solum ad minuendam gratim (meam), sed paene ad perniciem meam utitur.¹

Ego tamen et amore fraterno et existimatione vulgi commovere. Quod si quid ei a te gravius acciderit, cum ego hunc locum amicitiae apud te teneam, nemo existimabit (id) non mea voluntate factum (esse): qua ex re fiet, ut totius Galliae animi a me avertantur.

que etiam ex eo plus quam se doloris capere, propterea quod, cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam possei², per se crevisset²; quibus opibus ac nervis non solum ad minuendam gratiam (suam), sed paene ad perniciem sua mitteretur.¹

Sese tamen et amore fraterno et existimatione vulgi commoveri. Quod si quid ei a Caesare gravius accidisset², cum ipse eum locum amicitia apud eum teneret², neminem existimatrum (esse) id non sua voluntate factum (esse); qua ex re futurum (esse) ut totius Galliae animi a se averterentur.²

¹ Αγρὶ τοῦ μετέρεται ήδύνατο νὰ τεθῇ καὶ αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου (eum) υἱοὶ, διότι ἡ ἀναφορικὴ πρότασις quibus opibus... μετέρεται τοῦ εὐθέος λόγου ἐπέχει θέσιν κυρίας προτάσεως (κοίσεως)=αὐτᾶς δὲ τὰς δυνάμεις... ληστιμοποιεῖ (§ 257).

² Επειδὴ ὁ πλάγιος λόγος ἔξαρταται ἐξ ιστορικοῦ χρόνου (coepit obseruare), ἐτέθη ἐν ταῖς δευτερευόσταις καθ' ὑποτακτικὴν ἐνφερομέναις προτάσεσιν ιστορικὸς χρόνος, ὑπερσυντέλιος, (crevisset... accidisset) ἡ παρατατικὸς (statueret, posset, teneret, averterentur) συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς τῶν χρόνων ἀζολουθίας (§ 267).

(Tu²) caepe nobis pollicitus es, saepe ostendisti, si quod tempus acciderit, quo tempore aliquid a te³ requiram us, commodis nostris¹ te non defuturum. Venit² tempus non iam ut commoda nostra, sed ut vitam salutemque totius provinciae defendas; nos iam ne deos quidem in nostris urbibus, ad quos configiamus, habemus, quod eorum simulacula sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit. Quas res luxuries in flagitiis, crudelitas in suppliciis, avaritia in rapinis, superbia in contumeliis efficere potuit, eas omnes nos hoc uno praetore per triennium pertulimus; rogamus et oramus, ne nos¹ supplices asperneris; quos te incolumi nemini supplices esse oportebat.

Qui (Siculi) nunc coacti ad me venerunt (orantes), ut suarum fortunarum omnium causam defensionemque suscipierem, me³ saepe (sibi) esse pollicitum, saepe ostendisse, si quod tempus accidisset, quo tempore aliquid a me³ requirent commodis eorum¹ me non defuturum. Venisse tempus (aiebant) non iam ut commoda sua, sed ut vitam salutemque totius provinciae defendarem; esse iam ne deos quidem in suis urbibus ad quos configuerent, habere, quod eorum simulacula sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulisset. Quas res luxuries in flagitiis, crudelitas in suppliciis, avaritia in rapinis, superbia in contumeliis, efficere potuisse, eas omnes sese hoc uno praetore, per triennium pertulisse; rogare et orare, ne illos¹ supplices aspernaret, quos me incolumni nemini supplices esse oporteret.

¹ Ως βλέπομεν αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ πρώτου προσώπου (nostris, nos) ἐνίστε ἐν τῷ πλαγίῳ γίνονται καὶ is... ἢ ille... (eorum, illos).

² Ο παρακείμενος venit ἐνταῦθα εἶναι κνοῖως παρακείμενος=εἰλήλυθε πάρεστιν a d e s t , καὶ δι' αὐτὸ ἀκολουθεῖ ut... defendas.

³ Ἐπειδὴ τὸν πλάγιον λόγον δηγεῖται ὁ Κιτέωφον αὐτός, πρὸς ὃν οἱ Σικελοὶ ἀπέτειναν τὸν εὐθὺν λόγον καὶ ὅστις είχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτοὺς πάσαν προστασίαν, ἡ τοῦ β' προσ. ἀντωνυμία τοῦ εὐθέος λόγου ἐγένετο ἐν τῷ πλαγίῳ α' πρόσ., δῆθεν καὶ τὸ ὄζμα (defenderem), οὗ αὕτη εἶναι ὑποκείμενον, ἔτεθη κατὰ α' πρόσωπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΑ'.

ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

(*collocatio verborum*)

§ 269. Ἡ κανονικὴ τάξις τῶν ὅρων τῆς προτάσεως εἶναι ἡ ἔξης:

1. ὑποκείμενον		1. ὑποκείμενον
2. ὁρῆμα	ἢ	2. συνδετικὸν
		3. κατηγορούμενον

§ 270. Ἀν τὸ ὁρῆμα ἔχῃ ἀντικείμενον ἢ καὶ ἄλλους προσδιορισμούς, τίθενται ταῦτα πάντα πρὸ τοῦ ὁρήματος, ὅστε τὸ ὁρῆμα κατὰ κανόνα εἶναι ἡ τελευταία ἐν τῇ προτάσει τασσομένη λέξις:

Caes. bg. 2,8,5, hostes item copias suas ex castris eductas instruxerant oī πολέμιοι ὥσαντως τὰ ἔαυτῶν στρατεύματα ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἔξαγαγόντες εἶχον παρατάξει.

§ 271. Οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἄλλων προσδιορισμῶν (π. χ. τοῦ ἀντικειμένου) κανονικῶς τάσσονται πλησίον αὐτῶν, πρὸ αὐτῶν ἢ μετ' αὐτούς.

§ 272. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ προσδιορίζουσαι λέξιν τινὰ τῆς κυρίας, ἢ ἄλλης δευτερευούσης προτάσεως, παρατίθενται ἀμέσως μετὰ τὴν προσδιοριζομένην λέξιν καὶ οὕτω συμβάνει πολλάκις νὰ διακόπτεται ἡ σειρὰ τῶν λέξεων τῆς κυρίας προτάσεως:

Caes. bg. 4,17,1: Caesar his de causis, quas commemoravi, Rhenum transire decreverat.

§ 273. Ἡ πτητικὴ ἀντανυμία κανονικῶς τάσσεται μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, εἰς ὃ ἀνήκει: pater meus—Cic. p. Mil. 2 consesus vester τὸ ὑμέτερον συνέδοιον—iustitiae sua—3 defensioni meae.

§ 274. Καὶ ἡ ἀντανυμία ille ἐν τῇ σημασίᾳ ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος τάσσεται μετὰ τὴν λέξιν, εἰς ἣν ἀναφέρεται: Cic. de orat. 2,58 Xenophon, Socraticus ille..., ὁ Ξενοφῶν, ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος μαθητὴς τοῦ Σωκράτους.

§ 275. Καὶ οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ συνήθως, ὡς καὶ αἱ γενικαὶ προσδιοριστικαί, ἐπιτάσσονται τοῖς οὐσιαστικοῖς, τὰ δποῖα προσδιορίζουν: pontifex maximus—populus Romanus—ius civile—

εὖ φίλημεν: (ό) μέγιστος ἀρχιερεὺς—οὐ Ρωμαῖκὸς λαὸς—τὸ ἀστικὸν δίκαιον προβλ. καὶ δι immortales ἀθάνατοι θεοί.

§ 276. Συνηθέστατα ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμός, ἢν τυχὸν προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ, χωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ διὰ παρεντιθεμένου ἄλλου προσδιορισμοῦ (κατὰ πλαγίαν πτῶσιν ἢ ἐμπροσθέτου) ἢ διὰ τοῦ ὅγματος.

Cic.	Lael.	67	i n d i g n a	h o m i n e	d u b i t a t i o
»	»	12	e x t a m a l t o	d i g n i t a t i s	g r a d u
»	»	96	q u a n t a	i n o r a t i o n e	m a i e s t a s
»	»	85	p r a e p o s t e r i s	e n i m	u t i m u r c o n s i l i i s

§ 277. Ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι αὐτὴ ἡ κανονικὴ τάξις τῶν λέξεων ταράσσεται σύνηθέστατα, ἐὰν μία τις λέξις τῆς προτάσσεως εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔξενεχθῇ μετ' ἐμφάσεως, ὅτε ἀλλάσσει θέσιν καὶ ἢ προτάσσεται πασῶν τῶν ἄλλων ἢ τίθεται τελευταία πασῶν. Καὶ ἡ πρώτη θέσις ἐν τῇ προτάσει καὶ ἡ τελευταία, ἢν μάλιστα ἐπακολουθῇ τελεία στιγμή, εἶναι κατάλληλοι, ἵνα ἔξαρθῃ ἡ ἔχουσα τὴν ἐμφασιν λέξις:

o c u l u s vitaे sapientia ὁφθαλμὸς τῆς ζωῆς (εἶναι) ἡ σοφία (αἱ γνώσεις)—Cic. p. Mil. 20 I u get senatus, maeret ordo equester... 5 in iudicio et in eo consilio... numquam existimavi spem ullam esse habituros Milonis inimicos ad eius gloriam... infringendam—Lael. 57 exsistit autem hoc loco quaeda in quaestio subdifficilis.

Σημ. α'. Ἐμφασις ἐπιτυγχάνεται ἀκόμη καὶ διὰ τῆς ἀναστροφῆς τῆς κανονικῆς σειρᾶς, διὰ παραθέσεως ὅμοιων ἢ ἀντιθέτων λέξεων, διὰ τοῦ χωρισμοῦ λέξεων φυσικῶν συνημμένων, καὶ διὰ μετακινήσεως εἰς θέσιν τοιαύτην, ἐν τῇ δοπίᾳ νὰ κάμην ἐντύπωσιν.

Σημ. β'. Παρὸ τῆς ποιηταῖς ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ μέτρον συντελεῖ, ὥστε ἡ τάξις τῶν λέξεων νὰ εἶναι τοιαύτη, ἢ τοιαύτη, πάντως ὅμως καὶ παρ' αὐτοῖς δὲν εἶναι ὅλως αὐθαίρετος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΒ'.

ΜΕΤΡΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

α' κανόνες τινὲς περὶ ποιεωθέας

§ 278. Προσημ. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ ἐν τῷ δρχαίᾳ ἑλληνικῇ, ὃ ἐν τοῖς ποιήμασι ρυθμὸς (μετρικὸς ρυθμὸς) βάσιν ἔχει τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅσον εἶναι ἡμῖν δυνατόν, τίνες συλλαβαὶ εἰναι μακραὶ, καὶ τίνες βραχεῖαι.

Κανόνες γενικοὶ περὶ τούτου ἀφορῶντες εἰς πάσας τὰς λέξεις τῆς λατινικῆς γλώσσης, δὲν ὑπάρχουν· ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθωμεν τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν ἐκάστης λέξεως ἐκ τῆς χρήσεως.

Ὑπάρχουν δῆμοις δὲλίγοι τινὲς κανόνες διευκολύνοντες ἡμᾶς πολὺ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ποσότητος πολλῶν τάξεων συλλαβῶν. Οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι οἱ ἔξις:

1. Ἡ συλλαβὴ ἡ ἔχουσα δίφθογγον ἢ φωνῆν μακρὸν εἶναι φύσει μακρὰ (syllaba naturā longa): au-rum, be-a-tus, regina.

Τὸ ἐκ συναιρέσεως δύο φωνηέντων προκύπτον φωνῆν εἶναι μακρόν : (uihil) uil, (coago) cōgo, (tibi-icen) tibīcen.

Ἐπίσης μακρὸν εἶναι καὶ τὸ φωνῆν, μεθ' ὃ ἔξεπεσε σύμφωνόν τι (ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις) (sisdo) sido, (nisdus) nīdus, (sex-nī)sēni, (tex-lum) tēlum.

2. Θέσει μακρὰ (syllaba positione longa) εἶναι ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν, μεθ' ὃ ἀκολουθοῦν δύο ἢ τρία σύμφωνα ἢ διπλοῦν: stela, ve-strum intellexi.

Σημ. Ἀν τὰ μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆν δύο ἀκολουθοῦντα σύμφωνα εἰνάντι τὸ πρῶτον μετριον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν 1 ἢ r, ἡ συλλαβὴ αὕτη λαμβάνεται καὶ ὡς βραχεῖα καὶ ὡς μακρὰ ἐν τῷ μέτρῳ (ἐν τῷ τονισμῷ πάντοτε ὡς βραχεῖα): Ovid. Metam. 13,607 :

3. Et pri-mo simi-lis volū-cri || post-vera vo-lūcris.

4. Αἱ λέξεις, τὰς δύοις ἡ λατινικὴ γλῶσσα παρέλαβεν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, διατηροῦν τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν (*πλὴν ἐνὶστε τῆς ληγούσης*) καὶ ἐν τῇ λατινικῇ: ἐπιτομὴ ἔριτση, Alneias Ae-teas, Ἀγησίλαος—Agēsīlāus, ἀηρ—æer, ἄλλα δήτωρ—i hētor, Ἔκτωρ—Hectōr.

5. Συλλαβὴ ἔχουσα φωνῆν, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ ἄλλη συλλαβὴ ἀπὸ

φωήεντος ἡ h ἀρχομένη, εἶναι κανονικῶς βραχεῖα (Vocalis ante vocalem corripitur) dē-us, con-trā-ho συσπῶ.

Ἐξαλρεσιν ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου κάμνουν

α' ἡ κατάληξις ā-ι τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως: ter-rāi, aulāi (§ 23,3) καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς β' κλίσεως: Gāi (§ 26,4).

β' ἡ κατάληξις ē-ι τῆς γενικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τῆς β'. κλίσεως, Pompei (§ 26,3 καὶ 4) καὶ τῆς γενικῆς καὶ τῆς δοτικῆς τῆς ε' κλίσεως· ὅταν πρὸ αὐτῆς εἶναι φωνῆσιν i: diēi, faciēi (§ 51 σημ.).

γ' ἡ κατάληξις -ius τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἀντωνυμιῶν: solīus, totīus, illīus... (§ 29, 1).

Σημ. Ἐν τῷ μέτρῳ οἱ ποιηταὶ ἐπιτρέπουν καὶ unīus, illīus, alterīus...

δ' τὸ ἔχημα fīo, ὅπερ ἔχει τὴν συλλαβὴν fī- μαρρὰν καὶ πρὸ φωνῆεντος, ἐκτὸς ἐν τῷ τύπῳ fīt καὶ ἐν οἷς τύποις μετὰ τὴν συλλαβὴν fī- ἀκολουθεῖ er- π. χ. fieri, fierem, fieres...

6. τὸ τελικὸν -a εἶναι βραχὺ ἐν τοῖς ὀνόμασι (πλὴν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως): mensā (ὄνομα... κλητ.), donā, ponimā, maiorā, plurā (ὄνομαστ., αἰτιατ. κλητ. πληθ.), —

'Επίσης ἐν τῷ ἐπιφρόνιματι itā καὶ ἐν τῷ συνδέσμῳ quiā.

'Ἐν πάσῃ ἄλλῃ λέξει εἶναι μαρρόν:

π. χ. ἐν ταῖς προστακτικαῖς τῆς α' συζυγίας amā, laudā, dā... ἐν τοῖς ἀριθμητικοῖς trigintā, quadraginta... ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις: posteā contrā...

7. Tὸ τελικὸν -e εἶναι βραχύ: patrē, regē (ἀφαιρ. τοῦ rex) regē (προστακτ. τοῦ rego), gravē, tenetē, tegitē, amatē, essē, le-giē, amatē.

Μαρρόν εἶναι :

α' ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τῶν ὀνομάτων τῆς ε' κλίσεως: rē, diē...

β' ἐν τοῖς ἐξ ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως παρηγμένοις ἐπιφρόνιμασι: pulchriē, reetē... (ἐξαιρεῖται τὸ benē καὶ malē ἐν τοῦ bonus καὶ malus).

γ' ἐν τῷ β' ἐνικῷ προσώπῳ τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς τῶν ὀνομάτων τῆς β' συζυγίας: habē, tenē, monē... (ἄλλὰ cavē καὶ ἐνίστε cavē, valē καὶ vaē, vide καὶ vidē).

δ' ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ famē καὶ τοῖς ἐπιφρόνιμασι ferē, fermē καὶ τῷ ἐπιφωνήματι ohē.

8. Τὸ τελικὸν ἵσται μακρόν: dominī, regī, legī, amarī...

βραχὺ εἶναι μόνον εἰς τὸ nisi, quasi, cui.

βραχὺ καὶ μακρὸν εἰς τὸ mihi, tibi, sibi, ibi, ubi, (ἐν τοῖς ἐκ τῶν δύο τελευταίων γινομένοις ibidem, ibique, ubique πάντοτε μακρόν).

9. Τὸ τελικὸν -ο εἶναι μακρόν: dominō, amō, legiō, sermō, serō...

βραχὺ εἶναι μόνον εἰς τὸ egō, octō, ambō, citō, subitō, quandō, ilicō, modō (=μόνον).

Σημ. Ἐνίστε εἶναι βραχὺ καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν ὀνομάτων τῆς γ. κλίσεως (sermō, legiō...) καὶ ἐν τῷ α' προσώπῳ τῶν ὄγματων (amō, amabō....)

10. Τὸ τελικὸν -u εἶναι πάντοτε μακρὸν manū, cornū...

11. Αἱ εἰς ἐν μόνον σύμφωνον (πλὴν τοῦ-s καὶ τοῦ-x) λήγουσαι τελικαὶ συλλαβαὶ τῶν δισυλλλάβων καὶ πολυσυλλάβων λέξεων εἶναι βραχεῖαι : amāt, monēt, audīt, illūd, donēc, oratōr, animāl....

12. Αἱ εἰς τὸ σύμφωνον -s λήγουσαι εἶναι

α' Ἡ συλλαβὴ -as μακρά : meusās, bonās, Arpinās, Maece-nās, amās... (πλὴν μόνον εἰς τὸ anās ἡ νῆσσα).

Σημ. Εἰς τὰς λέξεις Iliās, Ἰλιάς, lampadās λαμπάδας, Cyclo-pās Κύκλωπας... εἶναι βραχεῖα, διότι οἱ τύποι οὗτοι ἐλήφθησαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς (ἰδὲ ἀνωτέρω 4).

β' ἡ συλλαβὴ -es εἶναι μακρά : nubēs, parēs, amēs, docēs... βραχεῖα εἶναι μόνον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τῶν εἰς -es γεν- -ētis ἡ -ētis ἡ -ēdis ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως : miliēs (militis), pedēs, segēs (segētis...) obsēs (obsēdis). Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ies : ariēs (ariētis), pariēs (pariētis), abiēs (abiētis).

γ' ἡ συλλαβὴ -is εἶναι βραχεῖα : cīvīs (ὄνομαστική, κλητική), patrīs, consulīs, legīs.

μακρὰ εἶναι

α) ἐν ταῖς πτώσεσι τοῦ πληθυντικοῦ (δοτική, ἀφαιρετική, καὶ αἰτιατική) : mensīs (δοτ., ἀφαιρ.) donīs, vobīs, oīmīs (aīt.), cīvīs (aīt.).

β) ἐν τῷ β' ἔνικῷ προσ. τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς τῶν ὄγματων τῆς δ' συζυγίας : audīs, venīs... καὶ εἰς τοὺς τύπους sīs, possīs, velīs, malīs, nolīs καὶ εἰς τὸ vīs (τοῦ volo) καὶ māvīs (τοῦ malo).

Σημ. Εἰς τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου καὶ τετελ. μέλλοντος
fueris, fueritis amaveris... εἶναι καὶ βραχεῖα καὶ μακρά.

c) ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν εἰς -is γεν. -itis ἔθνικῶν ὀνομάτων
Quirīs, Samnīs...

δ' ἡ συλλαβὴ -os εἶναι **μακρά**: puerōs, bonōs, honōs, custōs.

Βραχεῖα εἶναι μόνον ἐν τοῖς ἐπιθέτοις compōs γε.. compōtis)
καὶ impōs (γεν. impōtis).

ε' ἡ συλλαβὴ -us εἶναι **βραχεῖα**: clarūs, manūs, (όνομαστ. ἔνικ.),
tempūs, pecūs, omnibūs, funditūs (ἐπίρρο...).

Μακρὰ εἶναι ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἔνικοῦ καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ
αἰτιατικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς -us ὀνομάτων τῆς δ' οὐλίσεως
manūs (τῆς χειρός, αἱ χεῖρες, τὰς χειρας) πρβλ. καὶ cornūs (γεν.
τοῦ κέρατος).

'Επίσης καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν εἰς -us γεν. -itis ἡ -ūdis ὀνο-
μάτων τῆς γ' οὐλίσεως: virtūs -ūtis, iuventūs, palūs γεν. palūdis.

13. Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς φωνῆν γενικῶς
εἶναι **μακραῖ**: ā, dē, mē, tē, sē, nē, prō...

Βραχεῖαι εἶναι μόνον αἱ ἔγκλιτικαι—cē, (hicē, hic), -nē (ego-
nē), -quē (populusquē) -tē (tutē σύγε) -psē (i-psē) -ptē (meo-
ptē -vē (quid-vē)—(αἱ ὅποιαι ἄλλως δὲν ἀπαντοῦν μόναι ἐν τῷ
λόγῳ, ἀλλὰ πάντοτε συνημμέναι εἰς ἄλλας ως ἔγκλιτικαι).

14. Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς ἐν ἀπλοῦν σύμφω-
νον ἔχουν τὸ φωνῆν

Μακρὸν μέν, ὃν εἶναι οὐσιαστικά: sōl, sāl, vēr, iūs, os (γεν. oris),
mōs, flōs, bōs, pēs... καὶ τὰ ἐπίθετα pār, (impar) καὶ τὸ plūs,—

Σημ. Ἐξαιροῦνται μόνον τὸ cōr, fēl, mēl, vīr καὶ os (γενικ.
ossis).

Βραχὺ δέ, ἢν εἶναι ὀνομαστικαὶ ἔνικοῦ ἀντωνυμιῶν, ἡ ἢν εἶναι
ἄκιλτα μέροι: ūs, ūd, quid, quōt, ūb, ūd, ūb, ūt, pēr.

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐπιρρήματα hīc, hīc, crās, nōn, ēn,
cūr (qua rē), sīc, quiñ (qui-pe) καὶ αἱ ἀντωνυμίαι hīc (ἐνίστε καὶ
hīc), hōc.

Σημ. β'. Οἱ ἐν τῇ οὐλίσει τῶν ὀνομάτων ἡ τῷ σχηματισμῷ τῶν
ἔημάτων ἐμφανιζόμενοι μονοσύλλαβοι τύποι ἀκολουθοῦν τοὺς περὶ-
δισυλλάβων ἡ πολυσυλλάβων λέξεων κανόνας π. χ.

μακροί his, hās, hōs, quōs, quās, flēs, dās, scīs... (ἀνωτέρω 12)
βραχεῖς dāt, flēt, scīt... (ἀνωτέρω 11).

Σημ. γ'. Αἱ προστακτικαὶ δἰc καὶ δūc εἶναι μακραῖ, διότι καὶ τὰ ὁγματα δīco καὶ dīco ἔχουν τὰς συλλαβὰς dī-, dū-, μακράς— αἱ δὲ προστακτικαὶ fāc καὶ fēr εἶναι βραχεῖαι, διότι καὶ τὰ ὁγματα fācio καὶ fēro ἔχουν τὰς συλλαβὰς fā- fē- βραχείας.

§ 279. "Οταν αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις συντεθοῦν μετ' ἄλλης λέξεως ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένης, κανονικῶς τηροῦν τὴν μακρὰν ποστήτα: āmitto, dēmitto, ēduco, prōmitto..."

Σημ. Ἡ πρόθεσις pro- πολλάκις βραχύνεται, μάλιστα ἀν συντεθῆ μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ f: prō-nepos, prō-pago, prō-fugus, prō-fiteor...

§ 280. "Οταν ὅμως συντεθοῦν μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήντος ἢ ἀπὸ h κανονικῶς βραχύνονται: dē-ambulo, dē-hortor, dē-icio, prō-hibeo... ἀκόμη καὶ praē-acutus, praē-ustus..."

§ 281. Τὰ ἀχώριστα μόρια dī-, sē- καὶ vē- εἶναι μακρά: dīmitto, sē-pono, vē-sanus...

§ 282. Τὸ ἀχώριστον μόριον re- ἢ red- εἶναι βραχύ: rē-mitto, rēdeo.

β'. Μετοικὴ τῶν Λατένων⁽¹⁾

§ 283. Οἱ ὁμαίοι ποιηταὶ μετεχειρίσθησαν τοὺς αὐτοὺς πόδας: καὶ τὰ αὐτὰ μέτρα, τὰ δποῖα εἶχον μεταχειρίσθη καὶ οἱ "Ελληνες" π. χ. ὁ Ὁβίδιος εἰς τὰς Μεταμορφώσεις καὶ ὁ Οὐεργίλιος εἰς τὴν Αἰνειάδα μετεχειρίσθησαν τὸν ἔξαμετρον, τὸν δποῖον ἔχει μεταχειρίσθη ὁ "Ομηρος ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Ὀδυσσείᾳ":

—vv,—vv,—vv,—vv,—vv,—v

"Ἄνδρα μοι—ἔννεπε—Μοῦσα πο-λύτροπον—ὅς μάλα—πολλὰ

Aen. I. 1 :

Arma vi-rumque ca-nō Tiō-jae qui-primus ab—oris

Metam. I. 1 :

In nova-fert ani-mus mu-tatas- dicere-formas

(1) Ἐνταῦθα λαμβάνεται ὑπὸ ὄψιν ἡ μετοικὴ τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις ἔρμην νεομένων Λατίνων ποιητῶν μόνον.

Θ. Κακοιδῆ, Λατινική Γραμματική. "Ἐκδοσις 7η.

Καὶ ὁ Ὁράτιος ἐν ταῖς Ὡδαῖς μετεχειρίσθη μέτρα τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν ποιητῶν, Σαπφοῦς, Ἀλκαίου, Ἀνακρέοντος καὶ. (¹).

§ 284. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς :

"Αν λέξις τις λήγῃ εἰς φωνῆν ἢ τὸ σύμφωνον οὐ, ἢ δὲ ἐπομένη λέξις (τοῦ αὐτοῦ στίχου, ἐνίστε καὶ τοῦ ἐπομένου) ἀρχεται ἀπὸ φωνῆντος ἢ οὐ, τότε ἐν τῇ μετρήσει τοῦ στίχου ἀποσιωπᾶται (ἐκθλιβεται) τὸ τελικὸν φωνῆν ἢ τὸ σύμφωνον οὐ μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φωνῆντος :

Ovid. Metam. 1,8 καὶ 24 :

Nec quic-quam nisi- pondus i-ners con-gestaqu(e) e-odem
Quae post-qu(am) evol-vit cae-coqu(e) e-xemit a-cervo

Verg. Aen. 1,22 καὶ 25 :

ventu-i(um) excidi-o Liby -ae : sic-volvere-Parcas.

necd(um) eti-am cau-s(ae) ira-rum sae-vique do-lores.

Horat. Carm. 1, 1,2-3 :

O et-prae sidi-(um) et || dulce de-cus me-um
sunt quos-curricu-lo || pulver(em) o-lympi-cum...

Σημ. α'. Δὲν ἀποσιωπᾶται μόνον ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι μονοσύλλαβον ἐπιφώνημα (ὡς ἀνωτέρῳ ο et praesidium...), ἢ ὅταν μεταξὺ τῶν δύο λέξεων μεσολαβῆ στίξις ἢ ἢ κυρία τομὴ τοῦ στίχου :

Verg. 5, 735 καὶ 4, 235 :

Concili(a)- Elysi- umque co-l o. Huc-casta Si-bylla.

Quid struit- aut qua- s p e || ini-mic(a) in-gente mo-ratur.

Σημ. β'. "Αν τυχὸν ἡ ἐπομένη λέξις εἶναι τὸ εσ εἰσαι, ἢ est εἶναι (τοῦ sum), τότε μένει τὸ φωνῆν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἀποσιωπᾶται τὸ ει τοῦ es, est : homo (e)s—ἄνθρωπος εί—homo (e)st ἄνθρωπός εστι. Ἐπίσης καὶ dicendum (e)st ὁ ητέον εστίν.

(¹) Θὰ ἀπέβαινε μαρζὸς ὁ λόγος ἐνταῦθα, ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ ἐκθέσωμεν τὰ μέτρα τῶν φύδων τοῦ Ὁρατίου, τὰ δποῖα ὁ βουλόμενος εὑρίσκει ἐν τῇ στροφούπῳ ἐκδόσει καὶ ἐν τῇ τοῦ κ. Γεωργίου Γρατσιάτου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(*Eἰς τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' αλίσεως οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα*)

1. Νῆσοι.

Νῆσοι εἶναι χώρα μικρὰ πανταχόθεν¹ ὑπὸ ὄντας² περικλυζόμενη³. νῆσοι εἶναι ἡ Εὔβοια, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος... Ἡ Κρήτη καὶ ἡ Κύπρος εἶναι νῆσοι μεγάλαι, ἡ Δῆλος εἶναι μικρά, ἀλλὰ ἵτο τερά τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν. Ἡ Δῆλος εἶναι νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἶναι καὶ ἡ Πάρος, πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου. Ἐν ταῖς νήσοις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας ἥσαν πολλοὶ ναοὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν θεαινῶν καὶ πρὸ⁴ τῶν ναῶν ἡ ἐν τοῖς ναοῖς ἀγάλματα καὶ βωμοί. Αἱ νῆσοι πολλάκις ἐγένοντο λεία⁵ τῶν πειρατῶν⁶. τοὺς πειρατὰς κατέβαλε⁷ διὰ⁸ πολέμου⁸ ὁ Πομπήιος τῷ ἔξηκοστῷ ἔβδομῳ ἔτε⁹ πρὸ¹⁰ Χριστοῦ¹⁰.

2. Σχολεῖον.

Ἐν τῷ σχολείῳ εἶναι ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ μαθηταί. Ὁ διδάσκαλος διδάσκει¹ τοὺς μαθητὰς τὸ γράφειν² καὶ τὸ ἀναγινώσκειν³. Ὁ διδάσκαλος ἔχει τὸν κατάλογον⁴, οἱ μαθηταὶ ἔχουν τὰ βιβλία. Ἐν τῷ ιατρολόγῳ τοῦ διδασκάλου εἶναι γεγραμμένοι⁵ οἱ μαθηταί. Οἱ μαθηταὶ ἔχουν ἀκόμη⁶ καὶ γραφίδα⁷, μέλαν⁸ καὶ χάρτην⁹. Ὁ διδάσκαλος γράφει¹⁰ διὰ¹¹ τῆς κιμωλίας¹¹ ἐν τῷ πίνακι¹² γράμματα, λέξεις¹³, ἀριθμούς, οἱ μαθηταὶ γράφουν¹⁴ διὰ¹⁵ τῆς γραφίδος¹⁵ καὶ τοῦ μέλανος¹⁵ ἐν τῷ χάρτῃ. Μαθηταί, ἔστε καλοὶ καὶ χρηστοὶ· ὁ χρηστὸς μαθητὴς εἶναι χαρὰ¹⁶ τοῖς διδασκάλοις. Ἐν τοῖς βιβλίοις εἶναι πολλὰ παραδείγματα¹⁷ χρηστῶν ἀνδρῶν· μιμεῖσθε¹⁸ τοὺς χρηστοὺς¹⁹ ἀνδρας. Οἱ χρηστοὶ ἀνδρες ἐγένοντο ἐνδοξοὶ πάντοτε τῇ πατρίδι.

(*Eἰς τὰ ὀνόματα τῆς γ' αλίσεως*)

3. Ὁ Τρωικὸς πόλεμος.

Ἡ μορφὴ¹ τῆς Ἑλένης ἐγένετο αἰτίᾳ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἡ Ἑλένη ἥτο σύζυγος² τοῦ Μενελάου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης· ἀλλ'

δό Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, ἥρπασε³ τὴν σύζυγον τοῦ Μενελάου, ὁ Μενέλαος μετὰ⁴ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγαμέμνονος καὶ μετ' ἄλλων ἡγεμόνων τῆς Ἑλλάδος ἐκήρυξαν⁵ τὸν πόλεμον⁵ κατὰ τοῦ Πριάμου⁵ καὶ δέκα ἔτη ἐποιιόρκουν⁶ τὴν πόλιν Τροίαν. Πολλοὶ ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων εἰχον⁷ φονευθῆ⁷, ἀλλὰ τὴν Τροίαν ἐκυρίευσεν⁸ ὁ Ὁδυσσεὺς διὰ δόλου⁹ καὶ διὰ τῆς ἀπάτης¹⁰ τοῦ Δουρείου¹¹ ἵππου, κατὰ¹² συμβουλὴν¹² τῆς Παλλαδίος. Τοῦ Δουρείου ἵππου τὴν κοιλίαν¹³ ἐπλήρωσαν¹⁴ κρύφα¹⁵ οἱ Ἑλληνες δι' ἐνόπλων¹⁶ ἀνδρῶν. Οἱ Τρώες εὗπιστοι¹⁷ εἰσήγαγον¹⁸ τὸν ἵππον εἰς τὴν πόλιν. Τὴν νύκτα¹⁹ οἱ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἵππου κεκρυμμένοι²⁰ στρατῖωται τῶν Ἑλλήνων ἦνοιξαν²¹ τὰς πύλας²² τῆς πόλεως τοῖς λοιποῖς Ἑλλησι καὶ οὕτω ἐκυριεύθη²³ ἡ Τροία.

4. Θ ἄνθρωπος.

Ο ἄνθρωπος εἶναι εἰκὼν τοῦ θεοῦ· ὁ θεὸς ἐπλασε¹ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ² χώματος² καὶ ὕδατος καὶ ἐνεφύσησε³ πνοὴν⁴ ζωῆς⁴. Ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου ἐνοικεῖ⁵ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ διάνοια· ὁρθῶς⁶ οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόνοντο⁷ διτ⁸ νοῦς ὑγής⁹ κατοικεῖ⁸ ἐν σώματι ὑγιεῖ. Πάντες ὀφείλομεν¹⁰ νὰ ἀσκῶμεν¹¹ τὸ σῶμα, ἵνα¹² καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα ἐχωμεν¹² ὑγιῆ. Τὸν ἄνθρωπον ἐκόσμησεν¹³ ὁ θεὸς διὰ¹⁴ τοῦ νοῦ¹⁴, ἵνα¹⁵ δεσπόζῃ¹⁵ ἐπὶ¹⁶ τῶν λοιπῶν¹⁶ ζῷων.

5. Ηλίος καὶ βάτραχος.

Ο Αἴσωπος εἶχε γείτονα ἵνα¹ κλέπτην². Ο γείτων κλέπτης ἄγων³ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἥθελησε⁴ νὰ⁵ λάβῃ⁵ σύζυγον καὶ ἐτέλει λαμπρῶς⁶ τοὺς γάμους του. Ο Αἴσωπος τότε διηγήθη⁷ τοῖς ἄλλοις⁸ τὸν μῦθον τοῦ ἡλίου καὶ τῶν βατράχων. Ο ἡλίος ἥθελησέ ποτε⁹ νὰ νυμφευθῇ¹⁰, ἀλλ' οἱ βάτραχοι ὑψώσαν¹¹ μεγάλην κραυγὴν¹² πρὸς¹³ τὸν Δία. Ο Ζεὺς ἥρωτησε¹⁴ τὸν βατράχους¹⁴ τὴν αἰτίαν τῆς κραυγῆς. Οἱ βάτραχοι ἀπεκρίθησαν¹⁵: τώρα¹⁶ ὁ ἡλίος μόνος δλας τὰς πηγὰς ἤθοραίνει¹⁶. τί θὰ γίνη¹⁷, δταν¹⁸ καὶ τέκνα θὰ ἔχῃ¹⁹;.. Τί θὰ γίνη καὶ εἰς τὸν ταλαίπωρον²⁰ Αἴσωπον, δταν¹⁸ διγέίτων κλέπτης καὶ τὰ τέκνα ὅμοια²¹ θὰ ἔχῃ;

6. Οἱ πρώτοι Ρωμαῖοι.

Ο Ρωμύλος καὶ δό Ρῶμος ἦσαν υἱοὶ τῆς Ρέας Σιλβίας καὶ τοῦ Αρεως, ἔγγονοι¹ δὲ τοῦ Νουμίτωρος, βασιλέως τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ

δύο ἀδελφοὶ ἔκτισαν² τὴν πόλιν Ἄρωμην ἐν τῇ ἀριστερᾷ³ δύχθῃ τοῦ ποταμοῦ Τιβέρεως ἀλλὰ οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς πόλεως Ἄρωμης δὲν εἶχον συζύγους, ἵσαν πάντες ἀνδρες· ὁ Ἄρωμύλος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, παρεσκεύασεν ἀγῶνας⁴ καὶ ἐκάλεσε⁵ τοὺς γείτονας Σαβίνους μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων των. Ἐν ᾧ⁶ οἱ Σαβίνοι ἐθεῶντο⁷ τοὺς ἀγῶνας, οἱ Ἄρωμαιοι ἥρπασαν⁸ τὰς παρθένους⁹ ὁ ἡγεμὼν τῶν Σαβίνων Τάτιος ἐκίνησε⁹ πόλεμον⁹ κατὰ τῶν Ἄρωμαίων, ἀλλὰ αἱ ἥρπαγεῖσαι¹⁰ γυναικες παρεκάλεσαν¹¹ τοὺς πατέρας καὶ ἀδελφοὺς νὰ¹² κάμουν¹² εἰρήνην μὲ τοὺς Ἄρωμαιούς.

7. Η οἰκογένεια.

Ἡ οἰκογένεια ἔχει πάππον¹, μάρμην², πατέρα, μητέρα, υἱούς, θυγατέρας, ἔγγονους³ ἔγγονάς⁴ ὁ πάππος ἢ ὁ πατὴρ εἶναι ὁ **κύριος τῆς οἰκογενείας**⁵. τῆς οἰκογενείας μέρος εἶναι καὶ οἱ ὑπηρέται⁶ καὶ οἱ δοῦλοι. Ὁ πατὴρ καὶ ή μήτηρ εἶναι σύζυγοι⁷, οἱ υἱοί εἶναι ἀδελφοί, αἱ θυγατέρες ἀδελφαί· ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς εἶναι πενθερὸς⁸ τοῦ πατρός, ή μήτηρ εἶναι πενθερά⁹.

8. Τὰ ζῷα.

Τὰ ζῷα εἶναι ήμερα¹ ἢ ἄγρια². ήμερα εἶναι ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον, ἡ αἴξ, ὁ ἵππος, ὁ δένος, ἡ δρυς³, ἡ γῆσσα⁴... ἄγρια εἶναι ὁ λέων, ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ λαγωός... Οἱ βόες γεννῶσι⁵ μόσχους⁶, τὰ πρόβατα γεννῶσιν ἀρνία⁷, αἱ αἶγες ἔριφια⁸, οἱ ἵπποι καὶ οἱ δνοι πώλους⁹, αἱ δρυνθες καὶ αἱ γῆσσαι φά¹⁰. Τὸ κρέας¹¹ τοῦ βοὸς λέγεται¹² βόειον¹³, τοῦ προβάτου πρόβ(άτ)ειον¹⁴, τοῦ ἵππου ἵππειον¹⁵, τοῦ χοίρου¹⁶ χοίρειον¹⁷. Ἡ κατοικία¹⁸ τῶν προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν λέγεται σηκός¹⁹, τῶν χοίρων συφεός²⁰, τῶν βοῶν καὶ τῶν ἵππων βουστάσιον²¹, ἵπποστάσιον²². Τὰ ζῷα εἶναι λίαν²³ χρήσιμα²⁴ τῷ ἀνθρώπῳ, διότι²⁵ παρέχουν²⁶ ἔρια²⁷ γάλα, κρέας καὶ λοιπά²⁸.

9. Τὰ σχολεῖα τῶν Ἄρωμαίων.

Οἱ Ἄρωμαιοι εἶχον τρία σχολεῖα, τὸ σχολεῖον τοῦ γραμματιστοῦ¹, τὸ σχολεῖον τοῦ γραμματικοῦ² καὶ τὸ σχολεῖον³ τοῦ ὁγητοροδιδασκάλου⁴. Ὁ γραμματιστὴς ἐδίδασκε⁵ τοὺς παιδας τὰ γράμματα καὶ τὰ πρῶτα⁶ στοιχεῖα⁷, τὸ δόρυ⁸ ἀναγινώσκειν⁹ καὶ γράφειν¹⁰, ὁ γραμ-

ματικὸς ἐδίδασκε τὰ πρῶτα Ἑλληνικὰ γράμματα, Λατίνους καὶ Ἑλληνας ποιητὰς καὶ μάλιστα¹¹ τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου ὁ ὄχιτοροδιδάσκαλος ἐδίδασκε τὴν ὥντορικὴν¹² τέχνην¹²...

(Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς δ' αλλισεως)

10. Τὰ δένδρα.

Τὸ δένδρον εἶναι φυτόν¹, ἔχει ὅλιζας², στέλεχος³, κλάδους⁴, κλαδίσκους (κλῶνας)⁵ καὶ φύλλα⁶. Δένδρα εἶναι ἡ μηλέα, ἡ συκῆ⁷, ἡ ἐλαία⁸, ἡ ἀπιδέα⁹... Καρποὶ τῆς μηλέας εἶναι τὰ μῆλα, τῆς συκῆς τὰ σῦκα⁷, τῆς ἐλαίας αἱ ἐλαῖαι καὶ τὸ ἐλαιον¹⁰, τῆς ἀπιδέας τὰ ἀπια¹¹... Οἱ καρποὶ τῶν δένδρων εἶναι ἡδεῖς¹², ὅταν¹³ εἶναι ὄριμοι¹⁴, ὅταν δὲ εἶναι ἄωροι¹⁵, εἶναι πικροὶ¹⁶ ἢ δριμεῖς¹⁷. Οἱ λαιμαργοὶ¹⁸ παῖδες τρώγουν¹⁹ πολλάκις²⁰ ἀρώρους καρπούς, ἀλλὰ τιμωροῦνται²¹ διὰ²² τὴν λαιμαργίαν²² των²². διότι²³ ἔνεκα²⁴ τῶν ἀρώρων καρπῶν²⁴ περιπίπτουν²⁵ εἰς νόσον²⁶ βαρεῖαν²⁷.

11. Τὸ βιβλίον.

Τὸ βιβλίον ἔχει σελίδας¹, αἱ σελίδες ἔχουν στίχους², οἱ στίχοι λέξεις³, αἱ λέξεις συλλαβάς, αἱ συλλαβαὶ γράμματα, φωνήντα καὶ σύμφωνα. Αἱ λέξεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἔχουν (γραπτὰ) πνεύματα⁴ καὶ τόνους⁵, αἱ λέξεις τῆς λατινικῆς γλώσσης δὲν ἔχουν οὔτε⁶ τόνους, οὔτε⁶ πνεύματα, μόνον⁷ ἐπὶ⁸ τοῦ γράμματος οἱ τίθεται πάντοτε στιγμὴ⁹, καὶ ἀντὶ¹⁰ τῆς δασείας¹¹ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἔχει τὸ γράμμα h.

12. Ἀναξία ἐκδίκησις.

Λέων καταβεβλημένος¹ ὑπὸ τῶν ἐτῶν¹ καὶ ἐστερημένος² σωματικῶν² δυνάμεων² ἔκειτο³ χαμαὶ⁴ καὶ ἐπνεεῖ⁵ τὰ λοίσθια⁵. Εἶδεν⁶ ὁ κάπρος⁷ τὸν βασιλέα τῶν ζώων θνήσκοντα⁸, ἔδραμε⁹ πλησίον¹⁰ καὶ διὰ¹¹ τῶν ὅδόντων του¹² ἔξεδικήθη¹³ παλαιὸν¹⁴ τοῦ λέοντος δῆγμα¹⁵. Ὁμοίως¹⁶ καὶ ὁ ταῦρος μετ' ὀλύγον¹⁷ διὰ¹¹ τῶν κεράτων του¹² διεκέντησε¹⁸ τὸ σῶμα τοῦ ἀλλοτε¹⁹ ἴσχυροῦ²⁰ ἔχθροῦ²⁰ του. Ἐρχεται²¹ τελευταῖος²² καὶ ὁ ὄνος καὶ λακτίζει²³ τὸ μέτωπον²⁴ τοῦ λέοντος. Καὶ ὁ λέων ἐκπνέων²⁵: «τὰ δήγματα τοῦ κάπρου καὶ τὰ πλήγματα²⁶ τοῦ ταύρου ὑπέμεινα²⁷, διότι²⁸ εἶναι ἴσχυροί καὶ ἀξιοί²⁹ διποσδήποτε³⁰ ἀντίπαλοι³¹ μου³². Ἄλλα νομίζω³³ ὅτι³⁴

ἀποθνήσκω³⁴ δίς³⁵, ὅταν³⁶ βλέπω³⁷ ὅτι³⁸ εἰμαι³⁹ ἀναγκασμένος³⁹
νὰ ὑπομείνω⁴⁰ καὶ τὰ ἱδικά σου⁴¹, ἀσχημίᾳ⁴² τῆς φύσεως, λακτί-
σματα⁴².

13. Τὰ μέλη τοῦ σώματος.

Μέλη¹ τοῦ σώματος εἶναι ἡ κεφαλή, ὁ κορμός², αἱ χεῖρες, οἱ πόδες³ ἐν τῇ κεφαλῇ εἶναι ἡ κόμη³, τὸ μέτωπον, οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ὄτα, ἡ ρίζη⁴, αἱ παρειαὶ⁵, αἱ γνάθοι⁵, τὸ στόμα⁶ ἐν τῷ στόματι εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ οἱ ὀδόντες⁷ αἱ χεῖρες εἶναι δύο, ἡ ἀριστερὰ⁸ καὶ ἡ δεξιὰ⁹ χείρ, τῆς χειρὸς μέρη εἶναι ὁ βραχίων⁸, ὁ πῆχυς⁹ καὶ¹⁰ ἡ ἤδη ως¹⁰ χείρ¹⁰, ἑκατέρᾳ¹¹ χείρ ἔχει πέντε¹² δακτύλους¹³, τὸν ἀντίχειρα¹⁴, τὸν δείκτην¹⁵, τὸν μέσον¹⁶, τὸν δακτυλιώτην¹⁷ καὶ τὸν μικρόν.

(*Eἰς τὰ ὄνόματα τῆς εὐλογίσεως*)

14. Ἐλάφου ἀνοσία.

"Ελαφος¹ βλέπων² τὴν ἁυτοῦ³ εἰκόνα⁴ ἐν τῷ ὕδαι τῇθαύμασε⁵
καὶ ἐπήγειρ⁶ πολὺ τὰ μεγάλα καὶ ὡραῖα κέρατά του, ἔψεγε⁷ δὲ τὰς
λεπτὰς⁸ κνήμας⁹ του ἀλλ' ὅμως¹⁰ ὅτε¹¹ ὑστερον¹² τὸν ἔλαφον
κύνες ταχύποδες¹³ κατεδίωξαν¹⁴, αἱ μὲν ψευθεῖσαι¹⁵ κνήμαι ἐγέ-
γοντο σωτηρίᾳ¹⁶ τῷ ἐλάφῳ, τὰ δὲ ἐπαινεθέντα¹⁷ κέρατα ὄλεθρος¹⁸.

15. Αἱ τέσσαρες ὕραι τοῦ ἔτους.

Τὸ ἔτιος ἔχει τέσσαρας ὥρας, ἕαρ¹, θέρος², φθινόπωρον³ καὶ χειμῶνα⁴. ἐν⁵ τῇ ἀρχῇ⁶ τοῦ ἔαρος⁵ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ φθινοπώρου αἱ ἡμέραι εἰναι λίσται⁶ ταῖς νυξίν⁶, τὸν χειμῶνα⁷ αἱ ἡμέραι εἰναι βραχεῖαι⁸, μακραι⁹ δὲ αἱ νύκτες, τὸ θέρος⁷ αἱ ἡμέραι μακραὶ καὶ αἱ νύκτες βραχεῖαι. Τοῦ ἔαρος οἱ μῆνες¹⁰ εἰναι ὁ Μάρτιος, ὁ Ἀπρίλιος καὶ ὁ Μάιος, τοῦ θέρους ὁ Ἰούνιος, ὁ Ἰούλιος καὶ ὁ Αὔγουστος, τοῦ φθινοπώρου, ὁ Σεπτέμβριος, ὁ Ὀκτώβριος καὶ ὁ Νοέμβριος καὶ τοῦ χειμῶνος ὁ Δεκέμβριος, ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Φεβρουάριος.

16. Οἱ Πορεῖαι ἀρχόντες.

“Ρωμαῖοι ἄρχοντες μετὰ τοὺς βασιλεῖς ἦσαν οἱ ὑπάτοι², οἱ στρατηγοί³, οἱ τιμηταί⁴, οἱ ἀγοραῖοι⁵, οἱ ταμίαι⁶... καὶ οἱ δήμαρχοι⁷, διβασιλεὺς ἢ το εἶς ἀνευ⁸ συνάρχοντος⁹, ἀλλ’ οἱ ἄρχοντες τῆς ἐλεύθερας¹⁰ πολιτείας¹¹ εἶχον συνάρχοντας· διότι¹¹ ἦσαν δύο οἱ ὑπάτοι,

δύο οι στρατηγοί, δύο οι τιμηταί... δέκα οι δήμαρχοι οι ὑπατοί, οι στρατηγοί..., ήσαν ἄρχοντες ἐπὶ¹² ἔν¹² μόνον ἔτος¹², ἔπειτα¹³ ἐστέλλοντο¹⁴ ὡς¹⁵ ἀντάρχοντες¹⁵, ήγεμόνες¹⁶ (διοικηταί) ἐπαρχιῶν¹⁷, ὁ μὲν ὑπατος ὡς¹⁸ ἀνθύπατος¹⁸, ὁ στρατηγὸς ὃς ἀντιστρέτηγος, ὁ ταμίας ὡς ἀντιταμίας. Οἱ δικτάτωρες¹⁹ καὶ οἱ τιμηταὶ δὲν ἐστέλλοντο ὃς ἀντιδικτάτωρες²⁰ ἀντιτιμηταί.

(*Eἰς τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ ὑπερθετικὰ*)

17. "ΕΥΔΟΞΟΣ ἌΝΔΡΕΣ.

"Ἐνδοξοὶ¹ ἄνδρες Ἑλλῆνες ἐγένοντο ὁ Λυκοῦρος, ὁ Σόλων, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Κίμων, ὁ Περικλῆς... ᾠώναιοι² ὁ Βρούτος, ὁ Ἀγριππας, ὁ Κοριολανός, ὁ Κιγκιννᾶτος, ὁ Μάροιος... Οἱ Ἑλλῆνες ήσαν ἐνδοξότεροι ἐν² τοῖς γράμμασι καὶ ἐν² ταῖς τέχναις, οἱ ᾠώναιοι ἐν τοῖς πολιτικοῖς³ καὶ τοῖς στρατιωτικοῖς⁴ καὶ ἐν τῷ δικαίῳ⁵. Οἱ Αἰσχίνης ἦτο ἐνδοξὸς ὁ ἡταρ, ἐνδοξότερος ὁ Κικέρων, ἀλλὰ πάντων ἐνδοξότατος ὁ Δημοσθένης. Μέγας ἐγένετο ὁ Πομπήιος, μείζων ὁ Καῖσαρ, μέγιστος ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων.

18. ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ.

Ποιητὰς ἔχουν δοιοι οἱ λαοὶ¹ (ποιηταὶ εἰσὶ πᾶσι τοῖς λαοῖς), ἀλλ' ἐπιφανέστατοι² πάντων τῶν ποιητῶν ἐγένοντο οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, οἱ Ὁμηρος, οἱ Ἡσίοδος, οἱ Αἰσχύλος, οἱ Σοφοκλῆς, οἱ Εὐριπίδης οἱ Ἀριστοφάνης, οἱ Μένανδρος, οἱ Πίνδαρος... Οἱ Ἑλλῆνες ποιηταὶ ἐγένοντο πρότυπα³ τοῖς ᾠώναιοις καὶ ἀλλοις λαοῖς, ἀλλ' οι μιμηταὶ⁴ ήσαν πάντοτε ὑποδεέστεροι ἐκείνων⁵. Οἱ Ὁμηρος εἶναι ὁ ὑπέρτατος πάντων, τόσον⁶ ὑπέρτερος τῶν ἀλλων, ὥστε ὁ Ὁράτιος, ὁ νομαστότατος⁷ λυρικὸς⁸ ποιητὴς τῶν ᾠώναιων, καλεῖ⁹ αὐτὸν θεὸν¹⁰ Ὁμηρον.

19. Η ΠΑΤΡΟΣ.

"Ο πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἶναι τοῖς ἀνθρώποις προσφιλεῖς¹, προσφιλέστερα τὰ τέκνα², ἀλλὰ ἡ πατρὸς ὀφεῖλει³ νὰ εἶναι τοῖς πολίταις προσφιλεστάτη πάντων διότι ἡ πατρὸς εἶναι τὸ μέγιστον, τὸ ἱερώτατον⁴ καὶ τιμιώτατον⁵ πρᾶγμα⁶ ὑπὲρ⁶ τῆς πατρόδος ὀφείλομεν καὶ⁷ νὰ ἀποθνήσκωμεν ἀκόμη⁷. Ἐν ἡ πατρὸς εἶναι εὐτυχής⁸, εὐτυχεῖς εἶναι μετά⁹ τῆς πατρόδος καὶ οἱ πολῖται· οὐδὲν ὁφελεῖ¹⁰ νὰ εἶναι οἱ πολῖται εὐτυχεῖς καὶ πλούσιοι, διαν¹¹ ἡ πατρὸς εἶναι δυστυχής¹² καὶ

πτωχή¹³. Είναι καλύτερον νὰ είμεθα πολῖται πτωχότεροι πλουσιωτέρας καὶ εῦδαιμονεστέρας¹⁴ πατρίδος, πατρίδος ἐλευθέρας, παρὰ¹⁵ πολῖται πλουσιώτεροι δυστυχεστέρας πατρίδος, πατρίδος δούλης¹⁶.

20. Οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

Πολλοὶ ἦσαν οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἐπιφανέστατοι¹ πάντων ἦσαν ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ὁδυσσεύς... ὁ Ἔκτωρ, ὁ Αἰνείας... Ἀνδρειότατος² πάντων ἐγένετο ὁ Ἀχιλλεύς· ἀνδρεῖος ἦτο καὶ ὁ Πάτροκλος, ἀλλ' ἀνδρειότερος ὁ Ἔκτωρ. Οἱ Ἀχιλλεὺς ἦτο καὶ ταχύτατος καὶ ὕδραιότατος πάντων, ὁ Νέστωρ συνετώτατος³ καὶ ἥδιστος⁴ κατὰ τὸ λέγειν (τὴν ὅμιλίαν)⁵, πανουργότατος⁶ ὁ Ὁδυσσεύς. «Ρητόν»⁷: ὁ χρόνος εἶναι πρᾶγμα πολυτιμότατον⁸.

(Εἰς τὰ ἀριθμητικὰ)

21. Οἱ βασιλεῖς τῆς Ρώμης.

Ἐπτὰ ἐγένοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Ρώμης, πρῶτος ὁ Ρωμύλος, δεύτερος ὁ Νουμᾶς Πομπύλιος, τρίτος ὁ Τύλλος, οστέλιος, τέταρτος ὁ Αγκος Μάρκιος, πέμπτος ὁ Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, ἕκτος ὁ Σέρβιος Τύλλιος καὶ ἔβδομος ὁ Ταρκύνιος ὁ ὑπερήφανος. Οἱ βασιλεὺς εἶχε δώδεκα ὁρθούχους¹ προπορευομένους², τιμῆς³ χάριν. Η σύγκλητος ἦτο τὸ συμβούλιον⁴ τοῦ βασιλέως⁴. Οἱ συγκλητικοὶ⁵ κατ'⁶ ἀρχὰς⁶ ἦσαν ἑκατόν, ἔπειτα ἔγιναν διακόσιοι, τριακόσιοι, ἵξακόσιοι, χίλιοι.

22. Ο κατὰ τῆς Τροίας ἑλληνικὸς στρατὸς καὶ στόλος.

Ο στρατὸς τῶν Ἑλλήνων κατὰ¹ τῆς Τροίας¹ ἦσαν πλέον² ἡ² ἑκατὸν χιλιάδες, τὰ δὲ πλοῖα χίλια ἑκατὸν ὅγδοήκοντα ἔξι· τοῦ Ἀγαμέμνονος τὰ πλοῖα ἦσαν ἑκατόν, τοῦ Μενελάου ἑξήκοντα, ἐνενήκοντα τοῦ Νέστορος, πεντήκοντα τοῦ Ἀχιλλέως, ὅγδοήκοντα τοῦ Διομήδους...

23. Πολλαπλασιασμός.

Τοῖς ἀνὰ¹ τρία κάμνει² ἐννέα, πεντάκις ἀνὰ¹ ἑκατὸν κάμνει πετακόσια, ἵξακις ἀνὰ¹ εἴκοσιν ἑκατὸν εἴκοσι, δεκάκις ἀνὰ δέκα χιλιάδας κάμνει ἑκατὸν χιλιάδας. Τίς³ ἀριθμὸς εἶναι διπλάσιος τοῦ $\frac{3}{4}$; — Ο ἀριθμὸς $1\frac{1}{2}$. — Τίς ἀριθμὸς εἶναι τὰ $\frac{5}{6}$ τῶν 24 ὠρῶν: — 20 ὠραι. — Πόσας⁴ ὡρας κάμνουν⁵ τέσσαρες ἡμέραι καὶ νύκτες (4 ἡμερογύντια); Κάμνουν ἐνενήκονται ἔξι ὡρας.

(Εἰς τὰς ἀντωνυμίας)

24. Θεοὶ καὶ ἥρωες.

Ο Ζεὺς ἡρὸς πατὴρ θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ βασιλεὺς ἐν τῷ οὐρανῷ¹. Ἡρα ἡτο σύζυγος² αὐτοῦ καὶ μήτηρ τοῦ Ἡφαίστου³, ἔκεινου, δστις ἡτο θεὸς τοῦ πυρός⁴. ὁ Ποσειδῶν⁵ ἡτο ἀδελφὸς τοῦ Διὸς καὶ θεὸς τῆς θαλάσσης, ὁ Πλούτων βασιλεὺς τοῦ Ἀδου⁶. Τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦ⁷ τέκνα ἦσαν Ἡραμεις⁸ καὶ ὁ Ἀπόλλων, τοῦ δποίου ἡτο τὸ ἐν Δελφοῖς⁹ μαντεῖον⁹. Τοῦ αὐτοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας νίδος ἡτο καὶ ὁ Ἐρμῆς¹⁰ δστις ἡτο ἄγγελος¹¹ τῶν θεῶν. Τοῦ Ποσειδῶνος νίδος ἐλέγετο¹² ὁ Θησεύς, ὁ ἀρχαιος¹³ ἔκεινος βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμων¹⁴ ὡς¹⁵ ἥρωα καὶ ναὸν¹⁶ αὐτῷ ἀφιέρωσαν¹⁷. Τοῦ Διὸς τέκνα ἦσαν καὶ ὁ Διόνυσος, ὁ θεὸς τοῦ οἴνου, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Περσεύς... Οὔτοι, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Περσεύς καὶ ἄλλοι ἀκόμη¹⁸ ἦσαν ἥρωες.

25. Ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἡμέραν¹ τινὰ² ὁ Ζεὺς καλεῖ² τὸν Ἐρμῆν καὶ ἐπιτάσσει³ αὐτῷ: Ἐρμῆ, κάλεσον⁴ τάχιστα⁵ τὸν Ἡφαιστον νὰ ἔλθῃ⁶ ἐδῶ⁷, φέρων⁸ καὶ⁸ πέλεκυν⁹ δξύν¹⁰. Ὁ Ἡφαιστος κληθεὶς¹¹ ἐσπευσε¹² νὰ ἔλθῃ¹³ φέρον πέλεκυν δξύτατον. Ὁ Ζεὺς τότε ἐπιτάσσει αὐτῷ: Ὅψων¹⁴, Ἡφαιστε, τὸν πέλεκυν καὶ κατάγαγέ¹⁵ μου αὐτὸν εἰς¹⁶ μέσον¹⁶ τὸ κρανίον¹⁷. Ὁ Ἡφαιστος παραβενεύεται¹⁸ καὶ μένει¹⁹ ἀκίνητος²⁰. Τί βραδύνεις²¹; ἐρωτᾷ²² αὐτὸν ὁ χρισμένος²³ ὁ Ζεύς. Σὲ διατάσσω²⁴ νὰ καταφέρῃς κατὰ τῆς κεφαλῆς μου ἄνευ βραδύτητος²⁵ τὸν πέλεκυν, διότι ἀλγῶ²⁶ δεινῶς²⁷. Ἐμφοβος²⁸ τότε ὁ Ἡφαιστος ὑψώνει τὸν πέλεκυν καὶ καταφέρει αὐτὸν κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. Ἀλλ'²⁹ οἶον²⁹ θαῦμα²⁹! εὐθὺς³⁰ ὡς³⁰ ὁ πέλεκυς ἥγγισε³¹ τὸ μέτωπον³² τοῦ Διός, ἥνοιχθη³³ τὸ κρανίον αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ³⁴ ἐκπηδᾶ³⁵ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡ Ἀθηνᾶ πάνοπλος³⁶, φορούσα³⁷ περικεφαλαίαν³⁸, καὶ κρατοῦσα³⁹ τῇ μὲν δεξιᾷ⁴⁰ δόρυ⁴¹, τῇ δὲ ἀριστερᾷ⁴⁰ ἀσπίδα⁴².

26. Ἐν τῷ σχολείῳ.

Ο διδάσκαλος. Εἰπέ¹ μοι, παρακαλῶ², μαθητά, τίς ἔκτισε³ τὸν κόσμον⁴;

Ο μαθητής. Τὸν κόσμον ἔκτισεν ὁ Μέγας Θεός.

Ο διδάσκαλος. Καὶ προνοεῖ⁵ οὕτος ὑπὲρ⁶ τῶν κτισμάτων⁷ του;

Ο μαθητής. Ό Θεός ὅστις ἀγαπᾷ τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα⁷ προνοεῖ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἀγρυπνεῖ⁸, ὅπως⁹ ταῦτα εἶναι πάντοτε σῶa¹⁰.

Ο διδάσκαλος. Τί δφείλομεν¹¹ ἡμεῖς αὐτῷ ἀπέναντι¹² τούτων;

Ο μαθητής. Ήμεῖς δφείλομεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην¹³ διὰ¹⁴ τὴν πρὸς¹⁵ ἡμᾶς εὕνοιαν¹⁶ αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ¹⁷ ἡμῶν πρόνοιαν¹⁸.

(*Eἰς τὰ ὁγματα τῆς α' συζυγίας*)

27. Ἔρις Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος.

Ο Ὅμηρος ἐν τῇ Ἰλιάδι διηγεῖται¹ ὅτι² ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκάλεσε² τὸν Κάλχαντα καὶ ἥρωτησεν³ αὐτόν, διατί⁴ ὁ Ἀπόλλων ἦτο⁵ ὠργισμένος, καὶ πῶς⁶ θὰ ἔξημένιζον⁷ αὐτὸν οἱ Ἑλληνες. Ο Κάλχας ἀποκρίνεται⁸: Δώσατε⁹ τὴν Χρυσήδα τῷ ἑαυτῆς πατρὶ καὶ θὰ ἔξεμενίσετε τὸν Ἀπόλλωνα.—Αλλὰ τοῦτο ἡρήμισε¹⁰ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅστις ἀρνεῖται¹¹ νὰ δώσῃ αὐτήν¹² διότι (ἔλεγεν ὅτι) ἀγαπᾷ¹² τὴν Χρυσήδα περισσότερον ἢ τὴν Κλυταιμνήστραν. Ο Ἀχιλλεὺς παρακαλεῖ¹³ τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ¹⁴ δώσῃ τὴν κόρην τῷ πατρί, ἵνα ἀνακουφίσῃ¹⁵ τοὺς δυστυχεῖς¹⁶ Ἑλληνας. Ο Ἀγαμέμνων ἡροήθη καὶ¹⁷ πάλιν¹⁷, τοῦτο δὲ τὸ πρᾶγμα (ὅπερ πρᾶγμα) παροξύνει¹⁸ τὸν Ἀχιλλέα, δ ὅποιος φιλονικεῖ¹⁹ πρὸς²⁰ τὸν Ἀγαμέμνονα... καὶ λοιδορεῖ²¹ αὐτὸν ὃς φιλοκτεανώτατον²².

(*Eἰς τὰ ὁγματα τῆς β' συζυγίας*)

28. Οδυσσεὺς καὶ Καλυψώ.

Η Καλυψώ ἐκράτει¹ παρ' ἑαυτῇ² ἐπὶτὰ ἔτη τὸν Οδυσσέα ἄκοντα³. Διὰ⁴ τὸ πρᾶγμα⁴ τοῦτο ἐλυπεῖτο⁴ ἡ Ἀθηνᾶ⁴, ἡ ὅποια ὑπέμνησε⁵ τὸν Δία, ὅτι⁶ ἦτο⁶ καιρὸς⁷ πλέον⁸ νὰ⁹ ἔρθῃ⁹ ὁ Οδυσσεὺς μετὰ εἰκοσιν ἔτη τὴν πατρίδα του, τὴν σύζυγόν του, τὸν υἱόν του. Ο Ζεὺς ἐκάλεσε τότε τὸν Ερμῆν καὶ διέταξεν αὐτόν: Ερμῆ, πέταξε¹⁰ εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς καὶ ἀνάγγειλον¹¹ αὐτῇ ὅτι⁶ θέλησις¹² ἡμετέρᾳ εἶναι⁶ νὰ¹³ μὴ¹³ κρατήσῃ¹³ πλέον^{13a} τὸν Οδυσσέα. Ο Ερμῆς φέρει τὴν ἐντολὴν¹⁴ τοῦ Διός εἰς τὴν Καλυψώ, ἡ ὅποια ὅχι ἀνευ παραπόνου¹⁵ ἀποκρίνεται¹⁶: Εγὼ δὲν θὰ κρατήσω πλέον τὸν Οδυσσέα ἄκοντα, ἀλλὰ διατὶ οἱ θεοὶ φθονοῦσιν¹⁷ ἡμᾶς καὶ ἀπαγορεύουσι¹⁸ νὰ ἔχωμεν ἓνα ἄνδρα σύζυγον¹⁹;

(*Eἰς τὰ ὁγματα τῆς δ' συζυγίας*)

29. Αντιγόνη καὶ Κρέων.

Ο Κρέων εἶχε διατάξει¹ νὰ μείνῃ² ὁ Πολυνείκης ἄταφος³, ἀλλὰ η Ἀντιγόνη ἐκάλεσε τὴν ἀδελφήν της Ἰσμήνην καὶ ὑπέμνησεν αὐτήν,

δτι καθῆκον⁴ ίδικόν των ἡτο νὰ θάψωσι⁵ τὸν ἀδελφόν. Ἡ Ἰσμήνη ὅχι⁶ μόνον⁶ ἀρνεῖται αὐτή, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀντιγόνην ἀποτρέπει⁷, νὰ⁸ μὴ θάψῃ⁸ τὸν ἀδελφὸν ἐναντίον⁹ τοῦ κηρύγματος⁹ τοῦ βασιλέως· διότι (λέγει ὅτι) θά την τιμωρήσῃ¹⁰. Ἡ Ἀντιγόνη ἀποκρίνεται: Οὐδεμία τιμωρία¹¹ θὰ ἀποτρέψῃ ἐμὲ ἀπὸ¹² τοῦ ἀδελφικοῦ¹³ καθῆκοντος· καὶ ἔχεται¹⁴ μόνη καὶ θάπτει τὸν Πολυνείκην. Ἄλλα τοῦτον ἐφύλαττον¹⁵ φύλακες¹⁶, οἱ δόποιοι ἐκράτησαν¹⁷ τὴν Ἀντιγόνην καὶ την ὥδηγησαν¹⁸ πρὸς¹⁸ τὸν Κρέοντα. Οὗτος ἐρωτᾷ αὐτήν: Ἐγγνωίζεις¹⁹ ὅτι²⁰ ἐγὼ εἰχα²⁰ διατάξει²⁰ νὰ²¹ μὴ²¹ θάψῃ²¹ κανεὶς²¹ τὸν Πολυνείκην;—Μάλιστα²², ἀποκρίνεται ἐκεῖνη, δὲγ γῆγνόσουν τὸ κήρυγμά σου αὐτῷ²³.—Διατί λοιπὸν ἔθαψας ἵνα πολέμιον²⁴ τῆς πατρίδος;—Διότι ἡτο ἀδελφός μου.—Οἱ πολέμιοι τῆς πατρίδος δὲν ἔχουν ἀδελφοὺς ἐν αὐτῇ καὶ (ἐκεῖνος) ὅστις θάπτει ἔχθρὸν τῆς πατρίδος, εἶναι καὶ οὗτος ἔχθρὸς αὐτῆς. Καὶ ἡμεῖς καθῆκεν²⁵ ἔχομεν²⁵ νὰ τιμωρῶμεν τοὺς ἔχθρούς τῆς πατρίδος...

(Εἰς τὰ ἁγματα τῆς γ' συζυγίας)

30. Διάλογος "Ἐκτορος καὶ Ἀνδροράχης.

Ἐκτορ, σύ μου¹ εἶσαι ὁ σύζυγός μου, σὺ ὁ πατήρ μου, σὺ ἡ μῆτρα μου, σὺ ὁ ἀδελφός μου· οὐδένα² ἄλλον ἔχω πλὴν³ σου· διότι πάντας ἐκείνους ἐφόνευσεν⁴ ὁ Ἀχιλλεύς· φρόντισε⁵ νὰ⁶ μὴ⁶ φονεύσουν⁷ καὶ⁸ σὲ⁸ οἱ Ἀχαιοί· ἔὰν καὶ σὲ φονεύσουν⁹, τότε θὰ κυριεύσουν¹⁰ τὴν Τροίαν καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν¹¹ θὰ σύρουν¹² αἰχμάλωτον¹³ εἰς τὴν Ἑλλάδα, δπου¹⁴ θά με ἀναγκάσουν¹⁵ νὰ δουλεύω¹⁶. Μεῖνε¹⁷ ἐντὸς¹⁸ τῶν τειχῶν¹⁹ καὶ ὑπεράσπιξε²⁰ τὴν πόλιν...

'Ανδρομάχη, οἱ ἄλλοι Τρῶες μάχονται²¹ ἐν τῇ πεδιάδι²² ἔξω²³ τῶν τειχῶν καὶ ἀποκρούουν²⁴ τοὺς πολεμίους· ὅφείλω καὶ ἐγὼ πολλῷ²⁵ μᾶλλον²⁶ νὰ εἴμαι ἐκεῖ· καὶ νὰ ἀποκρούω τοὺς πολεμίους. Φοβοῦμαι ὅτι οἱ Ἑλληνες θὰ κυριεύσουν τὸ Ἰλιον καὶ θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς γυναικας τῶν Τρώων αἰχμαλώτους. Εἴθε²⁷ νὰ²⁷ μὴ²⁷ ζῶ²⁸ τότε μηδὲ²⁹ νὰ ἀκούσω τὰς κραυγάς³⁰ σου; ὅταν³¹ θὰ ἀπάγουν³² καὶ σὲ μετὰ τῶν ἄλλων...

(Εἰς τὰ παθητικὰ ἁγματα τῶν τεσσάρων συζυγιῶν)

31. "Ἀλωσις τῆς Τροίας.

Εἶχε φονευθῆ καὶ ὁ Ἐκτωρ καὶ ὁ Ἀχιλλεύς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ήρωες, καὶ ὄμως¹ ἡ Τροία ἔμενεν² ἀκόμη³, ἐκυριεύθη δὲ μετὰ δέκα ἑτῶν πο-

λιορκίαν⁴ διὰ δόλου ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως, ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη⁵ μέγας δούρειος ἵτπος καὶ ἐπληρώθη⁶ δι'⁷ ἐνόπλων⁸ στρατιωτῶν. Ἐὰν μὴ εἴχε φονευθῆ⁹ δὲ Ἔκτῳ ἢ ἐὰν εἴχεν ἀκουσθῆ¹⁰ ἡ συμβουλὴ¹¹ τοῦ Λαοκόντος καὶ εἴχε πιστευθῆ¹² ἡ προφητεία¹³ τῆς Κασσάνδρας, οἱ Τρῶες δὲν θὰ ἥπατῶντο¹⁴, οὐδὲ ἡ Τροία θὰ ἐκνοιεύετο. Ἄλλὰ ἡ ἄλωσις τῆς Τροίας ἦτο θέλησις¹⁵ τῆς Ἀθηνᾶς¹⁶ ὅτι Λαοκόνων καὶ οἱ δύο υἱοί του περιπλέκονται¹⁶ ὑπὸ δύο ὄφεων¹⁷, οἱ ὁποῖοι ἔσταλησαν¹⁸ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ὑπὸ τῶν δηγμάτων¹⁹ αὐτῶν καταβιβρώσκονται²⁰. οἱ λοιποὶ²¹ Τρῶες κατατρομάζονται²² καὶ ὁ ἵππος ἄγεται μέσα²³ εἰς²³ τὰ τείχη²⁴ καὶ ἡ Τροία κυριεύεται τὴν προσεχεστάτην²⁵ νύκτα²⁶.

(Εἰς τὰ ἀποθετικά)

32. Η ὄρθη ἐκπαίδευσις.

Οἱ ἀνθρώποι ἄλλοτε¹ ἐπίστενον ὅτι οἱ παῖδες διὰ τῆς ἀπειλῆς² καὶ τῆς τιμωρίας³ καλῶς ἀνατρέφονται⁴ τοῦτο⁵ εἶναι πλάνη⁵. Οἱ καλοὶ γονεῖς καὶ οἱ δόκιμοι διδάσκαλοι δὲν ἀπειλοῦν⁶ τιμωρίας τοῖς παισίν, ἄλλα πρῶτον παρέχουν⁷ ἑαυτοὺς χρηστούς, ἵνα οἱ μαθηταὶ χρῶνται⁸ τῷ παραδείγματι αὐτῶν, καὶ δεύτερον προτρέπον τοὺς μαθητὰς ἵνα μιμῶνται⁹ τοὺς ἑαυτῶν¹⁰ κρείτονας. Οἱ παῖδες πρέπει¹¹ νὰ σέβωνται¹², ὅχι νὰ φοβῶνται τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς ἄρχοντας. Οἱ φόρβοις ἀναγκάζει τοὺς ἐλευθέρους πολίτας νὰ κολακεύωσι¹³ καὶ νὰ περισταίνωσι¹⁴ τοὺς ἴσχυρούς¹⁵, ἀλλ' ὅχι¹⁶ ποτὲ καὶ¹⁶ νὰ σέβωνται¹⁶ οὐδὲ νὰ ζηλῶσιν¹⁷ αὐτούς. Διὰ τοῦτο¹⁸ πολλάκις ἄνδρες γενναῖοι¹⁹ ἐμηχανεύθησαν²⁰ ὅλεθρον κατὰ²¹ τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἐπιτρέπονται²² εἰς²³ αὐτοὺς νὰ μεταχειρίζονται²⁴ γλῶσσαν²⁵ ἐλευθέραν.

(Εἰς τὰ εἰς τὸ δήματα τῆς γ' συγγίας)

33. Η παρθένος Κλαιλέα.

Οἱ Πορσήνας ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐτρούσκων, ἐνίκησέ¹ ποτε² τοὺς Ρωμαίους καὶ ἔλαβε³ παρ' αὐτῶν ὅμήρους⁴ παῖδας τινας καὶ οὐρας εὐγενεῖς⁵ μεταξὺ⁶ τῶν κορῶν ἦτο καὶ ἡ Κλαιλία⁷ αὐτῇ ὅμως δὲν ἦνειχετο⁶ τὴν ὅμηρειαν⁷, διὰ τοῦτο δὲ νύκτα⁸ τινὰ⁹ ἡπάτησε¹⁰ τοὺς φύλακας καὶ ἔφυγεν¹¹ ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πορσήνα· ἀρπάζει¹² ἵνα Ἱππον¹³ αὐτοῦ¹³ ἵππεύουσα¹⁴ διαβαίνει¹⁵ τὸν Τιβερίν. Ἀφ' οὗ¹⁶ ἀνηγγέλθη¹⁷ εἰς τὸν Πορσήναν ὅτι ἔφυγεν ἡ Κλαιλία, ὠργίσθη¹⁸

οῦτος καὶ ἀπῆτησε¹⁹ πάλιν¹⁹ τὴν δραπέτιν²⁰, οἱ Ρωμαῖοι ἀπέδωκαν²¹ τὴν ὅμηρον τῷ Πορσήνᾳ, ὅστις ἥρωτησεν²² αὐτήν, διατί²³ ἐδραπέτευσε^{23a}. Ἐκείνη ἀπεκρίθη²⁴ ὅτι ἐδραπέτευσε, διότι ἦτο²⁵ ἐλευθέρα καὶ δὲν ἦνείχετο τὴν ὅμηρείαν, η̄ ὅποια εἶναι²⁵ ὅμοια τῇ δουλείᾳ. Τότε ὁ βασιλεὺς θαυμάσας²⁶ τὴν τόλμην καὶ τὸ φρόνημα²⁷ τῆς κόρης, ἐπήγεισεν αὐτὴν καὶ ἐπέτρεψεν²⁸ ἵνα λάβῃ²⁹ καὶ ἄλλας κόρας καὶ ἐπανέλθῃ μετ' αὐτῶν ἐλευθέρα εἰς Ρώμην.³⁰

(Εἰς τὰ ἀνώμαλα χρήματα)

34. Τὰ μέλη τοῦ σώματος πρὸς τὴν κοιλίαν ἔριζοντα.

Τὰ μέλη¹ τοῦ σώματος¹, τ. ἔ.² αἱ χεῖρες, οἱ πόδες, τὸ στόμα... ἐπειδὴ³ ἐνόμιζον⁴ ὅτι η̄ κοιλία⁵ μένει⁶ ἀργή⁷, ὅτι αὐτὰ⁸ μόνα⁹ ἐργάζονται¹⁰, ἀπεστάτησαν¹¹ ἀπὸ τῆς κοιλίας καὶ ὅμοσαν¹² μήτε¹³ αἱ χεῖρες νὰ φέρωσι τροφὴν¹⁴ εἰς τὸ στόμα, μήτε τὸ στόμα νὰ δέχεται¹⁵ τροφὴν διδομένην, μήτε οἱ ὀδόντες νὰ κατεργάζωνται (μασῶσιν)¹⁶ αὐτήν. Διὰ¹⁷ τούτου¹⁷ τοῦ τρόπου¹⁷ ἥθελησαν νὰ δαμάσουν¹⁸ τὴν κοιλίαν ἀλλὰ μετ'¹⁹ δλίγον¹⁹ ἐνόησαν²⁰, ὅτι αὐτὰ⁸ δὲν ἥδυναντο νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται ἄνευ²¹ τῆς κοιλίας, η̄ ὅποια παραλαμβάνει¹⁵ μὲν αὐτὴ²² ἀπάσας τὰς τροφάς, ἀλλὰ ἵνα χωνεύσῃ^{22a} καὶ διαμορφάσῃ²³ αὐτὰς ἐπειτα εἰς²⁴ δλα τὰ μέλη. Ἡ κοιλία εἶναι οἷονει²⁵ η̄ δεξαμενὴ²⁶ τοῦ σώματος.

35. Καΐσαρος καὶ Κάτων.

Ο Καΐσαρος (ὦν) νόμον εἰσήνεγκεν¹ δλέθριον² τῇ πολιτείᾳ³, οἱ ἄλλοι, ἐπειδὴ³ ἐφιβούντο τὸν πανίσχυρον⁴ ὑπατον, οὐδὲν ἀντεῖπον⁵ εἰς τὸν εἰσφερόμενον⁶ νόμον⁶. μόνος ὁ Κάτων ἀντέστη⁷ εἰς αὐτὸν τὸν νόμον· διὸ⁸ ὁ Καΐσαρος δργισθεὶς διέταξε⁹ νὰ σύρωσι (βίᾳ)¹⁰ ἔξω¹⁰ τοῦ βουλευτηρίου¹⁰ τὸν Κάτωνα· καὶ νὰ φέρωσιν¹¹ αὐτὸν εἰς τὸ δεσμωτήριον¹². Ἡλπισεν ὁ Καΐσαρος, ὅτι οὕτω θὰ ἥδυνατο νὰ ἐκφοβίσῃ¹³ τὸν Κάτωνα· ἀλλ'¹⁴ ἐκεῖνος ὅμως¹⁴ καὶ ὅτε¹⁵ ἐσύρετο¹⁶ βίᾳ¹⁶ εἰς τὸ δεσμωτήριον, παρώτρυνε¹⁷ τοὺς πολίτας νὰ ἐναντιωθῶσιν¹⁸ εἰς¹⁹ τὸν νόμον¹⁹ τοῦ Καΐσαρος. Πολλοὶ συγκλητικοὶ ἤκολούθησαν τὸν Κάτωνα εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἐκ τούτων ἔνα ὁ Καΐσαρος ἥρωτησε διατί δὲν ἥθελε²⁰ νὰ μείνῃ ἐν τῇ συγκλήτῳ²¹· ἐκεῖνος ἀπεκρίθη ὅτι προτιμᾷ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ εἶναι μετ' ἐκείνου ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ μετ' αὐτοῦ (τοῦ Καΐσαρος) ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.

36. ΒΟῦς καὶ βάτραχος.

Εἰδέ¹ ποτε ἐν λειμῶν² βάτραχος βοῦν καὶ ἡθέλησε νὰ γίνῃ τόσον³ μέγας, ὅσον⁴ μέγας ἔβλεπεν ὅτι εἶναι ὁ βοῦς λοιπὸν⁵ ἐνεφύ-
σησε⁶ τὸ ἐργυτιδωμένον⁷ δέρμα⁸ του. Μετὰ τοῦτο ἡρώτησε τὰ τέ-
κνα^{8a} του, πότερος ἥτο⁹ εὐρύτερος¹⁰, ὁ βοῦς ἢ αὐτὸς¹¹ (ὁ βάτραχος).
Ἐκεῖνα ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνο ὅπερ ἥτο ἀληθές, ὅτι δὲ βοῦς εἶναι πολὺ
εὐρύτερος. Πάλιν¹² ὁ βάτραχος ἐντείνει¹³ τὸ φύσημα¹⁴ καὶ τὸ δέρμα
μετὰ μείζονος προσπαθείας¹⁵. Ἀλλὰ ἐν ῥ¹⁶ ἡθελεν¹⁷ ἰσχυρότερον¹⁸
νὰ ἐμφυσήσῃ ἑαυτόν, ἐρράγη (ἔσκασεν)¹⁹ ὁ δυστυχῆς καὶ ἐκείτο²⁰
ἥδη νεκρός²¹. Καλὸν εἶναι νὰ θέλῃ τις νὰ γίνῃ κρείττων ἑαυτοῦ²².
Ἄλλα δοφείλει νὰ ἐπιθυμῇ²³ ἐκεῖνο, ὅπερ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ²⁴. Εἶναι
μωρὸν²⁵ νὰ ζητῇ²⁶ τὰ ἀνέφικτα²⁷.

37. "Ομψακές εἰσιν.

Ἄλωπηξ¹ ποτὲ πειναλέα² ἥλθεν εἰς αἴπον³ γεωργοῦ· ἐν τῷ αἵπει
ἵσαν καὶ σταφυλαὶ⁴ κρεμάμεναι⁵ ἐξ ὑψηλῶν⁶ κλημάτων⁷, τὰς δποίας
σταφυλάς ἡ ἀλώπηξ ἐζήτει⁸ νὰ φθάσῃ⁹ μὲν⁹ μεγίστην⁹ δύναμιν⁹ πη-
δῶσα¹⁰. ἀλλ' οὐδὲ¹¹ νὰ ἐγγίσῃ¹² αὐτὰς ἡδηνήθη. Ἀπελπις¹³ τότε,
ὅτι δὲν δύναται νὰ φθάσῃ¹⁴ τὰς σταφυλάς, ἐν ῥ¹⁵ ἀπήρχετο¹⁶ περί-
λυπος¹⁷, εἰπε παρηγοροῦσα¹⁸ ἑαυτήν: Δὲν¹⁹ εἶναι ἀκόμη¹⁹ ὄφιμοι·
ἀόρους²⁰ σταφυλάς δὲν δύναμαι νὰ φάγω.

(*Eἰς τὸν δρόνος τῆς προστάσεως καὶ τὴν συμφωνίαν αὐτῶν*)

38. Γνῶμαις καὶ παροιμίαις ἀξιολυγιμόνευτοι.

1. Mala societas depravat mores bonos(¹).
2. Malus ubi bonum se simulat, tum est pessimus.
3. Vox semel emissā volat irrevocabilis.
4. Aequum iudicium omnes cives delectat.
5. Homo doctus in se semper divitias suas habet.
6. Ensis sauciat corpus, mentem (sauciat) mala oratio.
7. Habet suum venenum blanda oratio.
8. Dos magna parentium virtus.
9. Dives est (is) qui suis rebus contentus est ; divitissimus est

(¹) Νὰ διαρκίνουν οἱ μαθηταὶ τοὺς δρόνος ἐκάστης προτάσεως καὶ νὰ δει-
ξουν ἐφαρμοζομένους ἐν ταῖς προτάσεσι ταῦταις τοὺς σχετικοὺς κανόνας τοῦ
ανταπτικοῦ ἔξιγοντες ἀμα αὐτάς.

- (is) qui quam paucissimis contentus est.
10. Beatus est non (is) cui maxima divitiae sunt, sed (is) quā sorte sua contentus est.
 11. Saepe pulchra facies occultat animum turpem.
 12. Valla, fossae, muri saepe oppida servant; sed multo magis ea servant viri, qui fortiter propugnant.
 13. Pauperem vel avarum esse unum idemque est; nam tam pauper, quam avarus semper eget.
 14. Imperare sibi maximum imperium est.
 15. Turpissimum est amici gratia in rem publicam peccare.
 16. Legem timet nocens, innocens fortunam.
 17. Ea est vera amicitia, quae servatur in rebus adversis.
 18. Bene erudiri melius est quam multas opes habere.
 19. Maius dedecus est parta amittere quam omnino non parvisse.
 20. Male parta male dilabuntur.
 21. Bis vincit qui se vincit in victoria.
 22. Si male dicas, male audias.
 23. Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
 24. Fortunam citius reperias, quam retineas.
 25. Vera amicitia et secundas res splendidiores facit, et adversas leviores.
 26. Fortuna stultum facit (eum) quem nimium fovet.
 27. Fatetur facinus (is) qui iudicium fugit.
 28. Amici vitia si feras, facias tua.
 29. Pars sanitatis veille sanare fuit.

(*Eἰς τὴν κεῆσιν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς*)

39. Η· Θεμιστοκλέους πρὸς Ἀρταξέρξην ἐπιστολὴ·

‘Ο Θεμιστοκλῆς ἐπειδὴ¹ κατηγορήθη² ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς³ συνένοχος³ προδοσίας² μετὰ τοῦ Παυσανίου³, φεύγων τὴν δργὴν τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ⁴ νεῶς διεπεραιώθη⁵ ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἀσίαν, ἔνθα⁶ ἔγραψε τὴν ἔξης⁷ ἐπιστολὴν⁷ πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην: Ἐγὼ δὲ Θεμιστοκλῆς ἥλθον πρὸς σέ, ὅστις πλεῖστα κακὰ εἰς τὸν σὸν οἶκον ἔκαμα⁸ ἐφ’ ὅσον⁹ εἰς¹⁰ ἐμὲ¹⁰ ἦτο ἀνάγκη νὰ πολεμῶ κατὰ¹¹ τοῦ πατρός σου καὶ νὰ ὑπερασπίζω τὴν πατρίδα μου. Ἄλλ’ ἐγὼ δὲ ἕδιος ἔκαμα¹²

εἰς¹³ αὐτὸν¹³ πολὺ μεῖζον καλόν, ὅτε ἦτο ἐν κινδύνῳ ἐκ τυνος σχεδίου¹⁴ τῶν ‘Ελλήνων’ διότι δὲν ἀπέκρυψα¹⁵ ἀπὸ¹⁵ αὐτὸν¹⁵ τὸ σχέδιον¹⁵ τοῦτο¹⁵ ἀλλ’ ἐπληροφόρησα¹⁶ αὐτὸν ὅτι ἐμελετᾶτο¹⁷ ὑπὸ τῶν ‘Ελλήνων νὰ¹⁸ διαλύσουν¹⁸ τὴν γέφυραν, τὴν ὅποιαν ἐπὶ¹⁹ τοῦ ‘Ελλησπόντου εἶχε κατασκευάσει. ‘Η ἀγγελία μου²⁰ αὗτη ἔσωσεν²¹ ἐκεῖνον ἀπὸ²² τοῦ κινδύνου²². Τώρα ἐκδιωχθεὶς²³ ἐξ ἀπάσης²⁴ τῆς ‘Ελλάδος, κατέφυγον²⁵ πρὸς σὲ ζητῶν²⁶ τὴν φιλίαν σου, ἵνα ἐὰν θὰ²⁷ ἐπιτύχω, δὲν θά με ἔχῃς σὺ δλιγύθερον καλὸν φύλον ἥ²⁸ ἐκεῖνος (ὅπατήρ σου) δεινὸν²⁹ ἐχθρόν.

40. Αἰδὼς καὶ μεταμέλεσα.

Χρηστὸς ἀνθρώπος εἶναι ἐκεῖνος ὃστις συνηθίζει¹ νὰ πράττῃ πράξεις² ἀγαθάς, διὰ³ τὰς ὅποιας³ οὔτε νὰ⁴ ἐντρέπεται⁴ οὔτε νὰ⁵ μετανοῇ⁵. ‘Ενιοτέ⁶ πράττει καὶ ὁ χρηστὸς ἀνθρώπος κακήν τινα πράξιν, ἀλλ’ ἐντρέπεται δὲν αὐτὴν καὶ μετανοεῖ. ‘Υπάρχουν ἀληθῶς ἀνθρώποι οἵτινες⁷ οὔτε ἐντρέπονται διὰ τὰς κακὰς πράξεις³ των, οὔτε μετανοοῦν ἀλλὰ οἱ⁸ τοιοῦτοι ἀνθρώποι εἶναι ἔξωλεις⁹ καὶ ἔχθροι τῆς πολιτείας, ὡς¹⁰ ὁ Κατιλίνας, ὃστις οὐδέποτε ἥθελε¹¹ μετανοῆσε¹¹, διότι συνώμοσε¹² κατὰ τῆς πολιτείας. ‘Οθεν¹³ (ἴδιον) χρηστοῦ μὲν ἀνθρώπου εἶναι οὐ μόνον νὰ¹⁴ μὴ¹⁴ πράττῃ¹⁴ κακὰς πράξεις, ἀλλὰ καὶ ἀντυχόν¹⁵ ποτε πράξῃ¹⁶ τοιαύτην τινὰ πράξιν, νὰ αἰδῆται δι’³ αὐτὴν³ καὶ νὰ μετάμελεται, φαύλουν¹⁷ δὲ οὔτε νὰ ἐντρέπεται διὰ τὰς κακὰς πράξεις του, οὔτε νὰ μετανοῇ, ἐνίοτε δὲ καὶ¹⁸ νὰ καυχᾶται¹⁹ δι’²⁰ αὐτάς²⁰.

Γνωμὴ καὶ παροιμία:

1. Absentem laedit qui cum ebrio litigat⁽¹⁾:
2. Amicus ab amico nihil postulato nisi quod honestum sit.
3. Audi multa, loquere pauca.

(Eis τὴν χρῆσιν τῆς γενικῆς)

41. Γνωμικὰ καὶ παροιμία.

1. Conscientia est vox dei in nobis.
2. Suae quisque fortunae faber est.
3. Flos est nuntius veris.

(¹) Καὶ αἱ ἀσκήσεις αὗται καὶ πᾶσαι αἱ λατινικαὶ, νὰ μεταφράζωνται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἔξετάζωνται οὕτως ὡστε νὰ διακρίνωνται οἱ λόγοι, δι’ οὓς ἐτέμησαν σχετικῶς πρὸς ἕκαστον μέρος τοῦ συντακτικοῦ.

4. Non omnes homines sui potentes fuerunt.
5. Non poena e timor, sed amor honesti vos a pecando prohibeto.
6. Stulti est aliorum vitia cernere, obliviousi suorum.
7. Cuiusvis hominis est errare: nullius nisi insipientis in errore perseverare.
8. Temeritatis est calidius quam callidius agere.
9. Monere et moneri (proprium) est verae amicitiae.
10. Recta monere est veri amici.

42. Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους.

Ο Σωκράτης καὶ αὐτὸς ἐγένετο δικαιότατος καὶ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐδίδασκεν ὅτι καλὸν εἶναι οὔτε νὰ ἀδικῆ¹ τίς τινα οὔτε νὰ ἀδικήται². ἀλλ' ἐὰν ἡτο³ ἀνάγκη ποτὲ νὰ κάμῃ τὸ ἐν⁴ ἐκ⁵ τῶν⁶ δύο⁷, νὰ ἀδικήσῃ ἢ νὰ ἀδικηθῇ⁸, ἔλλογεν ὅτι αὐτὸς θὰ προετίμηται νὰ ἀδικηθῇ⁹ μᾶλλον ἢ νὰ ἀδικήσῃ¹⁰. Καὶ δμω¹¹ εὐθέμησαν¹² ἀνθρώποι, οἵ διόποιοι κατηγόρησαν¹³ τὸν Σωκράτην (ὡς ἔνοχον) ἀδικίας, καὶ δπερ χειρότερον, ἔπεισαν¹⁴ οὕτοις τοὺς δικαστάς, ὅτι εἶναι ἔνοχος¹⁵ καὶ ἐπέτυχον¹⁶, ὥστε νὰ καταδικασθῇ¹⁷ ἐκεῖνος εἰς¹⁸ θάνατον¹⁹, διότι (τάχα) τοὺς νέους²⁰ διέφθειρε²¹.

43. Ὁ Κατελένας.

Παρὰ τῷ Σαλλούστιῳ, τῷ ὁμαδίῳ ἴστορικῷ², ἀναγινώσκομεν ὅτι δ Λεύκιος Σέρογιος Κατιλίνας, ὅστις ἐν ἔτει³ 63⁴ π. Χ. συνώμοσε κατὰ τῆς (ἔλευθέρας) πολιτείας, ὑπῆρχεν ἀνὴρ μεγάλης δυνάμεως⁵ καὶ ψυχικῆς⁶ καὶ σωματικῆς⁷, ἀλλὰ χαρακτῆρος⁸ κακοῦ καὶ διεστραμμένου⁹, ὅτι τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ ἡτο ὑπομονητικὸν¹⁰ τῆς ἀστίας¹¹, τοῦ ψέχους¹², τῆς ἀγρυπνίας¹³, ἢ δὲ ψυχή του τολμηρά, ὑπουλός¹⁴, οἴουδήποτε¹⁵ πράγματος προσποιητικὴ¹⁶ ἢ ἀποκυρπτικὴ¹⁷, ὅτι ἡτο ἐπιθυμητικὸς¹⁸ (δ Κατιλίνας) τῶν ἀλλοτρίων¹⁹, σπάταλος²⁰ τῶν ἰδίων,²¹ ὅτι ἐν αὐτῷ ἡτο ἀρκετὴ²² εὐγλωττία²³, ὀλίγη²⁴ δμω²⁵ σύνεσις²⁶. Οὕτος μολονότι²⁷ εἶχε συνομόσει κατὰ τῆς πολιτείας, ἦρχετο, ὡς λέγει δ Κικέων, εἰς τὴν σύγκλητον καὶ ἐγίνετο μέτοχος²⁸ (μετεῖχε) τῆς κοινῆς²⁹ συσκέψεως³⁰.

44. Ἡ ἀρετή.

Ο φρόνιμος¹ ἀνθρώπος τὸν πλοῦτον καὶ τὰς (πολιτικὰς) τιμάς,

τὰ δποία πράγματα είναι ἀσταθῆ² καὶ μάταια³, δλίγιστον⁴ ἐκτιμᾶ· οὔτος ἐκτιμᾶ πλεῖστον⁴ τὴν ἀρετήν, ἡ δποία μόνη είναι σταθερᾶ⁵ καὶ μόνιμος⁵. Πλοῦτον καὶ τιμὰς πολλάκις τοῖς ἀνθρώποις ἡ τύχη προσεπόρισεν⁶, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια αὐτὰ ἀφήρεσεν⁷ αὐτοῖς· διότι ἡ τύχη συνηθίζει ν' ἀφαιρῇ ἐκεῖνο⁸ δπερ ἔδωκε. Τὴν ἀρετὴν ὅμως οὕτε δί- δει ποτὲ⁹ ἡ τύχη τοῖς ἀνθρώποις οὕτε ἀφαιρεῖ αὐτοῖς.

45. Ὁ κακὸς διδάσκαλος.

Ο γονεῖς¹, ὁ θέλων² νὰ διδάξῃ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα δρθῶς, ἐνδια- φέρον¹ ἔχει¹ νὰ μάθῃ³, τίς διδάσκαλος είναι ὁ ἄριστος, εἰς⁴ ὃν⁴ νὰ⁵ δύναται⁵ νὰ ἐμπιστευθῇ⁶ αὐτά. Πολλοὶ¹ ὅμως γονεῖς¹ δὲν ἐνδια- φέρονται¹ διὰ τοῦτο¹ καί, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, «δι' ἄγνοιαν⁷ ἀνθρώποις ἀδοκίμοις⁸ καὶ παρασήμουις⁹ τοὺς παῖδας ἐγχειρίζουσιν»⁶. Τοῦτο βεβαίως¹⁰ δὲν είναι (ἴδιον) φρονίμων γονέων¹¹ τοὺς φρονίμους¹ γονεῖς¹ ἐνδιαφέρει¹ νὰ είναι ὁ διδάσκαλος¹ χρηστὸς⁷ καὶ ἀνεπίλη- πτος¹¹. Είναι κρείττων διδάσκαλος ἥττον¹² σοφός, ἀλλὰ χρηστῶν ἥθῶν, ἥ¹³ διδάσκαλος σοφώτατος, κακῶν ὅμως καὶ διεστραμμένων ἥθῶν. Ἐμὲ¹ τούλαχιστον¹⁴ ἐνδιαφέρει¹ καὶ ἐμοὶ μέλημα¹⁵ ἔστι, δπως οἱ ἐμοὶ παῖδες¹⁶ ἔχωσι¹⁷ διδασκάλους χρηστοὺς μᾶλλον ἥ σοφούς.

46. Ελαφρὸν βάρος.

Η σαύρα¹ ἔλεγέ ποτε τῇ χελώνῃ²: Σὲ λυποῦμαι³, δυστυχισμένη⁴, διότι εἰσαι ἀναγκασμένη⁵ νὰ φέρῃς ὅπου⁶ καὶ⁶ ἄν⁶ πηγαίνῃς⁶, πάντοτε μαζὶ σου ὅλον⁷ τὸ βάρος τῆς οἰκίας σου. Ἄλλὰ⁸ ἡ χελώνη ἀποκρίνεται: Φίλη μου, δὲν είναι ἀνάγκη νά⁹ με λυπᾶσαι¹⁰. πρᾶγμα τὸ δποῖον είναι ὀφέλιμον, δὲν¹¹ είναι ποτὲ¹¹ βαρὺ φορτίον. Δὲν¹² είχεν ἀκόμη¹² εἴπει τὸν¹² λόγον¹² της¹³ ἥ χελώνη, ὅτε φοβερὸς¹⁴ ἔχθρος, δψις μέγας, ἐφάνη¹⁵ πλησίον· καὶ¹⁶ ἥ μὲν¹⁶ χελώνη¹⁶ ἐκρύφθῃ¹⁷ ἀμέσως¹⁸ ἐν τῇ οἰκίᾳ της, ἥ δὲ σαύρα, ἡ δποία δὲν είχε μαζὶ τὴν οἰκίαν της, ταχέως¹⁹ εὑρέθη²⁰ ἐν τῷ στόματι τοῦ ὄφεως καὶ ἐπλήρωσε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.

(Εἰς τὴν χεήσιν τῆς δοτικῆς)

47. Γνωριώτα, παροιμίαι, συμβουλαί...

1. Avarus nemini est bonus sed sibi pessimus.
2. In opere desunt pauca, luxurioso multa, avaro omnia: nam avaro tam quod non habet, quam quod habet, deest, cum ei id quoque, quod habet, usui non sit.

3. Bono civi non minor cura e est, qualis post mortem suam respublica futura sit, quam se vivente.
4. Una salus (est) victis, nullam sperare salutem.
5. Qui alii insidiantur, saepe ipsi insidiis labuntur.
6. Pax artibus et litteris favet, bellum eis invidet.
7. Ignoscito saepe alteri, tibi numquam.
8. Bonis nocuit, qui malis pepercit.
9. Probus homo invidet nemini.
10. Homini mendacine verum quidem dicenti fides habetur.
11. Homo non sibi soli natus est, sed partem ortus sui patria sibi vindicat, partem parentes, propinqui, amici.
22. Legibus parendo et nobis et rei publicae prosumus.
13. Docto homini vivere est cogitare.
14. Potenti qui irascitur, sibi ipsi periculum quaerit.
15. Cuius aures veritati clausae sunt, huius salus est desperanda.
16. Minimum eripit fortuna (ei), cui minimum dedit: nam nihil eripit, nisi quod dedit; neque est nostrum, quod fortuna fecit nostrum.
17. Mortuo qui munus mittit, nihil illi dat, sibi adimit.
18. Vir bonus est qui prodest quibus prodesse potest, nocet nemini.
19. Omnibus esto, puer, benevolus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus iustus.

48. Ο Θάνατος του Σερουζου Τυλλίου.

Ἡσαν τῷ Σερουζῷ Τυλλίῳ δύο θυγατέρες, Τυλλία ἡ πρεσβυτέρα¹ καὶ Τυλλία ἡ νεωτέρα², ἐκ³ τούτων³ ἡ μὲν μία ἦτο σκληρά⁴, ἡ δὲ ἄλλη⁵ πραεῖα⁶. ἔζων καὶ δύο υἱοὶ Ταρκυνίου τοῦ πρεσβυτέρου, ὁσαύτως⁷ ἀνόμοιοι⁸ (κατὰ) τὸν χαρακτῆρα⁹, μὲ τοὺς ὅποιους ἐνυμφεύθησαν¹⁰ αἱ θυγατέρες τοῦ Τυλλίου, ἡ μὲν σκληρὰ μὲ τὸν πρᾶον Ταρκύνιον, ἡ δὲ πραεῖα μὲ τὸν σκλήρον Ταρκύνιον. Ἀλλὰ ἡμέραν τινὰ¹¹ οἱ δύο πρᾶοι ενρέθησαν νεκροῖ¹², τοὺς δὲ ἐπιζῶντας¹³ δύο σκληροὺς ἦνωσεν¹⁴ ἡ ὄμοιότης τῶν χαρακτῆρων. Ολίγῳ ὑστερον ὁ

Ταρκύνιος, παρακινηθεὶς¹⁵ καὶ ὑπὸ τῆς Τυλλίας, συνεκάλεσε¹⁶ τὴν σύγκλητον, ἥρπασε¹⁷ τοῦ Σερουΐου^{17a} τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὸν¹⁸ ἐκαδε^{18a} καταφεύγοντα¹⁹ ἐφύνευσε²⁰.

49. Οἱ ἀληθῶς χρηστοὶ ἄρχοντες.

Χρηστοῦ ἄρχοντος (ἴδιον) εἶναι νὰ βουλεύηται¹ πάντοτε ὑπὲρ² τῆς πολιτείας². δὲγ³ εἶναι⁴ δυνατὸν⁴ ποτὲ⁴ νὰ θεωρήται⁵ χρηστὸς ἄρχων ἐκεῖνος⁶, δοτις βουλεύεται μᾶλλον ὑπὲρ ἔαυτοῦ ἢ ὑπὲρ τῆς πολιτείας.⁷ Η γνώμη⁷ τὴν διοίαν εἰπέ ποτε βασιλεύς τις⁸ τῆς Γαλλίας, μετ' ἐμὲ ὁ κατακλυσμός⁹, εἶναι γνώμη φαυλοτάτου πολίτου καὶ πολὺ¹⁰ φαυλοτέρου ἄρχοντος. Τῷ χρηστῷ ἄρχοντι δὲν εἶναι δηλιγότερον μέλημα¹¹, ποία θὰ εἶναι¹² μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ¹³ ἢ πολιτεία ἢ¹⁴ ποία εἶναι¹⁵ ἔτι¹⁶ ζῶντος¹⁷ αὐτοῦ.

50. Χρόνου φείδος.

Πολλάκις σοφοὶ ἄνδρες ἀπεφήναντο¹ τὴν γνώμην¹ ὅτι ὁ χρόνος εἶναι χρῆμα² ἢ³ ὅτι ὁ χρόνος εἶναι πολυτιμότατον τῷ ἀνθρώπῳ πρᾶγμα· καὶ⁴ ὅμως⁴ ὅλιγοι ἄνθρωποι εἰς⁶ ὠφέλειαν⁶ ήμῶν⁶ τὴν γνώμην ταύτην λαμβάνομεν· οἱ περισσότεροι⁷ καταδαπανῶμεν⁸ τὸν χρόνον ήμῶν εἴτε⁹ παίζοντες¹⁰ εἴτε ἀργοῦντες¹¹ εἴτε συζητοῦντες¹² εἴτε ἀμφισβητοῦντες¹³ πρὸς¹⁴ ἀλλήλους¹⁴. Καὶ ὅμως εἶναι χρυσοῦν¹⁵ παραγγελμα¹⁶ τὸ ἀρχαῖον¹⁷ ἔκεινο λόγιον¹⁸ «χρόνου φείδου».

(Eis τὴν χεῖσιν τῆς ἀφαιρετικῆς).

51. Λύκος καὶ ἄρνεον.

Εἰς τὸν αὐτὸν ρύακα¹ ἥλθόν ποτε λύκος καὶ ἄρνεον, ἵνα πίωτιν² ὕδωρ, ἐν τόπῳ ὑψηλοτέρῳ^{2a} (πρὸς τὰς πηγὰς) ἴστατο³ ὁ λύκος, ἐν πολὺ⁴ χαμηλοτέρῳ⁵ τὸ ἄρνεον. Ὁ λύκος κινούμενος⁶ ὑπὸ⁷ τῆς ἐπιθυμίας⁷ τοῦ⁸ φαγεῖν⁸ τὸ ἄρνεον, ἵνα εῦρῃ⁹ πρὸς τοῦτο πρόσφασιν¹⁰: Διατί, εἰπε¹¹, μοῦ¹² ἐθδλωσας¹³ τὸ νερόν, καὶ δὲν δύναμαι νὰ πίω; Τὸ ἄρνεον ἐν μεγάλῳ φόρῳ ἀποκρίνεται: Ἀλλὰ πῶς¹⁴ δύναμαι νὰ κάμω αὐτό¹⁵, λύκε; τὸ νερὸν ἀπὸ¹⁶ σοῦ καταρρέει¹⁷ πρὸς¹⁸ ἐμέ, δχι ἀπ¹⁹ ἐμοῦ πρὸς σέ. Ὁ λύκος τότε ὑπὸ τῆς⁷ ἀληθείας⁷ ἀποκρουσθεὶς¹⁹, ἄλλην ἀφορμὴν²⁰ ἐπλασε²⁰: Πρὸς¹¹ ἔξι μηνῶν, εἰπε πλησιάζων²², μ' ἐκακολόγησας²³. Ἀλλ' ²⁴ ἐγὼ δὲν²⁵ ἔμουν ἀκόμη²⁵ γεννημένον²⁶! ἀποκρίνεται τὸ ἄρνεον. Τότε²⁷ μ²⁸

ἔπακολόγησεν δὲ πατήρ σου, λέγει δὲ λύκος, καὶ ἥρπασε²⁸ τὸ ἀρνίον καὶ μὲ²⁹ ἄδικον²⁹ φόνον²⁹ κατεβρόχθισεν αὐτό.

Δ2. Έπομονή.

‘Η τύχη πολλὰ κακὰ φέρει τοῖς ἀνθρώποις, τὰ δύοντα εὔμεθα ἀναγκασμένοι ἂν δὲν δυνάμεθα ν’ ἀπομακρύνωμεν¹ αὐτὰ ἀφ’ ἡμῶν, νὰ φέρωμεν μεθ’² ὑπομονῆς². Διότι ὅφείλομεν νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι δὲν ἀνθρωπος δὲν δύναται νὰ εἶναι πάντοτε εὐτυχῆς³. «τέρας⁴ ἔστιν εἰ τις εὐτύχημε⁵ διὰ⁶ βίου»⁶ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἡμῶν. ’Αξιον⁷ μνήμης εἶναι καὶ ἐκεῖνο τοῦ Ὁρατίου «κουφότερον γίνεται διὰ τῆς ὑπομονῆς πᾶν ὃ τι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διερθάσῃ τις»⁽¹⁾.

Δ3. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κατὰ Κατελένα λόγου τοῦ Κακέρωνος.

...Τὰ σχέδιά¹ σου, Κατιλίνα, εἶναι φανερώτερα² τοῦ φωτὸς³ τῆς ἡμέρας· γυνώσκει δὲ σύγκλητος ἥδη ὅτι σὺ τῇ παρελθούσῃ³ νυκτὶ ἥλθες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μάρκου Λαίκα, ὅπου εἶχες συγκαλέσει⁴ τοὺς συνωμότας⁵ σου... Κατὰ⁶ τὰ τελευταῖα⁶ ὑπατικὰ⁶ ἀρχαιερεῖα⁷ ἥθελησας νὰ φονεύσῃς ἐμὲ καὶ τὸν συνυποψηφίους⁸ σου⁹ ἔγὼ κατέστειλα⁹ τὰς ἀνοσίους¹⁰ ἀποπείρας¹¹ σου διὰ τῆς ὑποστηρίξεως¹² τῶν φίλων μου... Οὐδὲν δύνασαι νὰ πράξῃς... δὲν δύνασαι πλέον¹³ μεθ’¹⁴ ἡμῶν ν’ ἀναστρέφησαι¹⁴ ἐν τῇ πόλει· διὸ ἔξελθε¹⁵ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐξάγαγε¹⁶ μαζὶ σου ως¹⁷ πλείστους ἐκ τῶν φίλων σου. Καθάρισον¹⁸ τὴν πόλιν ἀπὸ¹⁹ τῶν φαύλων²⁰ ἀνθρώπων. Θὰ ἀπαλλάξῃς²¹ καὶ ἐμὲ καὶ τὴν πολιτείαν (τοὺς πολίτας) ἀπὸ μεγάλου φόβου...

Δ4. Ηπειρωτικὴ ἀντίληψις.

‘Ρωμαῖός τις ἄρχων εἶχε ποτε καλέσει¹ πολλοὺς φίλους του εἰς γεῦμα², εἰς τὴν τράπεζαν³ ἥθελησε νὰ παρακατακλιθῇ⁴ καὶ δὲν ὕδεις τοῦ ἄρχοντος, δόστις ἵτο παῖς μόλις⁵ ἔξι ἔτῶν. Τί καάμνεις⁶; ἐρωτᾷ⁷ δὲ πατήρ μεθ’⁸ αὐστηράν φωνήν ἀποσύρθητο⁹ ταχέως¹⁰ (γρήγορα) ἐκ¹¹ τῆς τραπέζης ταύτης¹² ἔχεις (στερεῖσαι) ἀκόμη¹² μύστακα¹³ μέγαν, ὥστε¹⁴ νὰ γευματίζῃς¹⁵ μεθ’¹⁶ ἡμῶν. ‘Ο παῖς ἐρυθριάσας¹⁶ ἔξι ἐντροπῆς¹⁶ ἀπεσύρθη ἐκ τῆς τραπέζης ἔκεινης καὶ κατεκλίθη⁴ εἰς ἀλλήν μικράν, τὴν δόποιαν ἥ μήτηρ του παρεσκεύασεν αὐτῷ. ’Εκεὶ ἐν

(1) ‘Ο Ὁράτιος ἔξεφρασε τὴν γνώμην ταύτην λατινιστὶ βεβαίως.

ῷ¹⁷ ἐγενμάτιζε¹⁸ τὸ παιδίον, γαλῆ¹⁹ τις γραῖα²⁰ πλησιάζει²¹ καὶ προσπαθεῖ²² νὰ ὑφαρπάσῃ²³ τεμάχιον²⁴ κρέατος²⁴. Τὸ παιδίον τότε ὑψώνει²⁵ τὸ κοχλιάριον²⁶ καὶ τύπτει²⁷ δι’ αὐτοῦ τὴν γαλῆν λέγον²⁸: «Πήγαινε²⁹ νὰ³⁰ φάγης³⁰ μαζί³¹ μὲ³¹ τὸν πατέρα μου· διότι σὺ ἔχεις ἀρκετὰ μέγαν μύστακα».

35. Γυῶμας, ἀποφθέγματα, παροιμίαι...

1. Si vera narras, non opus est testibus.
2. Alter alterius homines auxilio egent.
3. Nihil optabilius est animi tranquilitate; qua qui caret, eum ne regales quidem opes quidquam iuvant.
4. Boni homines oderunt peccare virtutis amore, non poenae timore.
5. Dura saxa molli cavantur aqua.
6. Animus avarus nullo lucro satiatur.
7. Lex divina nos iubet, et manus et mentes a rebus alienis abstinere.
8. Omnes aequo animo parent, ubi digni imperant.
9. Auribus, puer, frequentius utere quam lingua.
10. Viros magnos virtute metimur, non fortuna.
11. Pallida mors aequo pede pulsat pauperum tabernas regumque turres.
12. Virtus omni loco et omni tempore nascitur.

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων)

36. Ὁ Κανένιος ὥπατος.

Ἐν Ῥώμῃ ἔθος¹ ἦτο, διάκις² ἀπέθνησκεν ὁ ἑτερος³ τῶν ὑπάτων³, νὰ ὑποκαθίσταται⁴ ἄλλος, ἀκόμη⁵ καὶ⁵ ἂν μία μόνη ἡμέρα τοῦ ἔτους ὑπελείπετο⁶. Ἐν⁷ ἔτει⁷ 45 π. Χ. ἀποθανόντος τοῦ ἑτέρου ὑπάτου Κοίντου Φαβίου Μαξίμου τῆς⁷ 31⁷ Δεκεμβρίου ὑποκατεστάθη⁸ τοῦ Κοίντου Φαβίου Ιουλίου Καίσαρος, δι Γάιος Κανίντιος Ρέβιλος. Κατὰ⁹ τὴν συνήθειαν οἱ φίλοι αὐτοῦ ἔτρεχον¹⁰ ἀθρόοι¹⁰, νά¹¹ τον συγχαροῦν¹¹. Μεταξὺ τῶν φίλων ἦτο καὶ ὁ Κικέρων, διστις χαριεντιζόμενος¹² εἶπε: Σπεύσωμεν¹³ νὰ συγχαρῶμεν τὸν νέον ὑπάτον, πρὶν¹⁴ ἐξέλθῃ¹⁵ τῆς ἀρχῆς¹⁶.—Οἱ ὑπατοι καὶ ἄλλοι ἀρχοντες ἔξηρχοντο τῆς ἀρχῆς (παρηγοροῦντο) τὴν ἐσπέραν τῆς 31 Δεκεμβρίου.

37. Εύχαι καὶ προσερήσεις.

“Οταν¹ στέλλωμεν ἐπιστολὴν πρὸς φίλον μας ἢ πρὸς οἰκεῖον¹², εὐχόμεθα² αὐτῷ ἐν³ ἀρχῇ³ τῆς ἐπιστολῆς χαῖρε⁴, ἐν τέλει⁵ ὑγιαίνε⁶. “Οταν¹ φίλος ἡμῶν λαμβάνῃ σύζυγον⁷ καὶ τελῇ⁸ τοὺς γάμους⁸, εὐχόμεθα αὐτοῖς : ζῆτε⁹ (προστατικὴ) εὐδαίμονες¹⁰ καὶ εὐτυχοῦτε¹¹. “Οταν θάπτωμεν¹² τοὺς νεκρούς, εὐχόμεθα αὐτοῖς : «γαῖα¹³ εἴη ὑμῖν ἔλαφρά». “Οταν συναντῶμεν¹⁴ γνώριμον¹⁵ ἢ φίλον συνηθίζομεν¹⁵· νὰ χαιρετίζωμεν¹⁶ αὐτὸν χαῖρε, ὅταν δὲ ἀποχωριζώμεθα¹⁷ ἀπ’ αὐτοῦ, λέγομεν ὑγιαίνε⁶.

38. Ἰατρικὸν ἐπιτέλυνον.

“Εδηξέ ποτε¹ ἄνθρωπον κύων γεωργοῦ· ὁ δηχθεὶς κατὰ² συμβουλὴν τῆς συζύγου τοῦ γεωργοῦ παρεσκεύαζε νὰ στείλῃ εἰς τὸν κύνα ἄρτον³ βεβαμένον⁴ μὲν αἷμα⁵ τῆς πληγῆς⁶, διότι τοῦτο οἱ γεωργοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι ιατρικὸγ⁷ τῆς πληγῆς· ἀλλὰ τότε γέρων τις πολύπειρος⁸ ἀπέτρεψε⁹ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς σκέψεως ταύτης· μὴ κάμης, λέγει, αὐτὸ¹⁰ τοὐλάχιστον¹¹ ἐνώπιον¹² τῶν ἄλλων κυνῶν· διότι, ὅταν¹³ οὗτοι θὰ ἴδουν¹⁴ ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἀμοιβὴ¹⁵ τοῦ δίγματος⁶, θὰ καταφάγουν¹⁶ πάντας ἡμᾶς.

39. Γνωμικά, παροιμέαι, κτό.

1. Noli quidquam sequi, quod adsequi nequeas.
2. Si male dicas, male audias.
3. Fortunam citius reperias, quam retineas.
4. Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
5. Ne excusemus vitia, sed vitemus.
6. Cives, qui legibus regi non volunt, vinculis teneantur.
7. In rebus adversis ne desperemus; in rebus secundis ne simus superbi.

(Εἰς τὴν χρῆσιν, τοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ σουπίνου, τοῦ γερουνδίου καὶ τοῦ γερουνδιακοῦ).

40. Τὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπέγραμμα.

“Ω̄ ξεῖν’ ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε κείμεθα τοῖς κείνων ὅγμασι πειθόμενοι.

Dic, hospes, Sparta, nos te hic vidisse iacentis,
dum sanctis patriae legibus obsequimur.

(Cic. Tusc. 1,101).

61. Η φιλαγθρωπία του Μάρκου Αύρηλου.

Ο αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρηλίος ἐποιεῖται¹ ποτὲ πόλιν τινά, ἢ
ὅποια ὅμως κρατερώτατα² ἀνθίστατο³. Τότε δργισθεὶς⁴ ὁ αὐτοκράτωρ
ὑποσεν⁵ ὅτι δὲν θὰ ἀφήσῃ⁶ ἐν τῇ πόλει ταῦτη κύνα ζῶντα. Οἱ στρα-
τιῶται αὐτοῦ ἔχαρησαν⁷ ἐλπίζοντες μεγάλην λείαν⁸. Τῆς πόλεως ὅμως
ὑστερον κυριευθείσης⁹ οἱ κάτοιοι αὐτῆς ἔπεσον¹⁰ εἰς¹⁰ τοὺς πόδας
τοῦ αὐτοκράτορος παρακαλοῦντες¹¹ αὐτὸν νὰ μή τους φονεύσῃ¹².
ἔκεινος ὑπὸ¹³ φιλανθρωπίας¹³ κινηθεὶς¹⁴ συνεχώρησεν¹⁵ αὐτούς· ἀλλὰ
οἱ στρατιῶται ὑπένμησαν¹⁶ αὐτὸν τὸν δρκον¹⁷ του. «Ωμοσα, ἀποκρί-
νεται, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσω κύνα ζῶντα· λοιπὸν φονεύσατε πάντας τοὺς
κύνας, ἀλλὰ παραγγέλλω¹⁸ εἰς ὑμᾶς νὰ φεισθῆτε¹⁹ τῶν ἀνθρώπων».

62. Ο αιωνοεπόνος "Αζνος.

"Οτε ἐβασίλευε Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, ἔτη ἐν Πώμῃ ὁ ὄνομαστὸς¹ οἰωνοσκόπος² Ἀκκιος. Ὁ βασιλεὺς ἡθέλησεν ἐν τινὶ πολέμῳ κατὰ³ τῶν Σαβίνων νὰ αὐξήσῃ⁴ τοὺς λόχους⁵ τῶν ἵππεων, καὶ τοῦτο μὲν ἡδυνήθη νὰ πρᾶξῃ, ἀλλὰ τὰ ὄνδρατα τῶν λόχων δὲν ἡδυνήθη νὰ μεταβάλῃ⁶, διότι ὁ Ἀκκιος εἶπεν ὅτι τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη, ἂν μὴ οἱ οἰωνοὶ⁷ ἡθελον ἐγκρίνειν⁸. Τότε ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ⁹ ἡθελε νὰ δοκιμάσῃ τὴν τέχνην τοῦ Ἀκκίου, ἥρωτησεν αὐτόν, ἢν ἡδύνατο¹¹ νὰ γίνῃ ἐκεῖνο τὸ ὅπιον εἰχεν²² ἐν τῇ διανοίᾳ¹³ του. Ὁ Ἀκκιος παρετήρησε¹⁴ τοὺς οἰωνοὺς¹⁴ καὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἡδύνατο νὰ γίνη. Ἀλλά¹⁵, εἶπεν¹⁷ ὁ Ταρκύνιος, διενοούμην¹¹ νὰ κόψω¹⁸ ἐκείνην τὴν ἀκόνην¹⁹ διὰ τοῦδε²⁰ τοῦ ξυραφίου²¹. Λοιπόν²², εἶπεν ὁ οἰωνοσκόπος, δύνασαι νὰ κόψῃς τὴν ἀκόνην διὰ τοῦ ξυραφίου. Καὶ ἀναφέρεται²³ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἡδυνήθη νὰ πρᾶξῃ ἐκεῖνο ὅπερ διενοεῖτο.

Σημ. Ως ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται να δοθῇ καὶ η ὑπ' ἀριθ. 32: *Ἡ ὁρθὴ ἐκπαίδευσις*, ή ὑπ' ἀριθ. 37: *Οὐμακές εἰσιν καὶ η ὑπ' ἀριθ. 52 Ὑπομονή.*

Ομφακές είσιν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 52 Υπομονή.

‘Ως ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ σουπίνου δύναται να οσυπή καὶ
ἕπει’ ἀριθ. 54 *Παιδικὴ ἀντελληψις*, 56 ‘Ο *Καρίνιος Σπατος*, 20 *Οι
ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.*

63. Φιλοξένου παροντία.

Διονύσιος ὁ τύραννος ἡσχολεῖτο¹ νὰ γράψῃ¹ ποιήματα¹ καὶ εἶχε
μετακαλέσει² δῖσουσδήποτε εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἶναι ἔμπειροι τῆς ποι-

ητικῆς τέχνης, ἵνα χρίνουν³ τὰ ποιήματά του. Ἐκεῖνοι ἐπειδὴ⁴ δὲν ἥθελον νὰ χάσουν⁵ τὴν εὔνοιαν⁶ τοῦ τυράννου, ὅσα⁷ οὗτος ἔγραψε ποιήματα, πάντα ἐπήνουν. Ὁ Φιλόξενος ὅμως, μόνος⁸ οὗτος ἀγνοῶν⁹ (μὴ δυνάμενος) νὰ κολακεύῃ¹⁰, ἀκούσας¹¹ ποτὲ ἀπαγγελλόμενα¹² ὑπὸ τοῦ Διονυσίου ἀνόητα¹³ ποιήματα, εἶπεν ἐλευθέρως (μετὰ παρ-ρησίας)¹⁴, τί περὶ αὐτῶν ἔκρινε (ἔφρόνει)¹⁵. Ἡ παροησία τοῦ Φιλοξένου ἐλύπησε¹⁶ τὸν τύραννον, διὸ οὗτος διέταξε τοὺς δορυφόρους¹⁷ του νὰ φύσουν¹⁸ αὐτὸν εἰς τὴν εἰρητήν¹⁹, Ἀλλὰ ιῇ ὑστεραίᾳ²⁰ καιροφθεὶς ὑπὸ τῶν παρακλήσεων²¹ τῶν φίλων²², ἐπέτρεψεν²³ εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ²⁴ πάλιν²⁵ εἰς²⁶ τὴν ἑστίασιν²⁷. Μετὰ τὸ δεῖπνον²⁸ ὁ Διονύσιος ἀνέγνωσε κατὰ²⁹ τὸ εἰωθόδος²⁷ στίχους του, τοὺς δόποίους αὐτὸς²⁸ ἐνόμιζεν²⁹ ἀρίστους καὶ ἥθελησε πάλιν νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην³⁰ τοῦ Φιλοξένου καὶ ἥρωτησεν αὐτὸν περὶ αὐτῶν τί φρονεῖ³¹. Ἐκεῖνος οὐδεμίαν³² ἀπόκρισιν³² πρὸς τὸν τύραννον δώσας³², στραφεὶς³³ πρὸς τοὺς δορυφόρους εἶπεν : Ὁδηγήσατέ με πάλιν εἰς τὴν εἰρητήν.

Σημ. Ως ἀσκησὶς εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ γερουνδίου δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 50 Χρόνου φείδου,

64. Ο Ρῆγλος.

Ο Μᾶρκος Ἀτίλιος Ρῆγλος ἐγένετο θαυμαστὸν¹ παράδειγμα φιλοπατοίας² καὶ τηρήσεως³ τῆς ὑποσχέσεως³ (τοῦ ὄρκου³). Οὗτος συλληφθεὶς⁴ αἰχμάλωτος⁴ ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, ἐστάλη ὑπὸ τούτων εἰς Ῥώμην περὶ⁵ ἀνταλλαγῆς⁵ τῶν αἰχμαλώτων⁵, ἀφοῦ⁶ πρότερον⁶ ὕδοσεν, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ. Ως⁷ ἥλθεν εἰς Ῥώμην ἐγνωμάτευσε⁷ πρῶτον ἐν τῇ συγκλήτῳ ὅτι, δὲν πρέπει⁸ νὰ ἀποδοθοῦν⁸ (οὐκ ἀποδοτέοντος εἶναι) οἱ αἰχμάλωτοι διότι οἱ μὲν αἰχμάλωτοι Καρχηδόνιοι ἤσαν νέοι⁸, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἤσαν γέροντες καὶ δὲν συνέφερεν⁹ εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐπειτα, ἀν⁹ καὶ⁹ ἐκρατεῖτο⁹ ὑπὸ τῶν συγγενῶν¹⁰ καὶ φίλων, προσετίμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Καρχηδόνα, εἰς βεβαίαν¹¹ τιμωρίαν¹¹ παρὰ νὰ παραβῇ¹² τὴν εἰς τὸν πόλεμον δοθεῖσαν ὑπό-σχεσιν (ὄρκον).

65. Δάμων καὶ Φιντέας.

Ο Δάμων καὶ δι Φιντέας οἱ Πυθαγόρειοι ἐγένοντο θαυμαστὸν πα-ράδειγμα φιλίας καὶ πίστεως πρὸς ἀλλήλους. Ότε δὲ τού-

των¹ είχε καταδικασθη² εις θάνατον² ὑπὸ τοῦ τυράννου Διονυσίου καὶ είχεν³ δρισθῆ εἰς⁴ αὐτὸν⁴ ἡ ἡμέρα τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως⁵ (τοῦ θανάτου), ἐζήτησεν⁶ οὗτος δλίγας ἡμέρας (ἄδειαν δλίγων ἡμερῶν) χάριν⁷ τοῦ διατάξαι⁸ τὰ ἔσυτον πράγματα καὶ ἔκαμεν⁹ (ἔδωκεν) ἔγγυητὴν⁸ τὸν φίλον αὐτοῦ Δάμωνα, ὅπως¹⁰ (ὑπὸ τὸν δρον ἵνα¹⁰), ἐκεῖνος δὲν ἥθελεν ἐπανέλθει¹¹, ἀποθάνῃ¹² αὐτός. Ὁ Διονύσιος παρεξενεύθη¹³ ἐὰν ἐκεῖνος ἥθελε¹⁴ τηρήσει¹⁴ τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ. Ἀφοῦ¹⁵ ὅμως¹⁵ ἐκεῖνος, παρὰ¹⁶ τὴν προσδοκίαν¹⁷ τοῦ τυράννου ἐπανῆλθεν¹⁸ εἰς¹⁹ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, θαυμάσας²⁰ ὁ Διονύσιος τὴν πίστιν αὐτῶν, ἐζήτησεν²¹ ὅπως τρίτον ἔαυτὸν εἰς¹⁹ τὴν φιλίαν προσλέψωσι²².

(Εἰς τὴν χερσιν τῆς μετοχῆς)

66. Οἱ πονηρευόμενοι ἐξολοθρευθήσονται.

Ἄλλωπης πεινῶσα,¹ εἶδεν ὄνον βόσκοντα² ἐν λειμῶνι³ καὶ προσεπιάθησε⁴, νὺν ἀπατήσῃ⁵ αὐτὸν διὰ⁵ δόλου. Χαῖρε, εἶπε, φίλε μου· Ἑγὼ εἰμι ίατρός⁶. Ἐὰν ὑποφέρῃς⁷ ἀπὸ⁸ καμίαν⁸ νόσουν⁸, ἔγὼ ἐντὸς δλίγου⁹ δύναμαι νά σε ίατρεύσω¹⁰. Ὁ ὄνος ἐνόησε¹¹ τὴν ἐνέδραν¹² τοῦ πανούργου¹³ ίατροῦ καὶ προσποιούμενος¹⁴ ἀσθένειαν, λέγει: Εἰς¹⁵ καιρὸν¹⁵ ἥλθες¹⁵, ἀλγεῖ¹⁶ μου¹⁷ ὁ πούς· ἰδεί¹⁸, παρακαλῶ, καὶ ἐφάρμοσε¹⁹ τὴν ίατρικήν²⁰ σου. Ἡ ἀλώπηξ πλησιάζει²¹, ἀλλ’ ἐνῷ²² αὐτῇ ἐξήταξε δῆθεν²³ τὸ πάθημα^{23*}, ὁ ὄνος λακτίζει²⁴ αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλήν, ἐπάγων²⁵ τὰς λέξεις²⁵ ταύτας²⁵: Οὕτως ἀπατᾶται²⁶ (ἔτσι τὴν παθαίνει), δότις θέλει ἄλλους νὰ ἀπατήσῃ.

Παροιμία²⁷: Ὅστις σκάπτει τὸν λάκκον ἄλλου, ἐμπίπτει ὁ ἕδιος εἰς αὐτόν.

67. Πύρρος καὶ Φωρικός.

Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου ὅτε ἐπολέμει¹ πρὸς² τοὺς Φωρικούς καὶ συνῆψε³ τὴν πρώτην μάχην πρὸς αὐτούς, ἐνίκησε⁴ μέν, ἀλλ’ ἀπώλεσε⁵ τόσον⁶ πολλοὺς ἀνδρείους μαχητάς⁷, ὥστε ἔλεγε⁸ πρὸς⁹ τοὺς⁹ ἔαυτοῦ⁹: Μίαν ἀκόμη τοιαύτην¹⁰ νίκην ἐὰν νικήσωμεν¹¹ πρὸς⁹ τοὺς⁹ ἔαυτοῦ⁹: Ο αὐτὸς Πύρρος βλέπων¹² τοὺς Φωρικούς στρατιώτας γενναιότατα μαχομένους καὶ ἀσμένως¹³ ὑπὲρ¹⁴ τῆς πατρίδος φυγήσοντας, ἀνεφώνησε¹⁵: Ὡ!¹⁶ πόσον εὔκολος θὰ ἡτο¹⁸ ἡ

κυριαρχία¹⁹ τῆς οἰκουμένης²⁰ ἢ ²¹ ἐμοὶ Ῥωμαίων²² στρατευμένων²² (μὲν Ῥωμαίους στρατιώτας) ἢ ²¹ τοῖς Ῥωμαίοις ἐμοῦ ²² ἡγουμένου²².

68. Ο γέρων Αἴσωπος παιζων.

Εἰδέ ποτε φίλος τις τὸν Αἴσωπον γέροντα παίζοντα¹ ἐν ὅμιλῳ² παιδῶν καὶ παρεξενεύθη². Παίζεις τηλικοῦτος³ δύν³, ὃ Αἴσωπε: Καὶ ὁ Αἴσωπος ἀποκρίνεται: Διατί³ ὅχι³, φίλε μου; Τὸ τόξον⁴ ὃ τοξότης⁵ δὲν πρέπει⁶ νὰ ἔχῃ πάντοτε τεταμένον⁷, διότι θὰ χαλάσῃ⁸ (πρὶν σπάσῃ⁸)· εἶναι ἀνάγκη νὰ χαλαρώνῃ⁹ αὐτό, οὐα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ¹⁰ ἐν καιρῷ. Οὕτω¹¹ καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι πάντοτε τεταμένος², εἶναι ἀνάγκη νὰ χαλαρώται⁹ ἐνίστει² διὰ τῶν παιγνιδίων¹³.

Σημ. Ω; ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῆς μετοχῆς δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 12 **Αναξία ἐκδίκησις.*

(Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις)

69. Οἱ φρόνιμοι ἀνθρώποι.

Ὑπάρχουν ἀνθρώποι, οἵ διποῖοι, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἔτοιμα-ζονται¹ τὰ² πρὸς² τὸν βίον² διὰ³ βίου³ ὡς⁴ βιωσόμενοι⁴ μετὰ⁵ τὸν βίον. Τοὺς τοιούτους⁶ ἀνθρώπους⁶ οὐδεὶς⁷ συνετὸς⁸ δύναται⁹ νὰ μιμηθῇ⁹ (θέλει μιμηθῆ). Οἱ συνετοὶ πρὸ¹⁰ μὲν τοῦ γήρατος¹⁰ (πρὶν γηράσουν), φροντίζουν¹¹, ὅπως ζήσουν καλῶς, ἐν δὲ τῷ γήρατι φροντίζουν, διποτέ ποτέ μέτρον. Διὸ καὶ τις παραινεῖ¹² δρθῶς: ἐπιμελοῦ¹¹, κοπίαζε¹³, ἐν δόσῳ εἶσαι νέος¹⁴, διὰ νὰ¹⁵ μή μετανοῆς¹⁸ τὸ ὕστερον ματαίως¹⁷.

70. Η ὄργη.

Ἡ ὄργη εἶναι βραχεῖα μανία καὶ παραφέρει¹ τοὺς ἀνθρώπους εἰς πολλὰ κακά². Πολλάκις οἱ ἀνθρώποι μετενόησαν³, διότι ὥργισθησαν καὶ ἐπραξαν ἔργα τὰ διποῖα δὲν θὰ ἔπραττον, ἀν μὴ ἦσαν ὥργισμένοι· διότι ἡ ὄργη ταράσσει⁴ τὴν διάνοιαν καὶ ἐμποδίζει τὴν ψυχήν, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ διακρίνῃ⁵ τὸ κακόν. Ἐπειδὴ⁶ ὅμως⁶ εἶναι βραχεῖα, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃ⁷ τις τὰ κατὰ τῆς ὄργης, ἐὰν ἐπ'⁸ διλίγον⁸ συγκρατήσῃ⁹ διποσδήποτε¹⁰ τὴν ὄργην του, ἔως νὰ παρέλθῃ¹¹.

Σημ. 'Ως ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τελικῶν προτάσεων δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 29 Ἀντιγόνη καὶ Κρέων, ἡ ὑπ' ἀριθ. 32 'Η ὁρθὴ ἐκπαίδευσις, ἡ 51 Λύκος καὶ ἀρνίον καὶ ἡ 4 Ὁ ἀνθρωπος.

(*Eἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις*)

ΤΙ. Λέων καὶ ὄνος κυνηγοί.

Θέλων¹ ὁ λέων νὰ κυνηγήσῃ ἔχων ἀκόλουθόν² του τὸν ὄνον (ἀκόλουθοῦντος τοῦ ὄνου), ἔκρυψεν³ αὐτὸν ἐν λόχμῃ⁴ καὶ συνεβούλευσεν⁵ αὐτόν, δπως φωνάζῃ⁶ δυνατὰ καὶ τρομάζῃ⁷ διὰ τῆς ἴσχυρᾶς⁸ φωνῆς⁸ του τὰ θηρία (ἄγρια ζῷα^{8a}), τὰ δποῖα φεύγοντα ἐντρομα⁹ νὰ περιμένῃ¹⁰ καὶ συλλαμβάνῃ¹⁰ αὐτός. "Εκαμε κακὰ¹¹ τὴν συμβουλὴν¹¹ τοῦ λέοντος ὁ ὄνος, ὑψωσε¹² κραυγὴν μὲν¹³ δλας του τὰς δυνάμεις, ὥστε ἐτρόμαξε τὰ θηρία, τὰ δποῖα φεύγοντα συνελαμβάνοντο¹⁵ καὶ ἐφονεύοντο¹⁶ ὑπὸ τοῦ λέοντος. "Αφ' οῦ ὁ λέων ἀπέκαμεν¹⁷ ἐκ¹⁸ τοῦ φόνου,¹⁸ ἐκάλεσεν¹⁹ ἔξω¹⁹ (ἐκ τῆς λόχμης) τὸν ὄνον καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ καταστείλῃ²⁰ τὴν φωνήν του. 'Ο ὄνος ὑπερήφανος²¹ ἡρώτησε τὸν λέοντα, πῶς²² ἐφαίνετο²³ εἰς αὐτὸν ἡ συνδρομὴ²⁴ τῆς φωνῆς του. Θαυμασία²⁴, εἶπεν ἐκεῖνος, τόσον²⁶, ὥστε²⁶, καὶ²⁷ ἔγω ἀν μὴ εἶχον γνωρίσει²⁸ τὴν γενναιότητά²⁹ σου καὶ τὸ γένος σου, θὰ ἔφευγα μὲν ὅμοιον φόβον.

Σημ. 'Ως ἀσκησις εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις δύναται νὰ δοθῇ καὶ ὑπ' ἀριθ. 70 'Η ὁργὴ καὶ 54 Παιδικὴ ἀντίληψις.

(*Eἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις*)

Τ2. Θ ἐκ τῶν κολάκων κένδυνος.

'Ημέραν τινὰ ὁ κόραξ¹ ἥρπασεν ἐκ τινος παραθύρου² τεμάχιον³ τυροῦ³ καὶ πετῶν⁴ ἐκάθισεν⁵ ἐπὶ⁶ τινος ὑψηλοῦ δένδρου, ἵνα φάγῃ αὐτό. Εἶδε τοῦτον ἡ ἀλώπηξ καὶ, ἐπειδὴ ἥθελε νὰ γίνη⁷ κυρία⁷ τοῦ τυροῦ, ἤρχισε κάτωθεν τοῦ δένδρου νά τον κολακεύῃ⁹. Ποία λάμψις¹⁰ τῶν πτερῶν¹¹ σου! Πρόσος¹² κόσμος^{12a} ἐν τῷ σώματί σου καὶ τῇ ὄψει¹³ σου! 'Εὰν εἶχες καὶ φωνὴν ἴσχυράν, οὐδὲν ἄλλο πτηνὸν¹⁴ όλα ἦτο μᾶλλον σου ἀξιον νὰ εἴναι βασιλεὺς τῶν πτηνῶν. Καὶ ἐκεῖνος ἐπειδὴ ἐπίστευσεν¹⁵ ὅτι αὐτὰ ἡ ἀλώπηξ ἔλεγεν ἐν εἶλικρινείᾳ,¹⁶ ἥγοιξ¹⁷ τὸ στόμα του, καὶ ἐξέβαλε¹⁸ δυνατὴν φωνήν, ἵνα δείξῃ ὅτι ἔχει καὶ τὸ προσόν¹⁹ αὐτό. Τοῦ ἔλειπε²⁰ ὅμως τὸ κυριώτα-

τον²¹, ή σύνεσις· διότι ἀνοίξας²² τὸ στόμα²² ἀφῆκε²³ νὰ πέσῃ²⁴ ὁ τυρὸς εἰς τὴν πανοῦργον²⁵ ἀλώπεκα.

Σημ. Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ἀσκησις 33 Ἡ παρθένος Κλαιλία καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 44, ἡ ὑπ' ἀριθ. 35 καὶ 64.

(Εἰς τὰς παραβολικὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐναντιωματικὰς)

ΤΞ. Αἴγες καὶ τράγοι.

Αἱ αἴγες ἐζήτησαν¹ (παρακλητικῶς) καὶ¹ ἐπέτυχον¹ παρὰ τοῦ² Διὸς νὰ³ δοθῇ³ καὶ εἰς αὐτὰς τοιοῦτος πώγων⁴, οἶνον εἶχαν οἱ τράγοι, ὥσταν⁵ τοῦτο νὰ ἥτο ἐκεῖνο, ὅπερ ἔδιδεν εἰς τοὺς τράγους τὴν δύναμιν⁶. Οἱ τράγοι ἴδοντες⁷ ὅτι αἱ αἴγες ἐλαφον⁸ ἐκεῖνο ὅπερ αὐτοὶ τέως⁹ προνόμιον¹⁰ είχον, ἥρχισαν νὰ παραπονῶνται¹¹ πρὸς¹² τὸν Δία, διότι αἱ γυναικές των ἐφθασαν¹³ τὴν ἴδικήν των ἀξίαν¹⁴. Ἀφῆσατε¹⁵ αὐτάς, εἰπεν¹⁶ ὁ Ζεὺς μειδιῶν¹⁷, νὰ ἀπολαύσουν¹⁸ τῆς ματαίας¹⁹ δόξης²⁰ τοῦ πώγωνος, ἀρκεῖ μόνον²¹ νὰ μὴ εἶναι ἵσαι πρὸς τὴν ἴδικήν σας δύναμιν.

ΤΖ. Ὁ Ἀριστείδης.

Οἱ Ἀριστείδης ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἐγένετο ἡλικιώτης¹ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἡγωνίσθη² πρὸς³ αὐτὸν περὶ τῆς ἀρχῆς³, ἀν καὶ ὑπερειχε⁴ τῶν ἀλλων⁵ κατὰ⁶ τὴν δικαιοσύνην⁶ τόσον⁷, ὅσον⁸ οὐδεὶς⁹ ἄλλος ποτὲ¹⁰ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀν καὶ ἐπωνομάσθη¹¹ δίκαιος, δῆμος ὁστρακίσθη¹² ἐπὶ¹² δέκα¹² ἔτη¹². Καὶ δῆμος δὲν ἐμνησικάησε¹³ κατὰ τῆς ἔαυτοῦ πατρίδος, ἀλλὰ τοῦναντίον¹⁴ ἀπερχόμενος εἰς ἔξοριαν¹⁵ ηὐχήθη¹⁶ εἰς τοὺς θεούς, νὰ μὴ εὔρῃ¹⁷ τοιαύτη¹⁸ συμφορὰ¹⁹ τοὺς Ἀθηναίους, ἡ δοπία νὰ²⁰ ἀναγκάσῃ²⁰ αὐτοὺς νὰ μνησθῶσι τοῦ Ἀριστείδου. Ἄλλ' εὗρε τοὺς Ἀθηναίους τοιαύτη συμφορά, δοπία οὐδέποτε ἄλλοτε²¹, ὅπτε τῆς δοπίας ἀναγκασθέντες ἐκάλεσαν²² αὐτὸν καὶ βραδύτερον²³ αὐτοῦ²⁴ ἡγουμένου²⁴ ἐνίκησαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων παρὰ²⁵ τὰς Πλαταιαὶς τὸν Μαρδόνιον. Ὅπηρε δὲ καὶ τόσον ἀκέραιος²⁶ ὁ Ἀριστείδης ὥστε ἀν καὶ πολλάκις πολλὰ²⁷ δημόσια²⁷ χρήματα²⁷ διεχείρισεν²⁷, δῆμος ἐν τηλικαύτῃ πενίᾳ²⁸ ἀπέθανεν²⁹, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ³⁰ οὐδὲ³¹ ἐκεῖνα³¹ δι' ὃν³² νὰ κηδευθῇ.

Εἰς ἀσκησιν περὶ τὴν χρῆσιν.

Τῶν χρονικῶν προτάσεων νὰ δοθοῦν ἡ ὑπ' ἀριθ. 25 Ἡ γέννη-

σις τῆς Ἀθηνᾶς—ἡ 36 Βοῦς καὶ βάτραχος—33 Ἡ παρθένος Κλαι-
λία—39 Ἡ Θεμιστοκλέους ἐπιστολὴ—54 Παιδικὴ ἀντίληψις—57
Ο Κανίνιος ὑπατος—65 Δάμων καὶ Φιντίας,—

Tῶν ὑποθετικῶν προτάσεων νὰ δοθοῦν ἡ ὑπ' ἀριθ. 31 Ἀλω-
σις τῆς Τροίας—52 Ὑπομονὴ—62 Ο οἰωνοσκόπος Ἀκιος—71
Λέων καὶ ὄνος κυνηγοί,—

Tῶν ἀναφορικῶν προτάσεων νὰ δοθοῦν ἡ ὑπ' ἀριθ. 33 Ἡ
παρθένος Κλαιλία—ἡ ὑπ' ἀριθ. 40 Αἰδώς καὶ μεταμέλεια—42
Ο θάνατος τοῦ Σωκράτους—45 Ο καλὸς διδάσκαλος—52 Ὑπομονὴ—
71 Λέων ὄνος κυνηγοί—63 Φιλοξένου παρρησία,—

Tῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων νὰ δοθοῦν ἡ ὑπ' ἀριθ. 27 Ἔρις
Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος—45 Ο καλὸς διδάσκαλος—49 Οἱ ἀλη-
θῶς χρηστοὶ ἀρχοντες—51 Λύκος καὶ ἀρνίον—Φιλοξένου παρρησία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΣΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Νησιά (insulae).

1 undique 2 ἀφαιρ. 4 circumfusus -a -um 4 ante μὲν αἰτιατ-
5 praeda 6 pirata 7 oppresit ἢ adflifixit ἢ fudit 8-9 ἀφαιρ. 10
ante Christum natum.

2. Σχολεῖον (Iudus ἢ Iudus litterarius).

1 docet 2 scribere 3 legere 4 album-i οὐδ. 5 scripti 6 etiam,
quoque 7 penna, calamus 8 atramentum 9 charta 10 scribit 11
creta, ἀφαιρ. 12 tabula 13 vocabulum 14 scribunt 15 ἀφαιρ. 16
gaudium, laetitia 17 exemplum 18 imitamini 19 probus -a um.

3. Ο Τρωικὸς πόλεμος (bellum Troianum).

1 forma 2 uxori-ōris 3 rapuit 4 cum μὲν ἀφαιρ. 5 bellum in-
dixerunt Priamo (δοτ.) 6 oppugnabant 7 occisi erant 8 expu-
gnavit ἢ cepit 9 dolus, ἀφαιρ. 10 fraus fraudis 11 ligneus -a -um
12 ex consilio 13 venter ventris, ἀρσεν. 14 impleverunt 15 clam
16 armatus -a -um ἀφαιρ. 17 credūlus -a -um 18 introdu-
xerunt 19 ἀφαιρ. 20 occultus -a -um 21 aperuerunt 22 porta
-ae 23 capta est.

4. Ο ἄνθρωπος (homo).

1 finxit 2 ex terra ἢ ex humo 3 inspiravit 4 anima ἢ spirac-
cillum vitae 5 habitat ἢ inest ἢ insidet 6 recte 7 putabant ἢ
credebant ἢ censebant 8 δτι... κατοικεῖ εἰδικ. ἀπαρέμ. μὲν υπο-
κείμ. κατ' αἰτιατ. 9 sanus -a-um 10 debenius 11 τελ. ἀπαρέμφ.
exercere ἢ exercitare 12 ut... habeamus (μὲν αἰτιατ. ἀντικ.) ἢ
ut nobis... sint (μὲν δυομαστ. υποκείμ.) 13 ornavit ἢ donavit
14 ἀφαιρ. 15 ut... dominaretur 16 in... ceteris ἀφαιρ.

¹ Ο Δουρέιος ἵππος ἐλέγετο συνήθως equus Troianus.

5. "Ηλιος καὶ βάτραχος (sol et ranae).

1. vicinus 2 fur furis 3 agens ἢ cum ageret 4 voluit 5 τελ.
ἀπαρ. ducere (in matrimonium) 6 celebrabat 7 narravit 8 cete-
ris 9 quondam, aliquando 10 uxorem (in matrimonium) ducere
11 sustulerunt 12 clamor-ōris 13 ad μετ' οὐτιστ. 14 quaesivit
a... μὲν ἀφαιρ. 15 responderunt 16 siccata 17 fiet ἢ futurum est
ἢ erit 18 cum 19 habēbit 20 miser, δοτ. 21 similis -e.

6. Οἱ πορῶτοι Τρομαῖοι (primi incolae Romae).

1 nepos-ōtis 2 condiderunt 3 sinister-stra -strum 4 ludus -i
5 vocavit ἢ invitavit 6 cum 7 spectarent 8 rapuerunt 9 bel-
lum intulit 10 raptus-a-um 11 oraverunt ἢ deprecatae sunt 12
ut facrent ἢ ut conciliarent.

7. Οἰκογένεια (familia).

1 avus-i 2 avia 3 nepos -ōtis 4 neptis-is 5 pater familias, ἰδε
Γραμμ. § 23,2. 6 famulus-i 7 coniux-gis 8 socer-ēri 9 socrus-us.

8. Τὰ ζῷα (animalia).

1 cicur-ūris, μονοκατάλ. mansuetus -a -um 2 ferus -a -um
3 gallina 4 anas-ātis 5 pariunt ἢ gignunt ἢ generant 6 iuven-
cus-i ἢ vitūlus-i 7 agnus-i 8 haedus-i, haedūlus-i 9 pullus-i 10
ovum-i 11 caro carnis θῆλ. 12 dicitur 13 bubulus -a -um ἢ bo-
vīnus -a -um 14 ovīnus -a -um 15 equīnus -a -um 16 sus suis
17 suīnus -a -um, suillus -a -um 18 stabūlum -i 19 ovile -is 20
suīle -is 21 bovile -is 22 equile -is 23 multum, magnopere 24 uti-
lis -e 25 (propterea) quod 26 praebent ἢ donant 27 lana -ae 28
et cetera (etc.).

9. Τὰ σχολεῖα τῶν Τρομαίων (Iudi Romanorum).

1 litterator -ōris 2 grammaticus -i 3 schola 4 rhetor -ōris 5
docebat 6 primus -a -um 7 elementum -i 8 recte 9 legere 10 scri-
bere 11 praecipue 12 ars oratoria ἢ ars rhetorica ἢ ars dicendi.

10. Τὰ δένδρα (arbores).

1 planta -ae 2 radix-icis 3 stirps -pis 4 ramus -i 5 ramūlus -i

Θ. Κακριδη, Δατινική Γραμματική. Ἔκδοσις 7η.

καὶ ramunculus-i 6 frons frondis, folium-ii 7 ficus-i 8 olea-ae
ἡ oliva-ae 9 pirus-i 10 oleum-i 11 pírum-i 12 suāvis-e ἡ dul-
cis-e 13 si ἡ cum μεθ' ὅριστ. 14 matūrus-a um 15 immaturus-a
-um 16 amārus -a -um 17 acerbus -a -um 18 gulōsus -a -um ἡ
edax-cis 19 edunt 20 saepe 21 poenas luunt ἡ p. pendunt ἡ p.
dant... 22 gulae suaे § 156 γ' 23 nam ἡ (μετὰ μίαν λέξιν) enim
24 propter immatūros fructus devoratos διὰ τοὺς φαγωθέντας
ἀδόρους καρποὺς 25 cadunt 26 morbus-i 27 gravis -e.

11. Τὸ βιβλίον (liber, libellus).

1. pagina -ae 2 versus -us 3 vocabūlum -i 4 spirītus -us 5
accentus -us ἡ tenor -ōris 6 neque 7 nisi 8 super 9 punctum 10
pro μὲ ἀφαιρ. 11 spiritus asper.

12. Ἀναξέα ἐκδικησις (indigna vindicatio).

1 annis confectus 2 viribus defectus 3 iacebat 4 humi 5 ex-
tremum spiritum trahebat 6 videt 7 aper-pri 8 morientem 9-10
adcurrit 11 ἀφαιρ. δογ. 12 suus-a-um 13 vindicavit 14 vetus-ēris,
μονοκ. 15 morsus-us 16 item, itidem, quoque 17 paulo post
18 confōdit 19 olim 20 fortis inimicus 21 venit 22 postremus
23 calcibus caedit 24 frons -ntis 25 exspītrans 26 ictus -us 27
tuli, passus sum 28 quod 29 dignus -a -um 30 quodammodo, ali-
quā ratione 31 adversarius, inimicus 32 meus -a -um 33 puto
34 me mori 35 bis 36 cum 37 video 38 me esse 39 coactus -a
-um 40 ferre, pati 41 tuus -a -um 42 dedēcus- ὄris 43 calx -lcis.

13. Τὸ μέλη τοῦ σώματος (artus humani).

1 artus-us 2 truncus-i 3 capillus-i 4 nasus-i 5 genae-arum
5* mala-ae 6 sinister-stra-strum 7 dexter-xtra-xtrum 8 lacer-
tus-i 9 brachium-ii 10 et quae proprie manus dicitur 11 uter-
que utrāque utrumque 12 quinque 13 digitus -i 14 pollex -īcis
15 index-īcis 16 medius-a-um 17 (digitus) anulāris ἡ medicinalis.

14. Ἐλάφου ἀκρισία (cervi stultitia).

1 ceruus -i ἀρσ. 2 videns, spectans 3 suus -a -um 4 effigies

-ēi 5 mirabatur 6 laudabat 7 vituperabat 8 tenuis -e 9 crux crucis, ovd. 10 cum autem 11 postea 12 celer -ēris -ere 13 agitaverunt 14 vituperatus -a -um 15 salus -utis, δοτ. κατηγορ. 16 laudatus -a -um 17 pernicies -ēi δοτ. κατηγ.

15. Οἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους (quattuor anni horae).

1 ver veris 2 aestas -atis 3 autumnus -i 4 hiems -mis 5 initio (ἀφαιρ.) veris ἢ vere ineunte 6 par paris 7 ἀφαιρ. χρον. 8 brevis -e 9 longus -a -um 10 mensis -is.

16. Οἱ Τροπαῖοι ἀρχοντες (magistratus Romani).

1 post reges expulsos 2 consul -lis 3 praetor -ōris 4 censor -ōris 5 aedilis -is 6 quaestor -ōris 7 tribūnus plebis ἢ plebei κλίνεται μόνον τὸ tribūnus, τὸ δὲ plebis καὶ plebei μένουν πάντοτε γενικαὶ 8 sine μὲ ἀφαιρετ. 9 collēga -ae 10 res publica 11 nam ἢ (μετὰ μίαν λέξιν) enim 12 aītia. μόνη 13 deinde ἢ exinde 14 mittebantur 15 pro magistratu 16 praefectus 17 provincia -ae 18 pro consule 19 dictator -oris 20 vel.

17. Ἔγδοξοι ἄνδρες (viri illustres).

1 illustris e, clarus -a -um... 2 in μετ' ἀφαιρ. 3 in res publica administranda 4 res militaris 5 ius iuris.

18. Ποιῆται (poetae, vates).

1 populus, gens 2 illustris, clarus, praestans.., 3 exemplar -āris 4 imitātor, aemulus 5 ἀφαιρ. β' ὅρ. συγκρ. 6 tanto 7 celeber 8 lyricus 9 vocet 10 divus.

19. Η πατρὶς (patria).

1 carus-a-um 2 liberi-orum 3 debet 4 sanctus-a-um 5 pretiosus-a-um 6 pro μὲ ἀφαιρ. 7 etiam mori 8 felix-icis 9 una cum μὲ ἀφαιρ. 10 nihil prodest ἢ nihil utilitatis habet 11 si ἢ cum 12 infelix -cis 13 pauper -ēris 14 beatus a-um 15 quam 16 serviens -ntis (μετοχή, δουλεύων).

**20. Οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τροικοῦ πολέμου
(duces belli Troiani).**

1. illustris-e, clarus -a -um, excellens -ntis 2 fortis -e 3 pru-

dens-ntis 4 iucundus-a-um 5 dictu 6 vafer-fra-frum 7 sententia-ae, dictum -i.

21. Οἱ βασιλεῖς τῆς Τύρων (reges Romae).

1 lictor-ōris 2 anteeuntes ἢ praeēuntes 3 honōris causā ἢ gratiā 4 regium consilium 5 senātor -ōris 6 primo.

**22. Οἱ κατὰ τῆς Τροίας ἑλληνικὸς στρατὸς καὶ στόλος
(Exercitus classisque Graecorum in bello Troiano).**

1 contra Troiam ἢ καλύτερον: in bello Troiano 2 plus (quam).

23. Πολλαπλασιασμὸς (multiplicatio).

1 ἀνά... διανεμητικὸν ἀριθμητικόν: trina, centena... 2 facit 3 quis? 4 quot? 5 faciunt.

24. Θεοὶ καὶ ἥρωες (dei et herōes).

1 caelum-i 2 uxor -oris 3 Vulcanus-i 4 ignis-is 5 Neptūnus -i 6 Orcus-i 7 Latōna -ae 8 Diāna -ae 9 oraculum Delphis 10 Mercurius -ii 11 nuntius -ii 12 dicebatur, ferebatur 13 antiquus -a -um 14 honorabant 15 tamquam 16 templum -i ἢ aedes -is 17 dedicaverunt 18 praeter eos.

25. Η γέννησις τῆς Αθηνᾶς (ortus Minervae).

1 ἀφαιρ. χρον. 2 vocat 3 imperat 4 voca 5 citissime 6 venire (τὸ κάλεσον νὰ ἔλθῃ λέγεται καὶ fac veniat) 7 huc 8 cum μὲ ἀφαιρ. ἢ portans secum μὲ αἴτιατ. 9 securis θηλ. 10 acūtus -a -um 11 arcessitus 12 properavit 13 venire 14 tolle, effer (mihi) 15 demitte 16 in medium 17 caput-pītis (χρανίον κυρ. calvaria-ae) 18 miratur, stupet 19 manet 20 iters 21 moraris, cunctaris 22 rogit 23 irātus -a -um 24 iubeo 25 mora -ae 26 doleo 27 acriter 28 pavidus -a -um, tremulus 29 sed quantum miraculum! 30 simulac ἢ ut primum 31 tetigit 32 frons-ntis 33 patefactum est 34 ecce 35 emicat, prosilit 36 armatissimus -a -um 37-38 cum casside ἢ galeātā (cassis -idis καὶ galea -ae ἢ περικεφαλαία) 39 tenens 40 ἀφαιρ. ὅργαν. 41 hasta -ae, cuspis-īdis 42 clipeus -i, scutum -i.

26. Ἐν τῷ σχολεῖῳ (in Iudeo).

1 dic 2 quaeso 3 aedificavit 4 mundus-i 5 providet 6 δοτ.
 7 aedificium-ii 8 vigilat 9 ut 10 salvus-a-um 11 debemus 12
 pro μὲ ἀφαιρ. 13 gratia -ae 14 propter 15 erga μὲ αἴτιατ. 16
 benevolentia-ae 17 pro μὲ ἀφαιρ. 18 providentia -ae.

27. Ἔρις Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος.

(Jurgium Achillis cum Agamemnone).

1 narro 2 voco, εἰδ. ἀπαρ. 3 rogo 4 cur ή̄ quā de causa
 ή̄ quam ob rem 5 παρατ. ὑποτ. 6 qua ratione, quo modo 7
 placo παρατ. ὑποτ. (καὶ placare possent) 8 respondet 9 reddo
 10 irrito 11 nego 12 ἀπαρ. 13 hortatur 14 ἀπαρ. 15 (sub)
 levo παρατ. ὑποτ. 16 miser 17 iterum 18 irrito, iram excito 19
 litigo, iurgium necto γ' συζ. nectit. 20 cum μὲ ἀφαιρ. 21 obiurgo
 22 avidus, ὑπερθ.

28. Οδυσσεὺς καὶ Καλύψώ (Ulysses et Calypso).

1 teneo 2 apud se ή̄ secum 3 invititus-a -um 4 Minerva erat
 conscientia huius rei 5 moneo 6 εἰδίκ. ἀπαρ. 7 tempyus-ɔris 8 iam
 9 video ἀπαρ. 10 volo ή̄ advōlo, α' συζ. 11 dic 12 voluntas,
 νῦν 13 ne μὲ ὑποτ. ἐνεστ. 13^a amplius 14 mandatum -i 15
 questus-us, querimonia-ae, querēla-ae 16 respondeo 17 invideo
 μὲ δοτ. 18 veto 19 coniux-gis. marītus-i.

29. Ἀντιγόνη καὶ Κρέον (Antigona et Creon).

1 iubeo 2 iaceo, sum, projectus sum 3 inhumatus-a-um, in-
 sepultus-a-um 4 officium-ii 5 humio, α' συζ. sepelio δ' συζ. 6
 non solum 7 deterreo 8 ne μὲ ὑποτ. ἐνεστ. 9 contra μὲ αἴτιατ. 9^a
 edictum 10 punio δ'. συζ. μέλλ. ἀπαρ. 11 supplicium-ii, poena-ae
 12 a μὲ ἀφαιρ. 13 fraterinus-a -um 14 venio δ' συζ. 15 custodio
 δ' συζ. 16 custos-ɔdis 17 teneo, capio, (com)prehendo 18 (per)duco
 ad... 19 scio 20 ἀπαρ. παρακ. 21 ne quis... (παρατ. ὑποτ.) 22
 sane (quidem) 23 iste 24 hostis, inimicus 25 dedeo.

30. Διάλογος Ἐξτορος καὶ Ἀνδρομάχης

(Colloquium Hectoris cum Andromacha).

1 δοτ. 2 nullus-a-um ή̄ nemo 3 praeter μὲ αἴτιατ. 4 occido,

interficio, neco 5-6 cura ne ἥ cave (ne) μὲν ποτ. 7 ἐνεστ. 8 etiam te, te quoque 9 τετελ. μέλλ. δριστ. 10 capio 11 mulier 12 traho, dedūco 13 captīvus -a 14 ubi 15 cogo 16 servio 17 maneo 18 intra μὲν αἰτιατ. 19 murus .i 20 defendo 21 pugno 22 campus -i 23 extra μὲν αἰτ. 24 defendo, propulso 25 multo 26 magis 27 utinam ne μὲν ποτ. ἐνεστ. 28 vivo 29 neve 30 clamor-ōris 31 cum μὲν δριστ. 32 dedūco.

31. "Αλωσις τῆς Τροίας (expugnatio Troiae).

1 tamen 2 sto (incolumis) 3 etiam 4 oppugnatio, obsidium 5 aedifico, fabrīco 6 impleo 7 ἀφαιρ. δργαν. 8 armatus a -um 9 ὑπερσ. ποτ. 10 παρατ. ποτ. 11 consilium -ii, sententia 12 credo, παρατ. ποτ. 13 vaticinium -ii 14 decipio, fraudo 15 numen-īnis 16 implīco 17 anguis-is, serpens-ntis 18 mitto 19 morsus-us 20 depascor 21 ceteri-ae-a 22 metu ἡ terrore percellor, tremefio 23 intro in μὲν αἰτιατ. 24 moenia-ium 25 proximus -a -um 26 ἀφαιρ.

32. Ἡ δροὴ ἐκπαιδευσις (vera ἢ recta educatio).

. alias 2 minae-arum 3 supplicium-ii πληθ. 4 edūco 5 haec opinio est errata (falsa) 6 intento (ἐπισείω), minor 7 praebeo 8 habeant sibi 9 imitor 10 eos, qui meliores quam ipsi sunt 11 decet 12 (re)vereor 13 blandior μὲν δοτ. 14 adūlor 15 potens -tis 16 revereri tamen minime 17 aenīlor μὲν αἰτιατ. 18 ea de causa 19 generōsus-a-um, nobilis-e 20 molior, meditor 21 δοτ. ἀντιχ. 22 permitto 23 δοτ. 24—25 libere loquor.

33. Ἡ παρθένος Κλαιλέα (Claelia virgo).

1 vinco 2 quondam 3 accipio 4 obses-īdis 5 inter μὲν αἰτιατ. 6 patior 7 obsidium -ii 8 ἀφαιρ. χρον. aliqui -qua -quod 10 decipio 11 fugio ἡ profugio ἡ aufugio 12 arripi 13 δοτ. ἡ ἀφαιρ. ἀπρόθ. 14 insideo 15 traicio 16 ubi 17 nuntio 18 irā incendo ἀνάπτω ἔξ δργῆς 19 reposco 20 fugitīvus -a -um 21 reddo, restitu 22 (inrer)rogo 23 quam ob rem... 23^a ὑπερσ. ποτ. 24 respondeo 25 παρατ. ποτ. 26 admītor, ἀποθ. 27 animus -i 28 permitto 29 redeo παρατ. ποτ. 30 αἰτιατ. ἀπρόθ.

34. Τὰ μέλη τοῦ σώματος πρὸς τὴν κοιλίαν ἐριζῶντα
(Discordatio artuum humanorum).

1 membra corporis ἢ artus humani 2 i. e. (id est) ἢ h. e. (hoc est) 3 cum 4 παρατ. ὑποτ. 5 venter 6 sum 7 otiōsus 8 se (ipse)... 9 solus 10 negotiōsus sum ἢ labōro 11 discordo a μὲ ἀφαιρ. 12 (con)iūro, conspiro 13 neque-neque μὲ παρατ. ὑποτ. 14 cibus-i 15 accipio 16 conficio 17 ἀφαιρ. τροπ. 18 domo 19 paulo post 20 intellego 21 sine μὲ ἀφαιρ. 22 ipse 22· concōquo 23 distribuo, ἔνεστ. ὑποτ. 24 per μὲ αἰτ. 25 quasi 26 dividiculum-i, cisterna·ae.

35. Καῖσαρ καὶ Κάτων (Caesar et Cato).

1 fero tuli 2 perniciōsus-a-um 3 cum μὲ παρατ. ὑποτ. 4 o-mni-pōtentis-nt is 5 dissuadeo μὲ αἰτιατ. 6 lex lata, rogatio 7 obsto μὲ δοτ. 8 quam ob rem... 9 iubeo 10 extrahi curia 11 duci, rapi 12 carcer -čris ἢ vincula -ōrum 13 (ex)terreo 14 at 15 cum πα-ρατ. ὑποτ. 16 rapio, traho 17 commoneo 18 adversor, παρατ. ὑποτ. 19 δοτ. 20 παρατ. ὑποτ. 21 senatus, curia.

36. Βοῦς καὶ βάτραχος (bos et rana).

1 conspicio, video, 2 pratum-i 3 tam 4 quam 5 igitur (μετὰ μίαν λέξιν, ὅχι ἐν δεχῇ προτάσσως) 6 inflō 7 rugōsus-a-um 8 pel-lis-is 8· natus-i 9 παρατ. ὑποτ. 10 latus-ā-um, grandis-e 11 an ipse 12 rursus 13 intendo 14 flamen-īnis 15 conatus-us, nisus -us 16 dum 17 ἔνεστ. δριστ. 18 validus -a -um 19 rumpor 20 ia-ceo 21 exanimis-e 22 ἀφαιρ. β' ὅρου συγκρ. 23 cupio, desidero 24 adsequor, consequor 25 stultus-a-um 26 sequor 27 quae ad-sequi nequeas.

37. Ὁφρακές εἰσιν (nondum maturaē sunt).

1 vulpes-is θηλ. 2 famelicus-a-um 3 hortus-i 4 uva-ae 5 pendo 6 altus-a-um 7 vitis-is 8 adpeto 9 summis viribüs 10 salio 11 ne... quidem 12 tango 13 desperatus-a-um 14 adipi-scior 15 cum 16 discedo 17 maestus-a-um 18 consōlor 19 non-dum 20 immatūrus.

39. Ἡ Θεμιστοκλέους πρὸς Ἀρταξέρην ἐπιστολὴ
(Epistula Themistoclis ad Artaxerxem).

1 cum μὲ ὑποτ. 2 accūso, ὑπερσ. ὑποτ. 3 de conscientia prodi-

tionis Pausaniae ἥ quod conscius ἥ affinis prodigionis Paus. es-
set ἥ conscius prodigionis Pausaniae esse 4 in μὲ ἀφαιρ. 5 trans-
vehor 6 ubi 7 epistulam hanc (ἐν τέλει τῆς προτάσεως) 8 infero
9 quamdui 10 δοτ. 11 aduersum, contra μὲ αἰτιατ. 12 facio 13
δοτ. χαριστ. 14 consilium 15 celo aliquem aliquid 16 certiorem
facio 17 agor 18 τελ. προτ. ut μὲ ὑποτ. παρατ. 18^a dissolvo 19
in μὲ ἀφαιρ. 20 nuntius-ii 21 libero 22 ἀφαιρ. μὲ τὴν αἱ τῆς
23 exagito, expello 24 cunctus-a-um 25 confugio 26 peto 27
adipiscor, consequor, τετελ. μέλλ. 28 quam 29 gravis, fortis, acer..

40. Αἰδώς καὶ μεταρέλεια (pudor et paenitentia).

1 soleo 2 facinus-ōris 3 γεν. 4 (se) pudet, ἐνεστ. ὑποτ. 5 (se)
paenitet, ἐνεστ. ὑποτ. 6 nonnumquam 7 αἰτιατ. 8 huius modi 9
perditus-a-um 10 velut 11 παρατ. ὑποτ. 12 coniūro, conspiro,
παρακ. ἀφαιρ. 13 quam ob rem 14 non facere 15 forte 16 ἐνεστ.
ὑποτ. 17 malus, improbus 18 etiam 19 glorior 20 ἀφαιρ. ἀπρόθ.

42. Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους (Socratis mors).

1 laedo, μὲ αἰτιατ., noceo μὲ δοτ. iniuria afficio μὲ αἰτιατ. 2
nocetur mihi, laedor, iniuriam accipio, iniuriam patior 3 παρατ.
ὑποτ. 4 alterutrum 5 ἀφαιρ. ἐνεστ. 6 quamquam 7 invenio 8 παρακ.
ὅριστ. ἥ ὑποτ. 9 persuadeo μὲ δοτ. 10 sons 11 adipiscor 12 con-
demnor (παρατ. ὑποτ.) capitis 13 adulescens 14 corrumpo, de-
prāvo, παρατ. ὑποτ.

43. Ὁ Κατιλίνας (Catilina).

1 apud μὲ αἰτιατ. 2 historicus, rerum ἥ historiarum scriptor
3 ἀφαιρ. χρον. 4 ἀφαιρ. ἴδιοτ. 5 γεν. κτητ. τοῦ animus καὶ τοῦ cor-
pus 6 ingenium-ii 7 pravus -a-um 8 patiens 9 inedia-ae 10 fri-
gus-ōris, algor-ōris 11 vigilia-ae 12 subdolus a-um 13 quivis,
quilibet 14 simūlans, simulātor 15 dissimūlans, dissimulātor
16 adpētens, avidus 17 (res) alienae 18 prodīgus, profūsus 19
suus 20 satis 21 eloquentia 22 paulum ἥ parum 23 tamen 24
sapientia 25 quamvis μὲ ὑποτ. 26 particeps 27 publicus 28
consilium.

44. Ἡ ἀρετὴ (virtus).

1 sapiens 2 cadūcus-a-um 3 vacuous, vanus 4 γεν. τυμῆς 5 sta-
bilis manet 6 paro 7 aufero 8 (id, quod 9 umquam.

45. Ο καλὸς δεδάσκαλος (magister bonus ἢ probus).

1 parens, interest § 157. 2 (is) qui cupit ἢ desiderat 3 scio
 4 δοτ. 5 ἔνεστ. ὑποτ. 6 commendo 7 ἀφαιρ. 8 improbus 9 ma-
 lus 10 certe 11 ab omni vitio vacuus ἢ liber 12 minus 13 quam
 14 quidem 15 cura, δοτ. κατηγ. 16 liberi-orum 17 ἔνεστ. ὑποτ.

46. Ἐλαφρὸν βάρος (onus leve).

1 lacerta -ae 2 testudo-inis 3 miseret § 156 β'. 4 miser 5
 coactus 6 quocunque vadis 7 totus -a -um 8 at 9 ut... 10 ἔνεστ.
 ὑποτ. 11 numquam 12 nondum ἢ vix dixerat 13. (παραλειπέον)
 14 horridus .a -um, terribilis... 15 exsisto 16 test. (quidem) 17
 me occulto 18 extemplo, statim, actutum 19 cito 20 invenior,
 videor, 21 impleo.

**48. Ο θάνατος τοῦ Σερβίου Τούλλου
 (mors Servii Tulli).**

1 natū maior 2 natu minor 3 γεν. διαιρ. τοῦ hic 4 ferox 5
 alter 6 mitis 7 item 8 dissimilis, dispar 9 mores, ἀφαιρ. ἀναφο-
 ρᾶς 10 nubo μὲ δοτ. 11 ἀφαιρ. χρον. 12 mortuus, necatus 13 su-
 perstes -itis 14 coniungo 15 incito 16 convoco, advoco 17 rapio
 17* δοτ. ἀντιχ. 18 ipse 18* domum 19 refugio 20 interficio,
 neco, occido.

**49. Οἱ ἀληθῶς χρηστοὶ ἀρχοντες
 (magistratus qui vere boni ἢ probi sunt).**

1 consulo 2 δοτ. χρωστ. 3 numquam 4 potest 5 habeor 6 (is)
 qui 7 arbitrium -ii 8 quidam 9 diluvium, eluvio -ionis 10 multo
 11 cura δοτ. κατηγ. 12 μέλλ. ὑποτ. 13 suus -a -um 14 quam 15
 ἔνεστ. ὑποτ. 16 etiam 17 vivus, vivens, ἀφαιρ. ἀπόλ.

50. Χρόνου φείδοι (tempori parcer).

1 iudico 2 argentum, pecunia 3 vel 4 et tamen, quamquam
 5 pauci 6 usui nostro, δοτ. σκοποῦ 7 maior pars (hominum) 8
 consumo 9 sive-sive 10 ludo ἀφαιρ. γερουνδ. 11 sedeo, nihil ago,
 cesso ἀφαιρ. γερουνδ. 12 dissero, ἀφαιρ. γερουνδ. 13 contendō,
 ἀφαιρ. γερουνδ. 14 inter se 15 aureus 16 praeceptum 17 anti-
 quis 18 sententia, dictum, g n o m e.

31. Λύκος καὶ ἄρνες (Iupus et agnus).

1 rivus -i 2 bibo, poto, παρατ. ὑποτ. 2^a superior 3 sto 4 multo 5 inferior 6 incito, commoveo... 7 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 8 edo, γεν. γερουνδ. 9 habeo, παρατ. ὑποτ. 10 causa, ansa 11 aio, inquam 12 δοτ. ἀντιχ. 13 turbo, turbulentum facio 14 qui, quo modo 15 iste 16 a 17 decuiro, defluo 18 ad 19 repello 20 fingo, invenio 21 ante (hos)... 22 prope accēdo, adpropinquuo 23 maledico μὲ δοτ. 24 at 25 nondum 26 nascor 27 tum (si ita res habet) 28 corripiro 29 iniustus, πεχ θηλ. ἀφαιρ. ἀπρόθ. 30 devōro.

32. Τύπορονή (patientia).

1 (re)pello, propello, defendo... 2 patientia 3 felix, beatus 4 monstrum, prodigium, miraculum 5 felix fuit 6 per (totam ή omnem) vitam... 7 dignus memoriā, memorabilis, memorandus 8 corrigo.

**33. Ἐξ τοῦ α' κατὰ Κατιλίνα λόγου τοῦ Κακέρωνος
(Ex prima Ciceronis in Catilinam oratione).**

1 consilium 2 clarus 3 lux 3^a proximus 4 convoco 5 socius, coniurator, coniuratus 6 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 6^a proximus 6^b consularis 7 comitia-iorum 8 competitor-ōris 9 comprīmo 10 nefarius 11 conatus-us 12 subsidium, praesidium, ἀφαιρ. 13 iam diutius 14 versor 15 egredior 16 edūco 17 quam 18 purgo 19 ab... 20 im-probus, malus 21 libero 22 civitas.

34. Παιδική ἀντέληψις (ratio puerilis).

1 invito 2 prandium-ii 3 δοτ. 4 accun-bo 5 vix 6 ago 7 interrogo 8 ἀφαιρ. 9 recēdo 10 ocios 11 a... 12 nondum habeo ή etiam careo 13 mystax, barba labri superioris 14 ut... (ὑποτ.) 15 prandeo 16 erubesco (pudore), erubuit pudōre et... ή pudore suffusus 17 dum μὲ ἐνεστ. δριστ. 18 feles-is 19 vetustus 20 prope accēdo, adpropinquuo 21 conor 22 aufero, subripio 23 pars, caro 24 tollo 25 cochlear-āris 26 percutio. 27 his increpans verbis 28 (age) i (τοῦ eo) 29 σουπ. τοῦ prandeo (unā) 30 cum...

35. Ο Κανένιος Σπατος (Caninius consul).

1 mos 2 quandocumque, cum § 262 δ'. 3 alter consul (όχι

γεν. διαιρ.) 4 sufficior 5 etiam 6 reliquus sum 7 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 8 de ἥ ex more, ex solito 9 concurro 10 gratiūlor μὲ δοτ. ἥ salūto μὲ αἰτιατ., σουπ. § 234. 11 iocūlor, iocor 12 festīno 13 priusquam μὲ ὑποτ. 14 abeo, ἐνεστ. 15 ἀφαιρ. ἀπρόθ.

57. Εὐχαὶ καὶ προσφήσεις (optationes et salutationes).

1 cum μὲ ἐνεστ. δοιστ. 1° familiaris 2 opto 3 initium, ἀφαιρ. ἀπρόθ. 4 salve, salutem dico 5 finis 6 valeo, curo ἥ facio, ut valeam 7 uxorem (in matrimonium) duco 8 celebro nuptias 9 vivo προστ. 10 beatus 11 felix sum 12 sepelio, humo 13 humus 14 obviam venio, obvius fio, obvium me offero μὲ δοτ. 15 notus 15° soleo 16 salūto 17 discēdo.

58. Ιατοικὸν ἐπικένδυνον (medicamentum periculosum).

1 mordeo, morsu lacero 2 ex consil... 3 panis 4 madefactus, tinctus 5 sanguis, crux ἀφαιρ. 6 morsus, vulnus 7 remedium, medicamen(tum) 8 callidus 9 dehortor 10 iste 11 saltem 12 corram μὲ ἀφαιρ. 13 ubi, cum 14 τετελ. μέλλ. 15 praemium, merces -ēdis 16 commordeo, devoro.

**61. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Μάρκου Αύρηλίου
(Humanitas M. Aurelii).**

1 obsideo, oppugno 2 fort... 3 sustineo (oppugnationem) 4 ira incensus 5 iuro 6 relinqu 7 gaudeo, gaudium capio 8 praeda 9 capio 10 proicio me ἥ *accido ad... 11 oro ne... ὑποτ. 12 (e)-neco παρατ. ὑποτ. ἥ 11—12 mortem deprecor 13 humanitas, ἀφαιρετ. 14 commoveo, cogo 15 ignosco μὲ δοτ. 16 admoneo § 156 α' 17 iusiurandum 18 impero, ut... 19 parco σελ. 158.

62. Ὁ οἰωνοσκόπος "Αὔξιος (Accius augur).

1 inclitus 2 augur 3 cum 4 augeo numero 5 centuria 6 muto 7 auspicia-orum, aves 8 addico, ὑπερσ. ὑποτ. 9 cum μὲ ὑποτ. 10 experior, experimentum capio μὲ γενικ. ἀντικ. 11 possetne 12 παρατ. ὑποτ. 13 mens 14 augurium ago, auspicor 15 atqui 16 inquit 17 agito, cogito... 18 seco 19 eos γεν. cotis θηλ. 20 hic ἀφαιρ. δργαν. 21 novacula -ae 22 ergo 23 feror, dicor.

63. Φιλοξένου παρογησία (Philoxeni libertas).

1 operam do carminibus scribendis 2 arcesso 3 iudico, παρατ. 4 cum μὲ ὑποτ. 5 amitto 6 benevolentia 7 quaecunque 8 unus 9 nescius 10 blandior, adūlor 11 ἀνάλυσον τὴν μετοχήν, ἀφοῦ... postquam... 12 recito 13 ineptus-a-um 14 libere 15 sentio πα-ρατ. ὑποτ. 16 offendō μὲ αἰτιατ. 17 satelles-itis 18 conicio 19 car-cer, vincula-orum 20 postridie 21 κάμπτω τινὰ μὲ τὰς παρακλήσεις μου exoro aliquem 22 permitto, veniam do 23 ut... μὲ ὑποτ. παρατ. τοῦ redeo 24 ad 25 epulæ-arum 26 cena-ae 27 ex solito 28 ipse 29 iudico 30 arbitrium-ii 31 iudico, παρατ. ὑποτ. 32 ἀποκρίνομαι responsum do, ἀπόκρισιν δίδω 33 versus ad (ἢ in...)...

64. Ὁ Τῆγλος (Regulus).

1 (ad)mirabilis 2 amor ἢ caritas patriae 3 τηρῶ τὴν ὑπόσχε-σιν, τὸν δρόκον conservo fidem, iusiurandum, γερουνδ. § 214 καὶ 216. 4 capior 5 commuto captivos, de commut... captiv... § 214 καὶ 216. 6 postquam... ἢ μετοχ. iuratus prius 7 ut... 7^η cen-seo 8 γερουνδιακὸν reddō 8^η adulescens 9 utile est, παρατ. ὑποτ. 9^η cum μὲ ὑποτ. τοῦ retineo 10 propinquus -a -um 11 certus 11^η supplicium -ii 12 violo, fallo.

65. Δάμων καὶ Φιντέας (Damo et Phintia).

1 γεν. διαιρετ. 2 morti addicor, condemnor copitis § 156 σημ. γ' 3 destino 4 δοτ. ἀντικ. 5 nex nesis 6 postūlo 7 causa 8 commen-do, γερουνδ. § 214. 9 vadem facio (vas vadis ἐγγυητὴς) 10 ut 11 redeo, revertor, ὑπερσ. ὑποτ. 12 moriendum est, παρατ. ὑποτ. 13 miror 14 conservo fidem, ὑπερσ. ὑποτ. 15 cum tamen μὲ ὑποτ. 16 praeter 17 spes, opinio 18 redeo, revertor, recipio me, ὑπερσ. ὑποτ. 19 ad... 20 admiror 21 peto 22 adscribo.

**66. Οἱ πονηρευόμενοι ἔξολοθρευθήσονται
(Qui fodit foveam, ipse incidet in eam).**

1 esurio 2 pascor 3 pratum 4 tento 5 dolo capio 6 medicus 7 labōrō 8 aliqui morbus ἀφαιρ. 9 brevi (tempore) 10 sano μὲ αἰτ. medeor μὲ δοτ. 11 sentio 12 insidiae -arum 13 callidus 14 simulo 15 tempori ἢ opportunus venio 16 doleo 17 δοτ. 18 inspicio 19 adhibeo, admoveo 20 medicina 21 accēdo 22 dum μὲ

ἐνεστ. ὁριστ. § 258,2 σημ., inspicio 23 simulate, fice 23^a aegrotatio 24 caedo calcibus μὲ αἰτιατ. ἥ calcem impingo μὲ δοτ. 25 his incrēpans verbis 26 decipior 27 proverbium.

Σημ. Ἀντίστοιχοι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν παροιμίαν ἐν τῇ λατινικῇ είναι αἱ ἑξῆς:

1. Qui fodit foveam, ipse incidet in eam.
2. Qui alteri exitium parat, eum scire oportet sibi paratam-pestem.
3. Malum consilium consultori pessimum.
4. Compedes quas ipse fecit, ipse gestabit faber.

67. Πύρρος καὶ Τροπαῖος (Pyrrhus et Romani).

1 bello, bellum gero 2 cum... 3 conligo, consero, committo 4 vinceo, decēdo pugnā victor 5 amitto 6 tam 7 (bellator) miles 8 παρατ. 9 suus, δοτ. 10 huius modi 11 vinceo, τετελ. μελ. 11^a pereo 12 ἀνάλυσον cum μὲ παρατ. ὑποτ. 13 libenter 14 pro μὲ ἀφαιρ. 15 exclāmo 16 oh! 17 quam 18 παρατ. ὑποτ. 19 imperium, dominatio 20 orbis terrarum 21 aut 22 ἀφαιρ. ἀπολ. § 219, σημ.

68. Ο γέρων Αἴσωπος παῖδεων (Aesopus senex ludens).

1 ludo 2 turba 2^a miror 3 in ea aetate 3^a quidni? 4 arcus-us 5 sagittarius-ii 6 debeo 7 tendo 8 corrumpo 9 laxo 10 utilis sum, usui sum, δοτ. κατηγ. 11 sic 12 nonnumquam 13 ludus.

69. Οἱ φρόνιμοι άνθρωποι (homines prudentes).

1 mihi paro 2 res quae ad vitam necessariae sunt ἥ (ἀνευτοῦ res) quae ad vitam necessaria (οὐδ). sunt 3 per (omnem) vitam 4 tamquam si victūri essent 5 post... 6 huius modi hom.. 7 nemo 8 prudens 9 imitor ἐνεστ. ὑποτ. 10 ante 10^a se-nectus-ūtis 11 curo 12 moneo 13 labōro 14 iuvenis 15 ne 16 paenitet § 148. 17 frustra.

70. Ἡ ὄργη (ira).

1 perdūco ad... 2 maleficium-ii 3 paenitet § 148. 4 turbo 5 cerno 6 cum tamen 7 refugio 8 paulum aliquid 9 cohibeo, compesco... μέλλ. ὁριστ. 10 quomodocunque 11 praetereo.

71. Λέων καὶ ὄνος κυνηγοί (Leo et asinus venantes).

1. ἀνάλυσον: ἐπειδή... cum... 2 comes-ītis 3 contego 4 fru-

tex 5 adiōneō 6 clamito 7 terreo 8 magnus clamor, magna vox 8* fera-ae 9 pavens 10-10 excipio 11 ex ἦ de cons... 12 tollo 13 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 14 capior 15 necor 16 defetiscor 17 caedes-is. ἀφαιρ. ἀπρόθ. 18 evōco 19 premo 20 insōlens, superbus, gloriāns, adrogans... 21 qualis 22 παρατ. ὑποτ. 23 opera 24 insig-
nis 25 sic. ut... 26 ego quoque 27 nosco 28 animus.

72. Ο ἐκ τῶν κολάκων κίνδυνος
(periculum ab adulatoribus).

1 corvus 2 fenestra 3 pars, caseus 4 volo 5 insido 6 in... 7 potior 8 sub... 9 adulor μὲ αἰτιατ., blandior μὲ δοτ. 10 nitor, splendor... 11 penna (pluma πτύλον, πούπουλον) 12 quautus 12* decus 13 voltus 14 avis, ales 15 credo ὑπερσ. ὑποτ. 16 sine dolo 17 aperio 18 emitto 19 commodum, virtus 20 desum 21 quod maximi (momenti) erat 22 § 2* 23 sino, ut... μὲ ὑποτ. 24 cado παρατ. ὑποτ. 25 subdolus callidus.

73. Αἴγες καὶ τράγοι (capellae et hirci).

1 exōro 2 a... 3 τελ. πρότ. 4 barba 5 tamquam si μὲ παρατ. ὑποτ. 6 potentia, fortitudo 7 ἀνάλυσον... cum... ὑπερσ. ὑποτ. 8 īmpetro 9 adhuc, ad id tempus 10 privilegium, commodum 11 queror 12 apud 13 aequo, ὑποτ. ὑπερσ. 14 dignitas 15 sino, patior 16 inquit 17 subridens 18 fruor 19 vanus 20 gloria 21 dummodo ne... ὑποτ. 22 δοτ. ἥ cum μὲ ἀφαιρ.

74. Αριστείδης (Aristides).

1 aequalis 2 contendo 3 cum... 3* principatus-us 4 excello, μὲ δοτ. 5 ceteri 6 abstinentia, innocentia, iustitia, ἀφαιρ. 7 tan-tum 8 quantum 9 nemo 10 umquam 11 cognomine Iustus appellor 12 testūla illa exilio decem annorum multor 13 succen-seo μὲ δοτ. 14 e contrario 15 exilium 16 deprecor ne... ὑποτ. 17 occupo, παρατ. ὑποτ. 18 tuntus 19 calamitas, casus, incommodum 20 cogo παρατ. ὑποτ. 21 alias 22 revōco, restituo 23 po-stea 24 § 2 σημ. 25 ad ἥ apud 26 integer 27 tracto magnam pecuniam publicam 28 paupertas 29 decēdo (vitā) 30 παρατ. ὑποτ. 31 ne quā efferretur quidem.

ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (INDEX RERUM)

(Οι ἀριθμοὶ δηλοῦν τὰς σελίδας)

- Αἰτιατικὴ** ἄπεισον ἀντικείμενον 137
—μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν μετὰ τοῦ sapio, sitio, sequor, iuvō —μετὰ ῥημάτων φυχικοῦ πάθους lugeo, doleo, fleo... 138—ἀπροσώπων, σύστοιχος 139 ἐπιρρηματική, διπλῆ 140 κέ.—ἐν ἀναφορώντεσιν 142.
- Αἴτιολογικαὶ σφοτάσεις** 204.
- Αἰκολουθία** τῶν χρόνων (consecutio temporum) 228.
- Αἱληλοπάθεια** 136.
- Αἱναφροκής** ἀντωνυμίας συμφωνία πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν εἰς ὁ ἀναφέρεται 132 κέ.—ἔξις πρὸς τὸ κατηγορούμενον 135.
- Αἱναφροικαὶ σφοτάσεις** 214 κέ.
- Αἱνωνυμιῶν** χρῆσις 175 ἔ. δεικτικῆς καὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας συμφωνία πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν 132 κέ.
- Αἱπαγόρευσις** 187.
- Αἱπαρεμφάτον** χρῆσις 188 κέ. (ὦδος οὐσιείμενου, ἀντικείμενου 188 κέ. εἰδικὸν 189 κέ. τελικὸν 191) ἀπαρεμφάτον οὐσιείμενον 190-191 τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Ιστορικὸν 192 χρόνοι ἀπαρεμφάτου 193.
- Αἱπορρίσεις** εἰς τὰς ἔρωτήσεις (καταφατική, ἀρνητική) 222.
- Αἱτοπάθεια** 47.
- Αἱφαιρετικὴ** κυρίως ἀφαιρετική 163 κέ. (μετὰ ῥημάτων σημαντικῶν ἑλευθεροῦν... ἀπαλλάττειν... ἀφαιρεῖν... στερεῖν... ἀπείργειν... ἐκδιώκειν... ἀπομακρύνειν... ἀποχωρεῖν... ἐκπηγάζειν, κινητού ἔκ τινος τόπου—μετὰ ἐπιθέτων συγγενῶν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ρήματα 165 ἀφαιρ. καταγωγῆς 165—τοῦ β' ὅρου συγχρίσεως 165 κέ. ἀφαιρετικὴ τοπικὴ 167 τοῦ χρόνου 167 τοῦ δργάνου 167 κέ. (παρὰ τὸ praeditus, refertus, onustus, afficio... compleo... orno, imbuo, instruo, abundo·utor fruor, fungor, pascor, vescor, potior, usus est, opus est 168 κέ.—τῆς τεμῆς 170 κέ. τοῦ τρόπου 171 κέ. τῆς συνοδείας 171 τῆς ἰδιότητος, τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου 172 τοῦ μέτερου ἢ τῆς διαφορᾶς 173 τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου 173 τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου 173 παρὰ τὰ σημαίνοντα λυπεῖσθαι, καίρειν, καυχᾶσθαι... 174—τῆς ἀναφορᾶς 174 τῆς ὅλης 174.
- Ἀχώριστα μόρια 99.
- β' ὅρου συγχρίσεως ἐκφορὰ 165 κέ. **Πενικής** χρῆσις 142 κέ. μετὰ οὐσιαστικῶν (ὑποκειμενική, κατηγορή, τοῦ ἔργατου 142 ἀντικειμενική 143 κέ. ἐπεξηγητική, τῆς ἰδιότητος, τοῦ εἰδους ἢ τοῦ περιεχομένου 143—4 διαιρετική 145 κέ.—μετὰ ἐπιθέτων σημαντικῶν ἐπιθυμίας-γνώσεως ἢ ἐμπειρίας, ἀγνοίας ἢ ἀπειρίας, μνήμης, λήθης 146 μετοχῆς, ἐγκρατείας-πλησμονῆς, κενότητος ἐνδείας-proprius, sacer 146—μετοχή καὶ εἰς -ans ἢ -ens, λαμβανομένων ὡς οὐσιαστικῶν 148—)
- μετὰ ῥημάτων ἀντικειμενική, παρὰ τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά, τὰ ἀναμνηστικά, τὴν φράσιν venit.., in mentem 148 κέ. τῆς αἰτίας παρὰ τὰ ἀπρόσωπα pudet, paenitet, piget, taedet.. miseret 150—τοῦ ἐγκλήματος παρὰ τὰ δικαστικὰ ῥήματα 151—τῆς ἀξίας 151-2 παρὰ τὸ ἀπρόσ. interest 152 κέ.—Γερουνθίου, γερουνθιακοῦ χρῆσις 194 κέ. **Διαθέσεις** ὁρμάτων 135 κέ. Διαχοροί λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς 130, 131, 144, 152, 156, 158, 161, 188, 200, 242. Δοτικῆς χρῆσις 154 κέ.—ἔμι. ἀντικείμενον 154—χαριστική ἢ ἀντιχαριστική 155 κέ. (παρὰ τὸ studeo, vaco, nubo 155 consul, prospicio, provideo, metuo, timeo...—παρὰ τὰ σημοίνοντα ἀποκρίνεσθαι, εἰκειν, ὑπα-

- κούειν...** φθονεῖν 156—παρὰ τὸ με-
deor, noceo, maledico, malefacio...
prosum, obsum-blandior, supplico,
(per)suadeo, praest lor-induo e-
xuo... intercludo, circumdo... 157
interdico, parco, παρὰ τὰ σύνθετα
μετὰ προθέσεων ad, ante... post, prae,
sub ἢ τοῦ re- 158 **κτητική** 159 **ἡτική**,
τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου
160—τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ κατηγορούμενου
161 παρὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα 161
κὲ. (σημαίνοντα φίλιαν, ἔχθραν... ώφέ-
λαιν, βλάβην... ισότητα... 162) παρὰ
σύντακτα καὶ ἐπιφωνήματα 163.
Ἐγκλίσεων χρῆσις ἐν ἀνεξαρτήτοις
προτάσεσι 185 δριστικῆς ὑποτακτικῆς
185 κέ. προστακτικῆς 186 κέ. — ἐν
ἐξηρτημέναις προστάσεσι (τελικαῖς 202
κέ. συμπερασματικαῖς 203 κέ. αἰτιο-
λογικαῖς 204 κέ. συγκριτικαῖς ἢ πα-
ραδοτικαῖς 206 ἐναντιωματικαῖς 206
χρονικαῖς 207 κέ. ὑποθετικαῖς 211 κέ.
ἀναφορικαῖς 214 κέ.)
Ἐναντιωματικὰ προτάσεις 206.
Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 133.
Ἐπιερρήματα 97 κέ. σύγκρισις ἐπιρ-
ρημάτων 38.
Ἐπιφωνήματα μετ' αἰτιατικῆς 141-2
δοτικῆς 163.
Ἐρωτηματικαὶ προτασεις 184 κρι-
σεως, ἐπιμυίας 184 ἐν ἐξηρτημένῳ
λόγῳ 223 ἐρωτήσεις εὐθεῖαι ἢ ἀνεξάρ-
τητοι 220 πραγματικαὶ, ῥητορικαὶ 220
διπλαῖ, ἀτελεῖς διπλαῖ 221 ἐξηρτημέναι
διπλαῖ 225.
Κατάλογος ἀνωμάλων ρημάτων 112 κέ.
Κλητικής χρῆσις 137.
Λατινισμοὶ 145, 183, 192,
Ἄργος εὐθύνας, πλαγιος 230.
Μετοχῆς χρῆσις 199 (ἐπιθετική, κατη-
γορηματική 199, παραθετική, partici-
pium coniunctum, part, absolutum
ἢ volat, absolutus 200, χρόνοι τῆς
μετοχῆς 201).
Μετρικὴ τῶν Δατίνων 241.
Ὀνομαστικῆς-κλητικῆς χρῆσις 137.
Οὐσιαστικοῦ ἐπανάληψις ἐν τῇ ἀνα-
φορικῇ προτάσει 134.
Προσάθεσις 132.
Προσθέσεις 98 κέ.
Προσωφία (ποσότης συλλαλθῶν) 8. 237.
Προτάσεις κρίσεως, ἐπιθυμίας, ἀνε-
ξάρτητοι 188 ἐν ἐξηρτημένῳ λόγῳ 223.
Πρόστασις καὶ ὅροι αὐτῆς 129 ὑποκει-
μενον 129 — κατηγορούμενον 130 — κα-
τηγορούμενον ἐπιρρηματικόν 131 — συν-
δετικόν 131 παράλεψις δρων τῆς προ-
τάσεως 132 — συμφωνία δρων τῆς προ-
τάσεως 131 ταξις τῶν δρων τῆς προ-
τάσεως (collocatio verborum) 235.
Ρήματα ἐνεργητικά μεταβατικά, ἀμε-
τάτα, μέσα, παθητικά, οὐδέτερα 135
— ἐνεργητ. μεταβατικῶν σύνταξις 137
κέ. — κινήσεως σημαντικῶν συντιθεμέ-
νων μετὰ προθέσεως 138 — ἀπροσώπων
139 — μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς (κλη-
τικά... παιδευτικά...) 140 — ρήματα
μετὰ γενικῆς συντασσόμενα 148 κέ.
(μηνήμῃς, λήθῃς, ἀναμνηστικά 148-9
— ἀπρόσωπα 150 δικαστικά 151 — τὰ ση-
μαίνοντα τιμῆν. ἐκτιμῆν... 151 κέ. — τὸ
interest 152).
Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον 106. κέ.
Σουστίου χρῆσις 194.
Σύνταξις κατὰ σύνεσιν 131.
Συντομιαὶ λέξεων καὶ φράσεων 127—
Τοινούσις τῶν λατινικῶν λέξεων 9.
Υποθετικοὶ λόγοι (ὑποθετικαὶ προ-
τάσεις) ἀνεξάρτητοι 211 κέ. ἐξηρτη-
μένοι 227.
Χρόνοι τοῦ ρήματος, χρῆσις 179 — ἐν
ἐπιστολαῖς 181 — χρόνοι δριστικῆς ἐν
ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι 179 — ἐν ἐξηρ-
τημέναις 182.

Ψηφιοποιήθηκε από τον ΟΠΕΚΕΠΕ Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αριθ.

Πρωτ. 13074
διεκπ.

*Ερ. Αθηναίς τῇ 24 Απριλίου 1919

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρός

τὸν κ. Θεοφάνην Α. Κακοιδήν.

Καθηγητὴν

Γνωστὸν ποιοῦμεν ἡμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως οἰσταμένου μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 19 τοῦ αὐτοῦ ἔγημοσι-
ευθείσης ἐν τῷ ὅπ' ἀριθ. 26 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς
Κυθερνήσεως, ἐνεκριθῆ συμφώνως πρὸς τὴν ὅπ' ἀριθ. 259
πρᾶξιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου 30 Μαρτίου ἐ. ἔ.
ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1919—1920 καὶ ἐφεξῆς τὸ πρὸς
κρίσιν ὑποβληγθὲν ἐν χειρογράφῳ ὑμέτερον βιβλίον *Γραμ-
ματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης* διὰ τὰς τρεῖς κατω-
τέρας τάξεις τῶν τετρατάξιων γυμνασίων καὶ τὰς ἀντιστοί-
χους τάξεις τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως
μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως δπως πρὸ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ βι-
βλίου συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐκθέσεσι
τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου περιλαμβανομένας ὑποδεξεῖς.

Ο. Υπουργός
ΔΗΜ. ΔΙΓΚΑΣ

Ν. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

Συνεπείᾳ τῆς ὅπ' ἀριθ. 51739 τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1926
πράξεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων
αὗξανεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων
τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ 20% ἐφ' ὅσον ταῦτα
μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως, ἐν ἦ ἐκεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.